291
3
STEINBECK / tatlı perşembe
b

NOBEL ÖDÜLÜ

steinbeck

BÜTÜN ESERLERİ 3

tatlı perşembe

BİLGİ YAYINEVİ

BİLGİ YAYINLARI : 291
JOHN STEINBECK, BÜTÜN ESERLERİ : 3

ISBN 975-494-129-7
89.06. Y. 0105.0191

Birinci Basım 1982

İkinci Basım
Aralık 1989

BİLGİ YAYINEVİ
Meşrutiyet Cad. 46/A
Telf 131 81 22 - 131 16 65 - 134 12 /1
Yenişehir Ankara

JOHN STEINBECK

Bütün Eserleri

3

Tatlı Perşembe

Türkçesi Orhan Azizoğlu

BİLGİ YAYINEVİ

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının 4.3.1987 gün ve 1832 sayılı yazılarıyla okullara tavsiye edilmiş; karar 23.3.1987 gün ve 2230 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanmıştır.

aslımlar
ofset - tipo matbaacılık
tel 229 40 75 - ankara

G İ R İ Ş

Bir gece, Mack, Sefalet Palas'taki yatağında sırtüstü yatıyordu. «Şu Sardalye Sokağı denen kitabı bir türlü tutmadım,» diye söylendi. «Ben olsam başka türlü bir şey yapardım.»

Bir süre sonra yattığı yerde döndü, başını kaldırıp eline dayadı. «Benimki sadece bir eleştiri. Ama bir gün, o kitabı yazanla yüz yüze gelecek olursak» diye devam etti. «Bir çift sözüm olacak kendisine.»

«Mesela?» diye sordu Whitey No. 1.

«Mesela şöyle. Kitapta Birinci Bölüm, İkinci Bölüm, Üçüncü Bölüm diye bölümler var. Bu böyle gider, anladık ama, her bölümde neler olup bittiğini anlatacak bir iki sözcüklük başlık bulunsa iyi olmaz mı? Olur a, gerilerde kalmış bir olaya, duruma, düşünceye yeniden dönmek istersem, Beşinci ya da Altıncı Bölüm lafı ne anlam taşır ki bana? Ama bir başlığı olursa, yeniden okumak istediğim sayfaların, orası olduğunu anlayıveririm hemen.»

«Evet, devam et.»

«Sonra, bir kitapta konuşma bol olmalı. Adamın çıkıp, konuşan şöyleydi, böyleydi diye anlatmasını sevmem. Konuşmanın biçiminden o adamın nasıl olduğunu kendim çıkarmak isterim. Bir şey daha var, adamın ne düşündüğü de konuşmasından anlaşılmalı. Ne renkte olduğunu, nasıl korktuğunu, neye benzediğini, insanların bunlar üzerinde ne düşündüğünü de bilmek isterim tabii, ama çok olmamalı bu.»

«Sen gerçekten bir eleştirmenmişsin, be,» dedi Whitey No. 1. «Mack, senden ummazdım doğrusu. Ee, daha başka?»

«Dahası, bir kitabın arasıra havaciva şeylerle kesilmesini de isterim. Yazara bir araba havaciva, palavra kesecek imkân tanımalı ki, güzel sözler dizip, diline tatlı bir ezgi katabilsin. Hoş şeylerdir bunlar. Ama canım isterse bir kenara bırakır, okumayıverirm. Havacivanın hikâyeyle karışmasını istemem ben. Bu yüzden kitabı yazan adam böylesi palavralar sıkacaksa, bunu, başından belli etmeli ki, istemiyorsan atlayıverirsin, ya da hikâyeyi öğrendikten sonra dönüp baştan okuyabilirsin.»

«Mack be,» diye lafa karıştı Eddie, «Sardalye Sokağını yazan adam giriverse içeriye, bütün bunları ona da söyler misin?»

Whitey No. 2, «Mack herkese istediğini söyler arkadaş,» diye söze karıştı. «Mack hortlağa nasıl hortlaklık edilebileceğini bile söyler, hem de öğretir.»

«Yaşşa be, tam üstüne bastın! Hem öyle masaya vurmadan, zincir şakırdatmadan nasıl yapılacağını bile öğretirdim. Hortlaklıkta hiçbir gelişme yapamadılar yıllardır zaten... Öğretirdim valla, Whitey.» Sonra sırtüstü uzanıp, gözlerini tavana dikti. «Şimdiden görüyor gibiyim.» dedi.

«Hortlakları mı?»

«Yok be yahu, bölümleri...»

1.

ARADA OLUP BİTENLER

Savaş, Monterey'e ve Sardalye Sakağına geldiği zaman herkes şu ya da bu biçimde karınca kararınca dövüşmüştü. Düşmanlıklar sönünce herkes yarasını almıştı.

Avlanma kısıtlaması kaldırıldığından sardalyeler bile kendilerine göre savaştan paylarını aldılar. Bütün bunlar yurtseverlik uğruna yapılmıştı, ama bu, gidenleri geri getirmedi. Batıdaki kıyım da aynı soylu amaç uğruna ormanı temizledi ve şimdi California toprakları, bağrından, yağmurun geri getirilebileceğinden daha hızla boşaltılıyor. Ortalık çöle döndüğünde, millet üzülecek; tıpkı bütün sardalyeler tutulup, kutulanıp yendiği zaman Sardalye Sokağında olduğu gibi... Üzeri oluklu saçlı gümüşsü yapımevleri sessizdi, suskundu. Yaşamın tek belirtisini yalnızca bekçiler oluşturuyordu. Bir zamanlar gürül gürül gürleyen sokakları şimdi bomboş, ıssızdı.

Evet, savaş, herkesi sürükleyip içine çekmişti. Doc askere alındı. Old Jingleballicks adındaki eski bir arkadaşını Batı Biyoloji Laboratuvarının başına koyup gittiği orduda onu zührevi hastalıklar şubesinde çavuş olarak çalıştırdılar.

Doc bu işi tevekkülle karşılamıştı. Boş saatlerini hükümetin dayandığı hesapsız alkol ile geçirdi; bir sürü arkadaş edinip, terfiini bekledi. Savaş bittiği zaman Doc, iyilikbilir hükümet tarafından bazı sorunların çözümü için bir süre daha tutuldu. Zaferden iki yıl sonra bütün şan ve şerefiyle terhis ediliyordu.

Doğruca Batı Biyoloji Laboratuvarına gidip, pas

tutmuş, iyice oturmuş olan kapıyı zorladı. Old Jingleballicks yıllardır oraya uğramamıştı. Her şey toz, küf içindeydi. Bulaşık teknesinde kirli tencere, tabaklar duruyordu. Canlı hayvan kafesleri tekmil boşalmıştı.

Doc eski koltuğuna çöktü; üstüne bir ağırlık binmişti. En ağır, zehir zemberek sözleri bularak bir süre Old Jingleballicks'e sövüp saydı; sonra otomatik bir biçimde ayağa kalkıp, sessizce bira almak için Lee Chong'un dükkânının yolunu tuttu. Tezgâhın arkasında temiz giyimli, Meksikalıya benzer bir adam duruyordu. O zaman Doc'un aklına Lee Chong'un gitmiş olacağı geldi.

Doc, «Bira» dedi. «İki çeyreklik kutu olsun.»
Patron, «Geliyor» diye seslendi.
«Mack buralarda mı?»
«Öyle, buralardadır herhalde.»
«Kendisini görmek istediğimi söyleyin.»
«Kim arıyor diyeceğim?»
«Doc döndü de, yeter...»
«Öyle olsun Doc... Bu cins nasıl?»
«İyidir. Her cins bira iş görür.»

Doc ile Mack laboratuvarda geç vakte kadar oturdular. Birayı tüketmiş, Mack aradan geçen yılları doldururken yerine çeyreklik bir şişe «Eski Tenis Ayakkabısı» açmışlardı.

Her yer, her şey değişmişti. İnsanlar gitmiş yahut gitmeden beteri, bambaşka olmuşlardı. Henüz hayatta olanların adlarını anarken bile içleri sızlıyordu. Gay ölmüş; Londra'da bir uçaksavar obüsünün parçasına kurban gitmişti. Karısı sigorta parasıyla hemen baş göz olmakta bulmuştu selameti. Fakat Sefalet Palas'ta Gay'in yatağı olduğu gibi korunuyordu; köşesinin bıraktığı gibi durması bir dereceye kadar onun anısına saygı sayılabilirdi. Şimdiye dek kimsenin yatağın üstüne oturmasına bile izin verilmemişti.

Sonra Mack Whitey No. 1'in Oakland'daki bir savaş sanayi merkezinde nasıl görev olarak daha ikinci günü nasıl ayağını kırdığını, üç ay hastanede nasıl lüks bir hayat sürdüğünü anlattı. Bembeyaz hastane yatağının üstünde bütün ömrü boyunca zevklenip yararlanabileceği mızıka çalmayı öğrenmişti.

Arada yeni bir Whitey, Whitey No. 2 çıkmıştı. Harpte denizaltılara yazılıp yedeğe ayrıldığı için Mack bu yeni arkadaşıyla iftihar ediyordu. Birisi —bu herhalde Whitey No. 2'nin kendisi değildi— onun «Bronz Star» madalyası kazandığını söylemişti ama böyle bir şey aldıysa bile kaybettiğinden ortada kanıta benzer bir şey kalmamıştı. Yalnız ne var ki, kendisini küçük bir kavanozdaki konyağın içinde salamuraya yatırılmış kulaklar gibi, bir malından yoksun ettikleri için bahriyeyi hiçbir zaman affetmedi. Bu kavanozu savaştaki hizmetlerinin anısı olarak yatağının baş ucunda saklamayı kurmuştu hep.

Eddie, Café La İda'da, Wide İda'nın yanındaki işine devam etmişti. Sağlık muayenesi sırasında doktor durumu incelemek için Eddie'nin kâğıtlarına baktığı zaman onun ilmi bakımdan 12 yıl evvel ölmüş olması gerektiği sonucuna vardı. Fakat yine eskisi gibi ortalıkta dolaşmaya devam ediyordu. Herkes savaşa gittiğinden La İda Barında sürekli olarak yerleşmişti. İçinden gelen bir hisle meşhur «Artık şişesini» küçük fıçılara çevirmiş ve fıçıyı doldurdukça ağzını tıkayıp, bir kenara gömmeye başlamıştı. Bu bakımdan Sefalet Palas, Monterey yöresinde en zengin, en verimli yer olmuştu.

Eski Tenis Ayakkabısı'nın birinci şişesinin yarısına gelmişlerdi ki Mack, Dora'nın bir gün uykusunda ölerek Bear Flag'ı öksüz bırakıp gittiğini anlattı. Kızlar deliye dönmüşlerdi. Üç günlük yasa karar vermişler, kapıya da «çalışmıyoruz - kapalı» diye bir de yafta yapıştırmışlardı. Ama duvarların arkasında onun için ilahiler, hüzünlü şarkılar söyledikleri duyuluyordu. Kızlar gerçekten ulumuşlar, Dora'nın ardından hem de çakallar gibi ulumuşlardı.

Bear Flag Dora'nın en yakın akrabasına kaldı. Ablası olan bu kadın San Francisco'da, Howard Caddesinde kârlı bir ev işletiyordu. Zaten aslında ta başından beri Dora ile ortaktılar. Sadece kârı almakla kalmaz, bir günlük yerden işin yönetim ve düzenine de hükmederdi. Mesela Dora evine, gençliğinde yaşadığı bir haftanın anısı gereği «Lone Star» adını vermek istemişti. Ama kardeşi ille California tarihine saygı olsun diye Bear Flag olmasında diretmişti. Bir eyalete dalavere ve utanç sokarken hiç olmazsa bir yandan da ona şeref verecek bir iş yapmalı diyordu. Bu yeni işini eskisinden pek farklı bulmadı; eninde sonunda her ikisi de halka hizmet değil miydi. Eskiden beri yıldız falına bakmaya meraklıydı. Bu merakını dürüp bir kenara koymadığı gibi Bear Flag'ı iş saatlerinden sonra âdeta kızlarını yetiştiren bir okul haline soktu. Adı aslında Flora idi. Ama San Francisco'dayken müşterilerinden biri işini görüp çarbasını içtikten sonra «Flora be!» demişti. «Sen tam Fauna denecek bir tipsin. Oyle desem nasıl olur?»

«Bak bu güzel. Hoşuma gitti. Yalnız sen değil, herkes öyle desin.» Ve adı Fauna olup çıkmıştı.

Bütün bunlar hoş şeyler değildi ama Mack en acısın. söylememişti. Bunu pek anmak istemiyordu. Onun için ressam Henri'nin işine geçti.

Henri meselesinde Mack bir dereceye kadar suçu kendinde buluyordu. Henri, çok güzel, kaptan köşküne varana kadar kusursuz bir tekne yapmayı başarmıştı. Fakat denizden korktuğundan bunu korulukta kurmuştu. Beton destekler arasında duran teknesinde Henri'den daha mutlusu olamazdı. Bir ara, yapacak pek iş olmadığı bir sırada Mack ile öteki oğlanlar ona bir oyun oynamaya kalktılar. Boş oturmaktan sıkılmışlardı. Sahile inip kayaların üstündeki kabuklu deniz hayvanlarından bir çuval kazıyıp koruluğa taşıdılar; alçı ile bunları Henri'nin teknesinin altına yapıştırdılar. Henri bunu farkedince bir tuhaf olmuştu, hele olup bitenleri kimseye söylememesi daha çok koyuyordu. Doc olsaydı, onu teselli eder, durumu açıklayabilirdi ama, o da as-

kerdeydi. Oğlan teknenin dibini iyice kazıyıp, bir kat boya geçti. Daha boyası bile kurumadan çete, yeniden kabuklu deniz hayvanları yapıştırmış, hatta bu sefer biraz da yosun kurusu katmışlardı. Olup biten'eri gördükten sonra bin pişman olup, utandılar ama iş işten geçmişti. Henri derhal teknesini satıp, yirmi dört saat geçmeden ortalıktan kayboldu. Kendisi uykudayken teknenin cin çarpmışçasına denize indiği fikri onu zıvanadan çıkarmıştı.

Mack, Hazel'in ordudaki kimseyi inandıramadığı maceralarını da anlattı. Oğlan az şey yapmamıştı. Hazel, hükümetin eğitim bursundan yararlanabilecek kadar askerlik yapmıştı. Giriş formunu gelişigüzel işaretlediği California Üniversitesinde onu astrofizik bölümüne aldılar. Aradan bir süre geçip, kargaşalık yatıştıktan sonra idare onu keşfetmekte gecikmedi. Psikoloji şubesi onu koyuvermek istemiyordu ama yasaya uymuyordu ki bu...

Hazel ara sıra okulda kendisine neler akuttuklarını düşünüp içinden çıkmaya çalışmıştı. Doc'a sormaya karar vermişti ya, Doc geri döndüğünde çaktan aklından çıkıp gitmişti.

Doc, birinci Eski Tenis Ayakkabısı şişesinin dibini boşaltırken, «Her şeyi anlattın ama» dedi, «En önemlisi kendinden hiç bahsetmedin.»

«Ben mi, ben de ortalıkta dolaşıp, işlerin yolunda gitmesine nezaret ettim.»

Evet, Mack etrafta olup bitenlere nezaret etmiş, önüne gelen herkesle savaşın tartışmasını yapmıştı. Bu savaşa büyük savaş diyordu. Bu daha başlangıçtaydı. Hemen sonunda atom tecrübeleri onu pek sardı. 4 Temmuz eğlenceleri gibi bir anlam buluyordu bunlarda... Hükümetin uranium madeni bulanlara vadettiği büyük ödül aynı sebep'erle ilgisini çekti. Gidip kullanılmış bir Geiger sayacı[1] satın aldı.

Monterey otobüs durağında işletmeye başlattığı aletiyle yola düzüldü. Önce San Francisco'ya

[1] Radyoaktiviteyi saptamada kullanılan bir alet.

sonra Manysville'e, Sacramento'ya, Portland'a gittiler. Mack bilimsel araştırmasına öylesine dalmıştı ki, kendisiyle beraber aynı otobüsteki kızı farketmedi bile. Daha doğrusu pek dikkat etmedi. Her ne ise bir iş, bir başka işe yol açar derler ama Mack için bu hiç de böyle değildi.

Kız, uzun yoldan Florida'da Jacksonville'e gidiyordu. Mack, elindeki alet onu doğuya doğru yöneltmeseydi onu çoktan Taceno'da arkada bırakacaktı. Kızla birlikte Salina'ya, Kansas'a gittiler. Hava müthiş sıcaktı; kız otobüsün içindeki bir sineğe saldırırken bir yere vurup saatini kırdı ve tam o sırada Mack civarda bir radium madeni bulunduğunu keşfetti. Yol boyunca, flörtleşmek, Mack'ın yaşındaki bir insanın yapacağı bir iş değildi. Her ne ise Mack'ın Monterey'e dönüşü Fort Ord'a giden bir yük arabasının arkasında orta boy bir tankı kapatan branda bezinin altında oldu. Eve dönüşüne son derece sevinmişti. Yük arabasındaki bekçiden birkaç dolar da kazanmıştı. Sefalet Palas'ı silip süpürdü, öne bir dizi kahkaha çiçeği dikip Eddie ile birlikte kahramanların gelişine kadar da hani, esaslı yaşadılar.

Doc ile Mack'ın üstüne hazan yaprakları gibi altın sarısı bir hüzün, Eski Tenis Ayakkabısı'nın, eski günlerin, kaybolan ve değişen eski arkadaşların verdiği bir hüzündür çökmüştü. Her ikisi de bir konudan, ufak tefek şeylerden söz açarak asıl büyük meseleden kaçındıklarının farkındaydılar. Ne var ki, sonunda bütün laflar tükendi ve büyük konu önlerine dikildi.

Doc söze büyük bir cesaretle girdi. «Bakkaliyenin yeni sahibi hakkında ne düşünüyorsun?» diye sordu.

«Fena adam değil. İşe yarar. Ama hiçbir zaman Lee Chong'un yerini tutamaz tabii. Lee gibisi az bulunur bu dünyada.» Mack'ın sesinde bir hüzün seziliyordu.

«Evet, iyi insandı.»

«Hilebazdı.»

«Akıllıydı da.»

«Mahalleliyi iyi kollardı.»

«Kimseyi sıkboğaz etmezdi.»

Lee Chong hakkında şundan bundan bir sürü laf ettiler; hatıralar arasında Çinliyi bile hayrette bırakacak meziyetler, güzellikler ve zekâ anıtları yükseldi. Biri bu tacir Çinlinin güzelim maceralarını anlatırken öteki sabırla bekliyor, daha iyisini söylemek için kendi sırasını kolluyordu. Anılar arasında pek insana benzemeyen, bir iyilik canavarı ve bir hile ve şer meleği ortaya çıktı. Zaten Tanrılar da hep bu yolda yaratılmışlardı.

Fakat şu anda şişe boşalmıştı ve bu boşluk Mack'ı sinirlendiriyor, tedirgin ediyordu. Bu hal Lee Chong'un anılarına da bulaşmakta gecikmedi.

«Eşşoğlu beşkulak, az içten pazarlıklı değil'di hani...» diye söylendi. «Satıp savıp buradan savuşacağını bize pekâlâ önceden haber verebilirdi. Bu resmen dostluğa yakışmayan bir hareket, insan eski arkadaşlarının yardımını istemez mi?»

Doc, «Belki bundan çekiniyordu.» diye karşılık verdi. «Lee, bana bu meseleye dair bir şeyler yazmıştı. Çak uzakta olduğum için kendisine akıl öğretemedim; bu sayede herif de kurtuldu ya...»

«Lee Chong'un aklından nelerin geçtiğini kimse bilemez. Doc, kim derdi ki herifçioğlu senin deyiminle plan kuruyordu.»

Bu, gerçekten insanı sarsan bir şeydi. Lee Chong o kadar uzun zamandan beri icrayı ticaret etmekteydi ki, kimse günün birinde bu işten vazgeçeceğini aklından bile geçirmezdi. Sardalye Sokağının beslenmesi ve giyimiyle öylesine kaynaşmıştı ki, herkes onu kalıcı sanırdı. O «meçhuller âlemi» doğulu kafasında dönüp duranlardan kim şüphelenirdi?

Bir gemi kaptanına kamarasında oturmuş; rüzgârı, teknenin dibinin temizlenmesini aklına bile getirmeyeceği bir bakkal dükkânı hayal etmesi normaldir. Lee de tezgâhının arkasında çalışır. Eski Tenis Ayakkabıları'nı elden ele geçirir, salamları ince ince dikkatle kıyarken, kendi kendine böyle hayal kuruyordu. Hayal kuruyor, o da, denizi düşünüyordu. Bu düşüncelerini kimseye açmıyor, kimseden

akıl danışmıyordu. Danışsaydı akıl verenleri çok olurdu ya...

Günün birinde Lee Chong, her şeyini satıp savarak bir şilep uydurdu. Güney denizlerinde ticaret yapacaktı. Palmiyelerin, Polonezyalıların düşünü kuruyordu. Şilebine taşınırken mağazanın hemen her şeyini, konserveleri, lastik çizmeleri, kepleri, iğneleri, küçük aletleri, takvimi, hatta çakmakları koyduğu cam kavanozu bile aldı. Her şeyi birlikte götürdü. Ve en son onu görenlerin hatırladığına göre, düşlerindeki geminin kaptan köprüsünde mavi kaptan şapkasını sallıyor, gurup vakti Point Pinos'tan geçerken acı acı düdüğünü çalıyordu. Yolda başına bir iş gelmediyse, bir hamakta uzanmış yatarken yanında mis gibi kokan peştemalı içinde güzelim bir Palonezyalı kız domates konservelerinden birini açmaya çalışıyordur.

Mack, «Bu işi niye yaptı dersin?» diye sordu.

«Kimbilir...» diye cevap verdi Doc. «Bir insanın aklının derinliklerinde gömülü olanı kimse bilmez. Kimin ne istediği belli olmaz.»

«Orada aradığını bulamayacak... O yabancı heriflerin arasında yalnız kalacak. Biliyor musun Doc, ben bu işin aslını çaktım. Onu bu hevese kaptıran o Allahın belası filmlerdir. Hatırlar mısın, her perşembe akşamı, kepengi erken çekerdi. Niye? Çünkü o gece sinemadaki film değişirdi de ondan. Hiçbir filmi kaçırdığını bilmem. Onu baştan çıkaran hep bu filmlerdir. Ben, sen, bu sinemacıların ne yalancı insanlar olduklarını biliriz... Orada rahat edip mutlu olamayacak. Sefil, perişan bir halde geri dönecek.»

Doc perişan olmuş laboratuvarını süzüyordu. «Keşke ben de orada, onun yanında olsam» diye mırıldandığı duyuldu.

«Kim istemez ki. Hem biliyor musun, o güney adalı kızlar onu öldürür be... Şimdi öyle eskisi gibi genç de değil.»

«Biliyorum» dedi Doc, «Orada sen ve ben olmalıydık, be Mack. Onu kızların tehlikesinden kurtarırdık değil mi? Ne düşünüyorum biliyor musun? Şuradan iki adımda karşı tarafa geçip bir çeyrek-

lik şişe daha mı alsam, yoksa zıbarıp yatsam mı?»

«Yazı tura atsana!..»

«Sen at. Aslına bakarsan pek yatmaya niyetim yok. Sen atarsan ne çıkacağını daha kolay bulurum.»

Mack parayı attı. Doc'un hakkı vardı. «Doc, sen otur, ben iki adımda giderim» dedi. «Sen rahatını bozma, ben şimdi gelirim.»

2.

JOSEPH AND MARY'NİN DERTLİ ÖMRÜ

Mack bir çeyreklik Eski Tenis Ayakkabısı şişesiyle döndü. Doc'unkiyle kendi bardağını doldurdu.

Doc, «Şu dükkânın yeni sahibi nasıl bir adam. Meksikalı galiba, ha?» diye sordu.

«Fena çocuk değil. İyi giyinmeye de meraklı. Ad. Joseph and Mary Rivas. Kurt gibi bir herif ama biraz talihsiz. Daha doğrusu hem talihsiz, hem de gülünç bir hali var... Sen de bu işlerden çakarsın Doc, bir pezevenk kazara âşık olsa, ıstırap çekip çekmediğini kimse düşünmez bile... İşte bu Joseph and Mary'nin işi de bu cins.»

«Doğru dürüst anlatsana şunu yahu...»

«Herifi hep kolluyorum. Arasıra şuradan buradan çene çalıyoruz. Bana anlattıklarını birbirine ekleyince iş anlaşıldı. Çok açıkgöz ama bilirsin, bazı açıkgözler kendi kuyularını kendileri kazarlar. Bu da böylesi işte.»

«E, sonra?»

«Dünyada seninle onun kadar taban tabana zıt iki insan bulunamaz» diye Mack başladı. «Sen iyisin, Doc. İyi ve biraz sivri akıllı. Ama senin kurnaz olduğunu söyleyecek adamın alnını karışlarım. Böy-

te bir şeyi iddia edecek kimse de yoktur zaten, o da ayrı iş. Herkes seni açık kalpliliğin için sever. Joseph and Mary ise fırıl fırıl dönen, sağ gösterip sol vuran bir boksöre benzer. Ama bir bakıma o da iyidir.»

«Nereden gelmiş bu adam?»

«Onu da anlatayım.»

Mack'ın hakkı vardı. Doc ile Joseph and Mary gerçekten birbirinin zıddı, tamamen zıddıydı. Aralarındaki fark en ufak bir meltemden etkilenebilecek bir denge gibiydi. Doc, her tavrı, her hareketi meşru ve yasaya uygun bir insandı. Kendine bıraksan yasalara, yasaklara gözü kapalı boyun eğer, yoldan geçerken ışıklı işaretlere bile uymayı unutmazdı. Aslında Doc'un burnunu kötü işlere sokması hep arkadaşlarının kabahatiydi, kendi yüzünden değil, içki yasalarının dar bir kare gibi cendereye aldığı Wide İda'nın, faaliyeti meşru olarak kabul edildiği halde, her ciddi kitapta benzerlerine hep karşı çıkılan Bear Flag'ın yüzündendi.

Mack ile oğlanlar uzun zamandan beri serserilik kurallarına göre yaşadıklarından buna alışmış, bunu âdeta bir şemsiye, bir kalkan gibi benimsemiş'erdi. Hırsızlık, sahtecilik, piyangoculuk, çapulculuk ve dalaverenin her cinsiyle öylesine haşır neşirdirler ki, bunlar Sardalye Sokağı sakinleri için ayrı bir övünç nedeniydi. Fakat onlar Joseph and Mary'ye kıyasla masum birer süt kuzusu sayılırlardı. Onun yaptığı her hareket yasaya aykırı oluverirdi. Ta küçüklüğünden beri bu böyleydi. Doğduğu yer olan Los Angeles'de daha ufacıkken, kendisi gibi ufak çocuklardan kurulu bir çeteyi idare etmişti. Pek ispat edilememekle beraber, adamın âdeta bir sahtekârlık ve hile makinası olduğu iddiası bir bakıma doğruydu da. İnsanların kendilerine ait taşınabilir eşyaları olabileceği varsayımını çoktan reddetmişti. Henüz sekiz yaşındayken herkes yankesicilikteki becerisinden o kadar illallah demişti ki, denizciler onu her gördükleri yerden sepetlerlerdi. Los Angeles'in Meksikalı göçmenlerle dolu mahallelerinde çete kavgaları başladığı zaman Joseph and Mary derhal sıvrildi. Sustalı çakılar, yaylı tüfekler,

muştalar ve parası çok az olanlar için de içi kumla dolu çoraplardan oluşan silahlarla tıklım tıklım dolu gezginci bir dükkâncık kurmuştu. On iki yaşında ıslahevine tıkıldı ve oradan iki yıl sonra birincilikle mezun oldu. Yeryüzünde bilinen hemen hemen bütün suçların tekniğini temelinden öğrenmişti. Bu on dört yaşındaki mahzun bakışlı, masum yüzlü çocuk için bir kasanın şifresini açmak gözü kapalı yapılabilecek basit bir işti. Duvarlara kedi gibi tırmanırdı. Fakat pabucun pahalı olduğunu farkettiğinden bu sanatlardaki ustalığını göstermemeyi yeğledi. Kurnaz bir çocuktu. Kurbanını, sezdirmeden güler yüzle soyabileceği hileli talih oyunlarını düşündü. Polis dosyalarına ismi henüz geçmemişti. Geçirmeye de hiç niyeti yoktu. Kendisi ahlak açısından tatmin edecek kadar yasa tanımaz, ama sağlam bir mesleğin varlığını hissediyordu. Geleceğini güvenceye almak için bütün hazırlıkları tamamdı. İşte bu sırada büluğa ermesi genç adam için sert bir darbe oldu; faaliyetini birkaç sene başka tarafa yöneltti.

Joseph and Mary, hırsızlık ve dolandırıcılık alanlarında bir süre çalışmadı. Kalın sis perdesi gözlerinin önünden sıyrıldığı ve etrafı yeniden görebildiği zaman artık bir erkek olmuştu. Tam yeniden «iş» hayatına atılacağı sırada askerlik yakasına yapıştı. Kovuluncaya kadar orduda kaldı. İhracına yol açan sebepler, kendisi için iltifat sayılabilecek kadar masumdu.

Yeniden mesleğe döndü. Fakat bu kez yanlış bir adım atmıştı: Kendisini kilisenin sıcak ortamına çeken genç ve anlayışlı bir papazın etkisine kapıldı. Artık içten itiraflardaki büyüklüğü hissedebiliyor, affetmenin yüceliğini kabul ediyordu. Tabii bu arada din perdesi arkasında hünerlerini gösterebileceği fırsatların zuhur edeceğini de anlamıştı. Aziz Peder Murphy ona namusuyla nasıl yaşanabileceğini öğretti. Yeni karşılaştığı bu varsayımların ilk şaşırtıcı etkisi biraz kaybolunca Joseph and Mary bir deneme yapmaya karar verdi ve içinde herhalde iyi taraflar kalmış olacak ki kilisenin ufak tefeğine elini bile sürmemeyi pekâlâ başarabildi.

Peder Murphy'nin nüfuzu ve çabalarıyla belediyede bir de iş bulmuştu. Hem de parmak izi bırakmak korkusu olmadan bozdurabileceği bir çeki kendine her ay temin edecek şerefli bir iş.

Los Angeles'in Plaza meydanı, düzenli tarhları, büyük fıçıları içine dikilmiş palmiyeleri ve bütün çevreyi kaplayan çeşitli çiçekleri ile çok şirin bir yerdir. Meksika'da bile pek rastlanmayan bir «Meksikalılık» havası taşıdığı için şehrin övünç kaynağı ve simgesi sayılır. Adım başına turistlere rastlanır orada.

İşte Joseph and Mary, bu meydandaki çiçeklere bakmak onları sulamakla görevlendirilmişti. Bu iş hem kolay hem de zevkliydi. Üstelik onun sanatkârca yapılmış ufak tefek eşyayı küçücük paketler içinde doğrudan doğruya turistlere satabilmesini sağlayacaktı. Joseph and Mary bu işten zengin olamayacağını pekâlâ bilmesine karşın, yasaya kısmen uymaktan bir çeşit zevk de duyuyordu. Tıpkı bazı insanların günah işlerken aldıkları zevk gibi bir şey.

Tam bu sıralarda Los Angeles polisi, bir bilmece içinde kıvranıyordu. Bol miktarda ve çok düşük fiyatlarla Marihuana satılıyordu ve Narkotik Şube baskın üstüne baskın yapmasına karşın bunun kaynağını bir türlü bulamamıştı. San Pedro'nun Eagle Rock'a kadar aranmadık delik kalmadı. Sivri uçlu Marihuana yapraklarının yetiştiği yeri bulmak için yapılan araştırmalar, şehrin civarındaki araziye doğru gitgide genişleyen halkalar halinde yayılıyordu. Kuzeyde Santa Barbara, doğuda Calorada nehri, güneyde sınıra kadar her yer tarandı. Zehirin sınırdan geçmesine imkân yoktu. Bu meret denizde de yetişmiyordu ya... Eyalet polisi ve yerel idarelerin de yardımı ile yapılan bu araştırmalar bir sonuç vermemişti; satış eskisi gibi sürüyordu. Polis sonunda satıcıların «mal»ın nereden geldiğini bilmediklerine karar vermek zorunda kaldı.

Los Angeles Lisesi öğrencilerinden ve botanik dersinden sınıfının birincisi olan on üç yaşlarında Mildred Bugle ismindeki kızcağız olmasaydı, Allah

bilir bu durum daha ne kadar böyle sürüp gidecekti. Bir cumartesi öğleden sonra Plaza meydanında dolaşan kız, bir palmiyenin dibinde büyüyen tuhaf yapraklardan birkaç tane kopardı ve bunların Cannibis Americana olduğunu hemen anladı.

Joseph and Mary'nin başı pekâlâ belaya girebilirdi ama Los Angeles polisinin başı çok daha beladaydı. Ona ellerini bile süremediler. Eğer gazeteler Marihuana'nın Plaza meydanında yetiştiğini öğrenirlerse kıyameti koparırlardı. Hem de nasıl yetiştirilme! Bir belediye memuru tarafından dikilip bakılmak, şehir suyuyla sulanmak, şehir gübresiyle kuvvetlendirilmek suretiyle...

Joseph and Mary öyle bir zılgıt yedi ki gözlerinde şimşekler çaktı. Nitekim polis ona ta San Luis Obispo'ya kadar bir otobüs bileti hediye etmeyi de unutmadı.

Doc gülüyordu «Biliyor musun Mack, âdeta doğruluğu methediyorsun diyeceğim geliyor,» dedi.

«Eh, fırsat buldukça bir iki iyi kelime söyleriz.»

«Peki, ya şu kaçak muhacirler işine nasıl gir-

«Herif çöplenecek saha arıyordu» dedi Mack, Bu kaçaklar işini duyar duymaz, turnayı gözünden vuracağını anlamıştır. İlkin olanakları şöyle bir düşünüp kârını hesaplamıştır. Sen de çakarsın ya Doc, insan böyle işte mandepsiye basmaz.» Söyleyeceği şeyleri parmaklarıyla hesapladı ve biraz sonra elleri iş göreceğinden henüz fırsat varken şişeden acele bir iki yudum çekti.

Mack, sağ elinin işaret parmağı ile sol elinin serçe parmağına dokunarak, «Bir» dedi, «Joseph and Mary Meksikalıların dilini anadili gibi konuşur. Anasıyla babası Meksika'dan gelip Los Angeles'e yerleşenlerden.» Orta parmağına dokundu «İki, Wetback'ları buraya kimse getirmedi. Kendiliklerinden geldiler, hem de bitip tükenmeden. Üç, İngilizceden hepsi tın tın; elifi görseler direk sanırlar. Kendileriyle meşgul olacak, onlara iş bulacak, kazançları vardı. Eğer bir tanesi biraz horozlanacak olsa, Joseph and Mary'nin yapacağı en kolay şey

gidip hükümete haber vermektir. Kendisine en ufak zarar gelmeden herifi yaka paça memleketten sepetler. Tam ona göre bir iş, Doc. Kârı habire kendi cebine aktaracak bir dalavere. Meyva ve sebze işlerinde çalışacak üç dört takım kurdu mu sırtüstü yatıp keyfine bakacağını anlamıştır. Tam istediği şey. Lee Chong'un dükkânını da bundan satın aldı ya zaten. Orasını da işçilerin toplanacağı bir yer yapacak, adamlar hem dinlenecekler, hem alışveriş yapacaklar. Bunun yasaya aykırı tarafı var mı yani?»

Doc, «Söyleyişinden anlaşılıyor ki, iş sökmedi, Mack!» dedi. «Ne oldu?»

«Çalgı,» diye cevap verdi Mack.

Gerçekten Joseph and Mary böyle dalavereli işlerin bütün girdisini çıktısını bilirdi. Hesaplarının doğru çıkması gerekirdi. Fakat bu kez evdeki pazar çarşıya uymadı. İnsanın zar atarak istediği sayıyı tutturması olasılığı azdır, tâ ki sihir işe karışsın ve birinin talih olukları açılsın.

Memlekette milyonlarca kaçak muhacir vardı. Sessiz, çalışkan, cahil, belini kırıp toprağa göz nuru döken milyonlarca insan. Durum tamamen aleyhlerine idi; aksi düşünülemezdi bile. O halde nasıl oldu da Joseph and Mary'nin adamları arasından bir tenor ve bir gitarcı çıktı? Joseph and Mary korkudan büyüyen gözlerle iki gitar, bir guitaron çeşitli ritm aletleri çalan kimseler ve bir tenor ile iki bariton'dan kurulu bir orkestranın doğuşunu seyretmişti. Eğer yeğeni Cacahuete de trompeti ile onların arasına karışmasaydı hepsini sınırdışı ettirecekti.

Joseph and Mary'nin kaçak muhacirleri havuç ve karnıbahar tarlalarını terkedip California'nın küçük şehirlerindeki gazinalarına akın ettiler. Kendilerine «Espaldos Mojados» diye bir de isim takarak şarkılarını çalmaya başladılar.

Dar İspanyol elbiseleri, geniş kenarlı Meksika şapkaları giyiyorlar ve Spreckel Fireman's Hall, Soledad İ.D.O.F., Elks of King City, Green field Gara-

ge, San Arda Municipal Auditorium gibi yerlerde dans müziği çalıyorlardı.

Joseph and Mary mücadeleden vazgeçti ve bu sefer onların menecerliğini yapmaya başladı. İşin kârlı olduğunu görünce kaçaklar arasında yeni yetenekler arayacak denli ileri gitti.

Eğlence simsarlığına bu şekilde adımını atan Joseph and Mary, bu işin zaten öyle pek namuslu bir meslek olmadığını anlayınca kendisi için en doğru yolu seçtiğine aklı yatıverdi.

Mack, «Görüyorsun ya,» dedi, «hep bu çalgı yüzünden. İyisi mi, hiçbir şeye güvenmeyeceksin, Doc. Mesela bak şu Fauna'ya... Beor Flag dünyadaki kerhanelerin hiçbirine benzemez. Fauna kızlarına nasıl zıkkımlanılacağını, nasıl oturulup kalkılacağını öğretmek için hoca tuttu be! Pes... Bir yandan da yıldızları okur kari. Böyle garip şey görülmüş müdür? Her şey değişti, Doc, her şey...»

Doc, ürpererek toz toprak içindeki laboratuvarına göz gezdirdi. «Ben de değiştim galiba?» dedi.

«Boş ver, Doc, sen hep aynısın. Eğer sen de değişirsen biz şiştik yani. Yoldan büsbütün sapıtmasak diye dört gözle senin geri dönmeni bekliyorduk.»

«Yok, yok, Mack, aynı değilim. İçimde bir huzursuzluk var.»

Mack atıldı, «Bak dinle, Doc. Önce kendine bir kız bul. Ona gramofonda şu kilise müziğinden bir şeyler çal. Ben de o arada gelir senden birkaç kâğıt tırtıklarım. Bir kere dene. Gene bizden sana hayır gelecek; bak göreceksin.»

«Bir deneyelim bakalım,» dedi Doc, «ama hiç ümidim yok. Korkarım ki çok değiştim.»

3.

HAVACİVA

Arkaya baktığımız zaman, çoğu kez yeni bir devrin başlayacağını saptayabilirsiniz; bunu yaptık-

tan sonra da günler birbirinin kuyruğuna takılır gelir

O kış ve bahar bir alay hayır ve şer alametleri ortaya çıktı ama, bunlar ancak olup bittikten sonra farkedildiler.

Toro dağında kar, bir yanda Pine Canyon'a, öte yanda Jamesburg'a kadar inmişti. Camel vadisinde altı ayaklı bir buzağı doğdu. Monterey üzerinde bir gün, bulutlar birbirine girerek O-N harflerini meydana getirdi. Metodis Kilisesinin beton zemininde mantarlar bitti. İhtiyar Mr. Roletti doksan üçünde yeniden azarak, ortaokul kızlarının peşinden ayrılmaz oldu. Baharda havalar çok soğuk gitti; yağmurlar her zamankinden geç yağdı. Seal Rock'taki deniz aygırları canavar köpekbalıklarının saldırısına uğrayıp, bir sürü telefat verdiler. Dr. Wick, Mrs. Gaston'un böbreğinden nah, şu el büyüklüğünde köpeğe benzer bir taş aldı. Aslanlar Kulübü, «Karakter Yapıcısı Futbol» konusunda yazılacak en iyi makaleye 50 kâğıt ödül vereceğini ilan etti. Ve hepsinin üstünde, hepsine tüy dikercesine Sherman'ların gülünde karanfil açtı.

Bütün bunların hiçbir anlamı yoktu belki; hem böyle şeyler oluşlarından çok sonra dikkati çeker.

Monterey değişmişti; onun bir parçası olan Sardalye Sokağı da öyle. Mack'ın dediği gibi, «Tumtumlar değişiyor, yeni şeyler oluyor. Tanrı da tumtumların temposunu değiştirdi.»

Kendi isteğine, arkadaşlarının duasına, kendi çabasına karşın Doc da değişiyordu. Hem niye değişmesin? İnsanlar hep değişiyor, hem de bu değişiklik şafak vakti perdeleri üfleyen meltem gibi, otlar arasında gizli yaban çiçeklerin kokusu gibi belli belirsiz geliyordu. Değişiklik küçük bir ağrı şeklinde kendini haber verebilir, siz onu soğukalgınlığı sanırsınız ya da dün sevdiğiniz bir şeye karşı zayıf bir nefret duymaya başlarsınız. Hatta fıstıkların bile doyuramayacağı bir açlık şekline bürünür. Hoşnutsuzluğun en büyük belirtisi çok yemek değil midir? Ve eninde sonunda, bu hoşnutsuzluk da bir çeşit değişikliktir.

Savaştan evvel Doc, dertsiz, tasasız, rahat bir hayat sürerdi, bir sürü adamın hasetliğini kazanmıştı. Çeşitli deniz hayvanları toplayıp, kolejlere, mekteplere, müzelere satarak, kendine iyi ya da ihtiyacı olduğu derecede iyi bir hayat kurmuştu. Aradığı zaman heyecan uyandırmasını, heyecanlandırmayı pek iyi bilirdi. Denizin güzelliklerini, insanoğlunun en güzel, en büyük eseri olan müzikle bağdaştırmıştı. O benzersiz zamanlarında Sistine korosunun kutsal sesini dinler, William Byrd'un vâzlarının havası içinde kendinden geçerdi. İnsanoğlunun ortaya koyduğu eserler arasında iki tanesinin büyüklüğüne inandı Goethe'nin Faust'u ve Bach'ın Fugue'ü.

Doc hiçbir zaman sıkılmazdı. Arkadaşları tarafından sevilir, saygı görürdü: bu da ona yetiyordu. Diamond Jim Brady'nin, arkadaşların seni sömürüyor dedikleri zaman, «Durum uygunsa sömürülmek de bir zevktir» diye karşılık verişini hatırlıyordu. Doc'un durumu da böyle bir şeye uygundu. İnsanları çekici görünmeye zorlayan gururu onda bulamazdınız.

Doc'un kadınlara karşı olan doğal hayranlığı, bizzat kadınlar tarafından karşılık görüp tatmin ediliyordu.

Nazik, cömert ve hoşsohbet o'maktan başka bir iki sorumluluğu vardı. Ve bütün bunlar zor gelmiyordu ona. Sözün kısası, rahat, her bakımdan tatmin olunmuş bir insandı. Çok az insan işini, yaşayış tarzını ve kendini sevdiğinden, bu seçkin örnek çoklarının kıskançlığını kamçılıyordu. Doc, kendisini severdi ama kötü anlamıyla değil, herhangi bir insanı sevdiği kadar severdi. Kendi kendisinden hoşnut oluşu, bütün insanlardan ve dünyadan hoşnut olmasını sağlıyordu.

Orduduyken müziğini, küçük hayvanlarını, laboratuvarındaki rahat ve sakin hayatı özlediği olmuştu. Geri dönüp de pas tutmuş, sudan şişmiş kapıyı açarken içinde hem zevke hem acıya benzer bir duygu vardı. Kitap raflarına baka baka içini çekti. Önce hangi plağı çalacağına karar vermesi

on dakika sürdü. İşte o anda geçmiş geride kalmış, gelecek ile yüz yüze gelmişti. İhtiyar Jingleballicks küçük tezgâhı Doc'un bıraktığından daha işlek bir hale sokmuş ve her işi kurucusuna terketmişti. Yedek hayvan stoku erimiş; sözleşmeler feshedilmişti.

İpoteği yapan banka vatansever hislerle hareket etmekten vazgeçmişti artık. Doc'un eski işini yeni baştan kurup kuramayacağı sorunu da dev gibi önünde duruyordu. Eskiden bunun gibi sorunları bir alay zevk ve başka konular arasında çabucak unutur giderdi.

Ne var ki, şimdi bu üzüntü biraz tatlı, fakat sürekli olarak içini kemiriyor, yiyip duruyordu.

Bu üzüntü, bu hoşnutsuzluk nereden başlıyordu? Vücudunuz ateş gibi olduğu halde yine de titrersiniz. Karnınız toktur, ama bir açlık içinde kıvranırsınız. Sevilirken bile başka heyecan ve zevk olanakları ararsınız. Ve bütün bunları kundaklayan bir zaman, bir Allahın belası zaman vardır. Hayatın sonu çok uzak gelmez; bir yolun sonundaki bitiş noktası gibi onu da görmeye başlamışsınızdır. Kendi kendinize aklınızdan geçirirsiniz, «Yeteri kadar çalıştım mı? Yeteri kadar yedim mi? Sevmem, sevişmem yeterli mi?» Bütün bunlar insanın büyüklüğünün temelleri, tabii, belki de en büyük tarafıdır. «Hayatım bu ana kadar ne ifade etti; bundan sonrakinin anlamı ne olacak?» Şimdi en zalimane, en acı noktaya yaklaşmışsınızdır. «Günah sevap defterinde nem var? Değerin ne?» Bu bir çeşit gurur ya da hırs değildir. İnsanlar ne kadar çalışırlarsa çalışsınlar, ne kadar gayret gösterirse göstersinler ödeyemeyecekleri bir borçla doğarlar. Bu borç yükü bir dağ gibi yığılmıştır önlerine. İnsan insana bir şey borçludur. Bunu ihmal ederse, bir zehir gibi büyür içinde; ödemeye kalkса aksine hesap gittikçe kabarır ve verilen hediyelerin büyüklüğü insanın ölçüsü olur.

Doc'un bir büyük üstünlüğü de her gittiği yerde bir şeyler ödemesiydi. Bitiş çizgisi, onun için mesafenin içine daha çok yaratık sokmak arzusundan

başka bir anlam taşımıyordu. Her gün, kendi gecesiyle bitiyordu ve her sabah doğudan, dağların ardından dünyayı ışığa boğan yeni bir özgürlük yükseliyordu. Bunun başka türlü olabiceği düşüncesinin ortaya çıkmasına sebep yoktu ve zaten hiç olmamıştı. Millet Doc'ta somutlaşan bu amaçsızlığı tatmak için laboratuvarı âdeta Kâbe gibi görmeye gelirdi. İnsan, daha evvelce yapılmamış, denenmemiş bir şeylerin en güzelinin, en yetkininin hem de daniskasını yapamaz mı? Lao Tse'de, Bhagavard-Gita'da ya da Peygamber İsa'daki anlayış, düşünme ve dindarlık öğretilerinde bulamadıklarını söyleyemez mi? Güzelliğin, ebedi çirkinlik kaynağıyla desteklendiği bir tefekkür dünyasında oturmak en iyisi değil midir? Bu desteği kesin bakın, güzellik nasıl yok oluyor birden. Doc'da olanlar, herkesin sahip olmayı istediği türden, hep iyi şeylerdi.

Fakat şimdi öyle miydi ya? İçindeki hoşnutsuzluk kurtları gittikçe azıyordu. Belki bu Doc'un orta yaş duvarını aştığının belirtisiydi. Guddeler salgısını yavaşlatacak, cildi eski parlaklığını yitirecek, tad alma gücü azalacak, gözleri eskisi gibi ışıldamıyacak ve daha ağır işitecekti. Ya da bu, Sardalye Sokağında yeni bir boşluğun, pas tutan demirin sonucuydu. Ta içinde bir yerde Doc bir boşluk hissediyordu. Kuşkusuz mantıklı ve gerçekçi bir insandı. Gözlerini muayene ettirdi, dişlerinin röntgenini çektirdi. Dr. Horace Dormody bütün vücudunu inceden inceye muayene ettiği halde, ruhsal bir huzursuzluğun hiçbir belirtisini bulamadı. Bunun üzerine Doc kendini işine verdi; her erkeğin yaptığı gibi sükûneti yorgunlukta bulacağını umuyordu. Raflar, kafesler, kavanozlar yeniden tıklım tıklım dolana kadar hayvan topladı; onları ilaçladı, damarlarına renkli sular doldurdu. Kafes telleri arasında yeni bir beyaz fare türü kıpırdanmaya başlamış, dört çıngıraklı yılan rahatın verdiği tembellik içinde çöreklenmişti.

Ne var ki, hoşnutsuzluğu hâlâ yerli yerindeydi. Doc'un ağrıları huzursuzluğun kıpırdanması ya da kalp seslerinin hızlanması gibiydi. Viskinin o

keskin zevkini kaybetmiş, buğulanmış bardaktan çekilen o ilk derin yudumda, o eski tadı bulmak güçleşmişti. Uzun bir hikâyeyi orta yerinde dinlemez oluyor, bir dostunu gördüğü zaman gerçekten sevinemiyordu. Ve bazen, Great Tide Pool'da, altında işine yarar bir sürü yaratık olduğunu bildiği bir taşı kaldırırken yarı yerde duruyor, ellerini beline koyup ta ufukta, yeni atılmış bir pamuk yığını gibi duran bulutları seyre dalıyordu. Aklından bin türlü düşünceler geçiyordu. Ne düşünüyorum? Bir şey mi istiyorum? Canım bir yere gitmeyi mi çekiyor? İçinde bir avarelik, biraz sabırsızlık vardı; sanki, cam bir kavanoz içindeki benliğini dışarıda seyrediyor gibiydi. İçinde bir ton farketmişti, sürekli olarak çalan bir müzik gibi birkaç ton bulmuştu.

Ya da şöyle oluyordu. Gece geç vakit Doc eski mikroskobun başında çalışıyor oluyordu. Bir plantonu dikkatle kesiyor, camın üstüne yerleştirip ince cam iğnelerle arasını burasını karıştırıyordu. Bütün bunlar olurken içinde üç ses konuşmaya başlıyor, üçü birden durmadan söyleniyorlardı. En üstte, düşünen aklının sesi, şöyle mırıldanıyordu: «Ne güzel şey. Ne hayvan, ne bitki ya da her ikisi birden bir hayatın kaynağı, her türlü gıdanın anası. Bunlar yok oluverse, öteki yaşayan her şeyin bir anda mahvolup gitmesi işten bile değil.» Sezgilerinin sesi olan orta ses de, «Küçük adam, ne arıyorsun?» diye soruyordu. «Kendini mi bulmaya çalışıyorsun? Büyük şeylerden kaçmış olmak için mi küçüklerle meşgul oluyorsun?» Ta dipte bir yerden gelen üçüncü ses, «Yalnız adam! Yalnız adam!» diye inliyordu. «Yararı ne? Kime ve ne için? Düşünce, hissin soysuzlaşmasıdır. Senin, yalnızlığını biriktirmekten başka bir iş yaptığın yok ki!»

Bazen işini bırakıp, Fener'e kadar yürüyerek ışığın ufukta bıraktığı izleri seyre gidiyordu. Oraya varınca da aklı plantona takılıyor, derken yiyecekleri, azotları, proteinleri düşünüyordu. Eğer, bu besinleri insanlara doğrudan doğruya verebilme olanağını bulabilirsem, dünyada kimse açlık diye bir şey aklına bile getirmeyecek. O sırada en alt ses in-

lemeğe başlıyordu. «Yalnız adam! Yalnız adam! Kendi kendini mi aldatmaya çalışıyorsun?»

Doc içindeki bu huzursuzluğu yalnız başına çektiğini sanıyordu ama yanılıyordu. Sokaktaki herkes bunun farkına varmış, onunla birlikte çekmeye başlamıştı. Mack ile öteki oğlanlar da huzursuzluk duymaya başlamıştı. Mack, Fauna'ya, «Doc, bir karıya ihtiyacı olanlar gibi hareket etmeye başladı» dedi.

Fauna, «Ne zaman isterse bizim eve buyursun,» diye karşılıkta bulundu.

«Yanlış anladın beni,» dedi Mack, «Evinde, yanıbaşında olacak bir karıya ihtiyacı var. Arasıra onunla dövüşecek, ona satışacak biri lazım. Böyle olunca adam kendini düşünmeye bile vakit bulamaz, rahatlar.»

Fauna evliliğe saygı duyar, onu çok iyi karşılardı. Bu onun yalnız vazgeçilmez bir sosyal kurum oluşundan değil, en iyi müşterilerini bu yolda kazandığı içindi.

«Evlendiriverelim onu öyleyse.»

Mack, «Yo hemen oluvermez öyle,» diye karşılık verdi. «O kadar ileri gitmeyelim. Tanrım, Doc mu evlenecek!»

Doc, sorunu eski yöntemlerle çözümlemeyi denedi. La Jolla'ya kadar uzun bir yolculuk yaptı. Güneye doğru dört yüz mil uzandı. Yanında bir kasa bira, güzel bir kadın arkadaşla yolculuk ediyordu. Doc böylelikle zooloji hakkındaki düşüncelerinin birazcık olsun değişeceğini umuyordu. Nitekim öyle oldu.

Gezi çok güzel geçti. Hava ılıktı, sular çekilmişti. Ta açıkta, yosunlu kayaların arasında Doc, ayakları on, on beş santim büyüklüğünde yirmi sekiz tane yavru ahtapot ele geçirdi. Doc için bunlar bir hazine idi. Canlı olarak koruyabilirse büyük bir vurgun yapmış olacaktı. Üzerine de biraz yosun koydu. Heyecanı gittikçe artıyordu.

Kız biraz ümitsizliğe kapılmaya başlamıştı. O anda ahtapotlara karşı duyduğu heyecan, Doc'un başka heyecanları duymak için elverişli olmadığını

kanıtlıyordu. Hemen her kız, kendisinin dışında hiçbir şeyle meşgul olunmasından hoşlanmaz, hele bunlar ahtapot olursa, daha beter kızar.

Monterey'e kadar süren dört yüz millik yolculuk sık sık duruşlarla bölük pörçük oldu. Doc, birkaç milde bir duruyor, kovaların üstünü örten telisi ıslatmak için inip ahtapotları denetliyor, «Ahtapotun sıcağa karşı yüzü yoktur,» diyordu.

Kıza hiç şiir okumadı. Ne gözlerinin rengi, anlamı, duygularından, ne cildinin parlaklığından, ne saçlarından söz açmadı. Onun yerine bol bol ahtapotlardan konuştu.

Doc, «Çok harika hayvanlardır bunlar» diyordu. «Oylesine nazik, karışık ve utangaçtırlar ki...»

Kız «Pisler!» diye kesip attı. «Neresi nazik, güzel!»

«Yo, hiç de pis ve çirkin değil. Niye böyle söylediğini biliyorum ama. Halk her zaman ahtapotu merak eder. Gözleri cam gibi, zalim görünür. Onlar için ne efsaneler uydurulmuştur, neler. Norveç sahillerinde görünen canavarın hikâyesini duymuşsunuzdur elbet.»

«Duydum tabii.»

«Ahtapotlar çok efendi mahluklardır.» Doc bayağı heyecanlanmıştı. «Anlaşılmaları çok güçtür» diye ekledi. «Laboratuvara vardığımız zaman gösteririm ya. Aralarında pek benzerlik yok ama insanlardaki şeylerin çoğunu onlarda da görmek olasıdır. Çoğu zaman saklanır, bir mesele çıkarmaktan çekinirler. Fakat isteyerek birbirlerini öldürdüklerini de çok gördüm. Korkarlar, kızarlar da... Kızdıkları zaman renkleri değişir, tıpkı öfkesinden kıpkırmızı kesilen insanlar gibi olurlar.»

Kız, «Çok enteresanmış» diyerek, eteğini bacaklarının etrafında biraz daha gerdi.

Doc devam ediyordu «Bazen o kadar kızarlar ki,» dedi, «Sara nöbetleri gibi kendi kendilerine katılıp ölürler. Çok hassas hayvanlardır. Onlar hakkında bir etüt yapıp, bir rapor yazmayı düşünüyorum.»

Kız, «Belki insanlardaki saranın sebeplerini de

bulursun» dedi. Doc, onun ne dediğini dinlemediği için sesindeki alaycı ifadeyi farketmedi bile.

Kıza bir isim vermeye hiç gerek yok. Batı Biyolojiye bir daha hiç gelmedi. Bilime karşı olan ilgisi bir mum alevi gibi sönmüştü, ama Doc'un içindeki ateş aksine büyümekte devam ediyordu.

Yeni bir anlayışın ateşi şöyle bir yanıp sönünce insanı hem mutlu, hem korkak ediyor. Bunun yanı sıra, daha başka bin türlü his de var ya, o da ayrı sorun... Newton'un elmasını herkes bilir. Charles Darwin, oluş kuramının bir iki saniye içinde meydana geldiğini söyler, ondan sonra ömür boyunca onun takviyesiyle uğraşır. Einstein rölativite kuramı iki elinizi çırpacak kadar kısa bir zamanda bulunmuştur. İnsan zekâsının en büyük esrarı da budur zaten. Her şey yerli yerine düşer, karışıklıklar düzene girer; anlaşılmazlar aydınlanır; anlamsızlıklar, anlam tacını giyerler. Fakat bu her şeyin bir anda idrak edilişi, aydınlanışı nedir? Herhalde ağrıdan pek farklı bir şey olmasa gerek.

Kız, allahaısmarladık, diyerek gitti. Doc gittiğinin farkında bile değildi. Zira o anda onun yanında olduğundan haberi yoktu, onu çoktan unutup gitmişti.

Doc, büyük bir dikkatle büyük akvaryumu temizledi; altına deniz kumu serpti, yer yer taş koydu; diğer küçük deniz hayvanlarını saldı. Yosun, mercan ve deniz sazı da bulmuş, bunların arasına istakoz, yengeç, minare gibi hayvanlar da bırakmıştı. Sahilden kova kova deniz suyu taşıyıp akvaryumu ağzına kadar doldurdu; sonra suyu sürekli değiştirecek, aktaracak bir pompa yaptı. Aklının erdiği, bilgisinin yettiği kadar her şeyi hesaba katmış, hayvanların, bitkilerin yaşama şartları, oksijen ihtiyaçları falan fi'an, hepsini düşünmüştü. Cam duvarlar arasında bir ahtapot dünyası kurmuş, onun ihtiyacı olan her şeyi sağlamıştı. Işık ve ısıyı bile unutmadı.

Ahtapotların sekizi öldü. Ama geri kalan yirmi tanesi yeni evlerinin dibinde yerleşerek, zaman zaman utançlarından kızararak yaşamaya devam ettiler. Doc, küçük bir sandalye çekerek, kendi yarat-

tığı küçük dünyayı seyrediyor, aklından yeşil yeşil düşünceler geçiriyor, şekiller çiziyordu.

Ahtapotların uçuk, ifadesiz gözleri onun gözlerinin içine bakar gibiydi.

Bunu izleyen günlerde Doc'un durumu o kadar anlaşılmaz bir hal almıştı ki; Mack iki dolar borç istemek için laboratuvara gitmeden önce başka her türlü olasılığı, olanağı aklında ölçüp biçti.

Mack'ın bu kampanyası sanat hayatının belki de en görkemli en süslü örneğidir. Gayet sessiz, yavaştan başladı, bir iki aşamadan sonra biçimlenmeye yüz tuttu. Sonra içeri duygu öğesi yerleştirildi, trajik ihtiyaçların sesi ağır bir tonla yerini aldı. Dram büyüyor, her zaman olduğu gibi kendini besleyen zeminden yukarı çıkıyordu. Mack'ın sesi gayet yumuşak, iyice kontrol altında, henüz titrememekle beraber tam kıvamındaydı. Mack işleri iyi becerebildiğinin farkındaydı. Kendi kendini duyduğu kadar, bu ses, direnmeye imkân vermiyordu. Fakat o halde niye Doc, içeri girdiği zaman gözlerini akvaryumdan ayırmamıştı. Mack içeri girdiği zaman kuru bir merhaba bile dememişti. Mack bir hayli şaşırmıştı. Epeyce bir şey mırıldandı durdu.

Doc başını bile çevirmiyordu.

Mack şaşkına dönmüştü. Elinde olan her şeyi döktükten, her şeyi bitirdikten sonra hiç cevap bile almamak korkunç bir şeydi. Nasıl hareket edeceğini bile kestiremiyordu. Sonunda yüksek sesle, «Doc!» diye bağırdı.

«Merhaba,» dedi Doc.

«Bir şey mi var?»

«Hay hay Mack, ne kadar istiyorsun?»

«İki kâğıt.»

Doc arka cebine uzanıp, gözlerini kaldırmadan cüzdanını çıkardı. Mack'ın bütün becerikliliği boşa gitmişti. Sadece içeri girip, parayı isteyebilirdi. Bu olağanüstü havaya bir daha ulaşamayacağını pekâlâ biliyordu. İçinde ani bir öfke uyandı, parayı reddedeyim diye geçti aklından bir an için; fakat sağduyusu yardımına yetişmekte gecikmedi. İki do-

larlık kâğıtları parmaklarının arasında çevirerekten oracıkta öyle duruyordu.

«Doc, nen var?» diye sordu.

Doc yavaş yavaş başını çevirdi «Tek bir güçlük var» diye mırıldandı. «Bu çok önemli bir mesele. Bunları nasıl ışıklandıracağız? Bu meseleyi bir türlü halledememiştim ama bu sefer çok önemli.»

«Neyi ışıklandıracaksın?»

«Önümüzde iki açık nokta var. Evvela harekete karşı dirençleri yoktur, ikincisi bir dereceye kadar ışıktan ürkerler. Yeteri kadar soğuk ışığı nasıl temin edeceğim? Ne dersin, zaman zaman ışık vererek ürekliklerini gidersem mi önce?»

Mack bir tuhaf olmuştu: «Tabii, değil mi ya.» diye mırıldandı.

«O kadar emin konuşma. Bu hal onları öldürmeyebilir ama normal reaksiyonlarını da aksatabilir. O zaman hislerini değerlendirmek için ölçülerim elden gider. Anormal durumda onlardan aldığım reaksiyonlar normal olur mu?»

«Olmaz.»

«Duyguları ayrı ayrı kısımlara bölemeyiz ki. Eğer insan vücudu başka şekillere girseydi ve kısımlara bölünseydi onun duygu ve düşüncelerini anlamamız için imkânlar da ortadan kalkacaktı. Şimdi, hiddet, daha doğrusu bu hiddet belirtileri sırasında anormal bir duygu olmalı, bana kalırsa. Akvaryumda bunu kaç defa müşahede ettim. Denizin dibinde de aynı şey oluyor mu? Yoksa bu tip gözlemler akvaryum içinde normal hayat şartlarından farklı sonuçlar mı veriyor? Hayır, hayır. Böyle bir şey olamaz. Olduğu takdirde bütün tezim yok olur.»

«Doc!» diye bağırdı Mack, «Doc bak, Doc! Benim, ben, Mack!»

«Ha, sen misin Mack, merhaba. Kaç para demiştin?»

«İstediğimi verdin zaten yahu.» Ve bu kelimelerin ağzından çıkışıyla birlikte kendi kendine bir küfür salladı. Tepeden tırnağa aptal, avanak kesilmişti.

Doc, «Daha iyi dietlere ihtiyacım var» diyordu. «Allah cezasını versin, iyi bir şey olmazsa göremezsin ki.»

«Doc, ne dersin; beraber çıkıp bir çeyreklik bir Eski Tenis Ayakkabısı devirsek, ha?»

«İyi olur derim.»

«Ben ısmarlıyorum. Şurada iki kâğıdım var nasıl olsa.»

Doc'un kaşları çatılmıştı: «Para bulmam lazım» diye söylendi. «Mack, nereden para bulabilirim?»

«Dedim a, Doc. Ben ısmarlayacağım.»

«Geniş açılı büyük bir mikroskopla ışığa ihtiyacım var. Işık meselesini bir dereceye kadar çözümleyebilirim, belki uzaktan veririz olur biter. Yok o da olmaz. Belki yeni usül bir şey vardır.»

«Hadi Doc hadi.»

Doc bir çeyreklik Eski Tenis Ayakkabısı aldı, bir süre sonra Mack'ı bir şişe daha almaya yolladı. İkisi laboratuvarda yan yana oturmuş, dirsekleri masaya dayalı akvaryumu seyrediyorlardı. Derken kadehlere biraz su katılacak zaman da geldi.

Mack, «Tıpkı şunun gibi bakan bir amcam vardı,» diye mırıldandı. «Oyle zengin eşşoğlunun biriydi ki. Ne diye insan para sahibi olunca gözleri öyle donuklaşır be?»

«Kendini korumak için. Akrabaların şerrinden olacak.»

«Ne diyordum, Doc. Ha, mahallede herkes senin hesabına üzülüp duruyor. Hiç eğlenmez oldun. Kendini yitirmiş gibi dolaşıyorsun etrafta be.»

«Galiba kendimi bulmaya çalışıyorum.»

«Ne karın ağrısıysa. Bazılarına göre senin bir karıya ihtiyacın varmış, şöyle seni çekip çevirecek cinsten. Bir herif tanırım ne zaman canı sıkılsa kapağı karısının yanına atar. Sahibolduğu şeylerin kıymetini anlarmış bu şekilde. İyileşince yine kırar giderdi, tabii.»

«Şok terapi bu... Ben iyiyim, sen bana bakma, Mack. Kimsenin bana... Karı vermesine izin verme... Ben karı istemiyorum! İnsan... yolunu bulma-

lı önce... İşte ben... Bunu arıyorum. İnsan dönerse uzun yol gidebilir.»

«Şöyle mi, Doc?»

«Raporumun başlığı 'Kafadanbacaklılarda Apopleksi Endikasyonları' olacak.»

Mack, «Allahım sen büyüksün!» diye içini çekti.

4.

O ZAMAN OYUN OLMAZ Kİ

Daha yakından tanımaya başladıkça, Joseph and Mary'de Doc'a karşı sevgiye benzer bir saygı uyanıyordu. Doc'un dürüstlüğü Joseph and Mary'ye pek yabancı geliyordu. Bunu garip buluyordu. Anlamadığı bir şey olduğu halde, bu onu güçlü bir biçimde çekiyordu. Ortada aklının almadığı, kaçındığı bir şey olduğunu sezmiyor değildi ama bunun ne olduğunu da bir türlü kavrayamıyordu.

Bir gün Batı Biyoloji'de otururken, Joseph and Mary'nin gözüne satranç tahtası ilişti. Oyun konusunda hızlı olduğundan Doc'dan bunu kendisine de öğretmesini istedi. J. and M., şahların, vezirlerin, kalelerin, piyonların arasında kendisini öylesine kaptırıp koyuverdi ki... Birinci parti sırasında Doc'u telefonla aradılar. Konuşup döndüğü zaman, «Benim bu piyonumla, kendi vezir ve atının yerlerini değiştirmişsin» **dedi.**

Patron, «Nereden bildin?» diye sordu hemen.

«Ben bu oyunu bilirim. Bak Joseph and Mary, bu dünyada hile yapılamayacak tek oyun varsa o da satrançtır.»

Joseph and Mary bu lafı hayret içinde dinledi. «O niye öyle, o?» diye sordu.

«Hile yapacak olursan ortada oyun kalmaz da ondan.»

J. and M., bu sözü unutmadı. Gece bile aklından söküp atamadı. Sorunu, her köşesinden ölçüp biçti. Doc'a gidip işi biraz daha kurcaladı. Konu onu iyice sarmış ama aklı pek yatmamıştı

Doc sabırla açıkladı: «Her iki oyuncu da aynı şeyleri biliyordur.» dedi. «Bu oyun aslında akıldan oynanır.»

«Anlayamadım.»

«Bak! Hesap işlerinde, şiirde, müzikte hile yapamazsın, çünkü bunlar gerçeğe dayanmazlar. Yalana dolana burada yer yoktur. Hesapta hile yapabilir misin?»

Joseph and Mary başını salladı: «Anlayamadım,» dedi.

Bu, insanın içini titreten bir kavramdı ve anlaşılmazlığı bir başka yönden yalana benzediğinden kendisini gittikçe sarıyordu. Kafasında, geride bir yerde bir düşünce depreşti. Örneğin dürüstlüğü alıp onu gürültüye getirmek! Bu herhalde çok güç bir iş olurdu. Öyle yeni bir şeydi ki bu, üzerinde uzun süre duramadı, ama aklından da büsbütün söküp atamadı. Gözleri büyüdü. Kendi kendine, «Belki bir yolu bulunur,» diye mırıldandı.

5.

SUZY GİRER

Bir küçük şehir polisini aptal ve beceriksiz olarak nitelemek âdeta gelenek halindedir. Kitaplarda Şabanlık rolü bunlara düşer hep. Halk da bunun doğru olmadığını bildiği halde öyle kabul eder. Zaten doğru olmadığını bildiğimiz o kadar çok şeye inanıyoruz ki!..

Bir polis, hele birkaç yıldır vazife görüyorsa, kendi bölgesi hakkında herkesten ve her şeyden

çok bilgilidir. Belediye Başkanı, meclis üyeleri, itfaiye ile sigorta kumpanyası arasındaki o nazik politik durumun farkındadır. Mrs. Geltham'ın ne diye bir ziyafet vermeye kalktığını ve kimlerin çağrılı olduğunu bilir. Genellikle Mabel Andrews'in ister mutfaktaki bir fare, ister gerçek bir hırsız, isterse sadece bir evham olsun, karakola ne zaman soyulduğuna dair şikâyet ettiğini haber alır. Bu polis, Mr. Geltham'ın bir öğretmenle haftada kaç kez yattığını da bilir. Ortaokulda okuyan oğlanların ne zaman cinden vazgeçip marihuana içmeye başladıklarına dikkat etmiştir. Şehrin yüzünde çıkan her sivilcenin farkındadır. Kazara bir cinayet işlenecek olursa genellikle bunu kimin yaptığı, kimin suçsuz olduğu da bellidir. İyi bir polisin nöbette olduğu zaman olması muhtemel şeylerin yüzlercesi olmaz. Mahallede ufak tefek tartışmalar çıktığı olur; bazen bir telefon, bazen sokak lambasının altında görünüveren gölgesi kâfidir.

Bir kediyi ağaçtan aşağı indirdiği zaman, onun sahibi hakkında her şeyi öğrenmiştir. Ve kötü yetiştirilmiş bir alay kız ve oğlan ağlayarak avucuna ucuzcu mağazalardan aşırılmış eşyaları koydukları zaman, şayet o iyi bir polisse, yasanın ciddiyetini bozmadan onları onurlu bir davranışla affetmesini de becerir.

Del Monte Ekspresinden Monterey'de inen bir yabancı, bu gelişinin farkına varıldığını hissetmez bile, ama o gece bir vukuat olmuşsa, bunu bir güzel öğrenmekte gecikmez.

Monterey'in Joe Blackey'i işte böyle iyi bir polisti. Komiser olamaz, olmayı da istediği yoktu ya... Mahallede herkes Joe'yu sever, ona güvenirdi. Karı koca kavgasını bastıracak tek insan varsa, o da Joe idi. Bu tekniği, sosyal durumu ve on beş azılı çocuğun en küçükleri olmanın tecrübelerinden edinmişti. Kısaca kendi kendini yetiştirmiş bir adamdı. Joe, Monterey'de herkesi tanır, bir insanın yerli mi yabancı mı olduğunu ilk bakışta anlardı.

Greyhaund otobüsünden Suzy adında bir kız indiği zaman caddede sağa sola şöyle bir bakındı,

dudaklarının boyasını tazeledi, sonra eski valizini yakalayarak Altın Yavru Lokantasına doğru yürümeye başladı. Suzy basık burunlu, büyük ağızlı güzel bir kızdı. Vücudu biçimli, yaşı yirmi bir, boyu 1.60, saçları sarıydı, ama aslında kumral olabilir, paltosu kahverengiydi; tavşan tüylü yakası, basma entarisi, kahverengi ayakkabıları (topukları biraz fazla aşınmıştı) vardı ve sağ ayağını hafifçe sürüyordu. Çantasını eline almadan önce kahverengi deri taklidi çantasını açtı. İçinde bir ayna, birkaç dişi kırık bir tarak, bir paket Lucky Strike sigarası, üzerinde «Otel Rosaline, San Francisco» reklamı yazılı bir kutu kibrit, yarım paket nane şekeri, seksen beş sent tutarında bozuk para, bir kalem ruj, bir iki aspirin vardı ve kâğıt parası, pudrası, anahtarı yoktu.

Eğer o gece bir cinayet olsaydı, Joe Blackey bütün bunların hepsini yazabilirdi ama, şimdi bunları bilip bilmediğini de unutmuştu. Joe daha ziyade içgüdüleriyle hareket eder. Garson kız, Suzy'nin önüne bir fincan kahve korken, o da Golden Poppy'den içeri girdi.

Joe, kızın hemen yanıbaşındaki iskemleye tünedi. Garsona, «Merhaba Ella» diye seslendi. «Bir fincan kahve de bana yap!»

«Şimdi. Karın ne âlemde, Joe?»

«İyi. Pek eski halini bulmuş sayılmaz a, iyidir.»

«Düzelir. Siz erkekler anlamazsınız a, halden. Bir iki şişe kuvvet ilacı ver, bir şeyi kalmaz. Kahve şimdi geliyor, biraz bekle.»

«Bekleriz... Bekleriz.»

Ella tezgâhın öteki başına gidip kahveyi hazırlamaya başladı.

Joe yavaşça, Suzy'ye, «Ne düşünüyorsun hemşire?» diye seslendi.

«Hiç.» Kız, polise bakmıyordu ama önlerindeki parlak aletin üstünde aksini görüyordu.

«Tatilini geçirmeye mi geldin?»

«Evet.»

«Ne kadar kalacaksın?»

«Bilmem.»

«İş mi arayacaksın?»

«Belki.»

Ella kendilerine doğru geliyordu; konuştuklarını farkederek başka bir iş icat etti kendine.

Joe, «Buralarda tanıdığın var mı?» diye sordu.

«Teyzem var.»

«Kim?»

«Sana ne!»

«Anlamadım.»

«Ne olacak, teyzem meyzem yok.»

Joe hafifçe gülümsedi. Suzy biraz daha rahatlamıştı. Karısını düşünen erkekleri severdi.

«İşler kötü mü?»

Suzy, «Henüz pek değil» diye cevap verdi. «Ama beni sıkıyorsun beyim.»

«Ben yardıma çalışıyorum. Elinde sigorta kartın var mı?»

«Kaybettim.»

«Burası rahat bir şehir değildir. Her şey iyi düzenlenmiştir. Sokaklarda çalışamazsın. Resmi makamlar izin vermez. Başka bir yere gitmek için birkaç kuruşa ihtiyacın varsa söyle, bir çaresine bakarız. Adım Joe Blackey'dir.»

«Eksik olma Joe. Ama şimdilik sıkıntım yok. İnan bana.»

«Olabilir. Sardalyeciler de kapattıktan sonra buralarda iş bulmak çok güçleşti Kendini çok sıkma.» Ayağa kalkıp, belindeki kemeri düzeltti. «Kahveyi sonra içerim, Ella,» diyerek dışarı çıktı.

Ella'nın işi bitmişe benziyordu. Elindeki ıslak bezle tezgâhın üstünü sildi, «İyi çocuktur,» dedi Suzy'ye. «Bir fincan kahve daha vereyim mi? Bak bunu yeni yaptım.»

«Ver bakalım... Evet öyle görünüyor.»

Ella taze kahveden bir fincan doldurdu. «Nerede oturacaksınız?» diye sordu.

«Bilmiyorum.»

«Kardeşim pansiyonculuk yapar. İyidir. Haftalığı dört dolar odaların. İstersen bir telefon edip boş var mı sorayım.»

«Şehirde şöyle bir dolaşmak istiyorum önce.

Şu valizimi burada bıraksam olur mu? Biraz ağır da...»

«Tabii, tezgâhın arkasına alayım, ver.»

«Ya geldiğim zaman seni bulamazsam?»

Ella gözlerini devirip Suzy'ye baktı. «Ben buradan bir yere ayrılmam,» dedi.

Suzy, Alvarado caddesindeki dükkânların vitrinlerini seyretti; sonra rıhtıma inip balıklara baktı bir süre. Aşağıda, suyun içinde kalabalık bir küçük balık sürüsünün dolaştığı ta yukarıdan belli oluyordu. Bir kenarda iki küçük balıkçı saatlerdir bir şey tutamadan öylece oturuyorlardı. Saat dörde doğru ayağını sürte sürte ıssız Sardalye Sokağına vardı, bakkaldan bir paket 'Lucky Strike aldı, gözünün ucuyla Batı Biyoloji'ye baktı ve Bear Flag'ın kapısını çaldı.

Fauna onu hem yazıhane, hem yatak odası olarak kullandığı yerde kabul etti.

Fauna, «Sana işin doğrusunu söyleyeyim mi.» dedi, «İşler hiç iyi değil şu sıra. Haziranda belki biraz yoluna girer. Seni geri çevirmeyi hiç istemezdim... Benim kalbimi yumuşatacak acı bir hikâyen yok mu?»

«Yok.»

«Mali durumun?»

«Meteliksiz.»

Fauna koltuğunda arkasına doğru yaslandı. «Elimden bir şey gelmez ki,» diye söylendi. Gözleri sulanmıştı: «Benim evvelce bir evim daha vardı,» diye ekledi. «Acı hikâyelerin türlüsünü bilirim. Dinlediklerimi peş peşe yazsan yanında İncil bile küçük kalır. Hem bu hikâyelerin bir kısmı doğruydu da... Mesela seninkini adım gibi bilebilirim.»

Suzy sesini çıkarmadan oturdu. Eller, yüz ifadesiz, tam aldırışsız pozdaydı.

«Fakir bir aile,» diye devam etti Fauna, «Geçimsizlik de var. Her an hır gür. Herif'in biriyle everdikleri zaman daha on beş, on altısında bile yoktun belki. Dırıltıdan kurtulmak, başını selamete eriştirmek için yürüyüp çıktın.»

Suzy cevap vermedi.

Fauna, birbirini sıkmaya başlayan elleri görmemek için bakışlarını başka tarafa çevirdi. «Şıp diye siz de tam aile düzenine girdiniz. Bu da herifi bıktırdı, toz oldu. Bir şey mi dedin?»

«Ben bir şey demedim.»

«Çocuk nerede?»

«Kaybettim.»

«O adamdan nefret ediyor musun?»

«Söyleyecek bir şeyim yok.»

«Benim için bu da yeter. Zaten pek ilginç değildi. Bazı kızlar vardır ki, sırf bu iş için yaratılmışlardır. Bazıları ya tembeldir, ya da erkeklerden nefret eder. İçlerinde, çok azı yaptığı işten hoşlanarak, zevkini çıkararak çalışır. İçkiyi seven yahut sevmeyen meyhaneci gibi. Sen bana yaratılıştan orospu tiplerden değilsin gibi geliyor. Tembel olmadığın da belli. Niye kendine bir iş bulmuyorsun?»

«Bir mağazada çalıştım, başka bir yerde garsonluk ettim. Farkı şu ki, üç kâğıt yerine sinemaya götürülüyorsun, o kadar...»

«Birini yakalamak niyetinde misin?»

«Belki.»

«Sevgilin var mı?»

«Hayır.»

«Erkeklerden nefret eder misin?»

«Hayır.»

Fauna içini çekti: «Beni içimden vurdun kardeş,» diye söylendi. «Kıskıvrak ettin beni. Sen çetin bir kızmışsın. Ama böyleleri daha çok hoşuma gider. Acıklı hikâyelerden daha çok sarar beni böylesi. Temiz misin?»

«Ha?»

«Yani bir marifetin yok ya. Kimse sana bir şey demez ya!»

«Hayır.»

«Hiç içeri girdin mi?»

«Bir defa 30 gün, serserilikten...»

«Sicilinde başka bir şey var mı?»

«Hayır.»

«Gül bakayım bana... Böyle durursan müşterileri tekmil dondurursun be!..»

Suzy, Fauna'ya bakarak gülümsedi.

«Allah büyüktür!» diye iç çekti Fauna. «Hernangi birinin kızkardeşi olabilecek bir halin var. Bana pahalıya mal olacaksın gibime geliyor ya... Neyse, bunların sırası değil şimdi. Daha evvel başka bir evde çalıştın mı?»

«Hayır.»

«Ziyanı yok, sokakta çalışmaktan pek farkı yoktur Doc Wilkins yarın gelir.»

Suzy, «Valizimi getirebilir miyim?» diye sordu.

«Getir.» Fauna masanın üstündeki bir çantayı açtı. «Penney'in dükkânı altıya kadar açıktır,» diye devam etti. «Kendine bir elbise al, ucuz ama fiyakalı olsun. Bir de diş fırçası edin. Döndüğün zaman Allahını seversen şu saçlarını da bir düzene sok. Kendine bakarsan fena kız olmayacaksın.»

«Bütün gün otobüsteydim.»

«Hepsi düzelir. Yemek altı buçukta yenir. En son ne zaman yemek yedin?»

«Dün.»

«Bu akşam sığır biftek, yanında havuç haşlaması ve kremalı muhallebi var.»

Suzy kapıdan çıkarken durdu; eliyle çerçeveye vuruyordu hafif hafif. «Bugün bir polis yanaştı yanıma,» diye mırıldandı. «Adı Joe Blackey'miş.»

«İyi çocuktur. Ne o, sana para mı verdi?»

«Teklif etti... Bifteğe de bayılırım hani!»

Golden Poppy'de Ella valizi Suzy'ye uzattı «İş bulmuşa benziyorsun» diye söylendi.

«Oyle gibi. Şey, Penney'in dükkânı nerede?»

«Sağa dön, iki üç blok aşağıda. Sarı boyalı bir yerdir. Görüşürüz herhalde...»

«Tabii.»

Yoldcı, bir an Joe Blackey yanıbaşında bitti. Uzonıp valizi aldı. «İyi kadındır,» dedi sadece. «Etliye sütlüye karışmazsan rahat edersin.»

«Nereden haber aldın?»

«Kendisi haber gönderdi. Neyse gene görüşürüz.»

«Görüşürüz.»

Tekrar valizine uzanıp Penney'in dükkânına daldı

«Ne emredersiniz?»

«Elbise. Ama çok pahalı olmasın.»

«Şöyle buyurun.»

«Şu domates rengindeki hoşuma gitti.»

«Evet, güzel bir biçimdir. Adı da var: Aşkelması.»

«Domates renkli.»

«Rayondur. Çok dayanıklı ve temiz bir mal.»

«İyi. Vücuduma da uyar.»

«Ona eş ayakkabı da verelim mi?»

Suzy derin bir nefes aldı «Evet!» dedi. «Verin Allah aşkına, verin!»

6.

YARATICI DÖNEMEÇ

Doc'un içinde kuruntulu ve karmaşık duyguların verdiği ateş, günlerce yandı durdu. Gerçekten doğru dürüst bir mikroskobu yoktu ama, Allaha şükür iki gözü ve sezgileri, heyecanları, acıları farkedebilen analitik bir zekâsı vardı ya... Önündeki ahtapotlara bakarken hazırlayacağı tez kendi kendine şekillenip büyüyordu. Bir cam iğneyle birini korkutup kızdırarak arkadaşına saldırtıp, onu öldürtene kadar kışkırttı. İçlerinde en pasifini ayrı bir kavanoza alarak üstüne mentol ve İngiliztuzu karışımı bir sıvı dökerek sersemletti. Sonra temiz suya koyarak yine eski durumuna soktu. İğne ile iyice kızdırdı, hayvanın rengi dönüp, şekli bir tuhaf olmaya başlayınca, bu sefer de kokain sülfat dökerek hiddetin uyuşukluk içinde nasıl eridiği, hayvanın nasıl büzülüp öldüğünü seyretti. Doc hayvanı alarak vücudunu ince ince dildi, guddelerin durumunu araştırdı.

Kendi kendine yüksek sesle, «Dediğim gibi,» diye söylendi. «Bu işin nasıl olduğunu yakından sey-

redecek doğru dürüst aletlerim yok. Fakat bu hayvanın sara nöbetleri, kasılmalar içinde öldüğü besbelli. Görmesem bile asidik sızıntılar olması gerektiğini biliyorum. Raporuma bu gözlemlerle başlayabilirim.»

Doc bir paket sarı kâğıt ve bir düzine kurşun kalem aldı. Bunları masanın üstüne yerleştirip kalemlerin ucunu sivriltti; bir manga asker gibi düzenli bir sıra yaptı. En üstteki kâğıdın orta yerine büyük harflerle GÖZLEMLER VE İRDELEMELER diye yazdı. Kaleminin sivri ucu kırılmıştı. Bir başkasını aldı. G ile İ'nin kenarlarını kalınlaştırdı. Ö'nün yuvarlaklığını iyice belirtti. O sırada ayağı kaşındı, çorabın: aşağı kadar indirip bir süre bileğini kaşıdı, derken kulağı kaşındı. «Birileri benden bahsediyor» diye söylendi. Gözleri sarı kâğıda dikildi. Aklına beyaz farelere yem verip vermediği geldi. İnsan bir şeyi düşünürken başka şeyleri kolayca unutuverirdi.

Fareler, verdiği yeşilliği. kemirirken, Doc henüz yemek yemediğini hatırladı. Bir iki sayfa yazdıktan sonra yumurtalı sucuk yapıp yiyecekti. Ya da daha iyisi önce karnını doyurup, ondan sonra çalışmaya otursa nasıl olurdu? Yoksa tok karnına insan iyi düşünemez miydi? Birkaç gündür bu ânı, bu sükûnet dolu ânı beklemiyor muydu? İçindeki huzursuzluğun cevabını bulmakta gecikmedi. Aklının ve bedeninin sağlığı için önce yemek yemeliydi.

İki yumurta kırıp tavada kızarttı, yemeğe başladı. Gözleri hep sarı kâğıt destesinin üstündeydi. Yukarıda asılı lambanın ışığı çok fazlaydı. Kâğıdın üstünde fazla yansıma yapıyordu. Yemeğini yedikten sonra ince bir tabaka kâğıt alıp lambanın altına gerdi; onu oraya tutturmak pek öyle kolay olmadı. Sonra sarı destenin başına oturdu yeniden. Başlığın harflerini kalınlaştırıp, süslemeye başladı. Yaptığını beğenmedi, kâğıdı yırtıp attı. Bu ilk sahifeyle uğraşırken kalemlerden birini kırmıştı. Bunları yeniden açıp sıraya koydu.

Bear Flag'ın önünde bir otomobil durdu. Doc pencereye gidip baktı. Tanıdığı bir adam değildi bu ama Mack'ın bakkala girdiğini gördü. O sırada aklı-

na ne zamandır Mack'a bir şey sormak istediği geldi.

Kendini bir şeye iyice vermek, bir işe tam anlamıyla konsantre olmak başlangıçta pek güçtür. Akıl, yaramaz bir polis gibi oraya buraya saldırır, insanın en verimli organı olduğu halde bir yolunu bulup kurtulmaya, kaçmaya çalışır. Doc bunun bir çaresini bulmalıydı. Ne yaptığını bildiğin zaman bunu yoluna sokmak çok kolay olur. Elini çenesine dayayıp düşünmeye başlamıştı ki, gözlerinin kenarından bir eteğin ışıltısını farketti. Tekrar pencereden dışarı sarktı. Bear Flag'dan bir kız çıkmış, Sardalye Sokağı boyunca Monterey'e doğru yürüyordu. Doc kızın yüzünü göremiyordu ama yürüyüşü biçimli, kıvamındaydı. Kalçaları, dizi, ayağı gayet rahat ve serbest, gururla gidip geliyor, çoğu karıların yaptığı gibi her adımda bir sağa bir sola çalkalıyordu. Hayır bu kız, omuzları arkaya gerilmiş, çenesi hafifçe yukarı kalkık, kollarını tatlı bir ritimle sallıyordu, tam kıvamında yürüyordu. Doc, coşkulu bir yürüyüş bu, diye aklından geçirdi. İnsanın yürüyüşü neler söylemez ki anlayana; hastalığı, ümitsizliği, azmi hep yürüyüşten çıkarmak mümkündür. Küstahların yürüyüşü; utangaçların, kavgacı, hilebazların yürüyüşü başkadır. Ama bu neşeli, canlı bir yürüyüştü. Sevdiği bir insanla buluşmaya gidiyor gibiydi sanki. Bu yürüyüşte gurur da vardı, besbelliydi. Doc köşeyi dönmez diye beklediyse de kız döndü. Eteği bir ışık gibi yanıp sönmüş, kız ortalıktan silinmişti.

Fakat Doc hâlâ kendi kafasının içinde kalçalarının, bacaklarının uyumlu hareketini izliyordu. Belki çirkin, çamur gibi biridir, diye düşünerek kendi kendine yüksek sesle güldü. «Böylece tam bir daire çevirdik» diye söylendi. «Seni kutlarım aklım. Önre cinsel damarlarıma bastın, oradan estetiğe geçtik ve şap gibi ortalıkta bıraktın. Bazen nasıl namussuz olabiliyorum. Bütün bunların sebebi de çalışmak istemeyişim, kendi kendimi atlatmaya çalışıyorum. İşi düşünmemek için aklımı nelere yoruyorum yahu! Gel, yola gel akıl efendi! Bu sefer pek

öyle kolay kolay kurtuluş yok. Hadi bakalım, tekrar masanın başına!»

Kalemi kavrayıp yazmaya başladı. «Gözlem konusu La Jolla civarında med zamanı alınan yirmi küçük ahtapottur. Örnekler kendi normal hayat şartlarının oluşturulmasına çalışıldığı bir akvaryuma kondu. Her yirmi dört saatte bir, akvaryumdaki deniz suyu süzülerek değiştirilmektedir. Hayvanlara yaşadıkları sahillerin yosunları, kumu ve kayaları sağlanmıştır. Ayrıca diğer küçük deniz hayvanları da vardır akvaryumda. Bütün özene rağmen, ilk hafta içinde ahtapotlardan beşi öldü. Geri kalan on beş hayvan çevreye iyice alışarak kayaların arasına yerleşti. Işık...»

Kaleminin ucu yine kırıldı. Eline aldığı ikinci kalem de daha ilk harekette kâğıdı hafifçe yırtarak kırıldı. Bunun üzerine yazdıklarını baştan aşağı bir okudu; kuru, zevksiz bir şey olmuştu. Ne diye bir hayvan üzerinde bu kadar duruyorum, diye düşündü. Belki kendi kendimi aldatıyorum. Orta ses aksi söze karıştı, «Kendini suda arıyorsun, küçük adam. Ruhunu, benliğini bu küçük hayvanların arasında bulmaya çalışıyorsun, tatmini boş bir gururda bulurum ümidindesin. Sen Mack'tan çok mu iyisin sanki? Söyleyecek hiçbir şeyi olmayanın, ilmin gizli formüllerini, sihirli kelimelerini kullanabileceğini mi sanıyorsun?»

Alt sesin mırıltısı duyuldu: «Yalnız adam! Yalnız adam! Bırak! Işığa, havaya çıkayım.»

Doc oturduğu yerden fırlayıp akvaryuma koştu, gözlerini hafif aydınlatılmış suya dikti. İki taşın arasından bir ahtapot bakıyor, kollarından birini boşluğa salmış, tatlı bir ritimle oynatıyordu. Sanki bir orkestranın duyulmayan melodilerine uyar bir hali vardı. Tıpkı her adım atışta, aheste aheste sallanan kalça, diz ve ayak gibi.

Doc ellerini yüzüne kapadı, gözlerinin önü kararıp kırmızı, yeşil benekler görünene kadar bastırdı. Sonra ayağa kalkıp dışarı çıktı, bira almak için bakkalın yolunu tuttu.

7.

KATRANI KAYNATSAN OLUR MU ŞEKER?

Joseph and Mary, Fauna'yı sever, hatta ona karşı hayranlık beslerdi. Fakat Bear Flag gibi bir yerin, böyle esaslı kâr getiren bir kuruluşun bir kadına ait oluşunu biraz biçimsiz, edebe aykırı buluyordu. Bu kadın öyle bir yeri işletebiiirdi ama, ona sahip olması yakışık almıyordu. Joseph and Mary'ye, kârın gittiği bir erkeğin varlığını fısıldamışlardı. Kendi gözlemlerine göre bir kadın para sahibi olursa aynı zamanda sinir sahibi de olurdu. Ona göre sağlıklı kadın, meteliksiz kadın demekti. Paralı kadın yarım erkek demekti. Ve kadın olarak faaliyeti biterdi. Hem herkes de bilir ve kabul ederdi ki, kadına en yakışan şey kadınlığıdır.

Joseph and Mary, Fauna'yı kârından, dolayısıyla birçok sorumluluklardan kurtarmak için epey düşündü, kafa yordu. Şayet Bear Flag'ın patronu kendisi olur ve işletmesi Fauna'ya kalırsa her şey kendiliğinden düzelecekti. Fauna o güne kadar onun bu hayırsever niyetlerinden kurtulmayı, işini yürütmeyi becermişti. Fakat Joseph and Mary ısrar etti, hem sebat etmesi için sebepler de oldukton sonra.

İyi bir borsa simsarı, borsa haberleri arasında kendi elindeki tahviilerin durumunu tetkik eder, ayrıca gerekli türden öteki muamelelere de şöyle bir göz gezdirir. Joseph and Mary de, Bear Flag'a karş. bu şekilde davranıyordu. Fauna'nın günün birinde yo'a geleceğinden emindi. Kendi işleri tkırında gidiyordu, etrafta olup bitenleri daha başka gözle görecek duruma gelmişti. Suzy hakkında, daha kız elbiselerini yıkamadan bilgi edinmiş, Fauna'nm açık verdiğini hissetmişti.

Fauna'ya, «Başına iş açacoksın.» demişti.

«Galiba öyle olacak.»

«Ne diye aldın bunu?»

«Kırk yılda bir hata yaparım böyle. Hiç de iyi

bir orospu değil. Fakat ben biraz meşgul olduktan sonra onu birinci sınıf ev kadını haline sokacağım.»

«Seni yorup yıpratacak,» diye söylendi patron.

«Arasıra insanın yorulup üzülmesi de lazım. Yorulmazsan sağlığın zevkini çıkaramazsın. Bir seferinde Güney Amerika'ya giden misyonerlerin arasına katılmıştım.»

«Sebep?»

«Şimdi aklıma gelmiyor.»

«Ne yaptınız?»

«Onlara birbirlerini sevmesini öğrettim.»

«Onlar ne yaptı?»

«Bana, kafataslarının nasıl kurutulacağını gösterdiler.»

«Vahşiler!»

«Yo, hiç de vahşi değillerdi. Bu kafatası avcıları gayet iyi insanlar, hatta çok namusluydular. Bir kafatası sattıkları adama saygı duyarlar, bir değer verirler. Ama her zaman akıllı insan çıkmaz ki. Arada sahtekârlar da çok. Mesela Athatoolagooloo gibileri de vardı içlerinde. Süper sahtekârdı adam. Arada bir maymun kafaları da yutturuyordu. Maymun başlarını bir güzel tıraş ediyor, faz'a da kurutmuyordu. Kendisine verileni sesini çıkarmadan alan adamlar da var.»

«Bilmez miyim!»

«Derken papaz gelip maymun başlarını alıyorum diye beni bir güzel haşlamaz mı!»

«Ay, o sahte başları sana mı yutturuyorlardı?»

«Tabii ben alıyordum. Bir sandık dolusu aldım. Herkes bana enayi diyordu ama faydasını görmedim değil.»

«Nasıl faydasını gördün?»

«Bak dinle,» diye devam etti Fauna, «Çok basit. Benim adamlarım namuslu insanlardı. Sadece insan kafası kurutuyorlardı. Arada bir soysuz çıkıp da maymun başlarını karıştırırsa, bir süre sonra kimse inanmaz olacak. Baş almaktan vazgeçecekler. İşte ben bu sahteleri piyasadan çekmek için alıyordum. Böyle yapmakla da büyük iyilik ettim. Kendi itibarımı korudum.»

«Evet. Ama bu hile...»

«Ne diyeceğini biliyorum. Hilebaz başarılı oldu. Beni aldattı. Mallara değerinden çok para verdim.»

«Öyle olmadı mı?»

«Öyle oldu ama, şimdi oradan bir baş alacak olursan gerçekten insan başı olduğundan kuşkun o'mayacak.»

«Peki, ya sahtekâr?»

Fauna masanın gözlerinden birini çekti; küçük, pırıl pırıl limon büyüklüğünde bir şey çıkardı.

«Güzel yapılmış, değil mi?» dedi.

Patron sinirli sinirli başını çevirdi: «Neyse, gitmem lazım artık,» dedi, «Dükkâna yeğenimi bırakmıştım.»

«Şu trompet çalan oğlanı mı?»

«Beni deli edecek herif. Yepyeni bir trompet almış. Bir türlü elinden bırakmıyor. Git sahilde, tenha yerlerde çalış diyorum. Bereket versin biraz söz dinliyor. Orada dalgaların, deniz aslanlarının gürültüsü arasında kaynar gider... Ama herif orada da rahat durmuyor. Geçen gece bahriyelilere bilmem ne işareti vermiş; inzibatlar hâlâ bu işi yapanı arıyorlar. Yalnız dün gece yaptığı beterin beteri. Herif tutup borusunun ağzını ana lâğıma dayamış. Nasıl çalmış, nasıl nefesi yetmiş bilmem ama rivayete göre mahalledeki bütün apteshanelerde Stormy Weather şarkısı duyulmuş. Somers'lerin kocakarı korkudan hastalanmış. Benim pek aklım almıyor bu işi ama... Neyse gideyim artık. Oğlan tiz bir ses üflerse, incik boncuk her şeyi aşağı aliverir alimallah.»

«Yine beklerim.»

«Suzy için dediklerimi aklından çıkarma.»

«Çıkarmam.»

Tuhaftır ama, insan kendi yerinde ticaret yapmaktan hoşlanmıyor. Karşıdaki bakkalın sigaraları sizinkinden daha kurucadır. Onun için Bear Flag'daki kızların hiçbiri sigaralarını kendi salonlarındaki

otomatik makinalardan almak istemezdi. Ne zaman canları bir paket Lucky, yahut bir şişe gazoz istese Patronun dükkânına giderlerdi. Bu pek önemli bir şey değil, çünkü Sardalye Sokağında herkes günün her saatinde bir yerden bir yere gidiyordur.

Suzy içeri girdiği vakit Joseph and Mary daha yeni gelmişti. Joseph and Mary, Allahın iyi kullarından biri olarak tavsiye edilmez ama, kapkaççı cinsten birine ihtiyacınız olursa ondan iyisini bulamazsınız. Hislerine kapılmazsa pek fena adam değildir. Suzy'nin bozuk para çıkarıp sigara makinasına attıktan sonra Lucky Strike düğmesine basışına kadar olan zaman içinde her ikisi de birbirlerini süzüp kararlarını vermişti.

Suzy'nin kararı: «Yağlı top gibi, kurnaz ve düzenbaz. Sana bir şey verirse çok dikkatli ol. Mutlaka karşılığını bekler. Ağzıyla gülüyor. Gözleri yılan gibi. Bu açıkgözlüğü günün birinde başını derde sokmakta gecikmeyecek.»

Patronun kararı: «Bir ev için oldukça riskli bir parça. Malın gözü. Oyunu kurallarına göre oynayacak cinsten değil. Her an karşı yana bile geçebilir. Pek de cana yakın. Birine tutulursa, her şeyi feda edebilir.»

Patronun elinde olsa onu Bear Flag'dan kapı dışarı ederdi. İnsanın tam güvenebileceği insanların bu türlü benciller olduğunu iyi biliyordu. Bu türlüler kurallara göre hareket ederlerdi. Ne yapacaklarını önceden bilirdin. Ama içinde şefkat bulunanları al ele bakalım, neyi ne yapacağını kestiremezsin. İyi enayiler tam egoist insanlardan çıkar. Bunlarla başı belaya girmez insanın. Fauna fazla açık vermiş, kendini kapıp koyvermiş oluyordu.

Joseph and Mary, Suzy'ye kullanılmış bir arabayı inceler gibi bakıyordu. Vücut fena değil. Bilekler, bacaklar da düzgün. Kalçası ufak ama memeleri çok büyük. Bu olmadı işte. İyi bir orospunun göğüsleri iri olmamalı. Yüzü de zararsız. Yalnız isterse daha da güzelleşebilir. İçindeki duyguları aynen yüzüne yansıyor. Neşeliyse güzel oluyor. İyi orospuların yüzü maskeli gibidir. Herkese aynı şekilde gü-

zel görünür. Ama ertesi sabah hatırlamak isteseniz hiçbir şey aklınızda kalmamıştır. Suzy böyle unutulur cinsten değildi. Bu fena bir alâmet. Suzy, insanları sever veya sevmez. Bu da iyi değil.

Patronun yeğeni Cacahuete rafların tozunu alıyordu. Suzy'yi görünce ağzı kulaklarına kadar yayıldı.

Suzy de güldü. Pek gülmedi ama tebessüm gibi bir şeydi bu. Dudakları kalın, ağzı büyüktü. Gülümsediği vakit sıcak, ışıl ışıl bir şey yanıyordu. Bu iyi bir şey değildi. Bütün bunların üstünde dayanıklıydı. Jack Dempsey'le aşık atabilirdi hani. Zeki sayılmazdı. Hasılı Joseph and Mary olsa onu bir dakika içeride tutmazdı. Banka hesabına bir göz bile atmadan önüne çıkan bir herife körü körüne tutuluverirdi de... Adamın başını derde sokar ama, rahat da ettirir diye düşündü. Doc'ta olanlar bu kızda da tıpkısı tıpkısına vardı. Patron, Fauna'nın kulağını bir daha çekmeye karar verdi. Bu kız ortalığı allak bullak ediverirdi olmalıydı. Patronun aklından geçenler bunlardı, hem herif profesyoneldi hani... Nasıl, bir hastalık hakkında bir doktorun fikrini alırsanız, orospular hakkında da Patrona danışmanız gerekir.

Bütün hüküm ve irdelemeler bir an içinde olup bitti. Karar verilene kadar Suzy sigarasını açmış, bir tanesini dudaklarının arasına sıkıştırmıştı bile. Kibriti çakınca; akıl yürütmeler silsilesi de sona erdi.

Joseph and Mary, «Nasılsınız?» diye sordu.

«Şöyle böyle. Fauna sarı kâğıtla bir deste kalem istiyor. Şöy'e yumuşak cinsten olsunmuş.»

Patron istenenleri çıkardı, tezgâhın üstüne koydu: «Çok yazı yazıyor,» dedi. «Ayda beş altı deste kullanıyor.»

«Yıldızlara bakar.»

«Bu işe siz de inanıyor musunuz?»

«Hayır ama bir ziyanı da yok.»

Patron, «Ben sırf bu işten geçinen birini tanıyorum,» dedi.

«Bizim patron bedava yapıyor bunu.»

«Biliyorum. Niye para almaz ona da aklım ermez ya, o da ayrı mesele. Fauna aptal değil ama...»

«Tabii değil.»

Doc elinde iki boş bira şişesiyle içeri girdi «Buzlu tarafından iki tane çek bakalım Patron,» diye seslendi.

Suzy göz ucuyla onu şöyle bir süzdü, tepeden tırnağa gözden geçirdi. Sonra bakışlarını başka tarafa çevirdi. Sakalı tuhafına gitmişti. Bu yüzden fazla dikkatle bakamadı.

Patron, «Ne diye bir buzdolabı almıyorsun?» diyordu, «O zaman birayı da kasa kasa alırsın, kolaylık olur.»

«Senin soğutman daha kolayıma geliyor.»

«Suzy'yi tanıyor musun? Bear Flag'da çalışmaya başladı.»

«Memnun oldum. Nasılsınız?»

«Ben de memnun oldum.» diye karşılık verdi Suzy. Oysa herkesi yarım bir merhaba ile selamlardı.

Doc gittikten sonra Patron, «Tuhaf bir adamdır,» dedi.

«Belli.»

«Şimdiye kadar duyup işitmediğim şeyler biliyor. Çok akıllı.» Patron da herkes gibi Doc'u savunmaya başlamıştı.

«Ukalânın biri desene...»

«Yok yahu! Çok bilir ama kimseye ukalâlık etmez.»

«Her şeyi biliyor demek!»

«Oyle. Okyanus'tan bin türlü hayvan, böcek toplayıp satıyor.»

«Kime?»

«Ne bileyim. Böyle şeyleri alanlar da çok.»

«Olur herhalde. Peki bu işi niye yalnız yapıyor?»

«Zahmetli iş. Hem anlamak lazım.»

«Ne diye sakal uzatmış öyle? Güreşçi bir arkadaşım vardı bir zamanlar; onun da öyle sakalı vardı.»

«Bilmem... O güreşçi niye uzatırdı?»

«Daha fiyakalı, daha kuvvetli görünürmüş de ondan...»

«Kimbilir Doc da aynı sebeple kesmiyordur. Ama olmaz, Doc kuvvetli ve sert görünmek istemez. Orduda en kabadayı, en kuvvetli adamların bile sakalını tıraş ettirirler. Barakaları dolduran insanların hep birbirine benzemesi lazımmış. Sakal olunca adam değişiyor.»

«Bence değişik adam iyidir. Yalnız çok değişik olmamalı.»

«Kadınlar böyle şeye düşkündür. Önce hoşlanmaz görünürler ama bir yandan da zevklenirler... Bugün gevezeliğim üstümde. Çalışacağım yerde durmuş, çene çalıyorum.»

Suzy, «Meksikalı mısın?» diye sordu.

«Amerikalı. Büyük babam Meksikalıydı.»

«Onların dilini bilir misin?»

«Tabii.»

«Neyse, şimdilik eyvallah,» diyerek Suzy kapıyı açıp çıktı..

Patron, fena kız değil, diye düşündü. Fakat ben olsam onu Beor Flag'da bir saniye bile tutmam.

Doc, Batı Biyoloji'nin penceresinden bakıyordu. Suzy'nin boş arsayı geçip Beor Flag'ın kapısına kadar yürüyüşünü seyretti. Tam merdivenleri çıkıyordu ki, dönüp çevresine bakındı. Birisinin kendisini gözetlediğini hissetmişti. Ama penceredeki Doc'u görmedi.

8.

BÜYÜK ROQUE SAVAŞI

Pacific Grove ile Monterey, körfezi çevreleyen bir tepenin eteğine yanyana otururlar. Omuz omza duran bu iki şehir birbirine hiç de benzemez. Monterey uzun yıllar önce yabancılar, Kızılderililer,

İspanyollar tarafından kurulmuş ve şehir hiçbir plana, düzene dayanmadan kendi gönlüne göre gelişip büyümüştü; halbuki Pacific Grove birtakım psikolojik, dini falan filan duyguların etkisiyle yerden bitercesine yükselivermişti. 1880 yılları içinde bir çeşit tutucu yasalar, idealler ve âdetlerle dolup taşmıştı. Şehrin yasalar kitabında içkinin girdiği ev en büyük şer yuvası olarak kabul olunuyordu. Bu bakımdan içki miçki aramak budalalıktı burada. Pacific Grove'un âdetlerinden biri de, pencerelerin perdeleri gün battıktan sonra kapanırdı, daha önce kapamak yine suç teşkil eder. Bisikletle dolaşmak, denize girmek, pazarları sandalla dolaşmak da yasaktı.

Pacific Grove'u çeviren bu gerilik perdesi bugün yoktur.

Bir seferinde Pacific Grove'un başına bir bela, büyük bir bela gelmişti. Anlıyorsunuz ya, bir şehir geriliğe eğilimli bir alay bunak tarafından kurulunca, halkın aklına gelen başka geriliğin var olmayacağını sanırsınız. İşte bu bunaklar, bir süre sonra her şeye burunlarını sokarak ortalığı karıştırmaya başladılar. Bu, Deems adlı bir hayırseverin şehre iki roque cortu hediye edişine kadar devam etti.

Roque, kriket denen oyunun daha karışık bir şeklidir ve dar atış hedefi ve kısa saplı küreğimsi sopalarla oynanır. Bir bakıma bilardoya da benzer. Sözün özü çok karışık, akıl sır ermez bir oyundur. İnsan karakterini ıs'ah edermiş, rivayete bak lırsa.

Yerel spor hareketlerinde her yarışmanın sonunda bir ödül vardır. Pacific Grove'da her yıl roque sahasının şampiyon takımına bir kupa hediye edilir. Yarışmacıların çoğu yetmişini aşmış olduğundan bunun fazla heyecan uyandıran, ortalığı birbirine katan bir şey olacağını beklemezsiniz. Oysa tam tersidir.

Takımlardan biri yeşil, öteki mavi idi. İhtiyar adamlar takımlarının rengine uygun olarak bereler, pazubantlar takarlardı.

İşte bütün bu heyecan ve vaveylanın başlamasından bu yana iki yıl geçti geçmedi, olanlar

oldu. Maviler sahanın bir kenarında, yeşiller hemen yanıbaşında antrenman yaparlardı. Ama birbirleriyle konuşmazlardı hiç. Derken bu dargınlık ailelerine de bulaştı. Her aile ya yeşil, yahut mavi taraftarı oldu. Derken iş ailelerden de dışarı taştı. Herkes ya yeşilci yahut mavici oldu. Mavilerin yeşillerle evlenmeleri hoş karşılanmamaya başlandı, yeşiller de aynı prensibi güder oldular. Hatta daha da ileri gittiler iş politikayı da etkiledi; yeşiller mavilere, maviler yeşillere oy vermez oldular. Kiliseyi bile orta yerinden ikiye ayırmışlardı. Yeşillerle maviler birbirlerinin sırasına oturmuyorlardı. Ayrı kilise yapma planları ortaya çıktı.

Özellikle maç zamanları işler daha da kızışıyordu. İnsanın kalbi parçalanacak gibi oluyordu. O ihtiyarcıklar oyuna aklınızın alamayacağı bir heyecan, bir hırsla katılıyorlardı.

Sorun o derece gerilimli, heyecanlar o derece taşkındı ki, resmen harekete geçilmesi zamanı gelcti. Bir mavi'cinin evi yanıp kül oldu; bir yeşil'ci karanlıkta kafası roque sopasıyla ezilmiş bulundu. Roque sopası saplı, oturaklı bir tahta olduğundan gerektiğinde çok tehlikeli bir silah da olabilir. İhtiyarlar sopaları polis copları gibi bileklerine bağlı olarak yanlarında gezdirmeye başladılar. Onsuz bir yere adım atmıyorlardı. Ortalıkta birbirlerinin üstüne atmadıkları suç kalmadı; maviler, yeşilcilerin dükkânlarından alışveriş etmez olmuşlardı. Bütün şehir bir keşmekeş içine düşmüştü.

Bütün bunların ilk başlatıcısı Mr. Deems iyi ve hoş bir ihtiyarcıktır. Satışı serbest olduğu zamanlar, biraz afyon çekerdi ve bu yüzden sağlığı gayet yerinde, tansiyonu orta karar ve her türlü dertten uzaktı. Hayırsever, aynı zamanda filozof tabiatlı bir insandı. Pacific Grove'a verdiği iki sahanın nelere sebep olduğunu görünce çok üzüldü, dehşete kapıldı. Allahın kendisi hakkında neler düşündüğünü biliyordu çünkü.

30 Temmuz maçı günü gelmişti. Hava öylesine karışmıştı ki, millet cebinde tabanca taşıyordu. Yeşilci çocuklarla mavicilerin çocukları cete savaşları

yapıyorlardı. Aradan geçen yıllar boyunca Mr. Deems meseleyi Allahın yaptığı gibi çözümleyecek bir yol bulmuştu. Şehirdeki nefret bulutları çok olmuştu artık.

29 Temmuz gecesi Mr. Deems bir ekskavatörü seferber etti. Ertesi sabah Roque sahasının o'duğu yerde kocaman derin ve şekilsiz bir çukurdan başka bir şey yoktu. Vakti olsaydı, Allahın yapacağı işlere devam eder, bu çukurları ayrıca suyla da doldururdu.

Deems'i Pacific Grove'dan dışarı attılar. Yakalasalar didik didik edecek, etlerini cımbızla yolacaklardı ama niyetleri kursaklarında kaldı. Mr. Deems Monterey'de gazocağının üstünde yen shi'lerini kızartarak rahat rahat oturuyordu.

Her yıl 30 Temmuzda Pacific Grove şehri bir araya gelerek Mr. Deems'in bir tasvirini yakar. Bunu bayağı bir tören haline sokmuşlardır. Allı pullu, normal büyüklükte bir kuklası yapılıp, bir çam dalına sallandırılır. Daha sonra altına çalı çırpı yığıp ateşlerler. Halk etrafında dönerken Mr. Deems'in zavallı sureti her yıl bir sefer daha duman olur gider.

Bütün bunların uydurma olduğunu söyleyenler de vardır, fakat durup dururken herkes ne diye yalan uydursun? Ateş olmadık yerde...

9.

ALLAH SEVGİLİ KULUNU AKILSIZ YARATIRMIŞ

Sardalye Sakağına şöyle üstünkörü bir göz atan, bir alay birbirinden ayrı, birbiriyle hiçbir ilişkisi olmadan, kendi başına yaşayan topluluklar farkeder. La İda, Beor Flag House, bakkal dükkânı (hâlâ Lee Chong'un Cennet Çiçeği Bakkaliyesi

olarak anılır.) Sefalet Palas veya Batı Biyoloji Laboratuvarı arasında gözle görünür herhangi bir ilişki yoktur. Aslına bakarsanız, bunlar birbirlerine çelik solungaçlarla bağlanmışlardır, birinin canını yakacak olursanız, ötekinin öfkesi uyanır; biri üzülecek olsa, gözyaşını hep birlikte dökerler.

Doc, Sardalye Sokağının bir numaralı adamı olmaktan daha ileri bir yere sahipti. Yaralı ruhları iyileştiren, kesik parmakları sarandı. Kendisi ne kadar yasaya, düzene bağlı olursa olsun, arkadaşlarının içine düştüğü sıkıntılar yüzünden sık sık sakıncalı yollara sapmak zorunda kalıyordu; herkes hiçbir şey düşünmeden Doc'a güvenebilirdi. Bu yüzden Doc'un başına bir iş geldiği zaman bu yalnız onun değil, herkesin derdi oluyordu.

Doc'un derdi neydi? Bunu kendisi de bilmiyordu. Mutluluğu, rahatı iyice, sonuna kadar sarsılmıştı. Saatlerce masanın başında sarı kâğıt destesi, uçları sivriltilmiş kalemleri önünde dizili, oturuyordu. Bazen yanındaki kâğıt sepeti buruşturulmuş kâğıtlarla doluyor, bir o kadarı çizik çizik bir kenara yığılıyordu. Sonra kalkıyor, akvaryumun başına giderek uzun uzun içerisini seyrediyordu. İçindeki sesler de bir türlü rahat vermiyordu. «Yaz!» diyordu en üstteki ses. «Ara!» diye mırıldanıyordu orta ses. Ardından alt sesin inleyişi duyuluyordu. «Yalnız adam! Yalnız adam!» Sakin çırpıntısız bir anı kalmamıştı. Eski aşk maceralarını canlandırmaya çalıştı, kendisini ölesiye müziğe verdi, Verter'in Çektikleri'ni okudu; fakat içinde inleyen seslerden kurtulmak olanaksızdı.

Sarı kâğıt destesi en baş düşmanı olmuştu. Akvaryumdaki ahtapotlar teker teker öldü. Doğru dürüst bir mikroskobunun olmadığı mazeretine sığınmıştı. Son ahtapot da öldükten sonra bunu da nimet bildi. Arkadaşları ziyaretine geldiği zaman, «Görüyorsunuz ya» diyordu, «elimde örnekler olmazsa tecrübelere devam edemem ki. Yeni örnekler edinmek için de bahar meltemlerini beklemem lazım. Yeni hayvanlar yakalayıp, şöyle işe yarar bir

mikroskop bulur bulmaz işe koyulacağım. O zaman şipşak yazıverirım raporumu.»

Dostları, içindeki acıyı hissediyorlar ve onu yakalayarak kendileriyle birlikte götürüyorlardı.

Sefalet Palas'ta küçük bir toplantı oluştu; oluştu diyoruz, çünkü kimse böyle bir toplantının yapılacağını önceden haber vermemiş, plan kurmamıştı. Ama bunun yapılacağını herkes biliyordu.

Wide İda oradaydı. Bear Flag, Agnes, Mabel ve Becky tarafından temsil olunuyordu. Sefalet Palas tam kadroyla hazır bulunuyordu. Bütün toplantılarda olduğu gibi, bu da önce başka şeylerden söz açılarak başladı.

Hazel, «Dün gece Wide İda, bir sarhoşu kapı dışarı ederken omzunu incitmiş,» diye sözü açtı.

Meyhaneci kadın, «Öyle,» diye içini çekti, «eski gücümüz kudretimiz kalmadı. İhtiyarlıyoruz artık.»

Hazel, «Sarhoş onu iyi kızdırmış,» diye ekledi: «Herifi öyle bir sallamış ki, kaldırıma bile değmeden doğruca caddeye düşürmüş. Olimpiyatlara götürseler de gülle attırsalar, Wide İda sağlama birinci gelir.»

«Atmasına attık ama omzumuzu da incittik; ondan ne haber...»

Asıl konunun etrafında dolaşıyorlardı hâlâ.

Mack, «Fauna nasıl?» diye sordu.

«Fena değil. Kendi dertleriyle uğraşıp duruyor.» Buna Agnes cevap vermişti.

Becky dikkatle tırnaklarının boyasını temizliyordu. «Fauna,» dedi, «harika bir kadın. Bize yemek masasının nasıl hazırlanacağını öğretiyor. Önüne kırk çatal koysalar, hangisinin ne işe yarayacağını teker teker sayar alimallah.»

Hazel, «Hepsi yemek yemeğe yaramaz mı?» diye sordu.

Becky, «Allahım ne cahil adamsın sen!» diye çıkıldı, «Bahse girerim ki tatlı kaşığını yerdeki çukurdan ayıramazsın.»

Hazel, altta kalmak istemiyormuşçasına, «Yok canım,» dedi, «sen çatal matal bilir misin?»

«Yo, o da neymiş öyle?»

«Neyse ne. Aklını başına topla da her şeyi bilirmiş gibi öyle ötüp durma.»

Wide Ida, «Doc'tan ne haber?» diye sadece geldi.

«Bir şey yok,» dedi Mack, «dün gece kendisini görmeye gitmiştim. Yapabileceğimiz bir şey olsaydı.»

Hepsini bir düşüncedir almıştı. Doc'un sıkıntıda olması demek, onu seven bütün arkadaşları için ayrı ayrı dert konusu demekti. O kendilerini hiç geri çevirmiş miydi! Elinden gelip de kendileri için yapmayacağı bir şey yoktu. Sırf bu yüzden bütün çabalarına karşın dostlarının içinde ona karşı bir çeşit nefret uyanmaya başlıyordu; büyüklüğünün verdiği sevgi dolu bir duyguydu bu. Adını çekinerekten ağzına alanlar şimdi çok daha rahatlamışlar, daha sakinleşmişlerdi; çünkü o da kendilerinden farklı değildi demek ki...

Mack, «Ne yapmamız gerektiği hakkında hiçbir fikrim yok,» diye söylendi.

Hazel, «Fauna'ya gidip onun yıldızına baktırsak nasıl olur?» diye bir fikir attı ortaya. «Mesela şimdi benim istikbalime bakıyor.»

Mack güldü: «Senin ne istikbalin varmış be...»

«Niye olmasın. Bana kalırsa Fauna ne yapmamız gerektiğini bu şekilde çok kolay bulur.»

Bu öneri Mack'a akla yakın gelmişti. «Hiç yoktan daha iyidir,» diye mırıldandı. «Eddie, şu senin fıçılardan bir tanesini daha aç bakalım. Hazel, sen de Fauna'yı bir kadeh içmek için buraya davet et. Yalnız dalgalarını da beraberinde getirmeyi unutmasın.»

«Belki benimkini de bitirmiştir.»

Aslında astrolojiye tam inanamaması, bir bakıma Fauna'nın içine işliyordu. Fakat herkesin yıldızların kendileriyle meşgul olduklarına körü körüne bel bağladıkları da gözünden kaçmıyordu. İlmi sayesinde herkese nasıl hareket etmesi gerektiğini söylemek hakkını kazanıyordu, hem Fauna'nın herkesin nasıl hareket etmesi gerektiğine ilişkin birtakım önyargıları vardı.

Bu gizli şüpheciliğine karşın arasıra yaptığı şeyler, söyledikleninin tutarlılığı karşısında hayret etmiyor da değildi. Örneğin Hazel'in horoskobunda çıkanlar karşısında nefesi tutulmuş, şaşırıp kalmıştı. Sonunda bunları olduğu gibi söyletmekten vazgeçerek yakmaya karar vermişti.

Hazel onu aldı, birlikte Sefalet Palas'a geldiler. Mack onun için fıçıdan bir bardak doldurdu. Kadın başını hafifçe yukarı kaldırıp bir nefeste yuvarladı.

Hazel sabırsız bir tavırla, «Benim yıldızıma baktın mı?» diye sordu.

Fauna bir süre sustu «Öğrendiklerimi söylemek istemiyorum,» dedi.

«Niye? Çok mu kötü?»

«Korkunç.»

«Ne olur canım. Kötü olursa olsun, ben darılmam.»

Fauna içini çekti: «Birkaç defa tekrar tekrar baktım,» dedi. «Doğum tarihini yanlış olarak vermiş olmayasın?»

«Doğrusunu verdim, eminim.»

«O halde yanlış çıkıyor, aklım ermiyor.» Yüzünü, ne yapayım gibilerden ötekilere çevirmişti, «Yıldızların söylediğine göre, Hazel Amerika Birleşik Devletlerinin Cumhurbaşkanı olacakmış!...»

Ortalığı bıçakla kesilmiş gibi bir sessizlik kapladı.

Mack, «Ben böyle bir şeye inanmam,» dedi.

Hazel, «Ben Başkan olmak istemiyorum,» diye tuttumuştu, gerçekten de istemiyordu.

Fauna, «Çaresi yok,» dedi, «yıldızlar öyle söylüyor. Senin Waşington'a gitmen alnında yazılı.»

Hazel «İstemiyorum!» diye bağırdı. «Benim orada tanıdığım kimse yok.»

Whitey No. 2, «Belki biz de beraber geliriz!» diye atıldı. «Pasifik'te ne güzel adalar görmüştüm. Hazel şimdi onların sahibi olacak. Oralar da Amerika'nınmış...»

«İstemiyorum. Ben bir şey istemiyorum!» diye bağırdı Hazel.

Mack, «O zaman öldürür kurtarırız onu,» diye mırıldandı.

«Yıldızlarda buna dair bir şey yok,» diye cevap verdi Fauna. «Seksen yedi yaşına kadar yaşayacak ve bayat midye yediği için ölecek.»

«Ben midye sevmem ki.»

«Waşington'a gidince sevmeye başlarsın, belli olmaz.»

Mack, «Bir yanlışlık yapmayasın?» diye bir daha sordu.

«İnşallah öyle olmuştur.» Fauna içini çekti: «Tekrar tekrar baktım. Olmaz beyim, olmaz. Hazel Başkan olacak, başka yolu yok bunun.»

Eddie aldırmayın gibilerden başını salladı: «Salaklar da başa geçmedi değil,» dedi.

Hazel ümitsizlik içinde çırpınıyordu: «Onlara Başkanlığı istemediğimi söyleyecek bir yol yok mu? Olmazsa saklanırım, beni bulamazlar.»

Fauna başını salladı «Üzülme, bir daha bakarım,» dedi, «ama bana kalırsa kurtuluş yolu yok bu işten. Hazel, senin dokuz parmağın mı var?»

«Bilmiyorum.»

«Say bakalım.»

Hazel ayakkabısını çıkardı, parmaklarını saymaya başladı. Her sayıda hafifçe oynayan dudaklarından sonunda acı bir, «dokuz» çıktı.

«Yıldızında da böyle söyleniyordu. En iyisi bunun hakkında hayırlısı olması için dua etmek.»

«Allahım!» diye mırıldandı Whitey No.2. «Bunun da bir faydası olmayacak bence. Fauna be, sen nasıl bir öküz kulağından Reisicumhur çıkarıyorsan, şu Doc'un yıldızına da baksana bir kere..»

Hazel, «Kim öküz kulağı?» diye kabardı.

«William Harry Harrison.»

«Ha, o mu? Şey...»

Agnes o tiz soprano sesiyle, «Doc kendinde değil son zamanlarda,» diye atıldı. «Geçen gün ona bir çeyreklik şişe götürdüm de pek yüzüme bile bakmadı. Masasına oturmuş, o sıra kâğıtlara bakıp duruyor. O kâğıtlarla ne yapacak acep?»

«Hiç, dalga.» Bunu Whitey No. 1 söylemişti.

Fauna, «Olmaz, söyleyemem. Yakışık almaz,» dedi.

Mack, «Ne olacak be...» diye araya girdi. «Belki iyileşir. Başka çaremiz kalmadı.»

Agnes o tiz sesiyle devam etti: «Ben oradayken gördüm,» dedi. «Kâğıtların üstüne çıplak bir kız resmi çizmiş, yanında da şeytan balıkları vardı. Yalnız bir şey yapmış, balıkların ağızlarına birer pipo iliştirmişti. Hiç o eski Doc değil. Çok değişti.»

Wide Ida, kocaman bir dağ gibi yerinde kımıldadı: «Dünyanın en rahat, vurdumduymaz insanıydı,» dedi, «şimdi geçimsiz, huzursuz oldu. Doc'tan başka biri bu hale düşseydi kesinlikle karı yüzündendir derdim. Fakat. Allah kahretsin, Doc karılara bu şekilde düşkün değildir.»

Mack ekledi: «Evet, karılara olan düşkünlüğü bu şekilde değildir. İçeri alır, o kilise havasını çalar, sonra koyverir gider.»

Fauna ellerini dudaklarına götürdü: «Onun böyle bir kız yüzünden dertlenmediğinden emin misiniz?»

«Tabii,» dedi Hazel, «keşke öyle olsaydı. Git onunla konuş istersen, ama ne söylediğini dinler, ne de kendisi bir şeyler anlatır.»

Whitey No. 2 şöyle bir öneride bulundu: «Birkaç kız bulalım, önünden sırayla geçsinler, hangisini beğenirse onunla bir çaresine bakarız.»

Mack, «Bir yararı olur mu bilmem ama, Fauna işi denese» diye söylendi. «Belki ne yapacağımız hakkında bize bir fikir verir.»

«Şimdiye kadar iyice inanan bir insanın benden yıldız falına bakmamı istediğini duymadım ama... Bu işe kendim bile pek inanmam aslına bakarsanız. Madem istiyorsunuz yaparım tabii. Hele Doc için. Ne zaman doğmuş acaba?»

Hayret, hiçbiri hatırlamıyordu bunu.

Eddie, «Galiba sonbahardaydı,» diye söylendi.

«Bunu bilmem gerek,» dedi Fauna, «Mack, sen bu işi becerirsin gibime geliyor.»

«Beceririm tabii. Şey, Fauna, kesinkes doğrusu lazım değilse sen bir çaresine bakarsın, değil mi?»

«Ne demek istiyorsun yani?»

«Hiç, şu Allahın belası kâğıtları bir yana bırakıp eskisi gibi olmasını söyleyebilirsin.»

«Yazmaya karar verdiyse o kâğıtların ne ziyanı var be?» Hazel diyordu bunu.

Mack eliyle karnını ovuşturdu: «Şunu kabul etmeliyiz ki,» dedi. «Doc, zehir zemberek bir rapor yazmak istiyor. Aklıma ne geliyor biliyor musunuz? Doc bu raporu hiç yazamayacak.»

Hazel oturduğu yerden ayağa fırlamıştı: «Ne demek istiyorsun?» diye bağırdı.

«Hani doğuştan nazik adamlar vardır. Ne yaparlarsa yapsınlar, ne kadar dikkat ederlerse etsinler bir yerlerine bir şey olur muhakkak. Sanki kaza bela peşlerindedir, onları arıyordur. Bana kalırsa Doc bu raporu yazmayı istemiyor.»

Whitey No. 1, «Kendini zor bir işe soktu durup dururken,» diye mırıldandı.

Mack, «Hiç yedek diye bir şey duydunuz mu?» diye ekledi.

«Hani şu futbol maçlarındaki yedekler gibi mi?» diye sordu Eddie.

«Hayır, o değil. Yani, olan bir şeyi başka türlü göstermek ister gibi, kendinin de ne olduğunu bilmediği bir şeyi maskelemek.»

Hazel, «Doc'un aleyhinde mi bulunuyorsun?» diye çıkıştı.

«Üzme kendini canım. Bana kalırsa Doc bu raporu yazmaya korkuyor, bunun delice bir şey olduğunu biliyor. Quod erat demostratum.»

Fauna, «Ne dedin?» diye atıldı.

«Q. E. D.» diye cevap verdi Mack.

«Ha, o mu! Tabii, öyle.»

10.

EĞER İSTİYORSANIZ GERÇEĞE BAKACAK BİR DELİK BULUNUR

Doc, ufak tefek değişiklikler yapmıştı. Masa pencerenin önüne çekilmişti. Sarı kâğıtların üstünde hızla yazıyordu. «Birtakım sıvıların dış yüzde birikmesi gibi görünüyor. Fakat bu aynı zamanda dış guddelerin ışığı aksettirmeleri sonucu da olabilir, ışığın yansıması gözde renk gibi yanlış bir izlenim uyandırabilir.»

O sırada bir kapı çarpıldı. Doc başını kaldırıp sokağa baktı. Sefalet Palas'tan gelen Fauna yardımcısıyla beraber tavuk gezintisinden aşağı iniyordu.

Doc, gözlerini tekrar kâğıtlara çevirdi. Kaldırımda ayak sesleri duyuluyordu. Başını kaldırdı. Wide İda meyhanesine doğru gidiyordu. Cennet Çiçeği Bakkaliyesinden çıkan Joseph and Mary caddeyi geçip, Batı Biyoloji'nin merdivenlerini tırmondı ve kapıyı çaldı.

Doc, «Gir!» diye bağırdı. Sesinde bir tür rahatlama seziliyordu.

«Iki laf ederiz diye düşündüm. Bizim üst kattaki bando beni deli edecek yakında. Herifler yine entrenmana başladılar.»

«Evet, ama ben de çok meşgulüm.»

Joseph and Mary gözlerini çevrede şöyle bir dolaştırdı, «Ne diye bu yılanları beslersin?» diye sordu.

«Satmak için.»

«Yılanı kim alır? Şey, nereye bakıyorsun öyle?» Joseph and Mary de başını uzatıp pencereden dışarı baktı «Bu karı yeni geldi,» dedi, «Fauna'nın başına dert olacak ama. Hem az buz dert değil.»

«Kim?»

«Söylediklerimi dinlemiyordun galiba?»

«Çalışmam lazım.»

«Biliyor musun, hâlâ anlamıyorum.»

«Neyi?»

«Satrançta da bir yolunu bulup istediğini yapmalısın.»

«Yapamazsın. Gitmem lazım.»

«Acelen ne?»

«Benim değil. Suların çekilme vakti geliyor, onun acelesi var.»

Doc, Fener'in arkasındaki kumsalda yürüyordu. Yanında beyaz köpüklü dalgalar çatlıyor, su bazen ayak bileklerine kadar çıkıyordu. Çin'e doğru altın sarısı bir ikindi uzanıyordu. Ve ta uzakta, ufukta bir şilep gölgelenmişti.

Doc'un solunda beyaz kum tepecikleri vardı. Daha ileride çam kümelerinin karaltısı geceden kalma bir tutamdı sanki.

Doc düşünüyordu. Kışkırtma anında fiziksel ya da duygusal baskı altında bulunan insanda olduğu gibi bir toplaşma, bir adrenalin boşalması olmalıydı, ama bunu kanıtlayacak vasıta yoktu ki. Bahara kadar, deney yapacak ahtapotu nereden bulacaktı?

Orta sesi yine işe karışmıştı. Kendi kendine, «Bunlara sen de inanmıyorsun ya» diyordu. «Kendi kendine gülsene. Eskiden gülebilirdin. Kendini çok önemsemeye başladın. Bir kafese tıkılmış gibisin artık.»

Ta içerde bir yerde alt ses, «Yalnızsın!» diye inliyordu. «Yalnızsın! Kimse sana, sen kimseye açılamıyorsun. Kimse sana yakın değil, candan kimsen yok.»

Doc, delicesine eski hayatına dönmek istiyordu. Küçüklüğün acılarını unutarak yeniden çocuklaşmak isteyen büyüklerin istediği gibi bir şeydi bu. Doc dizleri üstüne çökerek elleriyle yumuşak kumda bir çukur açtı. Deniz suyunun iki kenarından sızarak orta yerde birikişini seyrediyordu. Parmaklarının arasından küçük bir kum yengeci kaydı.

Arkasından gelen bir ses, «Ne diye kazıyorsun orayı?» diye soruyordu.

Doc, etrafına bakınarak, «Hiç!» diye cevap verdi.

«Orada bir şey bulamazsın ki...»

«Biliyorum.» En üstteki ses yine başlamıştı. «Yalnız kalmak istiyorum. Kimseyle konuşmak istemiyorum, tartışmayacağım, hatta dinlemek bile istemiyorum. Şimdi bana buraları çok iyi bildiğini falan anlatmaya kalkacak. Bakmayacağım bile.»

Arkasındaki ses, «Bu denizde çok metal vardır,» diyordu, «Bir mil küp deniz suyunda bütün Amerika'yı boydan boya kaplayacak magnezyum var.»

Böyleleri de hep beni bulur, diye düşündü Doc. Koca memlekette benden başkası yok sanki.

Ses, «Ben bir kâhinim,» diye devam etti.

Doc, hırsla topuklarının üstünde arkasına döndü: «Anladık,» dedi, «Ukalâlığın sırası değil.» Bir yabancıya karşı daha önce bu derece saygısızlık ettiğini hatırlamıyordu.

Bu iriyarı, sakallı, masum yüzlü, hayat ve can dolu bir bebekti. Eski püskü bir gömlek vardı sırtında, aslında mavi olmalıydı, yıkana yıkana âdeta ağarmıştı ve ayakları çıplaktı. Başındaki hasır şapkanın iki kenarında, evvelce bir ata ait olduğunu gösteren kocaman kocaman delikler vardı.

Doc, içinde bir ilginin depreştiğini hissetti. Kâhin, «Rastladığım yolcuları yemeğe davet ederim,» diyordu, «pek yeni bir şey değil, Harun El Raşid de aynı şeyi yaparmış. Lütfen benimle beraber gelir misiniz?»

Doc, çömelmiş durumdan ağır ağır doğruldu. Dizkapaklarının altındaki kaslar sızlamaya başlamıştı. Kâhin hemen önünde bir kule gibi yükseliyordu. Dikkatle bakınca mavi gözlerinde zeki çocukların ışıltılı bakışlarını görmek kabildi. Fakat yüzü granitleşmiş, peygamberlerin ve büyük kahramanlarınki gibi şahrem şahrem olmuştu. Doc, din azizlerinin tıpkı böyle olup olmadıklarını düşünmeye başladı. Eski mavi gömleğin kol yerlerinden cılız asma dallarına benzeyen iki buruşuk bilek çıkıyordu. Uzun nasırlı elleri cam kesikleriyle çizik çizikti. Kâhin sol elinde bir çift eski basketbol ayakka-

bısı taşıyordu. Doc'un bu ayakkabılara baktığını görünce, «Bunları yalnız denizde giyerim,» diye açıkladı, «Ayaklarım mercanlara, dikenlere pek dayanmıyor.»

Doc, elinde olmayarak bütünüyle bu adamın etkisine girdiğini hissediyordu. «Harun, toprak, ateş ve su cinleri tarafından ziyaret edilirmiş,» dedi. «Cinler sana da gelir mi?» Doc, Allahım, diye düşündü. Ben böyle saçma şeyleri nasıl söylüyorum!.. Ne diye parmaklarımı çapraz edip buradan uzaklaşmıyorum! Henüz dizlerimde yürüyecek derman var.

Kâhin, Doc'un yüzüne tepeden bakıyordu. Sadece, «Yalnız başıma yaşarım,» dedi. «Açıkta yatar kalkarım. Geceleri dalgaların sesini dinler, çamların göklere tırmanmaya çalışan karaltılarını seyrederim. Sesle, sükûnetle, renk ve yalnızlıkla haşır neşirim: hayaller de görürüm herkes gibi.»

«Tabii bu hayallere kapılmazsın!» diye mırıldandı Doc.

«İnanacak veya inanmayacak bir mesele değil bu bence. Güneşin, Okyanusun ortasında batmadan evvel yayılıp geniş şekiller aldığını gördün. Her seferinde kendi kendine atmosferik toz ve ışığın denizde yansımasından meydana gelen bir göz aldanışı olduğunu telkine mi, yoksa manzarayı seyredip zevkine varmaya mı çalışırsın? Sen hayal görmez misin hiç?»

«Hayır!» diye kesip attı Doc.

«Müziğin tesiriyle birtakım istek ve anıların şekillendiğini hissetmez misin?»

«O başka.»

«Bence hiç fark yok. Hadi gidelim, yemek hazır.»

Küçük kum tepelerinin arkasında rüzgâra karşı duran sık çamlar kumları da tutarak küçük, sakin bir koy meydana getirmişti. Kâhinin evi sahilden 30 - 40 metre kadar içericle, bu koydaydı. Küçük vadi rüzgâra karşı da korunmaktaydı. Tepeden çam dalları birbirini kucaklamış, kuru çam dalları kumların üzerine yumuşak bir halı gibi serilmişti.

Arasıra yukarıda rüzgârın yüksek dalları okşadığını duyardınız; güneş kuvvetli olduğu zaman da aşağı doğru yer yer ışık demetleri inerdi. İşte bu çamların altında bir ateş yanıyor, yanındaki taşların üstünde altı kapkara is tutmuş konserve tenekeleri duruyordu.

Kâhin, «İşte evim burası,» dedi, «hoşgeldin. Bu akşam yemeğim çok iyi.» Kenardan bir tahta kutu çekti; içinden bir fincanla ekmek çıkardı, iki kalın dilim kesti. Sonra kutunun dibinden iki deniz kirpisi çıkardı. Kayaların üstüne vura vura ezdi, tozlarını ekmeklerin üstüne ekti: «Erkekler tatlı, dişiler ekşimsidir» diye açıkladı. «Ben ikisini karıştırarak yerim.»

Doc, «Tadını ben de bilirim,» diye mırıldandı. «İtalyanlar çok yer bunu. En kuvvetli protein buymuş. Bazılarına göre de cinsel istekleri tahrik edermiş.»

Kâhin derin bir sadelik, basitlik içindeydi. Anlamsızlık dalgalarına karşı dimdik duran bir mantık anıtı gibiydi.

«Haşlanmış midyemiz de var» diye ekledi kâhin, «işte çatal yerine şu iğneleri kullanırız. Deniz lalesi hoşuna gider mi? Fena değildir. Daha sonra da, yine haşlanmış bir şey var. Ne olduğunu söylemeyeceğim. Yerken görürsün.»

«Bütün yiyeceklerini hep denizden mi toplarsın?»

Kâhin güldü: «Hayır, hepsini değil,» dedi, «keşke öyle yapabilseydim. Daha kolay, daha rahat olurdu. İhtiyacım olan bütün proteini denizde bulabiliyorum ama, zavallı fani midem biraz da nişasta istiyor. Biraz ekmek ve patates ihtiyacım var. Asitli protein de hoşuma gider. Bak, bir şişe sirkem ve birkaç limonum var. Sonra kokulu otlarım da bulunur; biber, kekik, adaçayı ve mercankösk otu...»

Kâhin gözlerini yere indirdi; kocaman siyah bir karıncanın bir kum yığınını aşmaya çalışmasını seyrediyordu; bütün çalışmasına karşın kayıyor, sürekli yol kaybediyordu. Konuşmaya başladığı za-

man sesi utanç doluydu: «Şekerlemeler çalarım» dedi. «Başka çarem yok.»

«İnsanoğlu zayıftır,» diye mırıldandı Doc.

«Zararı yok. İştahlı olmak iyi şeydir. İnsanın iştahı ne kadar artarsa kendini o kadar zengin sayabilir. Fakat bana çalmamayı öğretmişlerdi. Çalmak hoşuma gitmiyor. Çaldığım zaman vicdanım rahatsız oluyor; o zaman iştahım olduğu halde şekerler hoşuma gitmiyor. Yine de bazı markalar var ki onlara dayanamıyorum.»

Midyeleri ellerindeki iğnelerle kabuklarından alıp limon suyuna batırarak yediler. Ondan sonraki yemek istiridye, deniz kestanesi, yengeç ve küçük balıklardan yapılmış sarımsaklı, kekikli bir türlüydü.

Kâhin, «Bazıları bunu sevmez,» diye söylendi.

Yemekten sonra Doc çam yapraklarının üstüne sırtüstü uzandı, üstüne tatlı bir gevşeme, bir huzur çökmüştü. Hava, çam yaprak'arının yumuşaklığı, iyot kokusu, kayalarda çatlayan dalgaların sesi, etrafında geniş bir rahatlık halkası çevirmişti.

«Seni niye içeri tıkmazlar!» diye söylendi, «Biraz fazla akıllısın. Zamanımızda pek kendini sıkıntıya sokmayan, çevreyle ilgilenmeyen insanları tehlikeli bulmaya başlayanlar çoğaldı. Özellikle dünyanın batacağına inanmayanlar mikrop yuvası kabul olunuyor.»

Kâhin, «Batacak tabii,» dedi, «Yaratıldığı andan beri o yolda ilerliyor.»

«Seni ne diye hapsetmezler ben de ona hayret ediyorum. Ortalıkta bir şey yokken mutlu olmak en büyük suçtur be!»

Kâhin güldü «Onu da yaparlar,» dedi, «Arasıra müşahede altına alırlar.»

«Sormaya unuttum, sen deli misin?»

«Galiba öyle. Fakat zararsız cinsten. Hem şeker çalarken yakalanmadım daha. Çok ustalıkla yapıyorum bu işi, her el atışta bir taneden fazla almıyorum.»

«Yanına çırak mırak alayım deme bari,» diye güldü Doc, «Başını belaya sokarlar sonra.»

«Sandığın kadar tehlikeli bir iş değil. Ama kimseye bir şey öğretmem.»

«Ben o fikirde değilim. Zamanımızın kuramcılarına göre, insan çok şey öğrenmezse rahat yaşayamazmış. Elinden geleni herkese açıklaman gerekirmiş.»

«Ben tembelim. İş yok... Hiç kekik çayı içtin mi?»

«Hayır.»

«Çok kuvvetlidir. Bira şişesine koysam içebilir misin?»

«Ne diye içmeyeyim!»

«Dikkat et, şişe çok sıcak. Al, etrafına şu yosunları sar.»

Bir süre sonra Kâhin sordu: «Nen var? Yoksa konuşmak istemiyor musun?»

«Konuşacak bir şeyim olsaydı, susar mıydım. Aslına bakarsan söyleyeceklerimi unuttum.»

«Ya... Karın yahut çocukların var mı?»

«Yok.»

«Olmasını ister misin?»

«Bilmem. Pek sanmam.»

Kâhin, «Dün gece bir denizkızı gördüm,» diye mırıldandı, «Hatırlıyor musun, gökte yarımay vardı, hafif bir sis sarmıştı çevreyi. Öyle her zamanki gibi siyah, yahut beyazımsı değil, çok renkli bir geceydi. Kumluğun sonuna doğru bir kayalık uzanır; burada suların çekilişi pek hissedilmediğinden çok durgun bir koy meydana gelir. Denizkızı burada sazlığa kadar geldi, bir alabalık gibi kuyruğunu sağa sola salladı. Sonra kumların üstüne uzanıp, eller, kollarıyla dansediyormuşçasına hareketler yapmaya başladı. Mat başlayıp da sular yükselene kadar orada öylece oynaşıp durdu.»

«Rüya mıydı? Yoksa hayal mi gördün?»

«Bilmiyorum. Hayal de görsem, bu kadar iyi bir şey tahayyül edebildiğim için gurur duyarım. Sen ne dersin?»

«Düşünmeye çalışıyorum. Bütün gördüğüm, dü-

şündüğüm, öğrendiğim her şeyi bir araya getirip, birbiriyle kaynaştırmak, sonunda işe yarar, anlamlı bir hale sokmak istiyorum. Ama pek beceremiyorum galiba.»

«Belki henüz hazır değilsindir de ondan. Belki birinin yardımına ihtiyacın var.»

«Nasıl yardım?»

«İnsanın tek başına yapamayacağı işler de vardır. Ben olsam o kadar büyük bir işe girişmezdim eğer bir...» Durdu. Sahili kocaman kocaman dalgalar dövmeye başlamıştı. Doğuya doğru batan güneşin tatlı sarılığı yayılıyordu; altın altın olmuştu bulutlar.

Doc, «Eğer bir...» diye sordu.

«Eğer bir sevdiğin olmasaydı,» diye cevap verdi Kâhin, «aşksız olmaz bu iş... Şimdi guruba yetişmem lazım. Ben olmadan daha ileri gidemeyecek bir noktaya geldi. Onun da bana ihtiyacı var.» Ayağa kalkıp eski elbiselerinin üstüne yapışan çam yapraklarını silkti.

Doc, «Tekrar gelirim sizi görmeğe,» diye mırıldandı.

«Belki beni bulamazsın. İçimde bir tedirginlik var. Belki uzaklara giderim.»

Doc, onun kum yığınının kenarına çıkışını seyretti. Rüzgâr hasır şapkasını çekiyor, güneşin sarı kolları yüzünü, uzun sakalını ışıldatıyordu.

11.

HAZEL'İN DÜŞÜNCELERİ

Mack, Sefalet Palas'tan ayrıldıktan sonra (tesadüfen Doc'u evinde bulamamıştı) Hazel'i bir düşüncedir aldı. Hazel'in aklı, oldukça yavaş işler. Mack'ın, Doc'un o raporu yazamayacağı hakkındaki teorisini duymuştu ama, yalnız başına kalana kadar bunun anlamını kavrayamamıştı. Gerçekte Doc'un maymun iştahlı, sebatsız olduğu iddiası bü-

tün mahalleyi sarmaya başlamıştı ama, bu henüz Hazel'e kadar ulaşmış değildi. Doc'un başının dertte olduğunu hissediyordu. Yalnız ne var ki, bunun derin anlamını idrak edemiyordu. Eğer Hazel kıyametin ne zaman kopacağını günü ve saatiyle öğrenmek isterse doğru Doc'a gider ve onun söylediğine kesinlikle inanırdı. Yalnız başına kalınca düşünmeye, kendi kendine kurmaya başladı. Doc'un zayıf taraflarını değil, ona birtakım sorular sorarak, ona zulmeden arkadaşlarını düşünüyordu.

Hazel bir süre başını salıncaklı sandalyenin kenarına vurdu, sonra ayağa kalkıp Wide Ida'nın yolunu tuttu. Eddie tezgâhın arkasındaydı. Bundan yararlanarak Hazel beleş tarafından iki kadeh viski yuvarladı.

Oradan çıkınca iki sardalye yapımevinin yanından geçip sahile indi. Kanadı kırık bir martıya yardım etmek istedi bütün iyiniyetiyle. Peşine takılıp hayvanı kovalamaya başladı, onu denize sürüp suda boğana kadar da peşini bırakmadı.

Hazel bir defa zelzeleye tutulmuştu da günlerce evi öyle sallayanı aramış durmuştu. Pacific Grove Beach'e kadar sahil boyunca kayaların üstünde yürüdü; yolda hiçbir şeyle ilgilenmiyordu. Kızların dikkatini çekmek için elleri üstünde yürüyen esmer delikanlıya bile dönüp bakmadı.

Tepeye varınca büyük Holman Mağazasının alt katında şöyle bir tur attı. Bir tezgâhtar pek az insana gösterdikleri bir itibarla yanısıra dolaşıyordu. Fakat Hazel bir köşede pırıl pırıl yanan aletlere bile dikkat etmedi.

Bir insanın altından, toprağı çekip alamadığınız gibi, onun her an normal hareket etmesini de bekleyemezsiniz. Sardalye Sokağına dönerken Hazel, kapısında bir grup insanın toplandığı bir cenaze levazımatçısının önünden geçti. Genellikle üç dört kişinin bile bir araya geldiği her topluluk bu oğlanın ilgisini çekmeye yeter. Fakat o gün otomobile yerleştirilen çelenkler bile dikkatini çekmedi, içinde herhangi bir duygu uyandırmadı. Zavallı talihsiz ölü, Hazel hazır bulunamadan gömülecekti.

Yeni Monterey'de Hazel, sokaktaki bir köpek kavgasının etrafından dolaşmayıp, tam ortasından geçti. Olup bitenleri arkadaşları görseydi, telaşa kapılırlardı mutlaka; ama Hazel'in aklından geçenleri bir bilebilselerdi o zaman dehşet içinde kalırlardı.

Düşünmek her zaman acı verir, ne var ki Hazel'inkiler pek büyük, pek kahramancaydı. Olup bitenlerin şöyle bir resmini çizmek bile içinizi bulandırmaya, sizi deniz tutmuş gibi etkilemeye yeterdi. Grimsi bir bulut halindeki tasarımlar, anılar, sözcükler, çok acaip şekiller! Her şey büyük bir yol kavşağında Hazel'in çözmeye mecbur olduğu birbirine girmiş bir trafik keşmekeşiydi sanki.

Sardalye Sokağına geri döndü ama Sefalet Palas'a gitmedi doğruca. İçinden gelen bir hisle gidip, oturdukları yeri ele geçirmeden önce uzun yıllar yaşadığı boş arsadaki selvi ağacının altına uzandı. Hazel'in düşünceleri pek öyle karışık, birbiri içine girmiş şeyler değildir. Böyle bir sürü şeyi bir anda nasıl kavrayabilirdi ki.

Hazel, Doc'u severdi. Doc'un başı dertteydi. Bundan biri sorumluydu. Kim? Bunun belli bir kişiden çok, bir durumun sonucu oluşu onun idrakinin dışındaydı. Doc'u üzen adam, gerekirse ortalıktan yok edilerek durdurulmalıydı. Hazel insan öldürmenin karşısında değildi. Şimdiye dek kimseyi öldürmemiş olması buna ihtiyacı olmadığından yahut canı istememiş olmasındandı. Doc'un hiddetine sebep olan olayla ilgili her şeyi, aklına gelen her şeyi derleyip toparlamaya çalıştı. Yalnız bu iş biraz karışık, muğlaktı. Ortada aklının iyice erdiği bir nokta kalıyordu: Mack, Doc'un raporunu yazamayacağını söylemişti. Söylenen en açık söz buydu. Hem bunu Mack demişti. Mack'ın dediğine göre de sorumlusu kendisiydi. Bu sonuç Hazel'i ayrıca üzdü; çünkü Mack'i da çok severdi. Onu öldürmek zorunda kalmamasını diliyordu.

Selvi ağacının altı kararmış, okunamayacak bir karanlık çökmüştü. Kendisi hiç okumadığı halde Hazel, ışığın gücünü okumaya elverişli olup olma-

masına göre ölçerdi. Bear Flag'ın kapısının önündeki fener yandı. Batı Biyoloji hâlâ karanlıktı. Yukarı tepeye doğru Sefalet Palas'ta yanan gaz lambası pencereden dışarı titrek bir ışık döküyordu. Tekrar tekrar Hazel daha iyi şeyler düşünmeyi denedi ama hepsi boştu. Bu işin sorumluluğu Mack'a düşüyordu. Ortalığı da onun temizlemesi gerekirdi.

Hazel ayağa kalkıp üstüne yapışan kuru yaprakları temizledi. Yavaş yavaş yürüyerek paslı boruların, boş kazanın önünden aşağı indi; demiryolunu geçip tavuk gezintisine geldi. Arkada bir yerde Cacahuete'nin trompetiyle, «Stormy Weather»i çaldığı duyuluyor, daha geride Çin burnundan deniz aylarının homurtuları geliyordu.

Palasta Mack ile öteki oğlanlar ellerinde bir tebeşir parçası dokuz taş oynuyorlardı. Eddie'nin artık testisi her zamanki gibi yanlarında, ellerinin hemen altındaydı.

Hazel içeri girince Mack, «Selam beyim» diye seslendi. «Sokul bakalım şöyle.»

Hazel'in cevap veren sesi hüzün doluydu, «Mack» dedi, «Benimle kapının önüne çıkıp kozunu paylaşmanı istiyorum.»

Mack şaşırmıştı. «Ne oluyor be?» diye söylendi.

«Seni ayaklarımın altında ezeceğim.»

«Sebep?»

Hazel'in korktuğu soru da buydu zaten. Hemen ve sert bir cevap bulmaya çalıştı, «Dışarı çık da o zaman anlarsın.»

«Hazel...» Mack ayağa kalkmıştı. «Hazel yavrum neyin var? Hadi anlat bakayım bana. Belki bir çaresini buluruz. Malum ya derdini söylemeyen...»

Hazel durumun bir su gibi elinden akıp gitmek üzere olduğunu hissetti. Ters ters, «Doc'a o şekilde muamele etmene tahammül edemem,» diye söylendi. «Doc öyle adam değil.»

«Ben Doc'a ne yaptım ki? Bir şey yaptığım yok yahu, belki biraz kamış koyuyorum arasıra o kadar. Fakat bunu hepimiz yapıyoruz, hatta sen bile elinden geleni ardına komazsın.»

«Sen o raporu yazamaz diyorsun ama...»

«Bu muydu be birader geveleyip durduğun?»

«Kalleşsin sen.»

«Pekâ'â kalleşim. Kalleş olmadığ m zamanı da gösteririm sana... Otur şuraya da bir iki yudum al!»

Hep birlikte Hazel'i okşayıp pohpohlamaya başladılar. Çok geçmeden oğlanın gözleri dolu dolu olmuştu. Fakat aklına saplanıp tortop olan düşünceler bir türlü çözülmek bilmiyordu. «Ona yardım etmen gerek» diye asıldı. «Bütün rahatı, huzuru kaçtı adamcağızın. Ona yardım etmelisin.»

Mack, «Bu sade bizim suçumuz değil,» diye söze başladı. «Mesele aslında Doc'un solucan gibi çamura batık yaşamak istemesinden kopuyor.»

«Vallahi iyi söyledin!» Bunu söyleyen Whitey No. 2 idi.

«Benim bu cins mazerete aklım ermez.» Hazel dayatıyordu.

Mack sorunu dört köşesinden ayrı ayrı ele aldı. Sağından solundan baktı. Neden sonra, «Hazel'in hakkı var,» dedi, «bencil hareket ediyor, sade kendimizi düşünüyoruz. Şu kısa ömrümüz boyunca Doc'tan iyi, Doc'tan yakın bir dostumuz oldu mu? Onu bu halde tek başına bırakamayız. Utanmak lazım. İçimizde en doğru yolu gösteren, bunu ilk akleden Hazel oldu. Benim de başım derde girse çaresini Hazel'in bulmasını istemem ama, onun gibi bir dostum olduğu için iftihar ederim.»

Hazel heyecanından başını ellerinin arasına gömmüştü. Hayatında bu tür övgüleri çok seyrek duyduğundan karşılığında ne söyleneceğini, ne yapılacağını pek bilmiyordu.

Mack devam etti: «Onun için teklif ediyorum, hep birlikte ayağa kalkıp Hazel'in şerefine içelim... Senin şerefine Hazel, senin asil ruhunun şerefine içiyorum.»

«Oh dostlarım, dostlarım» diyerek Hazel gözlerini kolunun yenine sildi.

Mack, Eddie, Whitey No. 1, Whitey No. 2 hep beraber etrafında bir daire yapmışlar, şişeyi Hazel'in başının üstüne doğru kaldırarak birer yudum

alıyorlardı. İçleri, duygularının inceliğiyle öylesine kabarmıştı ki, bunu birer defa daha tekrarladılar. Üçüncü tura başlamışlardı ki, Hazel «Başka bir şey yok mu yahu?» diye atıldı, «Biraz da ben şerefe içeyim.»

Eddie, «Solak Grov için içelim,» dedi.

Bu ortalıktaki buzu kırmaya yetti. İyi duygular iyice kökleşmiş, yerleşmişti. Eddie'nin savaş sırasında biriktirip gömdüğü fıçılardan birini daha çıkardılar. Ağzındaki tapasını açınca zevkle kokladılar.

Eddie, «Bunu nasıl doldurduğumu hatırladım şimdi,» diye söylendi, «Güney Amerika'dan birkaç herif gelmişti. Yanlarında bir şişe absent vardı.»

Mack, «Bütün evi mis gibi etti be...» diye mırıldandı.

Her şey tıpkı eski günler gibiydi, birbirlerine defalarca bunu hatırlattılar. Yalnız Gay da aralarında olsaydı. Onun şerefine de bir iki yudum içildi. Eski sevgili dost da hatırlandı.

Absent, fıçıdaki karışımı süzmüş, ona ayrı bir lezzet katmıştı. Sefalet Palas'a bir kibarlık, konuşmalara bir soyluluktur çökmüştü.

Mack, «Elimize ilk para geçişte Woolworthe'e gidip birkaç bardak almalıyız,» dedi.

«Hadi oradan!» diye atıldı Whitey No. 2. «Nasıl olsa kırılacak günün birinde. Ama ne demek istediğini de anlamıyor değilim.»

Hepsi de şu veya bu biçimde tarihin bir an için durup kendilerini seyrettiği, sonra yolunu değiştirerek başka bir yöne saptığı bir anda yaşadıklarını hissediyorlardı. Böyle anlarda insanın içi bambaşka, birtakım anlatılmaz, dile söze gelmez yüce duygularla dolar.

Mack sırtını sobaya dayadı. Sobanın borusuna vurarak dikkati çekmeye çalıştı. «Beyler,» dedi, «burada Doc'u içine düştüğü çamurdan kurtarmaya hep birlikte karar verelim.»

Eddie, «Bakın ama,» diye hatırlattı, «bunu bir defa daha yapmıştık da az kalsın adamın mahvına sebep oluyorduk.»

Mack'ın içindeki kabarık duygular daha yatışmamıştı: «O zaman gençtik,» dedi. «Bu sefer daha aklı başında düşünecek ve dört başı mamur yapacağız işi.»

Hazel kendisine karşı gösterilen dostluğun içinde öylesine erimiş, kaybolmuştu ki, hâlâ oralarda otluyordu «Solak Grov'un şerefine,» diye söylendi.

Mack fırının kapağını indirip üstüne oturmuştu: «Bu işi uzun uzun düşündüm,» dedi. «Son zamanlarda başka bir şey yaptığım yok aslına bakarsanız. Hep bununla uğraşıyorum.»

«Senin zaten bir şey yaptığın görülmemiştir ki.» Bunu Whitey No. 2 söylüyordu.

Mack bunu hiç duymamış gibi davrandı: «Benim fikrime göre...»

Eddie, «Kes be tıraşı!» diye söylendi.

Whitey No. 2, «Kime söylüyorsun?» diye kabardı.

Eddie pek masum bir tavırla, «Bilmem ki...» dedi. «Her şeye burnunu sokanlar var...»

«Kesin be, beni dinleyin be!...» diye bağırdı Mack. «Bir fikrim var.» Onları susturduktan sonra ekledi: «Planlarımı duyduktan sonra belki biraz kızacaksınız. Fakat hemen parlamadan önce üstünde biraz durup düşünmenizi, ondan sonra laf etmenizi istiyorum. Bana kalırsa Doc'un evlenmesi, bir karı alması lazım.»

«Ne!»

«İşte öyle. Tabii herif beni alacak değil ya. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz ya.» Absent onlara bir çeşit uyuşukluk, bir hoşgörü vermemiş olsaydı o anda şiddetli bir kavganın çıkması işten bile değildi. «Sözümü kesmeden beni dinleyin» diye sürdürdü Mack, «Şimdi Birleşik Devletlerdeki kadın durumunu şöyle bir hülasa edip, vaziyeti tetkik için nazarlarınıza arz edeceğim. Boşanma istatistiklerine bir göz atacak olursanız bunların sebepleri sizi tek bir sonuca ulaştırır; hiçbir işi olmadan bir karı bulan adam eninde sonunda onunla evlenir. Bütün sorun buradadır. Ve kendi başına bırakılan her erkek kendine denk olmayan, yanlış kadınlar alır.»

Whitey No. 2 bıyık altından, «En iyisi hiç evlenmemek,» diye mırıldandı.

«Öyle insanlar vardır ki bunu yapamazlar.»

«Yani en iyi dostumuzu, Doc'u bile bile ateşe mi atalım demek istiyorsunuz?»

Mack ciddiyetle, «Bu mesele hakkında iyice düşünmeden laf etmemenizi rica etmiştim,» diye araya girdi.

Hazel elinin tersiyle ağzını silerken, «Mack be,» diye söylendi. «Şaka etmiyorsun ya?»

«Hayır, bilakis çok ciddiyim.»

Hazel, «Doc'a kötü bir şey olursa seni ne yapacağımı biliyorsun tabii,» diye ekledi.

«Farkındayım. Ne yaparsan yap razı olacağım.»

Hazel'in yatağı krallarınki gibi dört direkli bir şeydi. Bir filmde gördükten sonra aklında kaldığı kadarla kendisi yapmıştı. Sefalet Palas'ta herkes susup da ortalık durulduktan sonra şiltenin üzerine uzanıp gözlerini tavana dikti. Kafasının içi Mack'ın önerdiği büyük eylemden daha pratik, daha kolay bir yol olmalıydı. Bir ara yerinden kalkıp dışarı çıktı. Laboratuvarda yeşil ışık hâlâ yanıyordu.

Kendi kendine, «Zavallı serseri adam!» diye mırıldandı.

O gece rahat uyuyamadı. Rüyaları mantarlar gibiydi.

12.

ÇATLAK DUVARDAKİ SARMAŞIK

Joe Elegant solgun yüzlü, perçemli bir delikanlıydı. Kocaman fildişi bir ağızlığa taktığı yabancı sigaraları içer, Bear Flag'da aşçılık ederdi. Kızlara bakılırsa dünyada ondan lezzetli yahni ya-

pon yoktu. Ayrıca Donanma geldiği zaman cumartesi gecesinin yorgunluğunu çıkaracak en iyi masajı o çekerdi. Genellikle herkes matrak geçmeye çalışırdı ve yemek zamanı hariç evin arka tarafındaki odasında kapanır, geç vakitlere kadar tıkır tıkır daktilo başında bir şeyler yazar dururdu.

Suzy'nin gelişinden sonra bir sabah, masanın üstünü topluyordu ki, kız kahvaltıya geldi.

«Joe,» dedi, «Çok güzel kahve yapıyorsun.»

«Teşekkür ederim.»

«Bu tip yerlerde çalışacak bir gence benzemiyorsun ama?..»

«Geçicidir zaten. Sizi temin ederim.»

«Ben de çok güzel bir muhallebi tarifi var. Ister misin?»

«Yemekleri Fauna düzenler.»

«Çok konuşkan değilsin.»

«Oyle olmam mı gerekiyor?»

Joe kızın arkasından geçiyordu. Suzy kolunu uzatıp parmaklarını oğlanın yakasına taktı; çekip başını yüzüne yaklaştırdı: «Beni dinle,» diye fısıldadı. Oğlanın gözleri bir tuhaf olmuştu: «Canın cehenneme be!» diye söylenerek elini gevşetti.

Joe Elegant bir iki adım geri çekilip boynunu ovalamaya başladı.

Suzy, «Kusura bakma,» diye söylendi.

«Zararı yok.»

«Ne diye kendini bu kadar alçaltıyorsun?»

«Sen dedin ya, ben bu tip yerlerde çalışacak adam değilim.»

«Nerelerde çalışırsın?»

«Senin aklın ermez.»

«Çok mu yüksek adamsın?»

«Biraz farklı oluşum yetmez mi?»

«Deme!»

«Ben roman yazıyorum.»

«Roman mı yazıyorsun? Neye dair? Roman okumaya bayılırım.»

«Ama benimkine bayılmazsın.»

«Nereden bildin?»

«Anlayamazsın da ondan.»

«Oyleyse ne işe yarayacak?»

«Herkesin okuması için değil. Kaliteli okuyucu gerek.»

«Ben kaliteli değil miyim? Bir bakıma hakkın da var. Herhalde iyi şeyler yazıyorsundur.»

Joe Elegant, bir yutkundu: «Arasıra sana yazdıklarımdan okurum.»

«Ne iyi olur. Ama biraz evvel anlamayacağımı söylemiştin »

«Anlamadığın yerleri açıklarım.»

«Iyi olur. Herhalde çok şey izah etmen gerekecek.»

«Sen fıstıklı kek sever misin?»

«Bayılırım »

«Arasıra yaparım sana. Bazen benim daireme gelirsin herhalde. Her zaman sıcak çayım bulunur »

«Iyi adammışsın sen be! Bir fincan kahve daha versene.»

«Dur da tazesini yapayım.»

13.

DOĞRUSU DOĞRUSUNA GELMELİ

Doc, rahatsız bir gece geçirdi. Kafasının içi allı yeşilli yosunlar, kabuklu deniz hayvanları, ahtapotlarla doluydu. Genellikle uyuyamadığı zamanlar çalışır ya da okurdu; fakat şimdi elektrik düğmesini çevirecek olsa allı yeşilli yosunlar etrafını sarıyor, kabuklu hayvanları görür gibi oluyordu.

Körfezin üstünde şafak sökerken uzun bir yürüyüşe çıkmaya karar verdi; belki sahil boyunca Carmel'e kadar yürüyecekti. Kalktı, laboratuvar karanlık olduğundan kahvesini pişirmek için elektriği yaktı.

La İda'da oturan Wide İda ışığı görünce içeri damladı. Elinde bir kesekâğıdına koyduğu kahverengimsi renkli bir şişe içki vardı.

«Doc,» dedi, «Şunun üstüne çalış bakalım bir süre.»

«Bu da ne?»

«Farzet ki viski. İçince insanı öldürür mü öldürmez mi diye denemek istiyorum. Epey aldım da. Pine Canyon'da yapıyorlarmış.»

«Bu kanunen suçtur be!»

«İnsan öldürmek de suçtur.»

Doc bir an durakladı. Birtakım düzensiz, ters işlere karıştığının farkındaydı; iyi kötü ya da az kötü, nispeten zararsız işlerdi bunlar. Acele tarafından bir tahlil ediverdi içkiyi «Zehirli değil,» dedi, «ama adamın midesinde de hayır bırakmaz. İçinde gaza benzer bir şey var. Ne olursa olsun Eski Tenis Ayakkabısı'ndan kötü değil.»

«Eyvallah Doc! Borcum ne kadar?»

«Küçük bir çeyreklik şişe, ama bu meretten değil ha.»

«Meraklanma, bir Old Taylor yollarım.»

«Pek o kadar da yükselme.»

«Doc be, başının dertte olduğunu duydum.»

«Benim mi? Nasıl dertmiş?»

«Ne bileyim, öyle' diyorlar.»

Doc kızmıştı: «Derdim merdim yok benim,» diye söylendi. «Neler söylüyorlar be? Allahım herkes sanki mikrop içinde kalmışım gibi davranıyor bana karşı. Ne derdim varmış benim be hatun?»

Wide Ida, «Elimden gelen bir şey varsa, haber et,» diyerek hızla dışarı süzüldü. İçki dolu şişeyi olduğu yerde bırakmıştı.

Doc bu şişeyi kavrayıp bir yudum aldı. Yüzünü buruşturarak yuttu. Kalbi öfkeyle çarpmaya başlamıştı. Dostlarının kendisine acımasının, öfkesini doğruladığını kabul etmek istemiyordu. Nefretle acımanın kardeş olduğunu çok iyi biliyordu. Elini çenesine dayayıp düşündü. «La Jolla'daki cezir'e yetişirim» diye kendi kendine söylendi. «Yeni bir mikroskop edinirim.» Sonra fısıldarcasına, «Bir yerlerde bir sıcaklık var» diye devam etti.

Masasına oturup acele acele şöyle karaladı «Doğruyu doğrusuna getirmeli». Sonra şişeden bir yudum daha alıp bir gün evvel gelen mektupları açtı. Oakland Politeknik Okulundan altı sentlik

deniz yıldızı siparişi vardı. Tekrar eski işine dönmüş olmanın zevki sardı içini. Kovalarını toparladı, lastik çizmelerini alıp eski arabaya attı ve Great Tide Pool'a doğru yola koyuldu.

14.

KAHROLASI ÇARŞAMBA

Bazı günler uğursuz doğarlar. Hava nasıl olursa olsun, daha sabahın ilk ışıklarından, günün kötü geçeceğini herkes anlar. Sebebi pek bilinmemekle beraber böyle zamanlarda insanlar yataklarından çıkmayı istemez, âdeta günün başlamasına engel olmaya çalışırlar. Fakat açlığı bastırmak veya işe gitmek gibi sebeplerle kalkmak zorunda kalınca, günün tahmin edildiği kadar kötü olduğu hemen anlaşılır.

Böyle bir günde bir fincan kahveyi bile iyi pişirmek olanaksızdır. Ayakkabı bağları kopar, bardaklar raflardan kendi kendilerine yere yuvarlanıp kırılır, genellikle dürüst çocuklar yalanlar uydurmaya başlar. Yaramazlık nedir bilmeyen bazıları gazocağının musluklarını açıp vidalarını sökerek dayak yemeye hazırlanırlar. Kediler ekseriya doğurmak için bugünü seçer, eve kızan köpekler salondaki halıya bugün siğerler.

Böyle bir gün kadar berbat bir şey tasavvur olunamaz. Postacı kesinlikle birkaç tane, ödenmesi gereken fatura getirir. Eğer hava güneşliyse Allahın cezası bir biçimde güneşlidir, yok eğer bulutluysa zaten çekilmez.

Mack, günün böyle bir gün olacağını anlamıştı. Evvela pantolonunu bulamadı. Sonra yolunun üstüne çıkan bir kutuya takılarak yere yuvarlandı. Sefalet Palas'takilerin hepsine birer küfür savurdu ve boş arsadan geçerken yolunu değiştirip birkaç çiçeği tekmeledi. Eddie geldiğinde suratı asık, bir borunun üstünde oturuyordu. Eddie ile birlikte, bi-

raz çimlenmek ümidiyle La İda'ya doğru yürüdüler. Mack, Eddie'den bir iki yudum içki alabilmek için Wide Ida'nın uzaklaşmasını bekliyordu, oralarda bir hayli oyalandı. Wide İda tezgâhın üzerine eğilmiş, elindeki kâğıda küfrediyordu. «Vergi değil bela bunlar; tam işini biraz yoluna koy, vergiler gelsin tepene binsin. Çok talihlisin, Mack. Ne malın mülkün var, ne de kazancın. Etinden, kemiğinden de vergi alacakları zamana kadar kurtuldun demektir.»

«Sıkıntın ne?» diye sordu Mack.

«Bin türlü vergi.»

«Ne vergisi?»

«Buranın vergisi, ne olacak. Fazla bir şey değil ama yeni bir Pantiac'a kapora yatırmam lazımdı.»

Başka zaman olsaydı bu lafları Mack'ta biraz acıma, biraz da vergilenecek bir çöpü bile olmamaktan doğan bir hoşnutluk uyandırırdı. Fakat şimdi üstüne bir sıkıntı çökmüştü. Daha rahat sıkılmak için eve döndü ve Sefalet Palas'ın geçmişini hatırlamaya çalıştı.

Buranın sahibi Lee Chong'du. Savaştan çok önce Mack ile diğer oğlanlar binayı ayda beş dolara kiralamışlar ve tabii hiç kira vermemişlerdi. Zaten böyle bir şey yapsalardı ilkin Lee Chong şaşırırdı. Sonra Çinli dükkânı Joseph and Mary'ye satmıştı. Acaba Sefalet Palas da bu satışa dahil miydi? Mack durumu bilmiyordu. Ama eğer satışa dahilse yeni patronun bundan herhalde haberi yoktu. Zira o Lee Chong değildi. Kirayı kesinlikle gelip isterdi. Bununla birlikte, eğer burası onunsa nasıl olsa vergisini isterler, vergisini isteyince de patron derhal gelip Mack'ın ve oğlanların boğazına sarılırdı. Şurası bir gerçek ki, herif kaz yemeden tavuk verecek türden değildi.

Haksızlıktı bu! Yuvaları, güvenlikleri hattâ toplumsal durumları tehlikeye girmişti. Mack yatağına uzandı ve ne yapabileceğini düşündü. Ya patron geçmiş senelerin kiralarını da toptan isterse. Böyle bir adama güvenilemezdi. Allah belasını ver-

sın böyle günün? Ne yapmak gerektiğini kestiremeyen Mack, oğlanları toplantıya çağırdı. Hattâ Hazel'i gönderip Eddie'yi bile Wide İda'nın barından getirtti.

Tatsız sıkıntılı bir toplantı oldu bu. Mack sorunu o denli iyi anlattı ki, Hazel bile tehlikeyi kavrar gibi oldu. Oğlanlar dikkatle tırnaklarını kemirip tavanı seyrettiler. Eddie belki aklına yeni bir şey gelir diye sandalyesinin çevresinde birkaç tur yaptı.

Sonunda Whitey No. 2 ortaya bir fikir attı: «Posta kutusundan mektuplarını aşırırsak vergi memurları eline geçmez.»

Mack, «İş yok.» dedi, «Hemen enseleniriz.»

Hazel, «Herifi öldürsek nasıl olur, ha?» diye parlak bir teklifte bulundu.

«Kanunda bunun suç sayıldığından senin henüz haberin yok galiba?» diye Mack çıkıştı.

Hazel karşı çıktı «Yok canım, öyle demek istemedim. Hani işe bir kaza süsü verebiliriz. Mesela Lobos burnundan aşağı yuvarlanıp kıkırdamış gibi bir şey...»

«O zaman da başka birisi keratanın mirasına konar. Ustelik kim olduğunu da anlayamayız.»

Whitey No. 1'den yeni bir öneri geldi: «Doc gidip herifle konuşsun. Hem herif ondan hoşlanır da...»

Mack buna da karşı çıktı «Tam baltayı taşa vurmak derim ben buna. Aklına gelir, belki de kirayı arttırmaya kalkar bu sefer.»

Eddie, «Arttırması bir şey değil, ya paraları isterse?» diye ekledi.

Hazel'in yüzü kızgınlıktan alev alev yanmaya başlamıştı. Sefalet Palas'ın beyaz badanalı duvarlarına, gazoz reklamlarından kesilmiş kız resimlerine, eski püskü kocaman sobaya, dededen kalma saate, Romie Jacks'in çerçeveli resmine uzun uzun baktı. Gözlerinde beliren içten yaşları saklamaya çalışmadan, «Orospu çocuğu,» diye homurdandı, «bunca emekle meydana çıkardığımız yeri elimizden alıyor Hayatta mutlu olduğum tek yer burasıydı. Kalleşliğin daniskası bu.»

«Daha dur bakalım,» diye Mack söze karıştı «Ortada fol yok, yumurta yok. Belki de herif meseleyi henüz bilmiyordur bile.»

Eddie, «Keşke burası Doc'un olsaydı,» dedi. «Onunla başımız belaya girmezdi.»

Mack birden yerinden sıçradı «Bunu da nereden yumurtladın?»

«Doc mektuplarını ayda yılda bir kere açar. Kirayı istemek bir yana, vergi kâğıdını okumayı bile unuturdu.»

Mack'ın gözleri heyecanla parlıyordu «Eddie be,» dedi, «Kırk yılda bir doğru laf ettin.»

«Ne gibi?»

«Ben meseleyi şöyle bir kafamda evirip çevireyim. Ama bizim Eddie'de deha dediklerinin daniskası var galiba!»

Eddie zevkten bitmişti, «Ne yaptım ki Mack?» diye kızararak sordu.

«Şimdi söyleyemem.»

«Neden be Mack, söyle de şu marifetini ben de öğreneyim.»

«Sıkı bir fikirdi,» dedi Mack, «bomba gibi bir fikir. Şimdi şu patronu bir ele alalım. Herif kuru gürültüye pabuç bırakacak cinsten de değil.»

Hazel, «Oyle,» diye onayladı, «üstelik zehir gibi de akıllı.»

Mack yüksek sesle düşünür gibi mırıldanıyordu: «Dur bakalım. Joseph and Mary zeki olmasına zeki adam.»

Hazel, «Esaslı giyiniyor,» dedi.

«Böyleleri durdukları yerde kimseyi kendilerine düşman etmek istemezler; herkesle iyi geçinip herkesi memnun etmek zorundadırlar.»

«Haydi be Mack,» dedi Whitey No. 1, «söyle artık şunu.»

Mack, «Arkadaşlar,» diye başladı «Daha kafamdakiler kıvamına gelmeden baklayı ağzımdan çıkaracak olursam, beğenmez, üstelik surat edersiniz. İyisi mi bırakın, şöyle etraflı bir düşüneyim. Eğer işi kavrayabilirsek hepinizin yardımıyla olacak tabii.»

«Ne işi?»

Mack, «Öf be!» dedi, «Rahat bırakın beni yahu!» Ellerini başının altında kavuşturarak yatağına uzandı ve Sefalet Palas'ın tavan kirişlerini dikkatle incelemeye koyuldu.

Hazel yavaşça yatağın kenarına sokularak, «Mack,» diye söylendi, «evimizi hiç kimsenin almasına izin vermeyeceksin, değil mi?»

Mack sıcak bir gülümseyişle, «Söz veriyorum,» dedi. «Eddie hangi cehenneme savuştu?»

«La İda'ya gitmiştir.»

«Senden bir şey istesem yapar mısın Hazel?»

«Tabii Mack.»

«Şuradaki konserve tenekesini al, Eddie'ye götür, patırdı gürültü etmeden ağzına kadar birayla doldursun. Belki kofam biraz cilalanır.»

«Şimdi getiririm,» dedi, Hazel, «sen yalnız düşünmene bak. Ha, şey, Mack, nasıl oluyor, Eddie kendisinin bile haberi yokken bir sürü kerametler yumurtluyor da benden hiç böyle şeyler çıkmıyor?»

«Ne demek ulan o?»

«Canım, nasıl oluyor da... Neyse, boş ver, yok bir şey...»

15.

BEKLEME SALONUNDAKİ OYUN

Fauna, batacağı sanılan tam üç kuruluşu kalkındırmış bir kadındı. Bir çelik veya kimyevi maddeler işine girse, ya da General Electric'le anlaşsa, evelallah onların bile altından kalkacağı kesindi. Çünkü şahsında modern ticaretin gerektirdiği bütün nitelikleri toplamıştı. İyiliksever bir insandı ve bu sayede birçok zorluğu çözümlerdi. Çevresindekileri gözetmekle birlikte kendi çıkarlarına da en ufak bir zarar gelsin istemezdi. Cömertti, fakat

muhasebecilikteki girdi-çıktı hesaplarını kurt gibi bilir, uysal görünmekle beraber işi fazla yumuşak başlılığa kadar götürmezdi. İsterse, büyük bir şirketin yönetim kurulu başkanlığını kusursuz yapabilirdi. Fauna kızlarına karşı özel ve derin bir ilgi gösterirdi.

Bear Flag'ın başına geçer geçmez kollarını sıvadı ve Bekleme Salonu adını verdiği odayı süslemeye başladı. Bu, üç penceresi, yandaki boş arsaya bakan geniş, sevimli bir odaydı. Fauna köşelere, deri taklidi çiçekli parlak bir kumaşla kaplanmış rahat koltuklar ve divanlar yerleştirdi. Perdeler de mobilyalara uygundu. Duvardaki tabloların dinlendirici, fakat fazla ilgi çekici olmamalarına dikkat edilmişti. Yalak başında inek, bir akarsuyun içinde geyik ve gölde köpek resimleriydi bunlar. Islak hayvanlar insanların bazı ihtiyaçlarına cevap veriyordu herhalde...

Fauna vakit geçirmek için bir pinpon takımı, bir oyun masası, bir de oyun tahtası getirtti.

Bekleme Salonu dinlenmek, okumak, dedikodu yapmak, çalışmak için kusursuz bir yer olmuştu. Ve gerçekten bu saydıklarımızdan bazılarını da Bear Flag'ın kızları kendiliğinden yapıyorlardı orada.

Duvarlardan birini, Fauna'nın övünç duyduğu, ortasına sarı yıldızlı kâğıttan kesilmiş koskoca yıldızlar yapıştırılmış büyük bir çerçeve kaplıyordu. Bekleme Salonu, kızların zevkini okşayan neşeli bir yer olmuştu. Alçıdan yapılmış, bağdaş kurmuş bir Buda heykelinin isten kapkara olmuş kucağında yanan ödağacı da odayı egzotik, doğulu bir koku ile dolduruyordu.

Aşağı yukarı saat üçe çeyrek kala Agnes, Mabel ve Becky Bekleme Salonunda dinleniyorlardı. Tam insanın gevşediği bir zamandı bu. Paslı boruları ve çürük kazanı bile güzel gösteren güneş, boş arsayı bütün parlaklığıyla yakıyordu. Alabildiğine büyük ısırganlar, bakımlı bir bahçenin çimenleri kadar yeşildi. Parlak tüylü, kül rengi tembel bir İran kedisi, yakalayıp yakalayamayacağına önem

vermeden otların arasında sincapların peşinde koşuyordu.

Mabel pencereden bakarak, «Şu köhne kazanın içinde eskiden insanlar otururmuş, ha?» dedi.

Agnes ayak tırnaklarına sürdüğü cilayı kurutmak için bacağını sallarken, «Sen o zamanlar burada değildin,» diye cevap verdi. «Malloylar dışarıya tente koymuş, içeriyi de halılar vesaire ile adamakıllı süslemişlerdi. O daracık kapıdan bir kere içeri girdin mi, pekâlâ hoş bir yerdi. Mrs. Malloy da tam ev kadınıydı hani.»

Becky sordu «Niye çıktılar öyleyse?»

«Kavga ettiler. Kadın dur durak bilmeden perde ister, adam da pencere yok diye olmazdı. Bağırışmalarının hamamdaki gibi yansıması sinirlerini bozdu galiba. Adam şöyle esaslı bir yumruk vurmak için gerinip hız alacağı yer bulamamaktan yakınıyordu. Şimdi kodesteymiş. Mrs. Malloy da Salinas'da pis bir batakhanede çalışarak kocasının çıkmasını bekliyormuş. İyi insanlardı vesselam.»

Mabel pencereden uzaklaştı: «Duydunuz mu, Çıngıraklı Yılan Kulübü bu akşam Salinas'tan buraya geliyormuş. Bizim bütün evi kapatmışlar.»

Becky, «Öyleymiş» dedi. «Ölmüş üyelerinin hatırasını anmak için toplanıyorlarmış. Fauna onlara özel bir indirim yaptı.»

Agnes bacağını kaldırdı ve tırnaklarına üfleyerek, «Bu renk nasıl?» diye sordu.

«Fena değil,» dedi Becky. «Sana paslanıyormuşsun gibi bir hava verdi. Yahu, Suzy, hangi cehennemin dibinde kaldı? Fauna saat üçte toplanılacak demişti. Tam üçte onun burada olmadığını görürse kıyametleri koparır. Şu Fauna da amma matrak ha!»

Mabel, «Asıl ismi Flora'ymış» dedi, «Sahi, Fauna ne demek Allahaşkına? Ben bu ismi ömrümde duymamıştım.»

«Geyik yavrusuna denirmiş,» diye Becky cevap verdi. «Suzy nerede ise gelir. O kız biraz kafadan

eksik galiba... Gözlerinde acaip bir bakış var. Kendi kendine de gezmelere filan çıkıyor.»

Mabel, «Bilmem vallahi!» diye omuz silkti. «Saat üçe tam iki var, Suzy gelse iyi olacak hani.»

Saat üçü vururken Fauna kapıyı açarak içeriye girdi. Kırmızı saçlarının üstüne gümüş işlemeli bir türban oturtmuştu. Bu haliyle kocası henüz ölmüş sosyetik bir hanımefendiyi andırıyordu. Fauna'da, eski zenginlerin konaklarında veya yüksek sosyetenin devam ettiği genelevlerin salonlarında rastlanan türden bir kibarlık vardı. Vücudunun hantallığına karşın ufak, zarif adımlarla yürüdü. Elinde büyük bir sepet taşıyordu.

«Suzy nerede?» diye sordu.

«Bilmiyorum,» dedi Mabel.

«Git odasına bir göz at bakalım.»

Mabel dışarı çıktı.

Fauna oyun tahtasına yaklaştı: «Birisi zarlarla kumar oynamış...»

Becky şaşkın şaşkın sordu: «Nereden anladın?»

«Köşedeki torbanın içinde iki dolar var. Bu odada kumar oynanmasını istemiyorum. Eğer içlnizden biri müşterisiyle bir iki el çakıştırmak isterse bir diyeceğim yok. Fakat kesme şekerin üstüne kurşun kalemle işaret yaparak zor niyetine kullanmanızı da istemem. Kumar oynamak günahtır. Bu yüzden mahvolan bir sürü insan tanıyorum.»

Becky, «Anladık be yahu» dedi, «ama sen de poker oynuyorsun ya...»

«Poker şans oyunu değildir. Hem ağzından çıkanı kulağın işitsin, Becky. Bayağılık bizim ev gibi yerlere hiç yakışmaz.» Sepetten keten bir örtü çıkararak oyun tahtasına yaydı, sonra üzerine bir tabak, peçete, şarap bardağı ve bir sürü gümüş çatal bıçak yerleştirdi.

Tam o sırada Suzy ile Mabel içeri girdiler.

Fauna ters ters, «Kızlarımın geç kalmalarını istemem,» diye söylendi. Sepetten, öğretmenlerin tah-

tayı işaret etmek için kullandıkları sopalardan bir tane çıkardı, «İlkönce hangi hanım kızım gelmek istiyor?»

Agnes atıldı: «Ben.»

Mabel, «Allah belanı versin!» diye bir küfür savurdu. «Sen dün yaptın. Bugün sıra bende!»

Fauna sert bir sesle, «Kızlar,» dedi, «ya şimdi burada kibar bir müşteri olup da sizi işitseydi.» Sonra elindeki sopayla örtünün üzerindekileri işaret etti: «Haydi Mabel.» Mabel ezber şiir okuyan bir çocuk gibi saymaya başladı, «İstiridye çatalı... salata çatalı... kızartma çatalı... yemek çatalı... balık çatalı... tatlı çatalı... tabak... tatlı bıçağı... yemek bıçağı... kızartma bıçağı... balık bıçağı...»

«İyi» dedi Fauna, «devam et!..»

Mabel devam etti: «Su... beyaz şarap... Bordo şarabı... Burgordi şarabı... Porto... Konyak...»

«Mükemmel... Salata hangi taraftan verilir?»

«Kol, yemeğin salçasına girmesin diye sol taraftan.»

Fauna çok memnun olmuştu. «Vallahi enfes!» diye övgülerini bildirdi. «Çok geçmeden Mabel'in yıldızını da şuraya koyacağız zannederim.» Eliyle duvardaki parlak yıldızları gösteriyordu.

Suzy sordu: «Sahi, onlar nedir?»

Fauna gururla cevap verdi: «Her yıldız evlenerek Bear Flag'dan ayrılan bir kızı temsil ediyor. Hem de hepsi kusursuz birer evlilik yaparak ayrıldılar. Birinci yıldızın dört tane çocuğu var, kocası da büyük bir mağazanın müdürü. Sondan üçüncü Salinas'taki Forward an Upward Kulübünün başkanıdır. Onun yanındaki yıldız San Jose'de Episcopal Kilisesinde şarkı söylüyor. Benim kızlarımın hepsi adam oldu. Söyle bakalım Suzy...»

«Ha?»

«Bu nedir?»

«Şu garip çatal mı?»

«Evet, ne işe yarar bu?»

«Bilmem.»

«Biraz kafanı işlet Suzy. Bununla ne yenir?»

Suzy kafasını işletti, «Patates püresi için de-

sek yarı yolda hepsi dökülür. Turşu için mi acaba?»

«Midye yenir bununla,» diye Fauna çıkıştı. «Midye çatalı diye tekrar et bakalım.»

Suzy şiddetle protesto etti: «Çatal değil, bahçe küreği versen gene de o midyeleri yemem.»

Agnes, «Ne ahmak kız!» dedi.

Suzy, Agnes'in üstüne doğru yürüdü: «Kim ahmakmış?»

Fauna gürledi: «İçinizden bazıları kendine gelmezse halleri fena olacak! Şimdi sıra güzel yürüme dersine geldi... Yürürken başınızın üstüne koyacağınız kitaplar nerede?»

Agnes atıldı, «Joe Elegant okumak için almış galiba!»

«Allah kahretsin onu. Kimse almasın diye özellikle seçtim o kitapları. Joe sanki hayvan yetiştiricinin kitabından, California Medeni Kanunundan, ya da o Sterling North'un romanından bir şey mi anlar? Okunacak şey mi bunlar? Neyse, şimdi kitapların yerine sepeti kullanmaktan başka çare yok galiba... Agnes sepeti başının üstüne koy bakalım.»

Fauna kızı dikkatle inceledi: «Buraya bakın kızlar,» dedi. «Edalı yürümek demek illâki ayak bileklerini birbirine yaklaştırıp kalçaları kıvırmak değildir. Agnes, kıçını düzelt. Bu işte biraz da kafayı çalıştırmak gerek. Eğer bir genç kız kıçüstü uzandığı zaman bile başının üstünde kitap varmış gibi davranırsa işte ona edalı denir.»

Bu sırada kapı vurularak Joe Elegant içeri girdi; Fauna'ya bir kâğıt uzattı. Fauna kâğıdı okudu ve hoşnutlukla içini çekti: «Ne kibar çocuk şu Mack. Bulsa belki büyük anasının cesedini soyar ama bu işi de kibarca yapar.»

Agnes sordu: «Büyük annesi öldü mü?»

«Kimbilir? Kızlar, dinleyin bakın: 'Mack ile oğlanlar, iyi cinsten iki kadeh içki çekmek ve önemli bir konu hakkında görüşmek üzere yarın öğleden sonra huzurlarınızla evlerine onur vermenizi rica

eder'er. Kızları da getiriniz. Cevap rica olunur.'» Fauna durdu: «Pencereden de pekâlâ bağırabilirdi. Ama Mack öyle şey yapar mı? 'Huzurlarımızla şeref vermemizi' rica ediyor.» İçini çekti: «Ne kibar çocuk! Eğer kopuğun biri olmasaydı sizlerden birini ona verirdim.»

Agnes sordu: «Mack'ın büyük annesine ne olmuş?»

«Ne bileyim ben yahu...» dedi Fauna, «Büyük annesi var mı, yok mu, ondan bile haberim yok. Yarın davete gittiğimiz zaman hepiniz kopasıca çenenizi sıkı tutun ve sadece dinleyin.» Biraz düşündü: «Önemli mesele nedir acaba?.. Belki de Mack'ın gene paraya ihtiyacı vardır, onun için siz ağzınızı açmayın, bırakın işi ben idare edeyim.»

Birdenbire bir şey hatırlamış gibi eliyle alnına vurarak, «Az kaldı unutuyordum. Joe Elegant koskocaman, berbat bir pasta pişirmişti. Suzy, dört şişe soğuk birayla beraber o pastayı al, Doc'a götür. Hoşuna gider.»

«Peki,» dedi Suzy. «Ama belki de midesini mahveder o garip şey...»

Fauna, «Onun midesi senin üstüne vazife değil!» dedi. Suzy odadan çıkınca kendi kendine söylendi: «Keşke şu çocuk için de bir yıldız yapıştırabilsem. Burada harcanıyor zavallı.»

16.

MACK CENAPLARININ KÜÇÜK ÇİÇEKLERİ

Doc bir rafın üzerine on tane büyük deniz yıldızı dizdi. Biraz ileriye de, içleri yarı yarıya deniz suyu ile dolu sekiz tane cam kavanoz sıraladı. Yaşayışı pasaklı olmasına karşın laboratuvarında büyük bir titizlikle çalışırdı. Dölün oluşumu serisini hazırlamak ona her zaman zevk verirdi. Bu işi şimdiye kadar yüzlerce defa yapmıştı belki. Bildiği şeylerin verdiği güven içindeydi; çünkü yanlış bir sonuç çıkmasına imkân yoktu. O sadece bazı şey-

leri hazırlıyor, arkası kendiliğinden çorap söküğü gibi gidiyordu. Alışılmış şeyler kolay yapılır.

Eski hayatına yeniden kavuşmuştu; aceminin duyduğu pürüzlü acılardan, mucidin hissettiği yalnızlıktan uzak, sadece ufak heyecan tepecikleriyle arızalanmış dümdüz bir ovaya benzeyen hayatına... Gramofonda Bach'ın bir madde kadar berrak, güvenli ve kuşkudan arınmış fugue'leri hafif hafif çalıyordu. Çalışmağa daldığı sırada sevecen bir havanın yavaş yavaş etrafını sardığını hissetti. Eskiden olduğu gibi gene kendi kendisinden hoşlanmaya başlamıştı. Kendisini, tıpkı bir başkasını sever gibi seviyordu. Birçok insanın mahvına sebep olan, kendi kendinden nefret hissi kaybolmuştu. Zihninin en üst tabakası barış ve sükûn içindeydi, orta tabaka homurdanıyor, hırlıyor, fakat sesi, fazla çıkmadığından pek duyulmuyordu. Ilık ve güvenli bir denizi düşleyen en alt tabaka ise bütünüyle sessizdi.

Tel kafeslerin içindeki çıngıraklı yılanlar birden kafalarını doğrulttular, çatallı dillerini uzatarak havayı yokladılar ve hepsi birden kuru bir sesle çıngıroklarını tıkırdatmaya başladılar. Doc işinden başını kaldırdığı zaman Mack'ın içeri girdiğini gördü.

Mack kafese doğru bir göz attı, «Yeni yılanlar daha bana alışamadılar» dedi.

«Biraz daha sürer» dedi Doc. «Pek sık uğramıyorsun artık buraya.»

Mack, «Yüz bulamıyoruz, ondan» dedi.

«Affedersin Mack. Çok asabım bozuktu. Bundan sonra daha iyi olacak...»

«Sen şu şeytan balıklarıyla daha uğraşacak mısın?»

«Bilmem ki.»

«Senin sinirlerini bozan işte onlardı.»

Doc güldü: «Yok onlar değildi Mack. Herhalde çok fazla düşünmemden olacak. Şimdi bu huydan kurtuldum artık.»

«Benim öyle bir marifetim hiç olmadı» dedi Mack.

«Niye doğruyu söylemiyorsun?» diye Doc sordu. «Ben ömrümde senin gibi ufacık şeyler için bile kafa patlatana rastlamadım.»

Mack, «Boş ver,» diye söylendi. «Doc be, şu patron hakkında sen ne düşünüyorsun? Ama kafadan sallama, şöyle esaslı bir cevap ver.»

«O adamın ne cins mal olduğunu pek anlayamadım ben zaten. Fakat bana hiç benzemiyor, bundan şüphem yok.»

«Orası öyle tabii, Doc. Bir kere herif malın gözü.»

«Sen de aynı yolun yo'cusu olduğun için anlarsın bu işlerden, değil mi?»

«Ne demek o öyle?»

«Yani senin de böyle işlerde tecrüben vardır.»

Mack ciddi ciddi kafasını salladı «Anlamadım ne demek istediğini, Doc. Ama Allahaşkına elini vicdanına koy da öyle söyle, benim yaptığım hergeleliklerin bile namuslu bir tarafı yok mu? Bunun böyle olduğunu, hiç olmazsa iyi ile kötüyü ayırabiliyorum. Joseph and Mary kırk yıl düşünse bunların farkını anlayamaz.»

Doc onay'adı : «Pek de yalan değil hani.»

«Benim asıl merak ettiğim mesele şu... şey, yani, patron başına, başına bir bela gelmesini istemez tabii, değil mi?»

«Hiç kimse başına bela gelmesini istemez.»

«Herifin kazancı tıkırında burada» diye ekledi Mack. «Bütün mahalleyle kötü kişi olmak işine gelir mi hiç!»

«Neden söz ettiğini bilseydim be'ki sana bir yardımım dokunurdu.»

«Bir şey düşünüyorum da...»

Doc sordu: «Eğer patronun epey nazik bir durumda olduğunu söylemek istiyorsan...»

Mack atıldı: «Tam üstüne bastın be, Doc. Bu sıralarda kimseyi kendisine düşman etmek istemez herhalde.»

«Canım, düşmanı olmasını isteyen var mıdır?»

«Yoktur, yoktur ama bu itoğlu itin durumu büsbütün boktan. İşi, malı mülkü, hepsi burada.»

Doc başını sallad.: «Anlamaya başladım şimdi. Herifi sıkıştırırsak acaba nasıl hareket eder, diye merak ediyorsun. Bu sefer nesine göz koydunuz?»

«Şimdilik bir şey yok, sadece düşünüyorum.» dedi Mack.

«Sen boşuna düşünmezsin ama. Böyle düşüncelerin sonunda çoğu kez birisinin başı belaya girer.»

Mack karşı çıktı: «Ne münasebet Doc,» dedi. «Ben kimseye kötülük etmem.»

«Eh, bir dereceye kadar. O da dişlerin zehirli olmadığı için.»

Mack içinde bir huzursuzluk duydu. Lafın dönüp dolaşıp kendisine gelmesinden hoşlanmamıştı. Konuyu değiştirmeye çalıştı.

«Doc, be,» dedi, «duydun mu, bütün golf kulübü sahada toplanıp on sekizinci çukurun başında bağlılık yemini etmişler. Bizim Whitey No. 2 golf sopalarını taşırken duymuş. Üyeler hep birden şapkalarını çıkartıp hükümeti devirmeyeceğiz diye and içmişler.»

«Memnun oldum,» diye alay etti Doc. «Bu duruma çok üzülüyordum. Acaba sopa taşıyan çocuklar da yemin etmişler mi?»

«Bazıları etmiş. Ama Whitey'i tam buldun. Çok idealisttir kerata. Belki de bir gün Capitol'e[1] kundak sokmaya niyet ediverirm. Neden yalan yere yemin edip de kendimi sıkıntıya sokayım, diyor. Ama çocuğu işten attılar bu yüzden.»

Doc sordu: «Capitol'u yakmağa mı karar vermiş?»

«Yok, yalnız 'gelecek ay ne haltlar karıştıracağımı şimdiden nasıl bilirim' diyor. Bu arada epeyce de kafa ütüledi. Savaşta deniz piyadesiymiş, bir gün çatışmaya girmiş çıkmış. Capitol'dekilerle çözümlenecek bazı özel işleri varmış. Kimsenin kendisine akıl öğretmesini de istemez bey.»

---

[1] **Capitol**: Washington'daki parlamento binası.

«Demek sırf bu düşünceleri yüzünden oğlana artık golf sopalarını taşıtmayacaklar, ha?» diye gülümsedi Doc.

«Güvenlik açısından böyle karar vermişler. Oysa çocuk her zaman, 'Bende güvenliği tehlikeye atacak kafa nerede; diye yakınır. Zaten o golfcular karı-kızdan, bir de paradan başka konuşacak şey bulamazlar ki.»

«Kahramanlar daima en evvel cezalandırılır.»

«Şey, Doc, hani yeri gelmişken, biraz şu eksik eteklerden söz etsek.»

Doc ciddiyetle başını salladı: «Hayır hayır.»

«Senin buraya kürklü mürklü, bomba gibi bir bebek gelip giderdi, ne oldu ona Allahaşkına?»

«Biraz rahatsızmış.»

«Ya, vah vah!» dedi Mack, «Nesi varmış acaba?»

«Bilmem, pek anlaşılamadı.»

«Ben anladım... hep mangır meselesi!»

«Ne münasebet!»

«Kaç kez böyle olay'ara tanık oldum ben. Bir kadın düşün, haftada 25 papel kazanabilen bir herifle evli bir kadın. Bunu katır tepecek olsa hayvanın bacağı kırılır. Karı öylesine sırım gibidir. Bir sürü velet, çamaşırlar, ev işleri hep onun sırtındadır. Olsa olsa biraz yorulur, hepsi o kadar. Ama kocasının maaşını haftada yetmiş beş kaymeye çıkardıklarını farzet. İşte o zaman hemen nezle olmaya, vitamin hapları almaya başlar.»

Doc güldü: «Bu tıp biliminde yeni bir teori olacak.»

Mack, «Yeni değil,» diye ekledi. «Etrafına biraz dikkatle bak, sen de bana hak verirsin. Eğer adam haftada yüz kâğıt a'maya başlarsa karısı da tabii 'Time' dergisine terfi eder ve daha ilk sayfanın yarısından itibaren en yeni hastalığa abone olur. Tıp konularında doktorlara pabucu ters giydiren ne kadınlar bilirim ben. Şimdi hepsinde alerji denilen mübarek var anlaşılan. Hani eskiden samanı nezlesi denirdi. İnsanı hapşırtan meret, val-

lahi bu alerji kelimesini icat eden herifin yerinde ben olsaydım hemen patentini alırdım. Canın bir şeyi yapmak istemiyor mu, gelsin alerji. Bulaşık suyuna karşı alerjik bir sürü kadın varmış. Koca biraz para kazanmaya başladı mı, hop, karısı acele tarafından hastalanır.»

«Çok garip düşüncelerin var,» dedi Doc.

Mack karşı çıktı: «Hiç de değil. Belalısının cepleri dolu olan kadınların içinden bir tane sağlığı yerinde olanını göstersene bana.»

Doc gülmekten kendini alamadı: «Bizimkinin de hastalığı bu cinsten, desene.»

«Allah kahretsin, onunkisi başka türlü, daha muazzam iş. Sende mangır bu kadar bol olduktan sonra onun derdi de kimsenin anlayamayacağı cinsten müthiş bir şey olmalıdır. Öyle ilaçla filan iyi edilecek maraz arama sakın karıda. Doktorlar bile karşısında apışır kalır, kafalarını sallayıp kaşınarak böyle bir vakaya şimdiye kadar hiç rastlamadıklarını söylerler.»

Doc şaştı: «Çoktan beri böyle konuştuğunu görmemiştim senin!» dedi.

«Dinlemeye niyetin yoktu da ondan,» diye Mack omuz silkti. «Sen doktorları namuslu bir matah mı sanıyorsun?»

«Aksini düşünmem için bir sebep yok ki, neden olmasınlar?»

«Şu zengin kokanalar yok mu,» dedi Mack, «elimde fırsat olsaydı onları öyle bir tedavi ederdim ki; hiç olmazsa bir süre için.»

«Nasıl yapardın, anlat bakalım?»

«Efendim,» diye açıklamaya başladı Mack: «İlk önce kendime sağır ve dilsiz tarafından bir asistan bulurdum. Onun işi yalnız durup dinlemek ve önemli bir şey varmış gibi bir surat takınmak olurdu. Sonra bir koca kutu İngiliz tuzu alır, küçük cici bici şişelere böler ve ismini 'Ay Işığı tozu' koyardım. Tabii bu zırıltının bir kaşık dolusunu otuz dolardan aşağı satarsak idare etmez... hem de ayağıma kadar gelip alınmak şartıyla. Sonracığıma bir de karıyı içine bağlamak için şöyle sırf nikelajlı, üzerinde

yanıp sönen renkli ampuller bulunan bir makine keşfederdim. Makine karıya yarım saat kadar çamaşır yıkar gibi birtakım hareketler yaptırır yaptırmaz hemen on iki papelini kesersin şırfıntının. Hepsi çakı gibi olurlar alimallah. Ben de bu arada partiyi vururdum. Tabii bir süre sonra yeniden hasta olacakları kesin, ama o zaman da başka bir dalga uydururdum; mesela insanı ilk tedaviye başladığımız zamanki haline getirecek uyku ilacı ile karışık uyanma ilacı gibi bir şeyler.»

Doc: «Allaha şükür ki senin doktorluk ruhsatın yok.»

«Neden?»

«Sebebini ben de bilmiyorum vallahi. E, peki, koruyucu hekimliğe ne dersin?»

«Yani kadınları hastalıktan korumak için ne yapmak gerek, onu mu soruyorsun?»

«Tamam.»

«Ondan kolay ne var,» dedi Mack, «para tutma, kâfi.»

Doc birkaç dakika sessiz sedasız oturdu, kollarının arasından tohumlarını salıvermeye başlayan deniz yılanlarını seyrediyordu.

«Mack,» dedi, «benden bir şey istemeye mi gelmiştin sen?»

«Sanmam» diye başını salladı. «Bir şey isteyecektiysem bile unuttum. Neyse, kurtulduğuna çok sevindim, Doc.»

«Neden kurtulduğuma?»

«Şu yerin dibine batası sulu zırtlak ahtapotlardan.»

Doc'un gözleri ani bir kızgınlık aleviyle parladı: «Saçmalama, Mack! Eninde sonunda o yazıyı yazacağım. Sular yükseldiği zaman da La Jolla'ya gidiyorum.»

Mack yelkenleri indirmişti. «Pekâlâ, Doc, pekâlâ. Nasıl istersen öyle yap.»

Sefalet Palas'a döner dönmez oğlanlara müjdeyi verdi: «Çok daha iyi görünüyor ama daha tamamıyla atlatamamış vartayı. Şu Allahın belası yazıyı yazmasına kesinlikle engel olmalıyız.»

17.

SUZY DÜĞÜMÜ ATIYOR!

Suzy ayağına çabuk bir kızdı. Daha çıngıraklı yılanlar kuyruklarını sallamaya fırsat bulamadan o merdivenleri çıkmış, laboratuvarın kapısını vuruyordu. Doc başını mikroskobundan kaldırmadan, «Giriniz» diye seslendi.

Suzy kapının eşiğinde durdu. Bir elinde kocaman bir pasta, öbür elinde içinde bira şişeleri olan bir kesekâğıdı vardı. Resmi bir tavırla, «Nasılsınız efendim?» diye sordu.

Doc kafasını kaldırıp baktı: «O, merhaba. Nedir o elindeki Allahaşkına.»

«Pasta. Joe Elegant yapmıştı da.»

«Niye yapmış?»

«Fauna söylemiş herhalde, yap diye. İnşallah pasta yemeği seviyorsundur.» Suzy güldü: «Yemek için değil ki zaten bu. Seyretmek daha iyi. Fauna bira da yolladı.»

«Hah, işte bak o iyi,» dedi Doc. «Fauna ne istiyormuş?»

«Hiçbir şey.»

«Tuhaf!»

Suzy, sordu: «Nereye koyayım bunu ben?»

Doc'la Suzy birbirleriyle bakıştılar. Akıllarına aynı şey gelince ikisi birden makaraları koyuverdiler. Suzy bir yandan gözlerinden yaşlar akarak gülüyor, bir yandan da, «Aman fena oluyorum» diye inliyordu. Ağzı, küçük dili görünecek kadar açılmış, gözleri sımsıkı kapanmıştı. Doc dizlerini dövüyor, bir yandan da başını arkaya atarak katıla katıla gülüyordu. Bu gülüş o denli hoşlarına gitmişti ki, ilk hızı kaybolduktan sonra bile bir süre güldüler.

Suzy, «Aman Allahım!» dedi. «Şu gözlerimi bir silebi'sem.» Pastayı yılanların bulunduğu kafesin üstüne koydu. Sinirli bir tıkırtı odayı doldurmuştu. Suzy birden geriye sıçradı: «Bu da ne?»

«Çıngıraklı yılanlar.»

«Ne işe yarıyor bunlar?»

«Zehirlerini alıp satıyorum.»

«Bu pis hayvanlarla bir arada yaşamak istemezdim doğrusu.»

«Pis değiller ki.» dedi Doc, «Hatta insanların yapamayacağı bir şeyi bile yapar, derilerini değiştirirler.»

Suzy titredi: «Hoşlanmıyorum bunlardan.»

«Eğer onları daha iyi tanısaydın böyle demezdin.»

«Hiç tanışmaya niyetim yok bu pis mahluklarla!» dedi Suzy.

Doc ayaklarını üst üste atarak iskemlesine yaslandı. «Biliyor musun, çok ilginç bir şey bu,» dedi. «Yılanlar hayvanların en temizlerindendir. Sen hâlâ onlara pis diyorsun?»

Suzy Doc'un gözlerinin içine baktı: «Bilmek istiyor musun nedenini?»

«Tabii istiyorum.»

«O halde söyleyeyim: Çünkü sen Fauna hakkında kötü düşünüyorsun.»

«Dur bakalım,» diye Doc atıldı. «Bunun o işle ne ilgisi var. Hem ben ne zaman Fauna'yı kötüledim?»

«Fauna benden ne istiyormuş demedin mi? Oysa o, senin hoşuna gider diye düşünmüştü.»

Doc yavaşça başını salladı: «Ha anladım. Sen de benim yılanlarıma pis deyince ödeştik, değil mi?»

«Sonunda anladınız mı beyefendi? Benim yanımda kimse Fauna'nın aleyhinde bulunamaz.»

«Şakaydı ol!» dedi Doc.

«Oyleyse soğuk bir şakaydı.»

«Yahu Fauna benim en iyi dostlarımdan biridir. Şimdi bir şişe bira içelim de barışalım, ha?»

Suzy, «Pekâlâ!» dedi. «Önce sen başla.»

«Joe Elegant'a söyle,» diye Doc alay etti, «pastası harikulade bir şeymiş.»

«Üzerine hindistancevizi de koymuş.»

«Fauna'ya da haber ver, birası canıma can kattı.»

Suzy'nin yüzü yumuşamıştı: «Olur,» dedi, «Söylerim gidince. Şişe açacağı nerede?»

«Şu dolapta olacak.»

Suzy iki tane açılmış şişe getirerek Doc'un çalışma masasının üstüne koydu: «Senin yaptığın nedir öyle?»

«Deney camları hazırlıyorum. Önce her kavanozun içine dişi ve erkek deniz yılanı tohumlarını koydum. Şimdi her yarım saatte bir kavanozlardan bir tanesinin içinde meydana gelmeye başlayan dölü alıyorum. Bütün seri tamamlanınca da şu gördüğün iki camın arasına yerleştiriyorum. Böylece bir tek camın üstünde bütün gelişim evresi görülüyor.»

Suzy kavanozlara yaklaştı: «Benim bir şey gördüğüm yok.»

«Çok küçüktürler, ondan. Gel camların içindekileri göstereyim sana.»

Suzy geri geri çekildi: «Bunlarla niye uğraşıyorsun?» diye sordu.

«Öğrenciler deniz yılanı nasıl meydana gelirmiş, görsünler diye.»

«Görüp de ne yapacaklar sanki?»

«Öğrenecekler. İnsanlar da böyle meydana gelir zaten.»

«Oyleyse niye insanları incelemiyor'ar?»

Doc dayanamadı güldü: «Her yarım saatte bir doğmamış bir çocuk öldürmek biraz zordur da ondan. Gel de bak şunlara.» Mikroskobun altına bir cam sürdü.

Suzy merceğe gözünü yerleştirir yerleştirmez bir çığlık attı: «Aman yarabbi! Sen ne'ere kadirsin! Ben de evvelce böyle miydim, Doc?»

«Buna benzer bir şeydin.»

«Hâlâ da kendimi böyle hissettiğim zamanlar oluyor. Doc be, ne tuhaf meslek seninkisi... böcekler, ıvır zıvır...»

Doc sert bir sesle sözünü kesti: «Daha da tuhaf meslek'er vardır.»

Suzy dikildi: «Benim mesleğimi kastediyorsun, değil mi? Hoşlanmıyorsun galiba, ha?»

«Benim hoşlanıp hoşlanmamam söz konusu değil. Durum meydanda. Fakat bu bana... Yalnız başına oynanan bir aşk oyunu.»

Suzy el'erini kalçalarına koyarak bağırdı: «Senin uğraştığın şeyler neymiş, beyefendi. Böcekler'e yılanlar, o kadar. Şu çöplüğe bak hele. Leş gibi ot kokuyor. Senelerdir temizlenmemiş, belli. Elbiselerinin hepsi üstünden dökülüyor. Açlıktan da neredeyse nalları dikeceksin. Bir de üstelik burada oturup böcek büyütüyorsun. Söylesene bana, bu senin yaptıkların neyin müsvettesi acaba?»

Eskiden olsaydı Doc bu laflara güler geçerdi. Fakat bu sefer boş bulundu. Kızgınlık bir illet gibi yakasına yapışmıştı. Boğuk bir sesle, «İstediğimi yaparım,» dedi. «İstediğim gibi de yaşarım. Özgür bir insanım, istediğimi yaparım.»

«İşte bütün malın mülkün bunlar,» dedi Suzy, «Böcekler, yılanlar, bir de pis bir ev. Seni muhakkak bir karı başından defetti. İşte sen de böyle bir müsvettesin. Karın var mı? Yok! Sevgilin? O da yok!»

Doc gürledi: «Karı marı istemiyorum ben. Parayı verince bütün kadınlar benim olur.»

«Kadın başka, kadınlar başka, insan kadınlar hakkında her şeyi bilebilir. Fakat iş bir kadına gelince, işte orada yaya kalıverir.»

«Bu adam hayatından memnun bu haliyle.»

«Demek sen şimdi mutlusun ha?» diye Suzy alay etti. «Miskinin birisin sen. Ne diye kadın bulamıyorsun, biliyor musun? Çünkü hiçbir kadın seni istemez de ondan. Bu pis mezbelede böcekler ve yılanlarla beraber kim yaşar.»

Doc zalimcesine söylendi: «Cebinde üç papeli olan herkesin koynuna kim girer!»

Suzy buz gibi bir sesle, «Açıkgöze bak!» dedi. «Sırf zekâ akıyor yüzünden, Allahın sevgili kulu. İşittiğime göre münasebetsizlik şaheseri, Allahın belası bir yazı hazırlıyormuşsun.»

«Kim söyledi sana?»

«Herkes biliyor. Herkes arkandan kahkahalarla gülüyor... Biliyor musun neden? Çünkü herkes sa-

dece kendi kendini aldattığının farkında. Bu yazıyı hiçbir zaman yazamayacaksın, çünkü gücün yetmez. Burada oturmuş, çocuk gibi oyun oynuyorsun!»

Birdenbire durdu. Söylediği lafların hedefini bulan birer ok gibi, Doc'u canevinden vurduğunu farketmişti. Pişmanlık ve utançla kızardı. Yumuşak bir ses'e, «Affedersin Doc,» diye fısıldadı. «Çok affedersin. Keşke söylemeseydim bunları sana.»

Doc sakin bir sesle söylendi: «Belki de doğrudur,» dedi. «Belki de gerçekten tam üstüne bastın. Demek herkes bana gülüyor ha? Demek herkes bana...»

Kız, «İsmim Suzy'dir,» dedi.

«Herkes gülüyor, değil mi, Suzy?»

«Hakları yok ama,» dedi Suzy. «Seni her zaman savundum, Tanrı tanığımdır. Demin söylediklerimi de sırf seni kızdırmak için söyledim.»

Doc, «Doğru şeyleri severim,» dedi. «Gerçek acıdır, ziyanı yok. İnsanın kendisi hakkında doğruyu bilmesi daha iyi değil mi?» Soruyu kendi kendine tekrarladı: «Tabii, çok daha iyidir. Hakkın var Suzy, ben boş bir insanım. Uydurduğum o yazı hikâyesine işte onun için, kendim de inanmamıştım... Öküz kadar büyümek isteyen kurbağa masalındaki gibi! Akıllı geçinen bir budala!»

Suzy inler gibi bir sesle, «Fauna beni öldürür,» dedi. «Hiç bakmaz boğazlar. Doc, yahu, benim gibi iki lakırdıyı yanyana getiremeyen bir münasebetsizin saçmalarına ne diye inanıyorsun?»

«Gerçek nereden gelirse gelsin gerçektir.»

Suzy sızlanıyordu, «Kendimi hiçbir zaman bu kadar aşağılık görmedim, Doc. Ne olur küfret bana.»

Doc acı acı başını salladı: «Ne diye küfredeyim. Bir sürü saçmalığa engel oldun, ahmağa ahmaklığını öğrettin, fena mı?»

Suzy, «Ne olur küfret!» diye yalvardı. «Hiç olmazsa suratıma bir tane vur.»

Doc güldü: «Keşke bu kadar kolay olsaydı.»

Suzy mahzun bir sesle kendi kendine mırıldan-

dı: «O halde başka çıkar yol yok!» Ve sesini şirretçesine yükselterek bağırmaya başladı: «Allahın belası serseri! Seni kokmuş bitli herif! Sen kendini ne sanıyorsun be?»

O sırada bir ayak sesi duyuldu ve kapı hızla açıldı.

Gelen Becky idi: «Geç kaldın, Suzy! Çıngıraklı yılanlar Salinas'tan geldiler. Haydi çabuk. Şu domates rengi elbiseni de giy.»

Suzy hafif bir sesle, «Allahaısmarladık, Doc.» diyerek Becky'nin peşisıra çıktı.

Doc arkalarından bakıyordu. Son yüksek sesle, «Belki de hayatta rastladığım en doğru insan,» diye mırıldandı. Gözleri masaya kaydı. Sonra birdenbire gürledi: «Hay Allah kahretsin! Vakti kaçırdık. Pis kaltak! Şimdi her şeye yeniden başlamak lazım.» Ve kavanozların içindekileri önündeki kovaya boşalttı.

18.

GÜNÜN İŞLERİ ARASINDA BİR DURUŞ

Fauna'nın Bear Flag'a getirdiği en önemli ve esaslı törenlerden biri de, gündelik iş bitip de uyumaya gitmezden önce «Bekleme Salonu»nda dinlenme ve sohbetle geçirilen kısa zamandı. Üzüntüler burada ortaya konulup incelenir; anlaşmazlıklar burada çözümlenir, ümitler ve kederler burada didiklenerek doğru bir biçimde değerlendirilirdi. Bundan sonra sıra tekdir ve takdirlerin dağıtılmasına, diğer alanlarda elde edilen deney ve bilgilere dayanılarak olgunlaşma yolunda planlar hazırlanmasına gelirdi. Fauna kızlarını iter, kakar, dürter, sözün kısası iyi huylu, iyi kalpli birer insan olmalarına çalışır ve böylelikle rahat bir uykuya kavuşacaklarını öne sürerdi. Çoğu akşamlar bir iki hafif içki alınır, bazen de kızlar tarafından hep beraber «Home Seveet home», «Old Black Joe», «Down by the Old

Hill Stream», «Harvest Moon» gibi şarkılar söylenirdi. «Bekleme Salonu»nda hafif bir uyuşukluk içinde geçen bu anlar, yorgun sinirler ve halsiz vücutlar için gerçek bir ilaç oluyordu.

Salinas'daki Çıngıraklı Yılan Kulübü, ölmüş üyelerinin ruhlarını rahmet'e anmak için toplandığı o gece, Bear Flag tam kadro ile çalışmamıştı. Helen ve Wisteria, Sardalye Sokağında hâlâ övünçle tartışılan kavgalarının onuruna altmış günlüğüne hapishanenin konuğu idiler.

Çıngıraklı Yılanların sonuncusu da gidince büyük cümle kapısı kapatıldı ve kızlar yorgun argın «Bekleme Salonu»na girerek pabuçlarını çıkartıp oldukları yere çöküverdiler. Becky, «Çıngıraklılardan birinin söylediğine göre biz bir müesseseymişiz, şehrin en görülecek yerlerinden biriymişiz,» diye söylendi.

Agnes soğuk bir tavırla, «Evet doğru,» dedi. «Suzy gibi birkaç tane daha olursa burada, tam müessese oluruz. Benim de amcam bir müessesedir. Ama hâlâ kendini sultan padamut devrinde savaşıyor sanır zavallı. Suzy nerede şahi?»

O sırada Suzy kapıyı açmış, içeri giriyordu: «Buradayım,» dedi. «Şu çatlak plağı pikaptan kaldırıyordum. Yorgunluktan da geberdim hani. Haydi zıbaralım artık.»

«Fauna'ya Allah rahatlık versin demeden mi?» diye Mabel uyardı. «Çıldırmışsın sen. Kafamızı patlatır valahi!»

Becky içini çekti: «Ne geceydi be! Sırf kâr hanesine kaydettik. Çıngıraklı Yılanlar geceyarısından sonra pek iş çıkaramadılar ama doğrusu iyi çalışıyorlardı.»

«İçki bitene kadar mükemmel,» dedi Mabel. «Wide İda'nın gönderdiği şu yeni içki de zehir zemberekti.»

Suzy güldü: «Eğer o ara'arındaki bodur, bana çocuğunun küreğin kenarıyla bir solucanı nasıl ikiye böldüğünü bir defa daha anlatsaydı...»

«Vay sana da mı kesti? Küçük piç ne söylemiş, biliyor musunuz? Hem de dört yaşındaymış, 'Bi

soğcan kestim' demiş. Eğer bir deve kestim deseydi hikâyeyi üç dört kere dinlerdim.»

Mabel atıldı: «Ya o kabak herif? Aman efendim, karısı öyle bir ameliyat geçirmiş ki... Kadının içini dışına çevirmişler, pöstekisini yüzer gibi. Herif bir zırlama tutturdu, hastalığın ne olduğunu bir türlü öğrenemedim.»

«Kanser tümörüymüş,» dedi Becky. «Yavaş yavaş söyledi de anlayabildim.»

Agnes, «Habire bahsettikleri Sigmund kimin nesiymiş, biliyor musunuz?» diye sordu.

«Omrümde duymadım,» diye Becky cevap verdi. «Ama bir zamanlar sapına kadar Fransız bir kadın tanımıştım.»

Mabel, «Ben şahsen o cinsten üç tanesiyle tanıştım,» dedi. Ve ekledi: «Suzy, şu müşterilerle tartışma sevdasından vazgeçmelisin artık.»

Suzy, «Eğer Çıngıraklı Yılan Kulübünün canlı üyeleri bunlarsa ölüleri gerçekten leş gibi ölüdürler herhalde!» diye lafı değiştirdi.

Fauna ellerini kolonya ile ovuşturarak, büro olarak kullandığı yatak odasından çıktı ve kapının ağzında durdu. Elbiselerini değiştirmiş şeftali rengi bir ropdöşambr giymişti. «Çocuklar,» diye söze başladı. «Çıngıraklı Yılonlarla şimdi istediğiniz kadar alay edebilirsiniz, ziyanı yok. Fakat siz de bir gün benim gibi böyle bir yerin idaresinin başına geçecek olursanız onları iyi birer müşteri olarak güler yüzle karşılamaya mecbursunuz. Gelenler arasında Salinas'ın önemli kişileri vardı. Epeyce de para sarfettiler doğrusu. Geçen cumartesi gelip bol para yiyen o denizcilerin kırıp döktükleri şeylerin onarımı bana tam seksen beş kâğıda patlamıştı. Becky'ye beş kâğıt bahşiş veren o nazik oğlan var ya, iki pencere camı hakladı, giderken de holdeki geyik boynuzu elbise askısını yürüttü.»

Suzy, «Allah, öyle uykum var ki,» diye esnedi.

Fauna sert bir sesle, «Suzy!» diye çıkıştı. «Bilirsin benim bir prensibim vardır: terbiyesiz bir lafın veya yarım kalmış bir hesabın üstüne güneş doğsun istemem.» Sonra elindeki kalemle burnunu ka-

şıdı. «Keşke daha faz'a çıngıraklı yılan gelseydi.»

Suzy uykulu uykulu, «Keşke üyelerin daha çoğu ölmüş olsaydı» diye mırıldandı.

Fauna çıkıştı: «Terbiyesizce bir laf bu, Suzy. Bak kuşlar ne kadar neşeli cıvıldaşıyorlar, biz de öyle yapalım, şöyle bir gevşeyelim. Bira isteyen var mı?»

«Eğer istiyorum desem kalkıp herkese getirmek lazım gelecek,» dedi Becky. «Bacaklarım da yorgunluktan kopacak neredeyse. Ne dansı ediyordum, biliyor musunuz? Kadril!»

Fauna aksi aksi, «Gördüm,» dedi, «Senin biraz da dans dersine ihtiyacın var. Berbat bir kadril yaptın. Ayakların değil başka bir yerin ağrımalıydı asıl. Sana öğrettiğim bunca şeyden sonra hâlâ orospular gibi kıç sallayarak dansediyorsun.»

Agnes söze karıştı: «Fauna şu Suzy'ye söyle, dışarıya bir işe gönderildiği zaman eve çabuk dönsün. Tam çıngıraklı yılanların en hızlı anlarındayken gitti, belki bir saat Doc'ta kaldı.»

«Sahi Doc'un nesi var?» diye sordu Suzy.

«Nesi mi var? Hiçbir şeyciği yok» dedi Fauna. «Sardalye Sokağından gelmiş geçmiş insanların en iyisidir o. Bütün mahalle halkının her an başına ekşimesine rağmen hiç sesini çıkarmaz. Wide İda gider satacağı içkiyi ona tahlil ettirir, cebindeki üç kuruşun kokusunu alsalar Mack'la öteki oğlanlar gidip onu yolmaya çalışırlar. Mahallede bir piç elini kesse sargısını Doc sarar. Becky dağdan inmenin biriyle dövüşüp de omuzundan ısırıldığı zaman Doc olmasaydı kolu gitmişti kızın. Göster yaranın izini Becky.»

Suzy, «Peki, Doc hiç buraya düşmez mi?» diye sordu.

«Hiç gelmez. Ama erkekliği yok zannetmeyin sakın. Evine süslü püslü, kürklü karılar girer çıkar. Doc da onlara kilise müziğine benzer plakları çalar. Dora'nın söylediğine göre karıların hepsi zavallıya birer oyun oynamışlar. Ama ben buna bir son verdim.»

«Neden?» diye Suzy sordu.

«Nedeni var mı? Geleceğini düşünüyorum da ondan! Şu duvardaki yıldızlara bir bakın... Kızlarımın çoğu iyi birer izdivaç yaptılar.»

«Bizim gibi sermayelerle kim evlenir?»

Fauna kaşlarını çattı: «Bu biçimde düşünmeniz hiç hoşuma gitmez,» dedi. «Sizi, hep böyle düşünmekten vazgeçirmeye uğraşıyorum. Şu sondan üçüncü yıldızı gördünüz mü? Biraz gaga burunludur, ama şimdi San Luis Obiska'da büyük bir kilisede şarkı söylüyor. Kızlarım pekâlâ evlenirler, hem de kusursuz izdivaçlar yaparlar.»

Suzy, «Peki bunun Doc'la ne ilgisi var?» diye sordu.

«Ona layık birisi var elimde. Nasıl olsa bir gün bu işi de beceririm.»

«Hay Allahın cezası!» dedi Suzy. «Bana kimse ile evlenmeyeceğini söyledi.»

Fauna, «Kibar konuş,» diye azarladı. Sonra ilgiyle sordu «Başka nelerden söz ettiniz!»

«Çingar çıktı» diye sürdürdü Suzy. «Ben onu kızdırdım, o beni kızdırdı... Hem de hep o kahrolası böcekler yüzünden. Bir de o şeytan balıkları için yazacağı yazı yüzünden. Yakında tımarhane arabası kapısına dayanırsa hiç şaşma.»

Fauna şaşırmıştı: «Yok canım? Ama o ufak böceklerin bazılarını on kâğıda satıyor Doc.»

«Tanesini mi?» diye Suzy şaştı..

«Bir yirmibeşliğe ihtiyar, dökülen bir kedi alıyor. İçine kırmızı, mavi, sarı boyayı sıktı mı tamam. Gelsin on beş papel.»

Suzy büsbütün şaşırmıştı: «Vuh be!» dedi. «Vay anasını!»

«Konuşmana dikkat etmezsen ağzını yırtarım Suzy. Ceza olsun diye kalk da biraları sen getir bakalım. Cahilliğine cahilsin ama adileşmene izin verirsem namussuzum.»

Kız dışarı çıkınca Fauna devam etti: «Bunun da ağzı çok kalabalık, acaba Doc'la geçinebilir mi? Tıkınırken bile konuşmaktan vazgeçmez.»

Suzy, bira şişeleriyle dolu bir tepsiyle içeri girdi.

Becky ayağa kalktı: «Fauna, neden Suzy'nin yıldızına bakmıyorsun?»

Suzy, «Hani şu yıldızları okumak filan gibi mi? Nereden icabetti bu?» diye mırıldandı.

«Doc'la evlenip evlenmeyeceğini anlamak için.»

«Şakadan hoşlanırım ama eşşek şakasını sevmem,» diye Suzy kızgın kızgın söylendi.

«Eşşek şokası yapan kimmiş?» dedi Becky.

«Bu yıldızlara bakmak daloveresine ben inanmam. Doc lafından da vazgeçin artık. Adam üniversite mezunu. Okuduğu kitapların sayısını kendisi bile unutmuştur... Hem öyle çocuk romanları da değil. Bırakın artık bizi çekiştirmeyin.»

Fauna lakırdıyı yarıda kesti, «Veter, küçük hanım. Şu yıldızlara bir bak bakalım: Öze'likle üst üste yapışık şu iki yıldıza... Bu hanım Stanford Üniversitesi'nden bir profesörle evli... Adamın belki bir milyon kitabı var. Kız ise bütün pazarlarını bilmece çözmekle geçirdi. Şimdi ne yapıyor, biliyor musunuz? Eğer birisi kitapları göstererek, 'Hanımefendi hepsini okudular mı bunların,' diye sorarsa, sakin ve esrarengiz bir tebessümle gülümsüyor. Bir soru sorarlarsa ne yapıyor biliyor musunuz? Dikkat et, sen de öğrenirsin Suzy. Birisinin ağzından iki üç kelime kapıp kendisinin fikriymiş gibi heriflere yutturuyor. Dahası var, inanır mısın, kocası bile kızın okuma yazması olmadığından haberdar değil! Biraz açıkgöz ol, Suzy. Doc kendisi kadar bilgili kadın aramıyor ki. Ne konuşacak onunla zaten? Erkek konuşmalı, kadın düşünmeli.»

Becky, «Tam buldun,» diye atıldı, «Suzy girgir etmeden durur mu?»

«Yıldız olup duvara yapıştırılmak istiyorsa çenesini tutmasını da öğrenir» dedi Fauna. «Yıldıza bakma fikri hiç fena değil. Sen hangi gün doğdun, Suzy?»

«Şubat yirmi üç.»

«Hangi yıl?»

«Allah bilir, ama galiba Şubatı 29 çeken senelerden birisinde.»

Agnes söze karıştı: «Bahse girerim gece doğdu, ben anlarım.»

Fauna odasına gitti ve bir kâğıt getirerek duvara iğneledi. Okul sopasıyla işaret ederek, «işte» dedi, «Senin burcun, Pisces... Yani balık.»

Suzy sordu «Balık mıymışım ben?»

«Balıksın.»

«Bu Allahın belası şeye inanmıyorum ben,» dedi Suzy. «Balıkları sevmem bile, bir tanesine baksam midem bulanır.»

Fauna, «Öyleyse, bakmayıver,» dedi, «Eğer doğduğun günü uydurmadınsa sen balıksın. Dur bakalım şimdi... Balık Jupiter'e, iki tane de Saturn'e götürülecek, Venüs'ün evinde de üç tane kaldı...»

Suzy, «Hiçbirine inanmıyorum» diye bağırdı.

Fauna hesaptan başını kaldırdı: «Yaptıklarımdan bazılarını anlat ona Mabel,» dedi.

«Muazzam şeyler yapar,» diye Mabel anlatmaya başladı. «Vaktiyle benim bir köpeğim vardı. Fauna onun falına baktı. Faldan köpeğin, üçüncü yıldönümü günü saat on da patlayacağını çıkardı.»

«Patladı mı köpek?»

«Şey hayır. Ufak bir aksaklık oldu herhalde. Ama tam o söylenilen günde hayvan ateş aldı. Ben limonata içiyordum.»

«Şimdi de yapsan fena olmaz o işi,» dedi Fauna.

Suzy sordu: «Nasıl ateş aldı peki?»

«Bayağı aldı işte. Kendiliğinden parladı. Güzel köpekti ama biraz aptalcaydı. Hiç huysuzluk yapmazdı. Boyuna da Joe Elegant'ın üstüne giderdi.»

«Be'ki de Joe Elegant ateşe vermiştir.»

Mabel, «Ne münasebet,» dedi, «Joe o zaman hastanedeydi.»

Birdenbire Fauna'nın ellerini çırparak, «Aman yarabbi!» diye bağırdığı duyuldu.

Becky heyecanla sordu: «Ne oldu, ne var?»

Fauna etkili bir sesle, «Suzy,» dedi, «Kiminle evleneceksin, biliyor musun? Kanser'le evleneceksin sen.»

«Benim bildiğim bir hastalıktır o.»

«Espri yapma!» dedi Fauna. «Kanser burcu,

yengeç yani... Aynı zamanda da temmuz. Bak hele şu işe sen! Böyle yengeçlerle filan kim uğraşır?»

Becky söylendi: «Joe Anguro'nun balıkçı dükkânındakiler.»

Fauna patladı: «Hayır, Doc uğraşır. Eğer onun doğum günü temmuzdaysa hapı yuttu. Agnes, Doc'un doğum tarihi nedir?»

«Bilmiyorum. Mack soracaktı.»

«Hemen öğrenmeliyim bunu. Ama neden öğrenmek istediğimizi Doc bilmemeli.»

«Mack başına ekşir, öğrenir.»

«Derhal öğrenmek istiyorum ben. Şimdi siz biraz yatın kızlar. Yarın ne geliyor, biliyorsunuz?» Fauna kalemi saçlarının arasına soktu: «Koskocaman, yağlı bir savaş gemisi. Hem yarın ne günüydü?»

Kızlar hep bir ağızdan bağırdılar: «Allaha şükür maaş günü!»

Fauna'nın saçlarını bağlaması beş dakikadan fazla sürmedi. Sonra, çöp tenekelerinin dışarıya çıkarılıp çıkarılmadığını, ışıkların söndürülüp söndürülmediğini bir daha denetledi. Bekleme Salonu'nun karanlığı içinde bir sigara parlıyordu.

«Kim var orada?» diye seslendi.

«Ben!» dedi Suzy.

«Niye yatmadın sen?»

«Düşünüyorum.»

«Anlaşıldı, sen hiçbir zaman iyi bir sermaye olamayacaksın. Ne düşünüyorsun, yıldızında çıkanları mı?»

«Evet.»

«Doc'tan hoşlanıyorsun, değil mi?»

«Ağzıma geleni veriştirdim. Çok kızdırmıştı beni.»

Fauna, «Neden işi bana bırakmıyorsun?» diye sordu. «Aranızı yapardım belki.»

«Evlenmek istemiyor ki,» dedi Suzy, «Hem evlense bile benim gibisini istemez herhalde.»

«İnsanlar ne istediklerini bilmezler. Mutlaka birisinin itelemesini beklerler. Aklı başında bir kimse niye evlenmek istesin. Ama gene de evlenirler işte.»

Suzy, «Âşık olurlar da ondan,» dedi.

«Evet. İşin en kötü tarafı da bu ya. Biliyor musun, Suzy, bir erkek âşık oldu mu yüzde doksan kendisine en uymayanını seçer. İşte bunun için böyle meselelerde ben kendim meşgul olurum.»

«Ne demek istiyorsun yani?» diye sordu Suzy.

«Mesela bir erkek kendine bir kadın bulursa o aslında kadınla hiç ilgisi olmayan, kendi içinde bir şeye âşık olmuş demektir. Belki, kadını annesine benzetmiştir, ya da sarışınlardan korktuğu için o esmeri tercih etmiştir, ya da birisiyle ödeşmek niyetindedir, belki de erkekliğinden pek emin olmadığı için bunu kanıtlamanın bir yolunu aramaktadır. Bu işlerin ilmini yapan birisi bana vaktiyle söylemişti: Erkekler hiçbir zaman kadına âşık olmazmış... Bence en iyi evlilikler akıllı, fakat işin içinde olmayan birisinin yardımıyla yapılanlardır. Sen tam Doc'a göresin işte.»

«Niçin?»

«Çünkü ona benzemiyorsun da ondan. Bir deneyelim mi ne dersin?»

«Hayır» dedi Suzy. «Kimseye askıntı olmak istemem. Özellikle Doc'a.»

«Herkes herkese askıntı oluyor» diye Fauna karşı çıktı. Sonra elini kızın omuzuna koydu. «Eğer bu işi başarabilirsem yıldızının etrafına kırmızı bir daire çizeceğim» dedi. «Haydi uyu artık.»

«Peki» diye başını eğdi Suzy. «Ama Doc'a askıntı olmayalım.»

Suzy, Fauna yatağa girene kadar bekledi. Sonra usulca sokak kapısından dışarı süzüldü. Batı Biyo'oji'nin ışıkları hâlâ yanıyordu. Sokağı geçti, merdivenleri tırmandı ve parmaklarının ucu ile kapıyı tıkırdattı. Doc cevap vermemişti. İçeri girdiği zaman Doc'un gözleri kıpkırmızı, önünde cam kavanozlar, masasında oturur buldu. Aşırı yorgunluktan yüzü kül rengini almıştı.

Suzy, «Çok geç kalmışsınız,» diye mırıldandı.

«Oyle o du. Birinci deney senin yüzünden bozuldu. Şimdi yeniden yapıyorum. Epeyce sürüyor tabii.»

«Affedersiniz. Doc, yazıyı yazman gerek senin. İçinde nelerden söz edeceğini pek bilmiyorum ama, kesinlikle yazman gerek.»

«İlk seferinde hakkın vardı,» dedi Doc. «Yazamam o yazıyı ben.»

«Yazarsın Doc. İstedikten sonra en yetkin biçimde yazarsın hem.»

«Evet, belki de sorun bu, yazmak istemiyorum.»

«Ben istiyorum!»

«Senin bu işle ne ilgin var?»

Suzy kıpkırmızı oldu. Parmaklarının ucuna basarak, «Herkes yazmanı istiyor,» dedi, «eğer yazmazsan herkesi hayal kırıklığına uğratacaksın.»

Doc güldü: «Yeterli bir neden değil bu Suzy.»

Suzy başka bir yolu denedi: «Korkakları hiç kimse sevmez...»

«Ben korkaksam kim ne karışır?»

Suzy yalvarıyordu artık: «Yazman lazım, Doc.»

«Yazmayacağım!»

«Elimden geldiği kadar ben de yardım ederim.»

«Sen ne yapabilirsin ki?»

Kızın gözlerinden alevler fışkırdı. «Kıçına bir tekme atarım, ne olacak. Sana gerekli olan da bu zaten.»

Doc başını salladı: «Niye beni rahat bırakmıyorsun sanki?» Sonra birden köpürdü. «Allah kahretsin! Yine aynı haltı yedin... Yine vakti geçirttin bana.»

«Kendin yaptın!» diye Suzy bağırdı. «Seni miskin kazık! Hep suçu başkalarına atıyorsun. Kendin yaptın oysa.»

Doc bar bar bağırıyordu: «Git gene kerhanene, git! Çabuk, defol!»

Kapının eşiğinde Suzy durdu, geriye döndü «Ah, şu deliden nefret ediyorum» dedi ve kapıyı çarparak çıktı.

Az sonra camda bir tıkırtı duyuldu.

Doc haykırdı «Defol!»

Mack kapıyı açarak içeriye girdi: «Suzy değil benim.»

«Kavgayı dinliyordun, değil mi?»

«Hayır Doc, dinlemiyordum. Şey, acaba Sardalye Sokağında bir parça malı mülkü olmak akıl kârı bir iş midir?»

«Hayır,» dedi Doc.

Mack gevşedi: «Vallahi sıkı kız.»

«Hani dinlemiyordun?»

«Uzun etme, Doc, mahallede kimse dinlemiyordu... Ama herkes işitti tabii. Biliyor musun? Bir orospu ile ev'enmek için üç tane sağlam sebep vardır derler. Bir, dışarda mart kedisi gibi dolaşmaz, yapacağını yapmıştır. İki, onu ne şaşırtır, ne de düş kırıklığına uğratabilirsin. Üç, eğer orospu sana varıyorsa esaslı bir sebebi var demektir.»

Doc ipnotize olmuş gibi ona bakıyordu: «Neymiş o sebep?»

«Seni seviyordur. Hayırlı geceler, Doc.»

«Dur Mack. Otur, bir şey iç.»

«Olmaz, yarın yapacak işlerim var. Eyvallah, Doc.»

Mack çıktıktan sonra Doc bir süre kapıya bakakaldı. Boyasız ağacın damarları yorgun gözlerine kıvrılıp bükülüyormuş gibi geldi.

19.

TATLI PERŞEMBE (1)

İnsan geçmişi düşündüğü zaman, önemli bir şeyin başlangıcı olan günleri genellikle hatırlayabiliyor. Örneğin Saray Bosna'yı, Münih'i, Stalingrad'ı ya da Valley Forge'u kendi başınızdan geçen bir olayla kıyaslayarak o günü ve saati saptayabilirsiniz. Japonların Pearl Halbor'u bombardıman ettikleri sırada ne yaptığınız kuşkusuz hatırınızdadır.

O perşembe günü Sardalye Sokağında bazı güçlerin hareket halinde oldukları kuşku götürmez

bir gerçektir. Sebep ve yönlerin bir kısmı nesillerden beri gelişip duruyorlardı zaten. Olayın yaklaşmakta olduğunu hissettiklerini öne süren bir sürü insan vardır. Belleği güçlü olanlar, depremden önce çevreye çöken sıkıntılı hava gibi bir şey duyduklarını söylerler

Günlerden perşembeydi. Havanın cilalanmış, tertemiz bir dere gibi pırıl pırıl parladığı, Monterey'dekilerin hiç zorluk çekmeden yirmi mil uzakta bulunan Santa Kruz'daki dağı kaplayan kızıl ağaçları seçebildiği günlerden biri. Salinas'ın ta öbür tarafındaki Fremant tepesi, taştan bir anıt gibi yükseliyordu. Güneş altın gibi parlıyor, kırmızı, ıtır çiçekleri alev alev yanıyorlardı.

Bu kadar güzel bir havaya öyle sık sık rastlanmaz pek. Onun için herkes böyle günlerde âdeta mestolur. Çocuklar sebepsiz yere teneke düdüklerini öttürürler, işadamları etrafı şöyle bir dolaşıp bilmem hangi arazi parçasına bir göz atmanın gerekli olduğuna kendilerini inandırırlar. İhtiyarlar koltuklarına kurulur uzakları seyreder, kendi gençlik günlerinin hep böyle olduğunu yanlış olarak hatırlarlar. Atlar çayırlarda yuvarlanır durur, tavuklar muazzam bir şamata koparırlar.

Perşembe günü işte böyle sihirli bir gündü. Öğleden önceki aksi halinden bir çeşit övünç duyan Miss Winch postacıya iyi sabahlar dilemişti.

Erkenden uyanan Joe Elegant, romanındaki genç adamın, sahiden güzel olup olmadığını anlamak için anneannesini mezardan çıkardığı sahne üzerinde çalışmak niyetindeydi. **Oedipus'un Pi kökü** adındaki romanını anımsayacaksınız. Fakat dışardaki altın rengi ışığı ve ısırganotu yapraklarının üzerinde pırıldayan kırağı damlacıklarını görünce çıplak ayaklarla dışarı çıkıp, nemli otların üzerinde hapşırana kadar kedi yavrusu gibi aylak aylak dolaşmaktan kendini alamadı.

Pacific Grove'daki kelebek piyesinde başrolü oynayan Miss Gravers hayatında ilk periyi su deposunun üstüne tünemiş olarak gördü... Bu tatlı

perşembe günü her yerde olup biten şeylerin hepsini birden anlatmaya olanak yoktur.

Mack ve oğlanlar için «Hakikat» sabahıydı bu. Ve bütün yük de Mack'ın omuzlarında olduğundan arkadaşları ona güzel bir kahvaltı hazırladılar. Eddie de kahvesinin içine en iyi cinsinden viski karıştırdı. Hazel ayakkaplarını boyamış, yeni blucinini süpürüp temizlemişti. Whitey No. 1 de babasından kalan şapkasını Mack'a verdi. Tepesi sivrilmiş, dar kenarlı siyah bir şapkaydı bu. Whitey No. 1'in babası, şapkanın da kanıtladığı gibi, Southern Pacific demiryolu şirketinde makasçıydı. Mack'ın kafasına iyice oturuncaya kadar astarların arasına tuvalet kâğıdı sokuşturdular.

Mack hiç konuşmuyordu. Kendisinden beklenen şeyin önemini gayet iyi biliyordu. Cesur ve alçak gönüllüydü. Oğlanlar, dikkatle basılmış biletleri Mack'ın eline tutuşturdular ve kapıya kadar geçirdikten sonra otların üzerine oturup beklemeye başladılar. Mack'ın için için titrediğini pekâlâ biliyorlardı.

Mack tavuk gezintisine doğru yürüdü; tren yolunun üstünden atlayarak köhne kazanın yanından geçti. Bu arada paslı borulara bir iki tekme sallayarak vahşi bir cesaret gösterisi yapmayı da unutmadı.

İçeri girmeden önce dükkânın önünde biraz oyalanıp ilgiyle vitrindeki tornavidaları seyretti.

Cacahuete tezgâhın arkasında pop müziği dergisi okuyordu. Sarı biyeli kırmızı bir spor ceket giymişti. Gözlerinde dehanın vahşi ve hırçın parıltıları sezilen, zayıf, yakışıklı bir çocuktu.

«Merhaba,» dedi Mack.

«Selam!»

«Joseph And Mary buralarda mı?»

«Yukarda.»

Mack başını salladı: «Şahsen görmek istiyorum onu.»

Cacahuete uzun, emin bir bakışla Mack'ı süzdü, sonra dükkânın arkasına doğru giderek seslendi: «Tio Mio!»

«Ne istiyorsun?»

«Mack seni görmek istiyor.»

«Ne için?»

«Bilmiyorum.»

Joseph And Mary merdivenlerden aşağı indi. Üzerinde açık mavi ipekten pijaması vardı.

«Merhaba, Mack,» dedi. «Bu çocuklar nezaketten pek anlamıyorlar.»

Cacahuete omuzlarını silkti ve patates çuvalının üstündeki dergiye el attı.

«Bugün erkencisin,» dedi patron.

Mack bir törendeymiş gibi ciddiyetle «Sen buraya geleli pek o kadar olmadı, Joseph And Mary,» diye söze başladı. «Fakat bir sürü arkadaş edindin. Hem de iyi arkadaşlar.»

Patron bu lafı, biraz gerçek dışı bulmakla beraber, kafasında şöyle bir evirip çevirdi. Devarn edersa ne kaybederdi ki? «Ben de mahalledeki insanları seviyorum» diye söylendi. «Hepsi iyi davranıyorlar bana.» Uykulu uykulu kırpışan gözkapakları, bir radar kadar tetikte olduğunu gösteriyordu.

Mack devam etti: «Böyle bir şehirde insan âdeta küfleniyor. Ama sen tam hayat adamısın, gezip görmediğin yer yokmuş. Yani her şeyden çakarsın biraz.»

Patron gülümsedi; bu kerameti kabul ederek bekledi.

«Oğlanlarla ben senden akıl danışmak istiyoruz. Seninle ilgisi olan bir şey için değil tabii.»

Patron, içinde hafif bir huzursuzluk duydu. «Neye dair?» diye istemeye istemeye sordu.

Mack geniş bir nefes aldı: «Senin gibi açıkgöz bir işadamı buna salakça bir şey diyebilir. Ama sen epeydir buradasın, belki de meseleyi anlarsın. Duygusal bir şey bu. Doc hakkında. Oğlanlarla benim Doc'a hiçbir zaman ödeyemeyeceğimiz bir borcumuz var.»

«Ne kadar?» Süpürgeden kopardığı saman çöpüyle dişlerini karıştırdı. Ve Cacahuete'e yavaş bir sesle, «Sen şöyle bir hava al,» dedi. Yeğeni yukarıya süzüldü.

«Para değil» dedi Mack. «Şükran borcu. Senelerdir Doc bize yardım eder... Hastalansak bakar, zil kalsak bir iki kâğıt sıkıştırır elimize.»

«Herkes aynı şeyi söylüyor,» diye patron onayladı. Saldırının varlığını hissediyor, fakat nereden gelceğini pek kestiremiyordu.

Sesinin tonu Mack'ın üzerinde ısıtıcı, güven verici bir etki yaptı. Her zamanki cesaretine kavuşmuştu. «Doc'u daha epeyce kazırdık, ama,» dedi. «Bu sefer kuyruğu kapana sıkıştı.»

«Başı derde mi girdi?»

Mack doğruladı: «Tabii ya. Zavallı adam şu cenabet mahluklar için kafa patlatıp duruyor.»

«Bilmiyordum,» dedi patron.

«Şey, biz oğlanlar bir şey yapalım dedi. Sevgili arkadaşımız büsbütün oynatmadan ona elimizden geldiği kadar yardım etmek istiyoruz. Size de ufak tefek iyilikleri dokunmuştur muhakkak.»

Patron, «Herhalde bilirsin,» diye gülümsedi. «Satranç oyununda dalavere yapılmaz.»

Mack sabırla, «Malum,» dedi. «Doc'un işleri pek iyi gitmiyor. Şu kahrolası mikroskoplardan bir tane olmazsa ahtapotların esrarını bir türlü göremeyecek... O da dört yüz papel kadar tutuyor.»

Patron aceleyle atıldı: «Para topluyorsan on papel de benden.»

«Eyvallah» dedi Mack. «İyi insansın biliyorum. Ama sorun bu değil. Oğlanlarla ben bu işi kendimiz yapmak niyetindeyiz. Sen bize para değil nasihat ver, daha iyi.»

Patron tezgâhın arkasına geçip buzdolabından iki şişe bira çıkardı, açtı; birini Mack'ın önüne sürdü.

Mack ağzını ve bağazını bir iki yudum bira ile ıslatarak, «Teşekkür,» dedi. «Oh, değdi vallahi. Bak, bizim öğrenmek istediğimiz şu. Elimizde bir şey var, piyangoya koyacağız. Sonra da bu piyango parasıyla Doc'a bir mikroskop satın alacağız. Bilet işlerinde falan bize yardım olsun istiyoruz.»

«Neyi piyangoya koyacaksınız ki?»

Müthiş dakika gelip çatmıştı. Soğuk sert bira-

nın kalanını bardağa dökerken Mack'ın eli hafifçe titredi. Yüreği deli gibi atıyordu. «Sefalet Palas'ı» dedi. «Bizim evi.»

Patron zarftan bir cep tarağı alarak parlak siyah saçlarının arasında dolaştırdı. «Dört yüz kâğıt etmez orası.»

Mack sevincinden az kalsın haykıracaktı. İçinden Patronun elini öpmek geldi. Joseph And Mary'yi seviyordu. Boğazından güçlü fakat yumuşak bir ses çıktı. «Biz de biliyoruz ama ne de olsa evimiz. Pek fazla etmeyeceği malum. Fakat elinde para etmeyen bir şeyin varsa ne yaparsın... Piyangoya koyabilirsin.»

Patronun gözlerinde saygı belirtileri görünüyordu. «İyi fikir» dedi ve ekledi: «Kim kazanacak bunu?»

Mack artık kendinden emindi. Adamını bilirdi o. Bilgisini kullanmanın tam sırasıydı şimdi. Çekinmeden söyledi. «Aklı başında insana da kazık atılmaz ya. Mesela sana bu işte dalavere yok deseydim bu sefer namussuzluğun daniskası olduğunu hemen çakardın. Bizim bir fikrimiz var aslında.»

Patron öne doğru eğildi. Endişesi biraz azalmıştı. Büsbütün gevşememekle beraber epeyce yumuşamıştı. «Nedir fikriniz?» diye sordu.

«Eh yaşamak için bizim de bir deliğe ihtiyacımız var, değil mi? Amma bak, bu sorun oğlanlarla benim ve senin aramızda kalacak kabul mü? İşi öyle ayarlayacağız ki piyango, Doc'a satacağımız, ya da onun ismine ayıracağımız bilete vuracak.»

Patron, «Pek anlayamadım ben bu işi» diye mırıldandı.

«Dinle» diye açıkladı Mack. «Doc mikroskobuna kavuşacak, tamam mı? Biz de Sefalet Palas'ta oturmaya devam edeceğiz. Bu kez mal sahibi Doc olacak tabii. İhtiyarlığında işine yarayabilecek, sigorta gibi bir şey. Oğlanlarla ben Doc'a hiç olmazsa bu kadar bir şey yapalım dedik.»

«Ya satıverirse?»

«Yok canım, Doc öyle şey yapmaz. Bizi sokağın ortasına atacak değil ya!»

Patronun yakışıklı yüzünde bir gülümseme belirdi. Bu işte hiçbir bit yeniği bulamamıştı. «Sana şimdiye kadar layık olduğun önemi vermemişim meğerse,» dedi, «Cin gibisin maşallah. Belki bir gün beraber birkaç iş de yapabiliriz. Piyango biletleri yanında mı?»

Mack ufak bir deste kartı masanın üstüne koydu: «Dün akşam hazırladık» dedi.

«Tanesi kaç para?»

«Ustünde yazıyor. İki papel.»

«İlk teklifim bakidir» dedi Patron. «Beş tane satın alıyorum. Başkalarına satmak için bir miktar bırak.»

«Yirmi tane kâfi mi?»

«Elli tane bile okutabilirim. Espaldan Majadas'lar mükemmel becerirler bu işi.»

Tavuk gezisinden geçerken Mack'ın bacakları titriyordu. Donuk gözlerle burnunun doğrusuna bakarak oğlanların yanından duraklamadan geçti. Sefa'et Palas'a giderek külçe gibi yatağına yığıldı. «Yuttu zokayı,» diye söylendi. «Buranın sahibi olduğundan haberi bile yok. Beş bilet aldı, elli tane de göçmenlere sattıracak.»

Kurtuluş ve zafer sevincini kelimelerle açıklamak, bazen anlamsız olur. Eddie dışarı çıktı; küreğini toprağa çarptığı işitiliyordu. Mack'la oğlanlar Eddie'nin içki varillerinden birini çıkarmak için toprağı kazdığını anladılar.

Tatlı Perşembe günü olup biten olaylardan yalnız bir tanesiydi bu...

20

TATLI PERŞEMBE (2)

Fauna yatak odasının perdelerini her zaman sımsıkı örterdi. Geç saatlere kadar süren çalışmanın yorgunluğundan kurtulabilmesi için öğlene kadar uyuması gerekti. Tatlı Perşembe gününün sa-

bahı, güneş ona bir oyun oynadı. Perdenin üstünde küçücük, iğne ucu kadar bir delik vardı. Şakacı güneş Sardalye Sokağında olup bitenleri topladı, bu ufacık delikten içeri itti, hepsini başaşağı ederek tabii renklerle Fauna'nın yatak odasının duvarlarına yansıttı. Sırtında kırmızı çiçeklerle süslü basma elbiseleri, başında siyah beresi ile Wide İda duvarın üstünde başaşağı, paytak paytak yürüdü. Pasifik Gaz ve Elektrik şirketinin kamyonu tekerlekleri havada geçti. Mack, tepesi üstü bakkal dükkânına doğru gidiyordu. Biraz sonra ayaklar yukarda, başı aşağıda yorgun yorgun duvar kâğıdının üstünde dolaşan Doc göründü. Elinde göz aldanması olmasa dökülecek bir şişe bira taşıyordu. İlkin Fauna yeniden uyumaya çalıştı. Fakat eğlenceyi kaçırmak istemiyordu. Doc'un başaşağı, renkli hoyaiini görünce yatağından dışarı fırladı.

Akşam güç görünen bazı sorunların, uyku meclisinin çalışmaları sonucu sabahleyin tamamıyla çözümlenmiş bulunduğunun hemen herkes farkındadır. Fauna'nın da başına aynı şey geldi işte. Perdeyi kaldırıp havanın güzelliğini görünce içi gönendi. Martıların üzerine tünediği Hediondo yapımevinin damı inci gibi parlıyordu.

Fauna saçlarını sıkı sıkı taradı; siyah pullarla işlenmiş ufak şapkasını giydi. Sırtında kül rengi örme elbisesi, ellerinde eldiven'eri vardı. Mutfağa gidip bir kesekâğıdının içine altı şişe bira koydu. Sonra, birdenbire aklına gelmiş gibi, kurutulmuş maymun kafalarından birini yerinden söktü. Batı Biyoloji'nin merdivenlerini oflaya puflaya çıkıp sahanlıkta durduğu zaman onu görseydiniz: Bear Flag için değil, Kızılhaç adına ricada bulunmaya gelmiş sanırdınız.

Doc, üzerine biraz çikolata koyduğu sosisleri kızartıyordu. Bunun ete tuhaf, esrarengiz bir şark havası verdiğini öne sürüyordu.

«Maşallah, bugün erkencisin» diye Fauna'yı karşıladı.

«Çeyreklik biranın çok dayanmayacağını tahmin ettim de...»

«Dayanmadı gerçekten,» dedi Doc. «Sosis ister misin?»

Fauna, «Eh, fena olmaz,» dedi. İnsanın bir şey ikram etmesi için kendini borçlu hissetmesi gerektiğini bilirdi: «Şu maymun kafasını gezideyken almıştım.»

Doc başını salladı «İlginç.»

«Bazı kimseler bunları insan kafası sanırlar.»

«Yok canım? Halbuki şu gözlerin, kulakların şekline, şu buruna baksana.»

«Evet, ama bazıları insanı o kadar yakından incelemezler Ben de seninle bir şişe bira içeyim.»

Çikolatalı sosislerin lezzeti Fauna'yı şaşırttı: «Şimdiye kadar hiç böyle bir şey tatmamıştım,» dedi, «Sen hiç çekirge yedin mi?»

Doc, «Evet,» diye cevap verdi, «Meksika'da yemiştim. Biberli gibi bir tadı var.»

Fauna esasa girmek için uzun süre bekleyenlerden değildi. «Herkesin başına tebelleş olup senden bir şey istemesinden sıkılıyorsundur, değil mi?» dedi.

Doc gülümsedi «Eğer istemeselerdi büsbütün sıkılırdım. Senin de mi bir derdin var? Ha aklıma gelmişken, şu dün akşamki pastayla biraya teşekkürler...»

«Kız hakkındaki fikrin nedir?» diye sordu Fauna.

«Çok garip. Nasıl oluyor da Bear Flag'da çalışıyor, anlayamıyorum.»

«Benden de al o kadar,» dedi Fauna. «Sevmesine seviyorum ama meslek bakımından biraz zayıf buluyorum.»

«Niçin sepetlemiyorsun öyleyse?»

Fauna karşı çıktı «Yok, yok. Çok kötü günler görmüş zavallı. Hem sepetlersem elime ne geçer? En iyi çözüm yolu kendiliğinden toplanıp gitmesi. Orospulukta istikbali yok kızın.»

«Bana da fena halde kafa tuttu.»

«Gördün mü bak!» diye söylendi Fauna. «Tuhaf bir tabiatı var. Oysa bizim işe hiç gelmez bu.»

Doc, «Bazı gerçekleri de suratıma şaklatmaktan çekinmedi. Gözü adamakıllı pek ha...»

Fauna, «Dili de öyledir, dili de.» diyerek ekledi. «Bana bir iyilik yapar mısın, Doc?»

«Elbette. Elimdeyse neden yapmayayım?»

«Başkalarına gidemedim,» dedi Fauna. «Anlamazlardı ki zaten.»

«Söyle bakalım.»

Fauna, «Doc,» diye söze başladı. «Gezip dolaşmadığım yer yok benim. Her türlü insan tanıdım. Sana bir şey söyleyeyim mi? Hamuruna biraz kibarlık mayası karışmış olanlar bizim işimize kesinlikle yaramaz. Sen Bear Flag'a daha hiç gelmedin. O tip ihtiyaçlarını kendi yöntemlerinle sağlıyorsun. Bu sana kuşkusuz daha kazığa patlıyordur a. Ama neme gerek, kimsenin işine burnumu sokmak istemem ben.»

Doc düşünceliydi: «Ne demek istediğini pek anlayamıyorum,» dedi.

«Öyleyse daha açık konuşalım. Şu zevk için iş gören güvercinleri kafeslemeden evvel herhalde epeyce çene çalarsın, değil mi?»

Doc kederli bir gülümseme ile, «Evet!» diye doğruladı.

«E, peki. Bu söylediklerine kendin de inanır mısın?»

Doc dudağını ısırdı: «Vallahi, şey,» dedi. «Söylerken belki.»

«Ya sonra?»

«Sonra mı? Eğer üstünde kafa yoracak olursam...»

«İşte benim söylemek istediğim de bu zaten,» diye atıldı Fauna. «Bir sokak süprüntüsüne attığın kıtırlar için sonradan kafa patlatmazsın.»

«Kusursuz bir tahlil uzmanısın sen, Fauna,» dedi Doc. «Hele şu ağzındaki baklayı bir çıkarsana bakalım.»

«Suzy bizim yosmaların yanında pek yavan kalıyor. Üstündeki o kibarlığa benzer tavrından dolayı hiçbir zaman iyi bir sermaye olamayacak. İyi bir

hanımefendi olur mu, olmaz mı, o da başka sorun ya. Kısacası başımdan defetmek istiyorum kızı, Doc. Senden rica etsem, ona biraz rol yapar mısın? Hani buraya gelen öbür kadınlara yaptığın roller gibi bir şey.»

«Peki, bunun faydası ne olacak?» diye sordu Doc.

«Vallahi belki yanlıyorum ama, eline hani şöyle iyi bir parça geçirirsen fena mı olur yani? Kibarlıktan filan bahsedip bir iki numara yaparsan Suzy pekâlâ işine yarayabilir.»

«Bunun ne faydası olacağını hâlâ anlayamadım.»

«Bear Flag'dan kurtulmuş olur, daha ne olsun? Artık bir daha da yanımıza dönmek istemez.»

«Ya benim durumum ne olacak?»

«Ötekilerle de evlenmiyorsun ki.»

Doc, «Öyle ama...» diye söylendi.

«Vurursun kıçına tekmeyi,» dedi Fauna. «Sana hiçbir zaman gelmez, Doc. Kız buradan kirişi kırıp, daktiloluk veya telefon memuru falan gibi bir iş bulmaya çalışır kendine. Hatırım için yapıver bunu, Doc.»

Doc kararsızdı: «Bu pek namuslu bir iş olmaz ama!»

Fauna taktiği değiştirdi «Geçen gün onunla konuşuyordum,» dedi. «Hayatta kendisine iyi davranan bir tek kişiye rastlamamış zavallı. Ne olur sanki şu işi yapsan?»

«O zaman büsbütün üzülmüş olur.»

«Fakat kafesten kurtulmuş olur.»

Doc diretti: «Belki de hayatından memnundur.»

«Hayır!» diye bağırdı Fauna. «Hayır, kesinlikle, onun içinde kibarlık var diyorum sana. Dinle beni Doc. Bir gece onu al, dışarıya bir yemeğe götür. Parası benden. Hemen sulanmana gerek yok. Sadece nazik davran, yeter.»

«Hele bir düşüneyim bakalım.»

«Yapabilir misin bu ricamı?»

«Belki.»

«Eğer iyi davranırsan, onun hiç fena bir insan olmadığını göreceksin. Çok büyük bir iyilik yapıyorsun bana, Doc.»

Doc sordu: «Peki ya gitmek istemezse?»

«Gidecektir. Ben idare ederim vaziyeti.»

Doc pencereden dışarıya baktı. İçine bir sıcaklık yayılmıştı. Kendini çoktandır tatmadığı kadar iyi hissediyordu.

«Hele bir düşüneyim» dedi.

«Kabul dediğin dakikada üç şişe şampanya patlatacağım,» diye güvence verdi Fauna.

Yemekten sonra Joe Elegant, Fauna'ya kitabının son bölümünü okuyordu. Efsane ve simgeler hakkında açıklamalarda bulundu.

«İşte, büyükanne de suçu simgeliyor,» diye ekledi.

«O ölüp gömülmemiş miydi?»

«Evet.»

«Öyleyse bu biraz pisçe bir suç, değil mi?»

Joe Elegant açıkladı: «Bu, gerçeklerin altında gizlenen asıl gerçeğin anlatımıdır.»

«Haydi oradan!» diye bağırdı Fauna. «Joe, yahu... Niye sen sahici şeylerin hikâyesini yazmazsın?»

«Bana yazı yazma sanatını sen mi öğreteceksin yani?»

«Ne sandın ya! Tabii. Mesela şu kıza abayı yakan oğlanı ele al.»

«Çok değişik bir konu,» diye Joe omuz silkti. «İnsan yalan söylese bile sonradan bu söylediklerine kendi de inanır.»

«Sen neden söz ediyorsun Allahaşkına.»

«Yakında birisinden kurtuluyorum, Joe. Bir de yeni yıldız yapıştırıyorum duvara. Gel istersen seninle bahse girelim.»

«Doc pastadan hoşlanmış mı?» diye sordu Joe.
«Bayılmış!»
Tatlı Perşembe'nin ikinci önemli olayı buydu.

21.

TATLI PERŞEMBE ZEHİR ZEMBEREK BİR GÜNDÜ

Once Sefalet Palas'ta başladı hareket ve zincirleme bir eylem halinde her yanı alevlendirmekte gecikmedi. Sardalye Sokağı'nı toptan ateş almıştı. Mack ile oğlanlarda, Plutonium'daki türden bir çaba ve enerji vardı. Bunca şeyi bu denli kısa bir zaman içinde ancak çok tembel insanlar becerebilir; toplantılar, oradan oraya taşınan haberler, planlar, yeni planlar... Mack boyuna piyango bileti üretiyordu. Kibarca bir şantaj olarak başlayan eylem, halkın Doc için dinmeden çağlayan sevgisi haline dönüşmüştü. Millet bilet alıyor, bilet satıyor, bilet değiştiriyordu. Tren istasyonları, otobüs hareket merkezleri bilet satıcıları tarafından istila edilmişti. Cebinde bir deste bilet taşıyan polis memuru Joe Blackey, Sefalet Palas için iki dolarlık bilet alanların trafik cezalarını affediyordu.

Whitey No. 1 Pebble Beack, Carmel, Highlands gibi kibar ve yabancı çevreleri taradı. Whitey No. 2 ise tam kendine yakışacak, dolambaçsız bir yöntem uyguluyordu. Ondan bilet almayı reddeden ilk adamın ön camından içeri bir tuğla parçası girdi. Ve tabii bu haber çarçabuk yayıldı.

Oğlanlar için bu, tıpkı Haçlı seferi gibi bir şey olmuştu. Kazanması kararlaştırılan bilet üzerine Doc'un ismi yazıldı ve bir teneke kutunun içine saklanarak boş bir arsaya gömüldü. Sanki bir anlaşma varmış gibi hiç kimse Doc'a piyango konusunu açmıyordu. Mack'la oğlanlar, Doc'un arkadaşlarına piyango dalaveresini anlattılar; fakat yabancılara asla! Kim takar onları! Toplumun ortak şef-

kat ve cömertliğinin kusursuz bir örneği oldu bu.

Fakat her toplumun iyilik perileri olduğu gibi, bunların yanında, hatta bazen bunlarla ortaklaşa çalışan küçük şeytanları da vardır. İyilik perisinin canlandığını görünce Sardalye Sokağının küçük kötücül ruhu da eyleme geçti. Kimin kulağına bir iki kelime fısıldarsa onun uğursuz bir zevkle sırıtmaya başladığı ve kafasında şöyle bir düşünce geçirdiği görülüyordu: «Patron gözü açık bir herif. Burada yeni. Ama üstü başı mükemmel. Bütün kazancını da, açıkgözlüğü sayesinde zavallı yoksul göçmenlerin sırtından çıkarıyor. Lee Chong Sefalet Palas'ı da ona satmış ama herif ya unuttu, ya da hiç bilmiyordur. Ah, Doc bir kazansa, valla'hi parmağını bile kıpırdatamaz Patron o zaman.»

Açıkgöz birisine kazık atmak çok eğlencelidir. Sardalye Sokağının şeytanı iyi çalıştı. Hem de bu sefer adamakıllı hayırlı bir iş gördü. Millet en çok Patrondan bilet alıyordu. Olayı anlayınca, yüzünün alacağı şekli şimdiki haliyle karşılaştırabilmek için suratını şöyle ayrıntılı bir biçimde süzüyorlardı.

Mack ile oğlanlara kalsaydı, bilet satışını haftalarca süründürürlerdi. Fakat zaman bir heyulâ gibi tepelerine dikilmişti. Eğer Patrona vergi kâğıdı geliverirse bütün planları suya düşerdi. Cumaya kadar dayanmak kabildir. Dananın kuyruğunun cumartesiye kopması zorunluydu.

Oğlanlar, cumartesi gecesi Sefalet Palas'ta orta karar içki bulundurulacağı ve ne olursa olsun, her türlü yardımın sevinçle kabul edileceği haberini çevreye yaydılar.

Mack «Tatlı Perşembe» günü, öğleden sonra Doc'u ziyaret etti, «Cumartesi akşamı işiniz yoksa» dedi, «Oğlanlarla ben bir parti veriyoruz. R. S. V. P.»[1]

«Moi, je respond oui»[2] dedi Doc.

---

[1] R.S.V.P., «Reponse S'il vous plait», Fransızca «lütfen cevap veriniz» cümlesinin kısaltılmış biçimi.

[2] «Ben evet diyorum.»

«Hop dedik! Neymiş o?»

«Ben de gelirim.»

Birden Mack, kendisine emanet edilmiş olan görevi anımsadı, «Evvelce yaptığım gibi istersen seni gargaraya getirir, istediğimi öğrenirim, Doc. Ama bak, bu sefer harbi konuşuyorum. Doğum günün ne zaman senin?»

Doc sırtında bir ürperme hissetti. «Allah aşkına benim için parti filan vereyim demeyin!» diye yalvardı. «Geçen seferkinde iflas etmeme ramak kalmıştı.»

Mack, «Bunun partiyle ilgisi yok,» diye cevap verdi. «Bir bahse girdik de... Belki bir iki papel kıvırırız, canım. Söyle, ne zaman?»

Doc aklına ilk gelen tarihi söyledi: «Temmuzun dördünde.»

«Yok be! Desene dört Temmuz[3] gibi bir şey.»

Doc, «Aşağı, yukarı» dedi. Epeyce ferahlamıştı.

Mack'ın birkaç kadeh iyi cins mal yuvarlamak için yaptığı çağrıya uyan Fauna ve kızlar, o gün akşama doğru Sefalet Palas'ı resmen ziyaret ettiler. Suzy gelmemişti. Sabahleyin sakin sakin evde oturmuş, sonra deniz kenarını izleyerek Pinos Burnundaki fenere giden yolun üstünde dolaşmaya gitmişti. Suların yükselmesiyle oluşan küçük havuzcuklara bakıyor, Okyanus'un hemen yanında yetişen minimini çiçekleri topluyordu.

Suzy tedirgindi. İçinde hem bulantı hem de heyecan hissediyor, bazen ağlamak, bazen gülmek istiyordu. Korkuyordu; mutlu ama umutsuzdu. Doc kendisini, iskeledeki Sonny Boy'un gazinosuna yemeğe davet etmiş, Fauna da gitmesi için diretmişti.

İlk önce şiddetle karşı çıkmış, «Katiyen gitmem» demişti.

Fauna dinlemedi: «Elbette gideceksin,» dedi.

---

[3] Dört Temmuz: Amerikan Ulusal Bayramı.

«Belki de seni ikna edebilmek için bir sopanın yardımını istemem gerekecek ama, gideceksin. Sal gibi gideceksin.»

«Senin lafınla gitmem ben!»

«İstersen bir deneyelim. Allah cezasını versin, ben de sana bir iyilik yapabilmek için kafa patlatıyorum güya!»

Suzy hâlâ söyleniyordu: «Sırtıma giyecek elbisem bile yok,» dedi.

«Doc'un da yok, ne olur? O bu haliyle gittikten sonra senin gibi aşiftenin nesine kibarlık?»

«Öyle ama Fauna, soyluluk onun içinde var. Zaten bizim gibiler, böyle bir şeyden yoksun oldukları için takıp takıştırarak gösteriş yapmak zorundadırlar ya... Nasıl nazik olunacağını bilmediğim için Doc'a fena davranacağımdan korkuyorum.»

Fauna, «Suzy,» dedi, «bak, sana ufacık bir öğüt vereyim. Eğer dinlemezsen Joe Blackey'i çağırır, şehirden yalah ettiririm seni. Dinle, ilk saldırıya sakın sen geçme. Bırak, önce sana vursunlar, sonra sen gücünü ortaya koyarsın.»

«Elbiseyi nasıl giyerim? Üstünde koskocaman bir leke var,» dedi Suzy.

«Söyle Joe Elegant'a, o lekeyi temizleyip elbiseyi de ütülesin. Benim tembih ettiğimi de söyle.»

İşte böylece Suzy, Tatlı Perşembe günü fener yolunda dolaşmaya çıkmıştı.

Sefalet Palas'ta o günkü toplantı pek gerekli değildi aslında. Piyango lafı dönüp dolaştığı için zaten Fauna'nın kulağına kadar gitmiş, o da kendi adına on tane bilet almış, kızlara da birer tane aldırtmıştı.

Eddie, La İda'dan —ilk kez sahibinin izniyle— içki bardakları getirtmişti. Toplantıya çağrılı olan Wide Ida, beraberinde iki tane çeyreklik şişe Pine Canyon viskisiyle geldi. «Kıymeti nedir ki?» diye alçakgönüllülük gösteriyordu.

Etikete uygun bir toplantı oldu bu. Agnes ve Mabel otururken dizlerini bitiştirdiler. Bunu unutmuş olan Becky, Fauna'nın yıldırım gibi bakışıyla öyle bir çarpıldı ki, dizlerini yanyana getirmek isterken elindeki içkisini döktü.

«Çak muazzam olacak,» dedi Mack, «Doc Iıazandığını öğrenince yüzünün alacağı biçimi doğrusu çok merak ediyorum.»

Wide Ida sordu: «Bilet almadan piyangonun kendine çıkması dalgasını nasıl açıklayacaksınız?»

«Şey, isminin açıklanmasını istemeyen birisi bileti almış deriz. Doc'u biraz evvel gördüm. Muhakkak geleceğini söyledi.»

Fauna söze karıştı: «Doğum gününün ne zaman olduğunu öğrenebildin mi bari?»

«Tabii. Dört Temmuzmuş.»

Fauna islim kaçıran bir kazan gibi nefes verdi: «Vay anasını» dedi, «Şişti öyleyse şimdi, ama pes yani. Bu kadar esaslı dümen hiç görmemiştim!»

Mack şaşırmıştı: «Neden söz ediyorsun Allah aşkına?» diye sordu.

Fauna'nın gözleri nemlendi: «Mack,» diye başladı. «Partinize burnumu sokmak istemiyorum ama şunu aynı zamanda bir nişan töreni yapsak nasıl olur?»

«Nişanlanan kim ki?»

«Daha pek nişanlı sayılmazlar tabii. Ama yakında o da olacak.»

«Kim bunlar?»

«Doc'la Suzy. Yıldızlarında öyle görünüyor.»

«Ya nişanlanmazlarsa?»

«Nişanlanacaklar,» dedi Fauna. «Kesinlikle nişanlanacaklar.»

Ortalığa bir sessizlik çökmüştü. Neden sonra Mack hafif bir sesle, «Muazzam değil, süper muazzam bir şey olacak bu,» diye söylendi. «İkinci Dünya Savaşından beri bu kadar müthiş bir şey olmadı! Doc'un bu işi yapacağına emin misiniz?»

«Sen onu bana bırak... Sakın kendisine çıtlatma. Ben bir ara ağırsıklet bir boksörün menejerli-

ğini bile yaptım. Hani şu ölüm öpücüğü Kelly'nin. Doc'u da kesinlikle ringe çıkaracağım.»

Eddie, «E, peki» diye mırıldandı, «Ya Suzy?»

Fauna gülümsedi: «O zaten ringte.»

Göğüsleri heyecan ateşiyle alev alev yanmasına karşın sakin bir şekilde dağıldılar. Bu Tatlı Perşembe, şimdiye dek geçen günlerin hiçbirine benzemiyordu. Ve olaylar da henüz sona ermemişti.

22.

SİLAHLANMA

Akşamüstü saat dört buçukta, Fauna, Suzy'nin tam donanımı ile yatak odasına gelmesini emretti. Suzy elbiselerini Fauna'nın yatağının üstüne yığdı.

Fauna, «Böyle yap da buruşukları hiç düzelmesin, e mi?» diye çıkıştı. Kül rengi yün ceketle eteği alıp yatağın üstüne serdi, lekesinin olup olmadığına baktı, sonra benzinle silinip silinmediğini anlamak için burnuna götürüp kokladı: «Güzel şeyler,» dedi.

Suzy, «Yardım sandığından,» diye açıklamada bulundu. «Ben evvelce orada çalışıyordum ya...»

Fauna'nın gözleri kahverengi pabuçlara takıldı. Kapıya giderek seslendi: «Joe! Joe Elegant.»

Joe söylenerek içeri baktı: «Görevli değilim ki ben şimdi.»

«İşçilerin başına belayım ben. Koş Wildock'un dükkânına kadar git, şu pabuçlara yeni birer ökçe vurdur. Sökük yerlerini de dikip, bir de güzel boyasınlar. Başında bekle, al, getir.»

Joe homurdanarak gitti.

Fauna Suzy'ye döndü: «Eldivenlerin var mı?»

«Hayır.»

«Benimkileri vereyim öyleyse. İşte, al şu beyazları. Bu mendili de al. Ama üstünde ruj lekeleri istemem. Şimdi dinle beni Suzy... Pabuçlarına dik-

kat et, eldivenlerin temiz olsun, hep beyaz bir mendil taşı yanında, çoraplarının çizgisinin de her zaman düz olmasına özen göster. Bunların hepsini yaparsan çözemeyeceğin sorun kalmaz. Topukların gitmiş olmasaydı giyimin, üstün başın adamakıllı güzeldi. Elbisenin kumaşı eskidikçe güzelleşen cinsten. Bana Becky'yi çağırsana.»

Becky girince Fauna sordu: «Senin pike bir yakanla kollukların yok muydu?»

«Var, şimdi onarıyordum.»

«Onları emaneten Suzy'ye ver. Biraz iplik getir de kolluk ları şu cekete dik.»

«Ama yıkanması gerekecek, biraz kirlenmiş de...»

«Yıka öyleyse.»

Becky kollukları iliştirirken Fauna, «Suzy» dedi, «Çantanı bir boşalt bakalım.» Yatağın üstüne dökülen yığını incelemeye koyuldu. «Aspirine ihtiyacın olmaz. Bu tarağı da at... Benimkini al. Dişleri eksik bir taraktan daha uygunsuz bir şey düşünülemez. Şu kâğıt mendilleri de koy. Al, benim pudriyerimi de kullan. Arasıra burnunun parlayan yerlerine dokunmayı unutma. Tırnaklarına bakayım... Eh, fena değil. Saçlarını yıkadın mı?»

Becky, ipliği dişiyle koparırken, «Peruka taksın» dedi.

«Esprinin sırası değil. Gel buraya, kıçını kaldır biraz da şu kızın saçlarına yardım et. Öyle olağanüstü bir şey yapmasan da olur.» Suzy'ye döndü: «Saç taramaya eli çok yatar Becky'nin,» dedi. «Bu mantoyu alma. Senin yardım sandığı, pek işe yaramamış burada.» Kalemle dişlerine vurdu, sonra elbise dolabına gidip birbirlerinin kuyruklarını dişleyen iki tilki kürkü çıkardı: «Bunları omuzuna koy. Kaybedersen ya da bozacak falan olursan barsaklarını deşerim alimallah!» diye de sıkıladı. «Ha... Nerde kaldık bakalım! Parfüm istemez. Şu kolonyadan biraz dök... Eski moda ama, her zaman sevilen bir kokudur.»

Sandalyenin arkasında, ayakta duran Becky,

Suzy'nin saçlarını fırçalayıp tarayarak biçim veriyordu: «Amma da kocaman kulakları var!» dedi. «Biraz saklasam daha iyi olacak galiba...»

Fauna iltifat etti: «Senin elin bu işe çok yatıyor, Becky.»

Saat altıda son buyruklar verildiği zaman, yatak odasının kapısı kapalıydı.

«Dön şöyle de bir göreyim.» dedi Fauna. «Ayak bileklerini bitiştir. Yürü şimdi! Mükemmel. Gayet güzel yürüyüşün var. Dediğim gibi, eğer biraz uğraşırsan hoş bir kız olacaksın.»

Suzy aynada kendine bakarak gülümsedi. Gerçekten güzel olduğunu farkedince çok şaşırmış, hem de hoşnut olmuştu. Bu hoşnutluk onu daha da güzel yaptı. Sonra birden dudağı sarktı. Gözlerini korku bürüdü.

«Ne oldu?» diye merakla sordu Fauna.

«Onunla ne konuşayım? Gitmek istemiyorum Fauna. Doc gibi bir kimseye yakışmam ben. Allahını seversen hastalandı de. Gitmeyeceğim.»

Fauna bitirsin diye bekledi, sonra sakin bir sesle, «Ağla» dedi, «Ağla da bunca emekten sonra gözlerini kıpkırmızı yap. Haydi ağla.»

«Affedersin,» diye söylendi Suzy, «çok iyi davrandın bana Fauna. Ama benim gibi işe yaramaz bir insan için boşuna vakit kaybediyorsun. Başıma geleceği biliyorum... Anlayamadığım bir şey söyler söylemez zıvanadan çıkacağım gene. Çok korkuyorum.»

«Tabii korkacaksın. Fakat Doc'a ilgi duymasaydın, korkmazdın ki. Senin hiç suçun yok bunda. Tek bir kadın yoktur ki, hoşlandığı adamla ilk defa bir yere çıktığı zaman korkmamış olsun. Belki Doc da senin gibi korkuyordur.»

«Yok, deve!» dedi Suzy.

«Eğer bugünkü bilgimle senin yaşında ve güzelliğinde olsaydım, Suzy, dünyada hiçbir erkek elimden kurtulamazdı. Şimdi işin sırrını biliyorum... Ama işte hepsi o kadar. Neyse! Sana söyleyeceğim şu birkaç şeyi cankulağıyla dinlersen, her istediğini elde edebilirsin Suzy. Ama dinlemiyor-

sun ki! Sırasıyken hiç kimse dinlemez zaten. Sonra zorunlu olarak öğrendikleri zaman da iş işten geçmiştir. Belki de böylesi daha doğru... Kim bilir?»

«Dinliyorum.»

Fauna devam etti: «Dinlersin ama öğrenemezsin. Biliyor musun Suzy, çenesini tutan insanın başı hiçbir zaman belaya girmez. Bülbülün çektiği, hep dil-i belasıdır.»

«Çok doğru,» diye kabullendi Suzy, «ama ne yapayım, engel olamıyorum.»

«Her şeyi öğrendiğin gibi bunu da öğrenmen gerek... Alışkanlık meselesidir. İkinci olarak fikirleri ele alalım. Sen, ben, hep fikir beyan etmek için çırpınır dururuz. Allah kahretsin bizim ne fikrimiz olabilir ki? Sadece sinemada gördüklerimizi ve duyduklarımızı tekrarlarız, o kadar. Sanki söylemezsek bir şey olurmuş gibi... İkinci kural işte bu: Fikir öne sürmekten vazgeç; çünkü beyan edecek fikir yoktur zaten.»

Suzy araya girdi: «Sen bunları numaralamışsın galiba, ha?»

«Bu konuda bir kitap bile yazabilirim» dedi Fauna. «Şimdi gelelim üçüncüsüne. Anlatılan bir şeyi kimse dinlemek istemez, oysa bu o kadar kolaydır ki! Dinlediğin zaman hiçbir şey yapmana gerek yoktur. Sadece dinle, kâfi. Eğer karşındaki, ilgini uyandıracak şeylerden sözederse bunu sakın ondan saklama. Cevap hazırlayacağın yerde onun ne düşündüğünü bulmaya çalış.»

«Bitti mi?» diye sordu Suzy.

«Bir tane daha var. Bu hem en zoru, hem de en kolayı.»

«Numarası kaç?»

«İpin ucunu kaçırdım, bilmiyorum. Olduğundan fazla görünmeye çalışma. Bilmediğin şeyi de biliyormuş gibi yapma, çünkü eninde sonunda toslarsın. Kaç numaraysa buna ufak bir nokta daha ekleyeyim. Soru sorulmaktan kimse gocunmaz. Doc sana anlayamadığın bir şeyden bahsetti diyelim. Hemen soru sor: Dünyada birisine yapabileceğin en

iyi şey, onun sana yardım etmesine fırsat vermenelir.»

Suzy başını eğmiş, ses çıkarmadan ellerine bakıyordu.

Fauna mırıldandı: «Ne güzel tırnakların var. Bu kadar güzel olması için ne yapıyorsun?»

«Kolay,» dedi Suzy, «Büyükannem öğretmişti. Sıkılmış bir limonun kabuğunu saklarsın. Elini her yıkayışta tırnaklarını bu kabukla oğuşturursun. Sonra eline biraz pudra döküp tırnaklarını avucunun içinde parlatırsın. En sonunda da tırnak diplerindeki etleri bir tahta parçasıyla iteleyeceksin.»

«Gördün mü bak?» diye sordu Fauna.

«Neyi?»

«Sana bir soru sordum işte.»

Suzy kızardı: «Enayi gibi yuttum doğrusu.»

«Hayır, yutmadın. Asıl ben öğrenmek istiyordum. Öğrenmek istersen en iyi çare sarmaktır.»

«Teşekkür,» dedi Suzy, «Müthiş kadınsın vallahi. Acaba öğrenebilir miyim dersin?»

«Söyleyeceğim şeyleri unutmazsan tabii. Once şunu unutma ki sen Suzy'sin, başka kimse değil, sadece Suzy. Sonra Suzy'nin iyi, değerli bir şey olduğunu, dünyada onun gibisi olmadığını da hatırlaman lazım. Kendi kendine bunları söylemenin hiç bir zararı olmaz. Hepsi tamam m ? Tamam. Öyleyse şimdi, Suzy'nin henüz bilmediği pek çok şeyler bulunduğunu hatırlayacaksın. Bunları öğrenmesi için ya görmesi, okuması, ya da sorması gerekir. Bazı kimselerin gözleri kendilerinden başka bir şey görmez, en kötüsü de budur.»

Suzy atıldı: «Ya dördüncüsü?.»

Fauna sevinçliydi, «Seninle iftihar ediyorum!» dedi, «Demek beni dinliyorsun. Dördüncü şey kafanı biraz çalıştırmandır. Hiç kimse Suzy'ye şu ya da bu şekilde özel bir önem vermez. Bunların seninle ilgilenmelerini sağlaman zordur. Çünkü kendileriyle meşgul olmaktan etrafı göremezler. Bu gibi insanların ilgisini çekmek için şaşmaz bir iki yol vardır. Kendilerinden sözetmek. Hoş, iyi, güzel bir şey gördün mü, hemen söyle onlara. Ama

uydurup da söyleme. Başka çıkar yol varsa sakın kimseyle mücadeleye kalkışma. Kavgaya sen sebep olma. Eğer kavga zaten başlamışsa, iyice kızışmadan sakın işe girişme. Dikkatlerini bir kere üzerine çektin mi, hemen sana bir iyilik yapmak isteyeceklerdir. Bırak yapsınlar. Gurur taslayıp da ihtiyacın olmadığını söyleme sakın. Bu onlarda soğuk bir duş etkisi yapar. Dünyada insanların en çok sevdiği şey, sana bir şey vermek ve buna ihtiyacın olduğuna, bundan hoşlandığına seni ikna etmektir. Aptalca bir fikir değil hani; genellikle iyi sonuç verir. Sen de bir dene.»

«Doç bunu yutar mı dersin?»

«Hele sen bir dene bakalım.»

Suzy sordu: «Sen hiç evlenmedin mi Fauna?»

«Hayır.»

«Neden?»

Fauna güldü: «Sana bu anlattıklarımı öğrendiğim zaman iş işten geçmişti.»

«Seni çok seviyorum,» dedi Suzy.

«Gördün mü, bak! Beni tereyağı gibi yumuşattın. O kürkleri büsbütün sana veriyorum.»

«Ama...»

«Dikkat et!»

«Evet, anlıyorum. Çok teşekkür ederim Fauna. Şu söylediklerinin hepsini bir kâğıda yaz da ezberleyeyim bari.»

«Peki, yazayım. Şunu da unutma, Suzy. Bu gece bir şey söylemeye niyet ettiğin zaman ilkin kendi kendine söyle. Önce bir tozunu al.»

«Küfür mü demek istiyorsun?»

«Hem o, hem de... Bazen iyi düşünürsen, söylemekten vazgeçersin. Laf kıtlığında laf dediğimiz şeyin çoğu, işte böyle düşünmeden ağzımızdan fırlayan şeylerdir. Sanırım ki artık hazırsın.»

«Sana bir yardımda bulunabilir miyim, Fauna?»

«Evet. Benim arkamdan tekrar et. 'Ben Suzy'den başkası değilim'.»

«Ben Suzy'den başkası değilim.»

«Ben iyi bir şeyim.»

«Ben iyi bir şeyim.»

«Dünyanın hiçbir yerinde benim gibi bir şey yoktur.»

«Dünyanın hiçbir... Allah cezasını versin, Fauna. Gene gözlerim kıpkırmızı olacak.»

«Böylesi daha güzel,» dedi Fauna.

***

Saat yedide Doc, sırtında yakası açık bir gömlek, bir deri ceket, ayağında asker pantolonları, Bear Flag'ın kapısını çaldı.

Suzy'ye, «Bir telefon edeceğim, izninle,» dedi ve koşarak laboratuvara gitti.

On dakika sonra geri geldiğinde, temiz bir pantolonla kumlu ceketini giymiş, yıllardır kullanmadığı kravatını takmıştı.

Fauna, Doc'un balkonunun lambasının altında duruşunu seyretti ve Suzy'ye, «Şekerim,» dedi, «İlk raundu sayı hesabıyla kazandın.»

23.

BİR AŞK GECESİ

Sonny Boy, Amerika'da doğan Yunanlılar arasında Sonny Boy adını taşıyan biricik insandır. Monterey'de, deniz kıyısında bir lokanta ve bar işletir. Aslında bir hayli semiz olduğu halde, gittikçe de semirir. San Francisco'da Sutro Park yöresinde doğmuş ve orada mahalle okuluna gitmiş olmasına karşın, Yakın Doğunun gizemli havasını yaşatmasını bilmiştir. Yusyuvarlak yüzü. Simplon Ekspresini ve güzel casusları anımsatır. Çatallı sesi anadan doğma gizemlidir. Sonny Boy, «Hayırlı akşamlar» dediği zaman insanın aklına elinde olmadan uluslararası bir dalavere gelir. Lokantası ona hem ahbap hem de kazanç sağlar. Belki de, kimbilir Sonny Boy, arasıra uzun siyah bir harmaniyeye bürünüp, iki denizin Haliç ile öpüştüğü yerde Balkan kontesleriyle yemek yiyordur. Fakat lokantasını iyi işlettiğini de kimse inkâr edemez. Mahalle-

deki sırların en çoğunu bilen kimse, kesinlikle odur. Çünkü yaptığı martiniler, bilgelik serumuyla yalan makinesinin karışımı gibi bir şeydir.

Doc, eski püskü arabasını Sonny Boy'un lokantasının önünde durdurdu, dışarı çıktı, arkadan dolaştı ve sağ taraftaki kapıyı açarak Suzy'nin inmesine yardım etti.

Suzy biraz şaşırmıştı ama sesini çıkarmadı: «Beni kötürüm mü sandın sen Allah aşkına?» cümlesi dudaklarının ucuna kadar geldi. Fakat Fauna'nın öğütlerini hatırlayınca dişlerini sıkıp yutkunmakla yetindi. Doc'un eliyle dirseğinden tutuşu, üzerinde sihirli bir etki yapmıştı. Omuzlarını gerdi, çenesini yukarı kaldırdı. Gözlerinde parlayan direnme isteği sönmüştü.

Doc barın kapısını açtı; kenara çekilerek girmesi için Suzy'ye yol verdi. Yüksek iskemlelere tünemiş devamlı müşteriler dönüp baktılar. Gözler, orta kısımda biraz duraklamak koşuluyla güzel yüzden güzel bacaklara doğru indi. Suzy bir saniye korku ile durdu. Fakat müdavimlerin gözlerinde bildiik bir bakış, göremedi.

Sonny Boy, barın ucundan çıkmak için yan dönerek, «Merhaba, çocuklar,» dedi, «masanız hazır. Kokteylinizi burada mı içersiniz yoksa oraya mı yollayayım?»

Doc, «Masaya oturalım, daha iyi.» diye cevap verdi.

Sonny Boy, eğilerek Suzy'ye lokanta bölümüne giden kapıyı açtı. Kız o nefis yürüyüşü ile geçti. Arkada Doc'la yanyana yürüyen Sonny Boy, o fesatçı sesiyle fısıldıyordu: «Sekreteriniz telefon etti. Her şey tamam. Sekreteriniz var, değil mi Doc?»

Doc şaşkınlığını belli etmemeye çalıştı: «Günde birkaç saat çalışan biri var.»

«Hanım kim? Bu yalarda yeni galiba?»

«Evet, yenidir.» Doc, Suzy'ye yetişti.

Sonny Boy, «Şöyle buyurun,» diyerek onları taştan bir şöminenin önüne hazırlanmış yuvarlak bir masaya götürdü. Ocaktaki çam kütükleri buruk bir koku saçarak çıtırdıyorlardı. Masanın orta-

sında, içinde yaban zambakları bulunan bir vazo vardı. Peçeteler küçük birer taç biçiminde kıvrılmıştı. Özel, fakat gözden uzak olan bu aydınlık masa, şurası gerçekti ki, lokantanın en iyi masasıydı.

Suzy gözlerini çarçabuk çevrede dolaştırdı. Başka hiçbir masada çiçek yoktu. Suzy'nin içine benzersiz ılık bir şeyler doldu. Masanın çevresinde dolaşıp iskemlesine çöküvermedi. Bekledi, ancak Doc sandalyesini tutup çektiği zaman oturdu ve başını kaldırıp gülümseyerek, «Teşekkür ederim,» dedi.

Sonny Boy, masanın başına dikilerek, «İyi ki telefon ettiniz,» diye söylendi, «Pompano balığını çok zorlukla bulabildim. Kokteyl ne istersiniz? Şarabı buza koydum soğuyor.»

Doc, «Ben bir gün burada bir şey içmiştim...» derken Sonny Boy sözünü kesti. «Hatırladım! Webster F. Street Lay-Away Plan isimli kokteyl, değil mi? Vermut yerine Şartröz'le yapılan bir çeşit martini. Ama enfes içkidir doğrusu.»

«Yanılmıyorsam esaslı bir şeydi. Ondan iki duble getir.»

«Derhal. Ha, tembih ettiğiniz gibi gelip piyano çalması için Tony'ye de haber yolladım ama hastaymış.»

Doc, hazırlıkları Fauna'nın yaptığını acaba biliyor mu, diye Suzy'nin yüzüne baktı. Görünüşe göre haberi yoktu.

Doc başka bir içki ısmarlasaydı bile, herhalde gene Webster F. Street Lay-Away Plan getireceklerdi. Bu kadar hızlı servis yapıldığına göre, kesinlikle önceden hazırlanmıştı.

Doc, sıkan boyunbağının yavaş yavaş gevşeyip rahatladığını duydu. Karşısında oturan Suzy'ye bakıp gülümsedi ve böyle, bir gelip bir kaybolan güzellik de hiç görmemiştim, diye düşündü. Bu Suzy, bir gece evvel ona avaz avaz bağıran kaba fahişeye birazcık olsun benzemiyordu. Kadehini kaldırdı. «Çok güzelsin» dedi, «Benimle beraber geldiğine ne kadar sevindim, bir bilsen. Haydi, her ikimizin şerefine olsun bu.»

Suzy bir yudum içti, gözleri dolu dolu oldu. Titremesi geçene kadar bir süre bekledi.

«Seni uyarmalıydım,» dedi Doc, «Bir söylentiye göre bu içki çıngıraklı yılan zehiriyle ham afyondan yapılırmış.»

Suzy soluğunu tuttu: «Hiç de fena değil ama sağ yumruğu kollayayım derken kroşe soldan geldi.»

Birden, ağzından çıkan lafa pişman oldu. Hemen unutuvermişti. Ama Doc'un yüzündeki neşeli anlamı görünce rahatladı.

Garsonun sezdirmemeye çalışarak, konuşulanları duyabilecek kadar yakına geldiğini farketmişti. Henüz keşfetmiş olduğu «kuşkulanıyorsan yavaş hareket et» ilkesini uygulayarak başını garsondan yana çevirince, adamın uzaklaştığını gördü. Olağanüstü bir keşifti bu... Ağır ağır hareket eden şeyler. Yavaşça kadehini kaldırdı, bir süre dikkatle seyretti, sonra, içip masaya bırakırken gene kısa bir an elinde tuttu. Yaşadık... Her şeye anlam veren buydu işte! Her şeyi olağanüstü kılıyordu bu. Ahbapları arasındaki kararsız, sürekli üzüntülü kimselerin nasıl devamlı sıçradıklarını, ivedi ivedi koşuşup durduklarını hatırladı. Oysa o, bir şeyi ağır ağır, kendini vererek yaptığı zaman içinde yepyeni bir güven hissi duyuyordu. Kendi kendine mırıldandı: «Unutma, sakın unutma bunu; ağır ağır, yavaş yavaş.»

Doc bir sigara uzatarak kibriti yaktı. Suzy başını ateşe doğru o denli yavaş yaklaştırdı ki, sigarasını yaktığı zaman, alev Doc'un parmaklarına değiyordu. Tatlı bir sıcaklık vücuduna yayıldı. İçinin cesaretle dolduğunu hissetti. Korkmuyordu.

Sordu «Benim ne olduğumu biliyorlar mı?»

Lay-Away Plan aynı etkiyi ikisinde de gösteriyordu. Doc cevap verdi: «Benimle beraber olduğunu biliyorlar. Bu da onlara yeter zaten. Birer daha söyleyeyim mi?»

Garsonu çağırmak için elini kaldırırken içkiler gelmişti bile. Sonny Boy, meselenin özünü pek bilmiyordu ama, iyilik için de kötülük için de hep yardıma hazırdı.

«Ateşi çok severim,» diye söylendi Suzy. «Eskiden oturduğum evde de şömine vardı.»

Doc, «Çok güzelsin,» dedi, «vallahi çok hoşsun!»

Suzy dilinin ucuna gelen ilk kelimeleri yuttu. İkincisini de yuttu hafif bir sesle, «Teşekkür ederim,» diyerek gözlerini önüne eğdi.

Buz dolu kovadaki Choblis şarabını taşıyan garsona, Sonny Boy'un kendisi eşlik ediyordu. Yaklaşarak masayı gözden geçirdi, «Nasıl, tamam mı Doc?» diye fısıldadı.

«Kusursuz!»

«Yemeğe başlayacak mısınız?»

«Başlayalım.»

Suzy keşfinden hoşnuttu; 'acele etme, gözlerini aç, ağzını sımsıkı kapa.'

Yedikleri yengeç ve Pompano balığı, Suzy'nin ömründe ilk defa rastladığı şeylerdi Bunların nasıl yenileceğini pek bilmiyordu. Doc ne yapıyorsa o da hemen onu taklit etmekten başka yol bulamadı. Doc, her hareketinin gözetlendiğinin farkında bile değildi.

Şampanya ile meyva ve peynir gelince, Suzy biraz yalnız kalması gerektiğini anladı. Öyle bitkin bir haldeydi ki, dizleri titriyor, şakakları zonkluyordu. Kendi kendine, «Acele etme» dedi, «Yavaş al!» Bir süre aynaşan alevleri seyretti, sonra başını Doc'a çevirdi, «İzin verirsen...»

Doc, «Rica ederim,» diye ayağa fırladı ve sandalyesini altından çekti. Suzy tuvalete doğru bir kraliçe edasıyla yürüdü. Ayağının yere bastığını hissedemiyordu.

Doc, kızın yürüyüşünü seyretti: «Tuhaf,» diye düşündü. «Çok tuhaf. Bakire gibi tıpkı. Yapayalnız, korkunç bir tevazu bu. Acaba bu değişiklik nasıl oldu? Rol yapmıyor galiba? Mutlaka Fauna öğretmiştir...» İçinden geçenlere kendi de inanmadı. Rol yapacak gözlere bu anlam verilemezdi. Yanakların kızarması da rol değildi ya! Şampanya şişesini kovanın içinde çevirdi. Keşke Suzy,

çabucak gelseydi Duvardaki aynalardan birinden, tuvaletin kapısını gözetlemeye başladı.

İçeride Suzy bir küçük havluyu ıslatıp alnına yapıştırmıştı. Aynaya baktığı zaman kendi yüzünü tanıyamadı. Yedikleri yemeği düşündü ve yüksek sesle söylendi: «Şu balık denen şeyden de nefret ederim. Hep midemi bulandırır. Ama bu sefer bir şey yapmadı.» Sonunda, kendisini buraya sürükleyen şey üzerinde biraz kafa yormaya karar verdi: Bu belirtiler, bu esrar, hep aynı şeyi gösteren bu acımasız belirtiler. Apaçık bir şeydi artık, görülmeyecek gibi değildi. Kader yalnız çizdiği yolu belirlemekle kalmıyor, bir de arkadan itiyordu. Masadan kaldırılan tabakları düşündü. Bir yığın yengeç ayağı ve... Doc'la o, yıldızlarındaki sembolleri yemişlerdi! Kanser ve Pisces... Yani balık ve yengeç

«Allahım, sen her şeye kadirsin» diyerek Suzy kendini tevekkülle kaderin kucağına teslim etti.

Sonny Boy, masaya yaklaştı: «Beğendiniz mi?»

«Enfes,» dedi Doc.

«Her şey ısmarladığınız gibiydi değil mi?»

«Anlamadım?»

«Sekreteriniz telefon etmişti ya...»

Doc başını salladı: «Ha, evet. Her şey tam istediğim gibiydi...»

Suzy büsbütün kendini toplamış olarak geri döndü. İnsan sonunda bir dereceye kadar alın yazısıyla savaşabilir. Yenilgiyi kabul ettikten sonra da gücünden hiçbir şey kaybetmez. Çünkü artık bütün çabası bir tek yöne doğru yoğunlaşmıştır.

Doc, Suzy'nin oturmasına yardım etti. Sonra şampanya şişesini patlatarak açtı; tapayı kokladı.

«Ben alabilir miyim onu?» diye sordu Suzy.

«Tabii.»

Kız, elinde evirip çevirdi, mantar çok hoş bir şeydi. Çantasını açıp içine koydu ve vazodan bir zambak aldı.

Doc sordu: «Şampanya sever misin?»

«Bayılırım.»

Acaba tadı nasıldır meretin, diye düşündü. Ama içince hoşuna gitti.

«Biliyor musun?» dedi Doc, «İlerde, kum tepelerinin arasında çamlarla kaplı küçük vadiler var. Senin için ne zaman uygunsa, yiyecek filan alalım, yemeğimizi gidip orada pişirelim. Oralar çok güzel.»

«Aklına, ateşi görünce mi geldi?»

Doc güldü: «Akıllı kızsın vesselam. Gerçekten, ateş aklıma getirdi.»

«Doc,» dedi Suzy, «Laboratuvarındaki öteberi hakkında bana arasıra bir şeyler öğretsene.»

«Öğretirim tabii,» diye Doc cevap verdi. İçi birden sevgiyle dolmuştu. Ne var ki kızın sınırsız içtenliğinden çekiniyordu. Gözlerini gözlerinden ayırıp elindeki zambağa baktı, «Eski bir Gal söylencesi vardır» diye mırıldandı. «Yoksul düşmüş soylunun kendisine çiçeklerden bir sevgili yaptığından söz eder...»

Şarap Suzy'nin fena halde başına vurmuştu. Söyleyeceği şeyi bir iki defa ağzının içinde dolaştırdı. Fakat kendini tutmayı başaramadı. «İnşallah çiçekler solmamıştır,» deyiverdi.

Doc'un içinden gelen boğuk ses, sonunda duyulmaya başladı: «Çok yalnızım,» diye söylendi. Bunu doğal bir şeymiş gibi, fakat şaşkınlıkla söylemişti. Sonra özür dileyerek mırıldandı, «Biraz sarhoşum galiba?» Utandığı belli oluyordu. Bardakları yeniden doldurdu: «Allah kahretsin, biraz da konyak içelim.»

Suzy başını öteye çevirdi. Oynaşan alevlerin üstünde yandan görünüyordu: «Hani şu söylediğin yer var ya» dedi, «O kumlar arasındaki yer...»

«Evet.»

«Gidip oraya bakabilir miyiz?»

«Tabii. Ne zaman istersen.»

«Mesela dönüşte.»

Doc gülümsedi: «Ama pabuçların mahvolur.»

«Ziyanı yok,» dedi Suzy.

«İstersen çıkartırsın.»

«Çıkartırım.»

24.

BEKLEYEN CUMA

Cuma herkese uğursuz gelmez ama yine de hemen hemen herkes onun pek işe girişilmeyen, bekleyen bir gün olduğunda birleşir. İş hayatında cuma ile birlikte hafta bitmiş sayılır. Okullarda cuma özgürlüğe yarım açılan bir kapıdır. Ne doğru dürüst bir işgünü ne de tatildir; yalnız cumartesinin neler getireceğini kurdurur insana. İş ve eğlence durur. Kadınlar ne giyeceklerine karar vermek için gardroplarının başına geçerler. O günün yemekleri bile bir gün öncesinden kalmıştır.

Joe Elegant, Bear Flag'ın akşam yemeği için pirzolalar ısmarladı. Espaldas Mojodas son zafer turnesinden dönmüş, bakkal dükkânının üstündeki odada büyük bir nezaket ve törenle kabul olunmuşlardı. Patron şişe şişe içki dağıtıyordu. Uyumak dövüşmekten daha iyi diye düşündü.

Doc o gün geç vakte kadar uyumuştu. Sabah birası için bakkala gittiği zaman Joseph and Mary'yi oldukça neşeli ve canlı buldu; yukarıda, merdivenlerden şarkı sesleri geliyordu.

Patron, «İyi eğlendiniz mi?» diye sordu.

«Ne demek istiyorsun?»

«Dün gece eğlenceye gitmediniz miydi?»

Doc meseleyi bir an önce kesip atmak için, «Ha, evet» diye mırıldandı.

«Doc be, şu satrancı biraz daha öğretsene bana.»

«Hâlâ hile yollarını mı araştırıyorsun?»

«Ya, aklıma geldi de. Meksika'dan gelme bir kasa Bohemia biram var. Hepsi de buz gibi.»

«Çok iyi. Batı dünyasının en iyi birasıdır o bence.»

«Benden hediye olsun.»

«Sebep?»

«Bilmem. Keyfim yerinde olduğu için herhalde...»

«Teşekkür ederim,» diye mırıldandı Doc. İçindeki tedirginlik kıpırdanmaya başlamıştı.

Üzerine dikilen gözler vardı. Batı Biyoloji'ye dönerken hareketlerini kollayan gözlerin varlığını hissediyordu. Konyağın yüzünden, diye düşündü. Konyak bu hale soktu beni. Bir daha içmeyeceğim bu mereti. Sinirlerimi bozuyor.

Bardakta iki yumurta çalkalayarak üstüne kimyon ekti. Monterey Herald'dan perşembe günkü med durumuna baktı. Sabahın 2.12'sinde tam işine yarar düzeye çekilecekti sular. Hava lodoslu olmazsa o gün epey ürün toplayabilirdi. Bohemia birası içindeki tedirginliği silip atmamakla birlikte, sinirlerini biraz yatıştırmıştı. Bir zamanlar o çak hoşuna giden kimyonlu yumurta, pek sarmıyordu bugün.

O sırada kapı vuruldu ve Fauna girdi. Ellerini çıngıraklı yılanlara doğru salladı: «Nasılsın Doc?» diye sordu.

«Fena değil.»

«Sarhoş musun?»

«Biraz.»

«Yemek nasıldı?»

«Sen bu işlerin ustasısın be Fauna.»

«Meslek icabı, ne yaparsın! Eee, savaşacak mıyız, yoksa oluruna mı bırakıyoruz işleri? Ne demek istediğimi anlıyorsun ya...»

«Evet. Kız nasıl?»

«Daha kalkmadı.»

«Ben ava gidiyorum.»

«Ona böyle söyleyeyim mi?»

«Ne gereği var? Dur, çantası bende kalmış. Veriver şunu.»

«Kendi ayakları yok değil ya... Hem belki, gelip kendisi almak ister.»

«Ben burada olmayacağım ama.»

«Hiç dönmeyecek değilsin ya...»

«Ne oluyor yahu hepinize böyle?»

Fauna, onun kızmak üzere olduğunu anlamıştı: «Çok işim var,» diye mırıldandı. «Bana kızmadın ya.»

«Ne diye kızayım?»
«Neyse bir şey gerekirse haber et.»
«Fauna... Vazgeç, söylemeyeyim daha iyi...»
«Bir şey mi var?»
«Bir şey isteyecektim ama vazgeçtim şimdi.»

Fauna geri döndüğü zaman Suzy bir fincan kahvenin üstüne kapanmıştı.

«Hayırlı sabahlar,» diye selamladı Fauna. Sonra, «Sana söylüyorum kız!» diye seslendi.

«Ha, hayırlı sabahlar!»

«Bana bak bakayım...»

Suzy gözlerini kaldırdı: «Ne var?»

«Şimdi başka yere bakabilirsin.»

«Olup bitenleri bildiğin yok ki...»

«Peki dediğin gibi olsun, hiçbir şeyden haberim yok.» Sonra, «Joe!» diye seslendi, «Bana da bir fincan kahve ver.» Muşambanın üzerine bir aspirin kutusu fırlattı.

Suzy kutuyu açtı: «Teşekkür ederim,» diyerek üç tane alıp yuttu.

Fauna hiç aralı değilmiş gibi, «Ava gidiyor» diye mırıldandı.

«Onun yanından mı geliyorsun?»

«Hayır, yolda rastladım. İyi eğlendiniz mi?»

Suzy kocaman gözlerini yukarı kaldırdı. O kadar büyüktü ki bunlar, içi dışına dönmüş gibi geliyordu insana. «Hiçbir şey yapmadı,» dedi, «Sahildeki kum tepelerine kadar gittik, bir şey yapmadı.»

Fauna güldü: «Ama iyi şeylerden sözetti, değil mi?» dedi.

«Çok konuşmadı ama iyi şeyler söyledi.»

«Fena mı?»

«Ben sersemin biriyim, Fauna. Ona da söyledim bunu.»

«Pek sersem sayılmazsın.»

«Ona her şeyi anlattım. O sormadan anlattım her şeyi.»

Fauna yavaşça, «Nelerden sözetti?» diye sordu.

«Bir zamanlar, çiçeklerden kadın yapan birinden sözetti.»

«Ne oluyormuş öyle?»

«Bilmem. Ama anlatırken çok tatlı geliyordu.»

«Başka ne söyledi?»

Suzy ağır ağır anlatmaya başladı: «Sahilde daha çok ben konuştum,» dedi. «Ama söyleyeceklerim biterken o bir şey sokuşturuyordu, yeniden laf bulduruyordu bana.»

«Bunu çok iyi becerir.»

Suzy'nin gözleri heyecanla parlamıştı: «Az kalsın unutuyordum,» dedi. «Ben öyle yıldızlara, aya bakan cinsten değildim... Yemekte ne vardı biliyor musun?»

«Şampanya mı?»

«Balıkla yengeç. Hem hiçbir şey hissettirmedim.»

«Neyi hissettirmedin?»

«Unuttun mu, benim balık, onun yengeç burcundan olduğumuzu söylemiştin ya sen.»

Fauna başını öte tarafa çevirdi: «Burnum akmaya başladı» diye mırıldandı. «Nezle mi oluyorum acaba?»

«Fauna, bu bir rastlantı mı? Allah da böyle mi istiyor yoksa! Ne dersin?»

«Her şey bir rastlantı, bir sebep olabilir. Her şey.»

Suzy'nin gözlerinde bir zafer ışığı yanıp söndü;

«Yemekten sonra gevezelik ederken, 'Ben çok yalnızım,' dedi bana.»

Fauna, «O böyle şeyler söylemezdi,» diye mırıldandı. «Ne oldu bu oğlana böyle, numara mı yapıyor yoksa?»

«Hiç de numara değildi. Aynen böyle söylemedi ki. Bunu daha önce de anlamıştım. İçinden bir şey boşaltılmış gibi olduğunu söyledi. Böyle bir şeyi itiraf edeceğini beklemediği için, söyleyince bir tuhaf oldu. Şaşırdı... Buna ne dersin, Fauna? Ne dersin, ha?»

«Yeni bir altın yaldızlı yıldız daha doğuyor, derim.»

«Tutalım ki —varsaymak günah değil ya— ben onun yanına taşındım. Tam karşı karşıya olacağız o zaman. Herkes benim bir zamanlar burada çalıştığını bilecek. Bu onun canını sıkmaz mı?»

«Kendisi senin burada çalıştığını bilmiyor mu? Suzy yavrum, önce bana söz vermen gerek. Herhangi bir şeyden kaçmaya çalışma, çünkü faydası yoktur. Senin bir kusurun yoksa kimse seni ayaklar altına alamaz. Kaçan adam tabansızdır. Hem istediği kadar kaçmaya çalışsın, uzaklaşamaz.»

«Doc nasıl?»

«Bak, sen ona layık değilsen, o da sana layık değildir.»

«Ben ona tuzak kurmaya, onu kafese koymaya çalışmıyorum ki...»

Fauna kendi kendine güldü: «Bir insan tuzağını kendi kurar; sonra da bile bile o tuzağın içine basar, hapsolur. Sen hiç kendini üzme Suzy'ciğim. Senin bir şey yaptığın yok. Kimse beni kendisini kafese koymakla suçlayamaz.»

«Zaten o bir şey de...»

«Bunu hiçbir zaman söyleyemezler zaten.»

Fauna, «Altın yıldızlarımın kimisi çok numaracı tuzakçıydı,» diye söylendi, «Fakat Suzy senin yıldızını açtığım zaman kerhanem hiçbir şey kaybetmeyecek. Patronun dediği gibi senin kıçın küçük, memelerin büyük...»

«Doc'a karşı orospuluk ettiğim sanılmasın ama.»

«Öyle bir şey yaptığın yok ki.» Gözlerini süzerek Suzy'ye baktı: «Biliyor musun,» dedi, «Bu gece senin şehre gidip biraz kendine gelmeni istiyorum.»

«Nereye gideyim mesela?»

«Ta San Francisco'ya kadar uzan istersen. Oradaki emanetçinin kasasında bir paketim var. Sana biraz para da vereceğim. Kendine yeni bir elbise, şapka falan al. Şöyle iyi bir şey olsun. Yıllarca dayanacak cinsten. Bak! Montgomery Caddesinde aşağı yukarı gez dolaş da şık hanımların nasıl gi-

yindiğine dikkat et, yani nasıl, ne renk şeyler giyiyorlar, onu öğren. Önüne ilk çıkan mağazaya girmeden önce de vitrinlere dikkat et. Yarın da burada olursun.»

«Beni uzaklaştırmak mı istiyorsun açıkçası?»

«Evet. Anlıyorsun ya...»

«Sebep?»

«Suzy, kızım. Sen karışma bakayım her şeye. Saat ikide, bir de dörtte otobüs var.»

«Dörttekine bineyim.»

«Niye?»

«Doc'un hayvan toplamaya gideceğini söylemedin mi? Belki gidip evini temizlerim biraz. Sanırım, yıllardır su yüzü görmemiştir tahtalar.»

«Buna kızar ama...»

«Bir de güzel yemekler pişirir bırakırım.» Ayağa kalkıp masanın etrafını dolaştı: «İyi bir yemek hazırlarım.»

«Çek elini üstümden!» diye çıkıştı Fauna. «Hadi, git artık! Bir daha da benim merhamet damarlarımı kabartacak laflar etme. İyi kürküm benim!»

«Yani seni seviyorum mu demek istiyorsun?»

«Evet. Ama bir daha söyletme bunu bana.»

«Söyletmem,» diye mırıldandı Suzy.

25.

OLD JİNGLEBALLICKS

Doc, deniz hayvanları toplamak için gittiği yerden dört buçuğa doğru döndü. Kıvrılmamaları için küçük birer cam parçası üstüne bağladığı yüzün üzerinde chiton tutmuş, tahta kovaları da yüzlerce deniz yıldızıyla doldurmuştu.

Deniz hayvanlarıyla uğraşan bir zoolojistin en güç işi, tuttuğu hayvanları öldürmektir. Öldürdüğünüz hayvanların canlıyken ne haldeyse öyle kalmasını istersiniz; ama bu olanaksızdır. Tıpkı insanlar-

da olduğu gibi ölümle birlikte bu hayvanlarda da renk değişir. Bundan başka ölüm şiddetli bir etkiyle meydana gelmişse vücut yapısında birtakım bozukluklar oluşur; örneğin denizyıldızlarının kolları dağılır ya da büzülür.

Batı Biyoloji'nin ön odasında Doc, kovadaki deniz suyunun bir kısmını boşalttı. Sonra deniz yıldızlarını yayvan, altı düz cam kaplara aldı, üstüne deniz suyu döktü. Yılan kollu küçük hayvanlar bir süre yavaşça debelendikten sonra yayılıp gevşediler, sakinleştiler. Doc kaba biraz daha su döktü. Kollar asabiyetle titredi. Biraz daha bekledikten sonra yeniden taze su ekledi. Deniz hayvanları için taze su zehir gibidir ve taze su katma işlemi yavaş yavaş yapılırsa tıpkı bir morfin etkisi yapar. Hayvan yavaş yavaş gevşer, uykuya dalar, farkında bile olmadan ölür gider.

Doc, zehirin tesirini göstermesini bekliyordu. Bir yanlışlık yapıldığı sezgisi vardı içinde. Ne olabilirdi? Bir şey mi unutmuştu? Sabahki sıkıntısı geçmişti. Kendisini çok iyi hissediyordu. Tabii, Patrondaki Bohemia birası'nın marifetleriydi bunlar. Bilinçaltı sürekli olarak ona birayı hatırlatıyor gibiydi. Pencereden dışarı, bakkal dükkânına baktı. Orada da bir yanlışlık, bir değişiklik vardı. Sonunda anladı. Pencerenin camı pırıl pırıl olmuştu. Başını çevirip, laboratuvara bir göz gezdirdi. Plaklar gayet düzenli bir biçimde raflara yerleştirilmişti, her biri bir yanda gezmiyordu. Yer tertemiz olmuş; her yana bir sabun kokusu sinmişti.

Mutfağa gitti. Tabaklar yıkanmış, tencereler, tavalar düzene konulmuştu. Gazocağının üstündeki tencereden nefis bir koku yükseliyordu. Kapağını kaldırdı. Kırmızımsı et suyu, zaman zaman içindeki havuç, patates ve soğan tanelerini ortaya çıkararak, fokur fokur göbek atıyordu.

Doc, masasına dönüp, sandalyeye çöktü. Yatağı da düzelmişti. Bir ucu hafifçe kıvrılmış yorganın altından görünen çarşaf kar gibiydi. Birden üstüne bir hüzün, ama tatlı bir sıcaklık gibi benliğini gittikçe saran bir hüzün çökmüştü. Yatağın altın-

dan düzenli bir sıra halinde dizilmiş ayakkabıların burunları göz kırpar gibiydiler.

Zavallı yavrucuk, diye düşündü. Zavallı, çaresiz yavrucuk! Yoksa karşılığını ödemeye mi çalışıyor; inşallah kalbini kıracak bir şey yapmamışımdır. Allahım dilerim söylediklerimi yanlış anlamamıştır! Kötü bir davranışta bulunmadım ama, neler söyledim, neler kestim acaba? Şu dünyada hiç kırmak istemediğim biri varsa, o da Suzy'dir. Gözlerini çevresinde dolaştırdı. Gerçek bir temizlik, işte böyle olmalı, diye geçirdi aklından. Ocaktaki yemek de nefis kokuyordu. Cam küvete azar azar gene taze su döktü. Denizyıldızlarının narin kolları kımıldarken biraz daha yavaşlamıştı. Neredeyse büsbütün hareketsiz kalacaklardı.

Laboratuvarın dipten bucağa temizlenmesi Doc'un sinirlerini gevşetmiş, onu duygulandırmıştı, içinde bir eksiklik, bir boşluk duyuyordu. Aklındaki alt ses de susmuştu. İçine düştüğü karanlıkta biraz rahatlamıştı sanki. Plak rafına ilerledi. Bach olamazdı... Hayır, Buxtehude'yi de istemiyordu canı... Plastrina da açmazdı o anda. Uzun zamandır çalmadığı bir albüme gitti eli. Sonra kendi kendine gülümseyerek ilk plağı, diskin üstüne koydu: Mozart'ın Don Giovanni'siydi bu. Uvertüre başlarken, Doc, mutfağa gidip, ocaktaki eti karıştırdı: «Don Giovanni,» diye söylendi «Kendimi onun yerine mi koyuyorum acaba? Hayır öyle bir şey yok! Peki ama kendimi niçin o kadar iyi, hem de kötü hissediyorum?» Gözlerini masaya dikti. Kâğıt destesi düzenle toplanmış, kalemlerin uçları açılmıştı: «Yeniden denemeye başlasak nasıl olur acaba?» Ve bu noktada merdivenlerde sarsak adımların sesi geldi; Old Jingleballick, içeri daldı.

Old Jingleballick hakkında yazmaya kalkmak çılgınlıktır, ama madem ortaya çıktı, onun için de bir şeyler söylemek gerek. Old Jay ile konuşanın başı döner; aklı biraz işleyen onun söylediklerine kulak asmamaya başlar. İsmi pek söylenmez ama hani «..... tarafından bağışlanmıştır» diye biten bronz plaklarda adına sık sık rastlanır.

Old Jay o denli zengin doğmuştur ki, zenginliğinin derecesini kendi bile bilmez. Herkesin de kendi gibi olduğunu sanır. Bir bakıma bilim adamıdır ama, şişirme mi, yoksa gerçek mi olduğunu kimse bilmez ve meydana getirdiği bilim kuruluşlarının, malca desteklediği projelerin sayısı o kadar çoktur ki, kimse bu konuyu açıkça ortaya atıp, soru sormaya cesaret edemez. Etrafa milyonlarca lira harcadığı halde, bir arkadaşı için eli bile kıpırdamaz, bir taraftan sıktığını öbür taraftan yalar. Bilimsel amaçlarının çokluğu karşısında, bir gün kendilerine de yardımı dokunur ümidiyle bu tip kuruluşlar tarafından, sadece yaltaklanmak için verildiğini düşünenler vardı. Onlara göre Old Jay yaptığı üne yaraşmayan bir sporcu gibiydi.

Sapsarı saçları olan kısa boylu, tıknaz bir adamdı. Gözleri kuş gözleri gibi ışıl ışıl yanar, her seye karşı derin bir ilgi duyardı. Doc'un hoşuna gider, Old Jay'in sohbetinden zevk alırdı; ama çoğu zaman, bitmek tükenmek bilmeyen a heyecan ve merakıyla insanı deli eder, karşısındakini kör bir çukura düşürecek gibi olurdu.

Old Jay, iyilik ediyorum diye herkese bağırıp çağıran takımdandı.

«Telgrafımı aldın mı?» diye bağırdı.

«Yoo.»

«Senin doğum günün için gelmiştim. Hiç aklımdan çıkmaz o. Giordano Bruno'yu da a gün yakalamışlardı ya...»

«Benim doğum günüm değil ki.»

«Bugün ne günlerden?»

«Cuma.»

«Ne çıkar, beklerim.»

«Dağum günüm aralık ayındadır. Hem benim bir tek somyam var.»

«Ziyanı yok, ben de yerde yatarım.» Cevap beklemeden mutfağa doğru ilerledi, ocaktaki tencerenin kapağını kaldırdı. Seçerek içinden aldığı etleri üfleyip üfleyip ağzına atmaya başladı.

Doc, «Daha pişmedi!» diye bağırdı. Bu ses tonu konuğun canını sıktı.

Old Jay aynı hızla atıştırarak, «Yenecek kadar pişmiş. Yeter,» diye karşılık verdi.

Doc, «Hitzler'i gördüm,» diye ekledi. «Seni Berkley'de otların arasında yüzü koyun yatmış, ağzınla topraktan solucan çekerken görmüşler.»

Old Jay, ağzındaki eti tutarken, «Öyle mi!» diye bağırdı. «Bu et gerçekten pişmemiş.»

«Sana söyledikti.»

«O dediğin solucan olayına gelince; ardıç kuşlarının topraktan solucan çektiklerini seyretmiştim bir zamanlar. Hayvancıklar gagalarını toprağa saplayıp, buldukları solucanları dışarı çekiyorlardı. Bunu yapabilmek için ne kadar kuvvet gerektiğini merak etmeye başladım. Dişlerimde bir kuvvet terazisi olsaydı! Bu solucanlar altı, yedi yüz grama kadar dayanıyorlar. Kırk yedi tanesi üstünde denedim. Düşünsene! Yüz, yüz elli gramlık bir kuş, kendi ağırlığının altı, yedi misli kuvvetle karnını doyurmağa çalışıyor. Çok yemelerinin bir sebebi de bu olmalı. Karınlarını doyururken, bir yandan da enerji tüketip acıkıyorlar. Sen solucan sever misin?»

«Pek sanmam» diye söylendi Doc. «Yemeğin hepsini bitirmeye mi niyetlisin yani?»

«Öyle galiba? İçecek bir şey var mı?»

«Bira alırım.»

«A'â! Çok olsun ama.»

«Birazını uçlansan, ha?»

«Bugünlerde parasızım.»

Doc, «İnanmam,» diye karşılık verdi. «Sen parasız dolaşmazsın. Ama beleşçilik canına işlemiş!»

«Ya!»

«Öyle söylemiştin de. Hadi ne veriyorsun?»

«Parasızım dedim ya!»

Doc kızmıştı: «Değilsin!» diye bağırdı. «Sende her zaman para vardır. Ben askerken buranın işletilmesini zatıâlilerine bırakmıştık. Neredeyse iflas ettirecektin beni. Sen çaldın, demiyorum ama küvet ve deney camlarının çoğu yürümüş. O kavanozları da mı sen aldın?»

«Bir bakıma evet» diye mırıldandı, Old Jay.

Sonra düşünceli bir tavırla ekledi: «Keşke sen de bir yardım evi ya da müessese olsaydın.»

«Anlamadım!»

«O zaman sana da bağışta bulunabilirdim.»

«Ne yapalım, biz müessese değiliz. Ne yapacaksın bakalım? Bir iki şişe bira için elini cebine sokmaya çekiniyorsun.» Ve o anda ümitsizlikle neşe, Doc'un içinde bir yerde kafa kafaya vurdular. Doc gürültüyle gülmeye başlamıştı. «Allahım!» diye söylendi, «Sen iflâh olmazsın, seni yola getirecek insanı göremiyorum!»

Old Jay, «Et yanıyor!» diye seslendi.

Doc mutfağa koştu. Havagazının musluğunu çevirdi: «Bütün suyunu bitirmişsin» diye bağırdı, «Elbet yanar.»

«Pek lezzetliydi ama.»

Doc, bakkala, «Bir düzine bira ver,» dedi.

«Bohemia mı olsun?»

«Yok yahu,» diye mırıldandı Doc. «Bende bir misafir var ki...» Birden aklına şeytanca bir fikir geldi. «Çok ilginç adamdır» diye devam etti. «Ne diye bize gelip bir iki bardak bir şey içmezsin?... Arkadaşım Old satrancı benden çok daha iyi öğretir.»

«Çok iyi olur» diye heveslendi Patron. «Bir iki şişe de ben getiririm.»

«Âlâ!»

Caddeyi birlikte geçerken Patron, «Yarınki baloya gidiyor musun?» diye sordu.

«Tabii.»

«Seni severim Doc, ama bir türlü anlayamıyorum. Sen gerçek gibi değilsin.»

«Ne demek istiyorsun?»

«Yani, yaptığın her şey, tıpkı satranç oyunundaki gibi. Hiç aklım ermiyor.»

«Başkalarının gerçek olduğunu mu sanıyorsun? Şimdi öyle bir insanla karşılaşacaksın ki yaşadığına bile ihtimal vermeyeceksin.»

Patron sinirli bir sesle, «Yine öyle konuşmaya başlama!» diye mırıldandı.

Merdivenleri çıkarken Old Jay'ın bağıran sesi

geliyordu: «Sana neşenin bitmez tükenmez dalgalarını getiriyorum. İnsan nesli yokolma yolunu tuttu!»

İçeri girdikleri zaman Doc, «Bunun adı Joseph and Mary,» diye tanıştırdı. «Bu da Old Jingleballick.»

Patron hemen, «Bir parti satranca var mısın?» diye teklif etti.

«Hay hay! Rakibinin taşlarını düzene sok bakalım. Sonuç nasıl olsa hep bir. Nerede kalmıştım bakayım? Ha, sürüngen hayvanlar soyuyla karışmak üzereyiz.»

«Fena mı!»

Patron şaşırmıştı «Yani dünyada insan kalmayacak mı?» diye sordu.

«Oyle olacak delikanlı. Kendi kendimize en büyük kalleşliği ettik. Aç bakalım şu birayı. İnsan kendini koruyayım derken, kendini mahva sürükledi.»

«Kim sürükledi?» diye sordu Patron.

Old Jay, «Olimpus'ta biri damağını şaklattı. Armageddon'a değil, zehirli gaz adalarına gidiyoruz. Hem de bu gaz kendi eserimiz.»

Doc, «Raporumu yazmaya karar verdim» diye söze başladı.

Old Jay, «Güzel!» diye sözünü kesti. «Ben de sana yardım ederim.»

«Yok beyim, yok! İşte buna izin veremem.»

Old Jay hiç duymamış gibi, «İnsan en büyük meselesini halletti» diye ekledi «Topraktan dünyanın yaşını çıkardı; sıcağı, soğuğu bir kenara attı; bulaşıcı hastalıkların hemen hepsinin çaresi bulundu. Yaşlılar yaşıyor, gençler ölmüyorlar. Sıkı savaşlar doğum ile ölüm arasındaki dengeyi pek güzel ayarlıyor. Bir zamanlar küçük bir ordunun büyük kitleleri yok etmesi aylara bakardı. Şimdi öyle mi ya! Kıtlık, tifüs, veba, verem en güvenilir silah oldu. Mızrağın ucuyla hafif bir çizik ölüm demekti Bugün savaş yaralarından ölüm oranının ne olduğunu biliyor musunuz? Yüzde bir. Yüz sene önce bu oran yüzde seksendi. Nüfus artıyor,

toprağın verimi gittikçe azalıyor. Gözle görülür bir gelecekte, kendimizden sonra gelenlerin arasında boğulup gideceğiz. Bizi kurtaracak tek şey, doğumun denetim altına alınmasıdır. İnsanlığın da bu büyük işin anlamını kavrayacağı yok.»

Patron, «Arkadaş,» diye söylendi, «Bunda sevinecek ne var?»

«Bu kozmik bir şakadır. Yaşayanlarla aşırı derecede ilgilenmek yokluğun temelini hazırlar.»

«Söylediklerinin bir kelimesini anladımsa arap olayım.» Joseph and Mary bunları öylesine içten söylemişti ki...

Doc'un elleri doluydu. Sol elinde küçük bir bardak viski, sağında bira şişesi vardı. Bir yudum birinden bir yudum ötekinden alıyordu. «İçgüdülerim bunlara karışmamamı söylüyor» diye mırıldandı. «Fakat damarlarımın atışı, söze karışmam gerektiğini yineliyor.»

«Bak bu lafı beğendim.» Bunu diyen Old Jay'dı. «Elindeki viski mi?»

Buna Joseph and Mary cevap verdi: «Eski Tenis Ayakkabısı» dedi. «Sana da vereyim mi?»

«Biraz sonra alırım.»

«Nasıl istersen.»

«İşte o biraz sonra oldu şimdi.»

«Sen kime ne istesen yaptırırsın arkadaş. Kendimi kapana sıkışmış gibi hissediyorum.»

Doc, «Damarlarımda atan azmin sesine uymağa karar verdim» diye mırıldandı. «Arada unuttuğunuz bir şey var, Old Jay. Kendi hataları, yanlış hesapları sonucu yok olan soylar var gerçekten, ama bunlar fleksibilitesi, değişik koşullara uyma yeteneği olmayan türlerdi. Mesela kutup farelerini ele alalım...»

Old Jay, «O çok değişik bir olaydır,» diye ayıldı.

«Bizim de farklı olmadığımızı ne biliyorsun? Yiyecek bulamadıkları zaman kutup fareleri ne yaptı? Yığın yığın denize yürüyüp, yiyecekle geride kalanlar arasında bir denge kurulana kadar intihar etti'er.»

«Kutup farelerini örnek almana karşıyım... Sen şu şişeyi uzat bakalım bana.»

«Senin itirazını kim takar!» diye bağırdı Doc. «Kutup farelerinin bu davranışı bir hastalık mıydı? Yoksa sadece bir hayal mi? Yoksa yaşamak isteyen grubun çoğunluk üstüne yaptığı baskı sonucu meydana gelen ruhsal bir bunalım mı?»

Old Jay, «Böyle saçma örneklerle kaybedecek vaktim yok!» diye karşılık verdi. «Sen dolap çevirip gargaraya getiriyorsun!» Sonra Patrona döndü, «Bu herifin söylediklerine kulak asma» dedi. «Şarlatandan başka bir şey değil.»

Joseph and Mary hayranlık dolu bir sesle, «Öyledir vallahi, öyledir!» diye mırıldandı.

Doc, parmağının birini Old Jay'in gözü hizasında kaldırdı, elindeki küçük viski bardağı tabanca kabzası gibi duruyordu: «Hastalık, salgın falan lafının yok edildiğini buyurdunuz. Ama söyler misiniz bana, ruhsal bunalıma kapılanların, sinir hastalarının sayısı gittikçe artmıyor mu? Bunlar tedavi edilebiliyor mu; daha doğrusu tedaviye kalkışmak onları daha beter etmiyor mu? Biraz sabret! Sözümü kesme. Homoseksüaliteye karşı olan eğilim matematik bir artış şeklinde yükselmiyor mu? Bu da mı insanlığın çözdüğü sorunlardan?»

Old Jay, «Kanıtlayamazsın!» diye bağırdı. «Kanıtlayamazsın. Söylediklerinin hepsi safsata. Korkarım beni bile sinirli olmakla suçlayıp iflâh olmayacağımı söyleyeceksindir.» Gözleri yaşarmıştı. «Dostum, anlayışlı dostum! Benim gerçek dostum, ha!» diye fısıldadı.

Doc, «Böyle bir şey aklımdan bile geçmedi» diye karşı çıktı.

«Ciddi mi söylüyorsun?»

«Seni temin ederim ki!»

«Pekâlâ. Ne zaman yemeğe oturacağız?»

«Yemek bırakmadın ki» diye cevap verdi Doc.

Old Jay, «Bir fikrim var» diye ekledi. «Sen yemeği hazırlarken William and Mary gider viski alır, ben de satranç tahtasını hazırlarım.»

«Benim adım William and Mary değil, Joseph and Mary'dir.»

«Kim o?. Ha, sen misin arkadaşım. Sana oyunların şahını, insan zekâsının en uyuşuk buluşunu öğreteceğim. Ortada ufak dalga da dönecek, para da olacak, ha?»

Doc, «Seni ahlâksız köpek, seni!» diye bağırdı.

Patron özür diler yollu Doc'a omuz silkti: «İnsan hiçbir şeyi karşılıksız öğrenemez,» dedi.

Old Jay, «Şişe pek ufak olmasın!» diye seslendi. «Çok öğrenmek istiyorsan tabii.»

Doc bir kutu sardalye, bir kuru ıspanak konservesi açıp tavada hafifçe kızarttı. Üzerine de biraz salça döktü. Yanan et tenceresini de içi burkularak bir kenara bıraktı.

Karanlık çöktükten biraz sonra Patron dükkâna dönerek Cacahuete ile üçüncü şişe viskiyi gönderdi. Kendisi de üst kattaki oğlanların arasına katılarak onlarla birlikte tempo tutmaya başladı. «Sandungor... Sandungor mama mia...»

İyice kararan laboratuvarda Doc ile Old Jay sessizce Eski Tenis Ayakkabısı'nın üçüncü şişesine girişmişlerdi.

Doc, «Yattığın yeter artık» dedi. «Kalk da, biraz ben uzanayım.»

«Pekâlâ. İnsan yaşlandıkça daha az şey bekliyor, tok gözlü oluyor. Hem en iyi sandığı arkadaşlarından bile itibar göremiyor.»

«Bana bak! İlk yemeğimin canına okudun; ikinciyi tek başına bitirdin, biranın yarısından çoğunu sen içtin; viskiyi içerken sayıya sıraya uymadın; yatağımı bozdun, plaklarımdan ikisini kıran sensin; biraz evvel de dolmakalemimi cebine indirdiğini gördüm. Sonra Joseph and Mary'nin yirmi beş kâğıdını nasıl utanmadan aldın anlayamıyorum. Atın, kimi koşullarda her yana oynayabileceğini söylememen gerekirdi. Bu dürüstlüğün dışında kalır.»

Old Jay, «Biliyorum!» diye bağırdı. Eliyle hafif hafif yastığın üstüne vuruyordu: «Haydi yat

da dinlen biraz. Sana içecek bir şey getireyim... Şimdi daha rahatsın ya?»

«İyiyim.»

«Şu karşıdaki yer hâlâ işliyor mu?»

Doc, birden kuyruğuna basılmış it gibi serteldi: «Orada işin yok!» diye bağırdı. «Sersem herif! Koca bunak! Zıbar da yat yerine.»

«Ne diye gitmeyecekmişim sanki? Fiyatı keseme uygun olursa bir kadının zevkinden yoksun mu kalayım? Daha şimdiden seslerinin tatlı şakraklığını, kalçalarının beyaz yuvarlaklığını düşleyebiliyorum. Me...»

«Eee, kes artık be!»

«Ne oluyor sevgili dostum? Bu kadar yakınında, ayağının dibinde bir genelev varken, seni böyle aşka susamış durumda ilk kez görüyorum.»

«Hadi yahu cehennem ol artık. Ama burada, yattığın yerde.»

26.

FIRTINA BULUTLARI TOPLANIYOR

Doc ile Old Jay, akıllarının ermediği bir konu üzerinde tartışadursun; Mack da Fauna'nın hem yatak odası, hem yazıhane olarak kullandığı yerde vücudu rahat, ama ruhu tedirgin, oturuyordu. Elinde kristal bir viski sürahisi vardı. Fauna'ya ömrü boyunca uzun yıllar karşılaşmadığı bir sorunu anlatıyordu.

«Bizim palasta daha evvelce hiç parti yapılmadı, maraza çıkmadı diye gelmesin aklına.» diyordu. «Gay'ın hakkın rahmetine kavuştuğu haberini aldığımız zaman, Salinas Rodeo'ya kadar bir eşine daha rastlayamayacağın muazzam bir matem toplantısı düzenlemiştik. Gay da aramızda olsaydı, göğsü kabarırdı ya, o da ayrı konu.»

«Duyduğuma göre, matem toplantısında bulunanlardan üçü, sevgili arkadaşlarına kavuşmak için peşlerinden gitmişler o gece.»

«Gayet tabii. Bu tip kalabalık toplantılarda o kadarcık kaza payı bırakmak lazım,» diye Mack kendini savundu. «O iyi bir toplantıydı. Fakat bunun kendine göre birtakım özellikleri var. Allahın sevgili kulu, iyi kalpli dostlarımız, sevdiklerine yardım etmek fırsatını bulamayacaklar yalnız; aynı zamanda köküne kadar eğlenecekler de. Şu anda Sefalet Palas'ta iyilik melekleri start yerinde diz çökmüş, ileri fırlamayı bekliyorlar. Hem bizim oğlanlar iyice kararlı bu kez.»

«Oyle kıyafet mecburiyeti falan yok ama.»

«Yok. Ama ortalık derli toplu, millette bir çeki düzenlik olmalı.»

Fauna başını salladı; «Anlıyorum,» dedi. «Yani nereye kadar gitmek istiyorsun? Maymun elbisesi mi giyilecek?»

«Yok yahu! Ceketin pantolonun aynı kumaştan olması yeter. Bir de kravatsız kimseyi sakmayın içeri. Yalnız kelebek kravat olmasın. Çok önemli bir an bu Fauna, be!»

Kadın elindeki kalemle saçlarını karıştırdı.

«Mack eskisi gibi genç değilim,» diye ekledi. «Bundan sonra kimbilir kaç ziyafette bulunurum.»

«Hiç birimizde gençlik kalmadı.» Kerhaneci kadın elindeki kalemin ucuyla dişlerine vuruyordu. O sırada kendisinin de Mack'dan akıl danışacağı bir derdi olduğu aklına geldi. Birden ikisinin derdi çarpıştı ve bu çarpışmadan bir çözüm yolu doğdu. Fauna'nun gözleri ışıldadı: «Buldum!» diye bağırdı.

«Biraz yavaş konuş. Dün gece hiç uyumadım, kafam üstümde değil.»

Fauna yeniden kalkıp yıldız falına bakarken kullandığı uzun sopayı aldı. Elinde bir şey olduğu zaman daha rahat ve düzgün konuşuyordu: «Bunun şerefine içmek lazım,» diyerek bardakları doldurdu.

Mack elindeki kristal bardakla oynuyordu. Camın kırmızılığı viskiyi yeşilimsi gösteriyordu.

Fauna, «Vaktiyle çok zengin bir kraliçe varmış» diye mırıldandı: «En kötü elbiseyi yüz kâğıttan aşağı vermezmiş. Kolları dirseklerine kadar bi-

tezikle doluymuş. Onların ağırlığıyla elini kaldırmak gelmezmiş içinden. Canı eğlenmek istediği, doğum günü falan olduğu zaman ne yaparmış biliyor musun?»

«Kötü elbiseler giyermiş.»

«Tam üstüne basamadın, ama epey yaklaştın Sütçü kılığına girermiş. Bir ineği tertemiz yıkatırmış, ondan sonra da oturup saatlerce sağarmış... Bir başka ihtiyar kadın daha varmış. Canların canı, bir ballı kaymakmış. Kimsenin gelmediği şölenler verirmiş.»

Mack'ın kristal bardağı ağzına götüren eli titriyordu: «Benim aklımdan geçenleri mi söylemek istiyorsun?» diye mırıldandı.

«Kıyafet balosu!... Dünyada yalnız iki çeşit insan kıyafet balosu verir: Çok malı olanlarla hiçbir şeyi olmayanlar.»

Mack için için güldü: «Şundan bir bardak daha alabilir miyim?»

«Tabii. Kıyafetin bir başka faydası daha var. Millet kendi halinden bıkmıştır. Bir süre için bile olsa değişiklik hoşlarına gider, avunurlar.»

Mack çok yüce şeyler söylüyormuş gibi bir eda katmıştı sesine. «İçinden çıkamadığın bir iş olursa Mack'a danış derler,» diye mırıldandı. «Ama bu işte sen benden baskın çıktın, Fauna.»

«Nasıl, beğendin galiba?»

«Beğenmek de laf mı! Haberleri olsa bütün gazeteci tayfası oraya damlar. Bundan önemli haber mi olur be!»

«Ama önce esaslı bir fikir olmalı.»

«Ne gibi yani?»

«Yani, milleti öyle başıboş bırakmak olmaz. O zaman akla gelmedik şeyler giyerler. Böyle yapıp ortalığı arap saçına çevirmek istemem.»

«Haklısın. Aklından geçenleri söyle bakalım.»

«Meselâ Peri Padişahının Sarayı desek nasıl olur?»

«Olmaz. Joe Elegant'ın canını sıkmış oluruz. bir. Sonra yerimiz uygun değil, iki. Polisten, üç.»

«Öyleyse Pamuk Prenses ile Yedi Cüce olsun.»

«Ha, onun filmini görmüştüm. Bak bunda iş var. Oradaki cüceler bizlere çok benziyordu. Hazel pek meleğe benzemezse de, iyi bir dev-cüce olur.»

«Aman ne eğlenceli olacak, ne eğlenceli.»

«Ee, bunun şerefine içilmez mi, yani!»

«Nasıl içilmez! Mack, sen millete anlatırsın artık. Herkes ya cüce olmalı ya da melek, ya prenses, ya prens; işte o cins şeyler..... Dikkat et bardağı düşüreceksin!»

«Ya Doc?» diye sordu Mack.

«Bahse girerim ki Doc yine kravatla gelecek!»

27.

BİR HAZIRLIKTIR BAŞLAR

Sardalye Sokağında haberleşme sistemi bir sihir kadar gizemli, ışık kadar hızlıdır. Mack ile Fauna eğlencenin kostümlü olacağına cuma gecesi 9,11 1/2'de karar vermişlerdi. 9,12'de sihir harekete geçmiş, 9,30'da uyuyan, sarhoş olup sızan ya da başka yere gidenlerden başka hemen herkes, haberi almış bulunuyordu. Yıllardır erkek yüzü görmemiş aşağılık kadının biri bunu duyunca kendi gönlünce yorumda bulunarak, «Kıyafet değiştirip değiştirmediklerini nereden anlayacağız?» diye buyurmuştu. Aslında bunu söylerken daha çok kendi sefil halini düşünmüş olmalı. Ama haber genellikle büyük bir neşe ve sevinçle karşılandı. Mack'ın düzenlediği eğlencelerin tadını bilenler bir daha zevkle yalandılar.

Bilet sahiplerinin ellerine geçecekleri bir düşünün hele: Sefalet Palas'ta bir şölen; zengin bir eşya piyangosu; mahallede bir daha kolay kolay ele geçmez türden binbir zevk ve heyecan, hepsinin üstünde bir kıyafet balosu! Bunlar, başlı başına birer değerdir. Hepsi bir araya gelince tadı tuzu kalmayan eğlencenin, karışıklık ve kargaşaya dönüşeceği belliydi.

Fauna bir büyük dertten kurtulmuş olmanın hazzıyla rahat bir soluk aldı. Suzy'yi kendi istediği biçimde giydirmek istiyordu ama dikkafalı kız kesinlikle buna karşı çıkacaktı. Ama şimdi işler kolaylaşıyordu. Pamuk Prensesle cici bir gelinin kıyafeti arasında pek az fark vardı.

Cumartesi sabahı evde çalışan kızlara tüm giysilerini getirip salona dizmelerini söyledi.

Mabel, çarktan çıkma orospu yaratılışlı bir kızdı. Koşullar ne olursa olsun, o, her zaman ve her fırsatta Sardalye Sokağındaki işini yapmaktan hiçbir zaman geri kalmazdı. Bu bir yazgı ya da talih sorunu değildi, daha çok içgüdüsünün sonucuydu. Bir şatoda, ya da sarayda doğmuş olsaydı bile Mabel, eninde sonunda orospuluğa doğru çekilecekti.

Ortalığa dizilen elbiseler pek dehşet şeylerdi. Aralarında bazıları vardı ki: onları sırtına atıp mektup atmaya dışarı çıkmak bile genel ahlâka aykırılık damgasıyla içeri alınmaya yeterdi.

Mabel, bir şey söylemek için Fauna'yı gizlice kenara çekti. Kızın odasına girip kapıyı örttükleri zaman, «Büyükannem köyden gelmiş,» dedi. Sonra masasının alt gözünü çekerek içinden kahverengi kâğıda sarılmış bir paket çıkardı. İpini çözüp paketi açarken, «Büyükannem, anneme, annem de bana bıraktı. Kimsenin şimdiye dek buna ihtiyacı olmamış.» Üst üste üç dört kat ince kâğıt açarak içinden çıkardığı elbiseyi yatağın üstüne serdi. Bu, en ince cinsten beyaz bir ipek gelinlikti. İşleme çiçeklerin iplikleri öyle ince atılmıştı ki, kumaşın kendindenmiş gibi geliyordu. Göğüs kısmı dar, etekleri uzun ve boldu. Mabel daha sonra, bir kutuyu açıp içinden gümüş bir gelin tacı çıkardı: «Bunun kimseye bir zararı dokunmaz herhalde?» diye söylendi: «Yalnız söyle de üstüne su damlatmamaya dikkat etsin... Ben şimdi temizler, parlatırım bunu. Sahici gümüştür.»

Fauna'nın bir an dili tutuldu sanki, konuşamadı. Parmaklarının ucuyla ince hafif kumaşı yokladı. Kolay kolay, yüreği burkulacak kadınlardan değildi ama, bu elbise ona edeceğini etmişti: «Pamuk

Prenses'i diye fısıldadı, «Kendimi tutmalıyım. Duygusal olursam, kendi oyunuma kurban gideceğim. Mabel, ben de sana yakut küpelerimi vereceğim.»

«Ben bir şey istemiyorum.»

«Ama benim küpelerim hoşuna giderdi!»

«Aman canım.»

«Sana tıpatıp uyacak gibi.»

«Bana da öyle geliyor.»

«Biliyor musun, sen çok iyi bir kızsın. Seninle biraz meşgul olmamı, böyle bir iş yapmamı ister misin?»

Mabel, «Allah göstermesin!» diye karşı çıktı. «Ben buradan memnunum. Nah, şu kutuda da bir duvak var.»

«Duvağa ihtiyaç var mı bilmem, ama bir deneriz, ne zararı var.»

«Kendini üzme, duvağın ne işe yaradığın. bile bilmez o kız.»

Millet, bir kıyafet balosu için katlandığı bunca sıkıntı ve yorgunluk kadar biraz da uluslararası sorunlara, politikaya, hatta kendi günlük işlerine titizlik gösterse, onlar üstünde de kıyafet balasunun yarısı kadar durup düşünse; dünya, yağlı yataklar üstünde kayar gibi tıkır tıkır işleyen bir düzene kavuşur.

Dışarıdan bakınca Sardalye Sokağı her zamankinden daha sessiz ve sakin görünüyordu; ama için için kaynıyordu. Sefalet Palas'ın bir köşesinde Whitey No. 2, Johnny Carriaga'ya dikkatle kart hileleri öğretiyordu. Johnny'nin sırtına kâğıt kanatlar takıp, eline bir ok ve yay alarak Cupid kılığına girmesi kararlaştırılmıştı. Ayrıca bir köşesine kazanacak biletin saklandığı bir ok torbası uydurulmuştu. Evet mahallede herkes bu piyangonun hileli, danışıklı olduğunu biliyordu. Hemen herkes bu bilgisini büyük bir ciddiyet ve gururla kendi içinde saklıyor, sululuk edip açığa vurmuyordu. Johnny'nin oklarının ucuna da ufak lastik vantuzlar takılmıştı.

Whitey No. 2, kâğıtları, piyango biletlerinin boyunda kesmişti, «Hadi Johnny, bir kez daha dene,» diyordu. «Yok, yok olmadı. Kâğıdın kenarını gördüm. Bak! Kenarlarını avucunun içinde şöyle iyice saklayacaksın. Hadi bir daha yap. Aferin, çok güzel oldu şimdi! İyi! Şimdi de ok torbasının içinden nasıl çıkarılacağını prova edelim. Sağ elinle yayı şöyle iyice havalandırıp sallarsın. Millet o tarafa doğru bakacak. O zaman bir yandan da şöyle diyeceksin...»

«Anladım, anladım!» dedi Johnny. «'Ben Aşk Tanrısı Cupid'im. Yalnız kalpleri bulur oklarım,' diyeceğim.»

Eddie onları seyrediyordu: «Aferin, çok iyi oluyor,» dedi, «Mack bu lafı nereden öğrendi acaba?»

Whitey No. 2, «Kendi uydurdu» dedi. «Bunları söylerken sol elinle aşağıdan okla birlikte bileti de çıkarıverirsin. Hadi deneyelim.»

«Ben Aşk Tanrısı Cupid'im; Yalnız kalpleri bulur oklarım» derken, Johnny bir yandan da büyük bir ustalıkla bileti çekiverdi.

Whitey No. 2, «Aferin!» dedi. «Birkaç kez daha denersen kusursuz olacak. Johnny, sol eline doğru kaymasın gözlerin. Hep sağa, yaya doğru bak. Hadi bakalım.»

Johnny, «Otuz beş kuruş isterim!» diye atıldı.

«Ne parası?»

«Vermezseniz herkese söylerim.»

Whitey No. 2, «Mack,» diye seslendi. «Bu yavru fiyatı arttırdı.»

«Ne isterse ver,» diye atıldı Mack. «Ama bir daha ağzını açacak olursa hava alır, onu da hatırlat.»

Johnny, «Yok, yok!» diye sevindi. «Artık son.»

Eddie olup bitenleri seyrediyordu: «Büyüğe saygı diye bir şey kalmadı şu dünyada vesselam.» diye kendi kendine söylendi, «Biz o yaştayken öyle yapsaydık sağlama marizi yerdik.»

Johnny, «Ama sizin zamanınızda küçüklere hile yaptırmıyorlardı,» diye atıldı.

Whitey No. 1, «Bu veletlerde ar namus ter-

temiz!» diye söylendi, «Kötü çocuklar nereye gider biliyor musun Johnny?»

«Tabii bilirim. Ben gittim bir sefer oraya.»

Mack, «İstediği parayı verin» diye bir daha bağırdı.

Herkesin gönlünde ne aslanlar ne büyük istekler, yatar! Kırık bir burnun veya morarmış bir gözün arkasında kibar bir okşayış vardır; Joe Elegant'ın gizemli görünümü arkasında da yüksek bir kişi olma açlığının bulunması olasıdır. Eğer bir insan, sadece bir akşamcık tüm istediği şeylere kavuşabilse neler olurdu? Ortaya kimbilir neler neler çıkardı?

Sefalet Palas'ın piyangoya konuşu ve çabucak bir parti hazırlığına girişilmesi Hazel'in yüzündendi. Boyu posu cüce kılığına girmeye uygundu. Hikâyeyi bir defa, baştan sona kadar dinleyip, bir alay soru sorduktan sonra, her şeyde olduğu gibi zihni bir anda berraklaştı; Cici Prens olmaya karar vermişti. Kendini dizlerine kadar gelen beyaz tozluklar, mavi ceket içinde sallanan kılıcının kabzasını, sağ eliyle tutarken düşlüyordu.

Arkadaşları ona Uykucu olmasını önerdiler, «Herkesin sevgilisi sevimli Uykucu ol!» dediler. Hapşırıklı da olabilirdi isterse. Ama Hazel bir kez aklına koymuştu. Cici Prensten başkasını kabul etmezdi, daha olmazsa o gece orada bulunmayıverirdi o kadar.

Mack, «Sen bilirsin, ne istersen öyle yap» dedi. «Giyinmene yardım etmek isterdim, ama bu işlere aklım ermez benim pek. Hazel, Cici Prens olmak istiyorsan bunu kendi başına yapman gerekiyor.»

«Sanki benim umurumdaydı? Senin yardımını isteyen kim? Bahse girerim ki sen, Cici Prens olmak istediğin için bana kızıyorsun.»

«Yok oğlum yok, prens mirens olmak istemem ben. Ben ağaç olacağım.»

«Nasıl ağaç olacaksın?»

«Her şey bir ormanda olup bitmiyor mu?» diye açıkladı Mack. «Oranın havasını vermiş oluruz böylece.»

Hazel selvi ağacının altına gitti. Üstüne bir efkâr basmıştı; korkuyordu; düşünceleri kolay kolay toparlanıp bir araya gelmiyor, onları kovaladıkça çil yavrusu gibi dağılıyorlardı. Ama o, kararını vermişti. İnadından dönerse, saygınlığı sarsılacaktı. Alnına cumhurbaşkanı olacağı yazılmış bir adam, tutar da cüce kılığına girer miydi? Olacak iş miydi bu? Sabah olunca Bear Flag'ın arka kapısına gidip dayandı. Joe Elegant'ın yardımını rica etti.

Joe güldü. Hainlik akıyordu yüzünden: «Tabii ederim!» diye söylendi.

⁂

Mahallede bütün sandıklar açılmıştı, naftalin kokusundan geçilmiyordu. Sardalye Sokağı sakinleri kendi giyim olanaklarına uyacak biçimde hikâyeyi yeni baştan tezgâhlamışlardı. Kelimelere dönüşmeyen bir anlaşmaya göre, kimse Pamuk Prenses olmaya kalkışmadı.

Batı Biyoloji'de Doc, yerde uyumanın verdiği yorgunlukla bütün vücudu ağrılar içinde uyandı. Bir süre en çok ağrıyan yerini saptamak istercesine, kımıldamadan durdu. Acılarının en şiddetlisi Old Jay'i kendi yatağında uyutmak için sarfettiği çabadan doğuyordu. Çılgın, alkolik bir kuşağın ürünü o'an Old Jay, belki de mazohist bir sapıktı. Sapur supur dökülen dirseğinin üstünde Doc yükseldi, mışıl mışıl uyuyan sefili seyre koyuldu. Sapsarı bir tutam saç başını çevreliyor, dudaklarının arasından her soluk alışta hafif bir horultu çıkıyordu.

Doc'un kafası kızmıştı! «Kalk!» diye bağırdı, «Uyan artık.»

Old Jay'in gözleri hafifçe aralandı: «Kahvaltıda ne var?» diye mırıldandı.

«Utanmadan bir de kahvaltı mı soruyorsun?»

«Boş ver, bira olsa da çeksek, ha?»

«Başın ağrıyor mu?»

«Ağrıyor.»

«Eklemlerin sızlıyor?»

«Evet.»

«İçinde pis bir sıkıntı var? Ağzının içi zehir gibi?»

«Öyle.»

«Tamam!» diye söylendi Doc. «Birayı alırsın şimdi sen!»

Açık renk gözler ümitsizlikle depreşti: «Yarı parasını ben veririm.»

«Olmaz.»

«Bak ne diyeceğim. Sana borç vereyim.»

«Oyle şey yok.»

Old Jay'in gözleri süzüldü. «Şuradan pantolonuma uzan,» dedi. Elini pantolonunun cebine sokarak bir yirmi beşlikle bir onluk çıkarıp uzattı.

Doc, «Almam,» diye mırıldandı.

«Tanrı aşkına ne istiyorsan açık söyle.»

«İki kâğıt isterim.»

«Ne yapıyorsun yahu, iki kâğıtla altı şişe alınır!»

«Tamam. İşte şimdi faka bastın moruk! Sen de farkındasın ya, iyi bastırdım seni.»

Old Jay, elini pantolonunun cebine daldırıp içinden gıcır gıcır yeni iki banknot çıkarıp, «Bunu eğlence giderlerine yazarız belki,» diye söylendi.

Doc gömleğini, pantolonunu geçirip dışarı çıktı, yolun karşı tarafına geçti. Pek acele etmiyordu... Şişelerden birini hemen oracıkta, ayak üstü tepesine dikti. Joseph and Mary günlük haberlerini anlatmaya başlarken, ikinci şişeyi de açmış, yavaş yavaş yudumlamaya başlamıştı.

Laboratuvara döndüğü zaman buz gibi dört şişeyi masanın üstüne koydu.

Old Jay, «Paranın üstü nerede?» diye sordu.

«Üstünü içtim» diye güldü Doc. Neşesi yerine gelmeye başlamıştı. «Seni adi dalavereci seni!» diye mırıldandı. «Seni bir türlü anlayamadım, biliyor musun? Cebinde milyonların olsa yine bir yolunu bulup dalavereye, hileye başvuracaksın. Şunu bir çıklasana bana.»

«Once biramı ver. Ölüyorum, dilim damağım kurudu.»

«Geber. Senin ölüşünü seyretmek benim için çok zevkli olacak.»

«Suç bende değil ki... Yaradılış meselesi bu. Buna biraz da Amerikalılık diyebilirsin. Vergi usulleri yüzünden millet yeni yeni huylar edindi, çok değişti: alabildiğine yutturmaya çalışıyor. Bir iki nesil sonra, öyle anlaşılmaz bir millet olacağız Şimdi biramı içebilir miyim?»

«Hayır.»

«Adamın parası olunca bunu almaya gücüm yeter mi diye düşünmez bile. Yalnız bu miktarı ayırabilir miyim diye sorar kendi kendine. İkisinin de olumlu cevap verdiği bu soru yüzünden, yemek faturasını ödemek için tartışanlara rastlarsın... Millet, yasalar yüzünden dalavereye, üçkâğıtçılığa zorlanıyor; namusluluk ceza görüyor, kıyıma uğruyor. Aslına bakarsan bu en kötüsü değil. Daha beteri de olabilir. Şu şişeyi verirsen onu da anlatırım.»

«Once anlat.»

«Vergi yasalarını ben yazmadım.» Old Jay titremeye başlamıştı. «Elimizdeki tek yaratıcı şey kişilerdir, ama yasalar kişilere para vermemi yasaklıyor. Bir gruba, bir örgüte, bir topluma vermem lazımmış. Böyle bir toplumun yaratabildiği tek şey de muhasebecilik, defter tutmaktır. Benim verdiğim hediyeden payını alabilmesi için kişilerin bu kesimle işbirliği yapması, onunla birleşmesi gerekir. Bunu yapınca da yaratıcılığını kaybederler. Yasaları ben koymadım. Cömertliği köstekleyip, para yardımında bulunmayı iş haline sokan yasalardan nefret ederim. Lüzumsuz verilen paralar yüzünden korporasyonlar mali sıkıntılar geçiriyor. Bunu reddederim, ama yine de uymak zorundayım. Diyelim ki senin bir mikroskoba ihtiyacın var, bunu ben sana almağa kalkamam, çünkü 400 kâğıtlık âlet vergisiyle birlikte bana 1200'e mal olacak. Bunu sana verirsem, topluma, örgüte bir şey veremem. Ama sen, yaratıcı çalışmalarının sonunda bir ödül kazanacak olursan, paranın çoğu vergilere gidecek.

Tanrı biliyor ya, benim vergiye mergiye aldırdığım yok. Fakat tutulduğum bir şey var, o da yardımseverliği paylaşmanın zevkine bırakmayıp, onu kokmuş bir yükümlülük haline sokan yasalardır. Şimdi eğer şu bira şişesini uzatmayacak olursan, beni...»

«Al biranı.»

«Kahvaltıda ne var?»

«Allah bilir. Bu gece Sefalet Palas'taki balo kıyafetli oluyor. Pamuk Prensesle, Yedi Cüce Gecesi.»

«Ne demek o?»

«Bilmem.»

Old Jay, «Ben cüce kılığında giderim,» diye mırıldandı.

«Kel kafanla ne de yakışır ya...»

Ellerindeki bira bittiği zaman, bunun kahvaltı yerini tutabileceğine karar verdiler. Doc altı şişe bira daha almaya gitti. Cömertliği tutmuş, altı şişe buz gibi Bohemia getirmişti.

Old Jay, «İşte tam sana layık bir bira» diye söylendi. «Meksikalılar çok büyük, çok soylu insanlardır. Bir güneş piramidi, bir de bira, uygarlıklarının geri kalanı on para etmez. Dün gece, yazacağın bir rapordan sözetmiştin. Bir de bir kıza tutulmuşsun. Şunu görmeyi çok isterim.»

«Sana rapordan sözedeyim.. Kafadan bacaklılarla insanlar arasında, sezgisel davranışlar açısından bir ilişki kurmaya çalışıyorum. Ayrıca bu etkileşimlerle ilgili olarak patolojik değişmelerin de gözlenmesi gerek. Ahtapotların vücut yapısı yarı saydamdır. Bu bakımdan uygun bir mikroskop ele geçirebilirsem; bütün bu reaksiyonların oluşunu, her evresinde saptayabileceğim. İlkel organizmaların yapısı, bana, daha karmaşıklarını anlama yolunda ipuçları verebilir. Dementio Praecox'u ele alalım, bunun, birtakım fiziksel durumlar sonunda meydana geldiği kanıtlanıncaya dek, doğrudan doğruya ruhsal bir manifestasyon olduğu sanılıyordu.»

«Peki, bütün bu söylediklerinden sonra, ne diye oturup yazmıyorsun?»

«Galiba çekiniyorum. İşe başladım mı, bir korku, dayanılmaz bir tedirginlik çöküyor üstüme.»

«Say ki başarılı olamadın, ne kaybedeceksin?»

«Hiçbir şey.»

«Yazarsan eline ne geçecek?»

«Bilmiyorum!»

Old Jay, sesini çıkarmadan bir süre Doc'u seyretti. Sonra, «Söylediklerimden gücenip kavga etmeyecek kadar bira içtin mi?» diye sordu.

«Ben kimseyle kavga etmem.»

«Evet, hiç etmezsin. Dün gece canımı çıkardın be... Kalbimi kırdın.»

«Özür dilerim. Ne söyleyecektin?»

«Başlarsam sonuna kadar söylememe ses çıkarmayacaksın ama.»

«Çalışırım.»

Old Jay, «Senin durumun bana doğum hakkında her şeyi bilip de hiç doğurmamış kadının halini hatırlatıyor,» diye konuşmaya başladı. «İçinde bir boşluk, bir eksiklik var. İçinden bir şeyi söküp atmışsın, ya da mahrumiyet içindesin, bir alay abur cubur yiyip de hiç A vitamini alamayanlar gibi... Miden dolu ama açlıktan da öleceksin. Bence senin halin bu.»

«Ben kendimde bir eksiklik bulamıyorum. Özgürüm, rahatım; işimi seviyorum. Eksiğim neymiş?»

«Bak, dün gece konuşurken her lafın arasına Suzy diye bir kız sokuyor...»

«Allah aşkına,» diye araya girdi Doc, «Suzy'nin ne olduğunu biliyor musun? Kafası işlemez cahilin biri, bir orospu! Fauna istediği için bir gece yemeğe götürdüm onu. Nasıl bir ahtapotla ilgilenirsem, o da ilgimi çekti, olup olacağı bu... Biraz ilginç buldum onu. Her zaman aptalca laf edersin, Old Jay; ama hiç bu kadar anlamsızını etmemiştin. Enikonu romantikleştin sen.»

«Romantikleşen kim? Sana açlıktan sözediyorum. Senin aklın başında değil, çünkü şimdiye dek kimseye aklınla bağlandığını görmedim.»

«Bunların hepsi saçma sapan şeyler!» diye ba-

gırdı Doc. «Seni evimde ne diye tutuyorum bilmem ki...»

«Niçin kızdığını hesaplayalım şimdi.»

«Anlamadım.»

«Farkındasın ya, öyle basit bir konu olsaydı, inkâr etmek için kendini bu kadar yormazdın.»

«Bazen öyle sersem oluyorsun ki...»

«Ben ne söylediğimi biliyorum... Neyse, bir şişe viski alıp geleyim!»

«Inanmam ki!»

28.

KUTSAL NEHRİN AKTIĞI YER

Yıllar önce, çocuklar yeni taşındıkları zaman, Sefalet Palas'a bu adı Hazel'in taktığını pek az kimse bilir. Oturacak, yatıp kalkacak bir eve sahip olmanın verdiği mutluluktan esinlenen Hazel; bildiği bilmediği, anladığı anlamadığı, uzak yakın bir sürü kavramı didik didik etmiş, kentin bir ucundan ötekine, akıllardan çıkmayacak biçimde benimsenen bir isim bulmuştu. Ve Sefalet Palas yıllarca adına lâyık biçimde yaşayageldi. Oğlanlar için tam bir ev, tam bir yuva oldu. Hem o çatının altında neler olup bitmedi ki?

Aslında ev, çekici yanı bulunmayan, gösterişsiz bir yapıydı. Duvarları kereste ile kaplanmıştı. Boyu dokuz, eni dört buçuk metre olan odanın iki ucunda iki büyük kapısı, kare biçiminde dörtgen iki penceresi vardı. Bu dört köşe kutuya Mack ile oğlanlar bazen zekâları, bazen çabaları, bazen de talihsizliklerinin sonucu, öyle ilginç eşyalar toplamışlardı ki, örneğin evladiyelik dökme soba, orta yerde bir anıt gibi duruyordu. Bir ara köpeğe kulübe olan dededen kalma büyük saatin içi şimdi boştu. Eddie bu boş kutunun içine gömülmeyi vasiyet etmişti. Her yatağın üstüne, tavana da destek olan, o eski zaman karyolaları gibi dört direkle tutturulan

bir örtme yapılmıştı. Gay'ın yatağı da, gittiği gün bıraktığı gibi, yarı açık öylece duruyordu. «Akıllara Durgunluk Veren Çöl Serüvenleri» kitabı 62'nci sayfasında açık olarak, boş elma sandığının üstünde, Gay'ın bıraktığı yerdeydi. Oğlanlar yatağının üstündeki rafta, —Gay çiçek düşkünü olduğu için— kenarı kırık, geniş ağızlı bir şişede mevsimine göre bir çiçek bulundururlardı. Hele kırmızı gülleri, hardal otunu, yaban turpunu ve akasyaları çok severdi. Şimdiye dek kimseye, Gay'ın yatağının üstüne oturmasına izin verilmemişti. Ordu savaşta öldüğünü resmi bir yazıyla bildirmişti. Ölüm sigortası da ödendiği halde, çocuklar bir gün dönüp gelir, hiç belli olmaz, diye düşünüyorlardı.

Sefalet Palas'ta daha önce şamatacı, matrak heriflerin bir araya geldiği olmuştu ama bunların hiçbiri yakında bir araya toplanacak olanlar gibi süper cinsten değildi. Evin dışı yeni badana edilmişti. Yataklar bir kenara çekilmiş, her tarafa ince çam dalları bağlanıp, süslenmişti. Büyük sobayı bar olarak kullanmaya karar vermişler, fırın yerini buzla doldurmuşlardı. Arka kapının önüne küçük bir sahne yapılmıştı; önünü perde ile kapamış, arka kapıyı ise giriş çıkış için kullanmaya karar vermişlerdi. Ayrıca, teatral efekt için bazı ufak tefek avadanlıkları eklemeyi de unutmamışlardı.

Duvarlara ve tavana tutturulan çam dalları arasına küçük Japon fenerleri yerleştirildi; ayrıca tavuk gezintisinden kapıya kadar bir sıra fener asıldı.

Mack yapılanları denetledi çok beğendi. Sonra unutulmayan bir isim verdi! Peri Yuvası...

Patron hediye olarak elinin altındaki müzisyenleri göndermişti. İki gitar, marakas, kastanyet, tahtalar, bongo, davul ve gitaranla orkestra tamam olmuştu.

Patronun yeğeni Cacahuete Rivas da trompetiyle daha sonra orkestraya katılacaktı ama, sırası gelene kadar, sahilin tenha bir köşesinde kendi kendine çalacağı parçaları yineliyordu.

Akşam Sardalye Sakağına indiği vakit, oğlan-

lar iyice yorulmuştu ama, sonuçtan hoşnuttular. Mack'ın isteğine uyup hep birlikte ağaç kılığına girmeye karar vermişlerdi. Ev sahibi oldukları için ağaç olmak da onlara düşerdi hani... İçlerinde tek üzüntü Hazel'in, onlar gibi düşünmeyip kendilerinden ayrılmış olmasıydı. Cici Prens olmak tutkusu, arkadaşlarına olan sevgisinden baskın çıkmıştı. O, şimdi Joe Elegant'ın küçük odasında makyajını yaptırmakla meşguldü.

Mack, kaç kez, «Hazırlıksız yakalandım,» diye özür dilemişti. «Hazel'inki olmadı. Böyle yapacağı aklıma gelseydi onu biçimine getirip halledердim ya. Burada o olmadıkça içim rahat etmiyor.»

Çoğu balolarda ilk saatler tatsız tuzsuz geçer. Konuklar yeni gelmiştir, kimileri utangaç, kimileri acemi olduğundan bir türlü rahat edemezler. Herkes, birbirine alışana kadar hiç olmazsa bir saat, soğuk ve durgun, bir kenarda durup beklemeleri âdettir. Sardalye Sokağı, bir partinin başlaması açısından birçok uygarlık merkezlerinden ileri bir düzeydeydi. Parti tam dokuzda, Cacahuete Rivas'ın trompetiyle vereceği «Çalışırken Islık Çal»la başlayacaktı.

Trompet sesinden en az iki saat önce hevesliler La İda'da, Bear Flag'da ya da onun bunun evinde küçük gruplar halinde bir araya gelmiş, kendi kendilerine gecenin programını yapıyorlardı.

Bear Flag'da giyecekler, takılar yerlere yayılmıştı. Pamuk Prenses'in nedimeleri arasında San Luis Obispo'nun tanınmış, en sevilen orospuları bulunacaktı. Hanımlar kırmızı, sarı ve yeşil elbiseler giymiş, her biri eline kurdelalarla süslü bir şişe viski almıştı. Fauna cadı kılığında gidecekti. Bu fikir bütünüyle kendisinden çıkmıştı. Aslında kılık değiştirmesine, uzun sopalı bir süpürgeden başka bir şey almasına hiç gerek yoktu ama yine de duramamış, bir kenara alpago sardığı geniş kenarlı, siv-

ri bir siyah şapka uydurmuştu. Ayrıca Fauna, kimseye sezdirmeden bir de sürpriz hazırlamıştı. O büyük an geldiğinde, sırtındaki pelerini tersine çevirecek, süpürgesini, yelpaze yapıp meleklerin anası gibi ortaya çıkacaktı.

Wide İda'nın yeri, cüceler ülkesine dönmüştü. Sekiz Şarlatan, dört Uykucu, altı Esrarkeş ve on dokuz Keloğlan barın çevresinde toplanmış, iki sesli olarak, «Harvest Moon»u söylüyorlardı.

Joseph and Mary, Drakula olmaya karar vermişti. Pamuk Prenses ile Yedi Cüce filmini görmemişti ama, duygusal bir filmin nasıl olabileceğini tahmin edebiliyordu.

Doc ile Old Jay, Batı Biyoloji'nin bütün fayans ve mozayiklerinin etrafında ümitsiz bir tartışmaya dalmışlardı. Depo patlamış, ortalığı sular basmıştı. Çöp tenekesi yüze yüze, odanın ortalarına gelmişti ve Old Jay'in aldığı buz parçaları arasındaki, bir kasa şampanyadan kalan altı şişe, çöp tenekesinin içindeydi.

Doc da, Old Jay de partiyi çoktan unutmuşlardı. Cacahuete'in, şölenin başladığını haber veren trompetinin tiz sesi inlemeye başladığı zaman, ikisi de birbirine bağırıyordu. Hiçbir şey duyamadılar. Sardalye Sokağı, bütün güzelliği, gençliği ve neşesiyle demiryolunu geçip, tavuk gezintisine tırmanmaya başladığı zaman, onlar hâlâ birbirlerine bağırıp duruyorlardı.

Doc, birden fısıltı halinde konuşmaya başladı: «Gidiyorum artık,» dedi. «Elimde olan her şeyi ortaya koydum, ama hepsi boşmuş.»

«Saçma... Delikanlım, delikanlım, seni büyük bir istikbal bekliyor.»

«Ben ödüle onura boş vermişim anladın mı?»

«Ne biliyorsun? Bugüne kadar hangi ödülle onurlandırıldın ki, bunun tadını bilesin!»

«Old Jay, beni boşuna kandırmaya çalışma.»

«Öyle bir niyetim yok. Zaten yeterince canımı sıktın bugün. Hem farkındaysan, bir lokma yiyecek bile hazırlamadın.»

«Getirttiğim bir kilo kıymanın yarısını kızartmadan yedin be herif.»

«Oyleyse kendine bak delikanlım. Aç durmaman gerek.»

Tam o sırada Eddie de kurşun gibi merdivenleri tırmanıp içeri daldı: «Doc!» diye bağırdı. «Allahaşkına!.. Her şey başladı. Millet perdeyi açmak üzere.»

Doc, buz içindeki şişelerden birini kavradı: «Hadi bakalım moruk!» diye bağırdı «Silahlan! Yola çıkıyoruz. İleri!»

Eddie ile Doc, tavuk gezintisini aşması için, Old Jay'i arkadan itmek zorunda kaldılar.

Perde onların yüzünden geç açılacaktı. Cüceler, devler, hayvanlar, canavarlar perdenin arkasında yarım daire biçiminde halkalanmışlardı.

Mack, «Zannedersem herkes hazır.» diye söylendi. Bir yandan, perdenin arkasında, salonu gözlüyordu. «Nasılsın Johnny, iyisin ya?»

Johnny, «Donuyorum be!» diye cevap verdi.

Hazel de bu arada içeri girmişti; çenesi hafifçe yukarı kalkık, çakmak çakmak gözleri, ciddi ve ateşliydi. Joe Elegant bütün gün canla başla çalışmış, bütün insanlıktan üç alıcasına Hazel'i ortaya çıkarmıştı. Giyiminin temelini, üzerine siyah beyaz renkte sinek, kupa, karo, maça desenleri dikilmiş uzun bir kombinezon oluşturuyordu. Ayağındaki asker postalının ucunda sarı ponponlar vardı. Boynuna kat kat dilimli, Elizabeth devrinde kullanılan kalın kâğıttan bir yaka oturtmuş, başına üzeri uzun tüylü bir şövalye şapkası yerleştirmişti. Belindeki kemerden, ucu yerlerde sürünen püsküllü bir kordon sarkıyordu. Oğlan, sağ elini selam verir gibi soylu bir duruşla havaya kaldırmıştı.

Joe Elegant alacağı öcünü daha çok bir nokta üzerinde toplamıştı. Elbisenin arkası, kalça düzeyinde kesilerek çıkarılmış; yerine Hazel'in çıplak teni üzerine kırmızı boyalarla bir öküz başı yapılmıştı.

Hazel, bu durumuyla insanın soluğunu durdura-

cak bir görünüm içindeydi. Oğlan çevresine hiç bakmadı. Ortalığa çöken sessizlikten kendisinin tam ve kusursuz olduğunu anlamıştı. Salonun ortasına ağır ağır ilerledi; eli hâlâ selam durumunda, havadaydı. Nefesi boğazında düğümlenir gibi oluyordu; olağanüstü heyecanlıydı.

Tuhaf, ama alımlı bir sesle «Ben,» dedi, «Cici Prens'im.» O sırada herkes onun yanaklarının allıkla kıpkızıl, kirpiklerinin rimelle yüklü olduğunu farketti. «Ben hanımefendilerin koruyucusuyum,» diye devam etti. Ve gururla havaya dikilen başını ağır ağır indirip birdenbire kopacak alkış seslerini bekledi.

Mack'ın gözleri yaşarmıştı. «Hazel, yavrum harikasın!» diye mırıldandı. «Bundan daha iyisi olamazdı. Kim yardım etti sana böyle?»

«Joe Elegant!» diye cevap verdi Hazel. «Çok iyi bir oğlanmış!»

Whitey No. 2, Mack'ın kimsenin farketmediği bir işareti üzerine hemen yanında bitti. «Şimdi mi gideyim?»

«Hemen!.. Herifi doğduğuna doğacağına pişman et.»

Hazel konuşmasını sürdürüyordu: «Mr. Joe Elegant'ın saygıları var. Bir iş için şehre gitmesi gerekti. Burada bulunamadığına çok üzgün. Dur bakayım, başka bir şey söyledi miydi? Hayır, hayır, hepsi o kadar. Başka bir şey söylemedi.»

Mack oldukça ciddi. «Geri döndüğü zaman kendisine teşekkürde kusur etmeyiz.»

Konuklar, heyecanlanmıştı. Korkulu gözlerle Hazel'e bakıyor, hiçbiri gülmeye cesaret edemiyordu. Mack'ın öfkeyle titreyen çenesine gözü ilişen herkes içlerinden gelen kahkahaları tutmak zorunda kalıyordu.

Wide İda, «Hadi başlayalım!» diye bağırdı.

Mack kendisini şöyle bir toparladı; perdenin önünde bir iki adım ilerleyip konuklara döndü.

«Hemşerilerim,» dedi, «burada, Sardalye Sokağında, kimsenin ondan daha iyi bir arkadaş bula-

mayacağı önemli biri var. Yıllardır hiç karşılığını vermedik, ama onun her şeyinden otladık. Bu arkadaşın alet alabilmesi için biraz dünyalığa ihtiyacı var. Bu bakımdan bizim oğlanlarla birlikte Sefalet Palas'ı piyangoya koymaya karar verdiğimi müjdelerim. Buna karşılık üç yüz seksen kâğıt sağladık. Haydi! Perde açılsın!»

Doc, «Mack sen delisin!» diye bağırdı.

Mack, «Kes sesini!» diye Doc'u tersledi. Perdeyi tutanlara, «Açın!» diye bağırdı.

Odanın bir köşesini örten bez çekildi ve arkasında mavi kâğıttan iki kanatla Johnny ortaya çıktı. Johnny acemi bir reverans yaparak, «Be... ben, Aşk Tanrısı Cupid'im!» diye kekeledi. Tam o sırada, piyango biletini avucundan düşürdü. Onu almak için yere eğilirken bir yandan da marifetlerini sayıp dökerek bağırıp duruyordu. «Yalnız kalpleri arar bulurum, okumu onlara saplarım.» Düşürdüğü bileti yerden aldı. Mack'a döndü, «Şimdi ne yapmam lazım?» diye sordu.

Mack'ın canı sıkılmıştı: «Bu ne maskaralık be!» diye bağırdı. «Cupid, senin biletin bu mu?»

«Otekilerin arasından çektim,» diye söylendi. Oysa piyango çanağının yanına bile yaklaşmamıştı.

«Ver bakayım onu bana, küstah herif!» diye tersledi Mack. Sonra salondakilere döndü. «Dostlarım, gözlerime inanamıyorum. Bu büyük bir sürpriz oldu bizler için. Sefalet Palas'ın çekilen kura sonucu Doc'a isabet ettiğini bildirmekle onur duyarım!»

Doc ağlamaklı olmuştu. Mack'ın yanına sokuldu: «Deli mi oldun, ulan?» diye mırıldandı.

«Sen karışma.»

«Bir defa siz buranın sahibi değil misiniz?»

«Ne demek istiyorsun sen yani?»

«Bu konuyu Chong'un benden başkasına açmış olacağını sanmıyorum. Günün birinde böyle bir iş yapacağınızdan o da korkuyordu.»

«Gel de dışarı çıkalım orada konuşuruz.»

Kapının önündeki fenerlerin altında yüz yüze duruyorlardı. Doc, getirdiği şampanya şişelerinden

birini patlatarak Mack'a uzattı. Mack taşan köpük-'erin üstüne yumuldu.

Az sonra elinin tersiyle dudaklarını kurular-ken, «Ne diyordun, Doc?» diye mırıldandı.

«Chong senin ve öteki oğlanların kendinize ait bir eve, bir çatı altına sahip olmanızı istiyordu. Gitmeden önce tapuyu üzerinize yaptık; on yıllık vergisini de peşin yatırdı. Size ait olduğunu bildiğiniz takdirde, evi satmanızdan ya da ipotek etmenizden çekiniyorduk. O zaman onun istediği olmayacaktı ki...»

Mack serseme dönmüştü: «Doc, bana bir iyilik etmek ister misin? Bunu bizim oğlanlara açma.»

«Etmem. Ama sebep?»

«Şerefe!»

«Şerefe!»

Mack içten bir kahkaha attı. «Doc,» dedi. «Bizim oğlanlar adına, senden, bu yeri bize kiralamanı rica ediyorum.»

«Hay hay Mack. Sizden iyisini mi bulacağım.»

«İnşallah bana anlattıkların kulaklarına gitmez. Mazallah beni o zaman çiğ çiğ yerler.»

«Şu piyango işini unutsak daha iyi olmaz mı?»

«Öyle şey olur mu, yahu! Lee Chong'un hakkı var. Şimdiye kadar kimbilir kaç kez satıp savmıştık burayı. Çocuklara engel olamayacağım gibi, bu işte ben kendime bile güvenemem.»

Old Jay'in gelişi, Doc'un yaşamını berbat etmişti. Yemeklerin saati, dakikası alt üst olmuştu; ne zaman yatıp kalktıkları belli değildi; yerlerde oturuyor, uyuyor; ve en kötüsü korkunç içiyorlardı. Piyango onu yüzmeye benzer tatlı bir ruhsal ortama düşürmüştü ama, deyim yerindeyse bu, bir bakıma hıçkırmayı andırıyordu. Yalnız içiyle değil, her tarafı, bütün varlığıyla rüya gibi bir âlemde yaşıyordu. Sefalet Palas'tan içeri girdi: cüceler, devler ve harika Hazel, fenerlerin titrek ışıkları altında ışıl ışıldı. Hiçbir şeyin gerçeğe benzer bir yanı kalmamıştı. Sanki kimse, etten kemikten yapılmış değildi. Müzik

kulakları sağır edercesine gürültülüydü. Old Jay, solgun bir sarışını büyük bir sancıya yakalanmış gibi karnına bastırmış, dönüp duruyordu; bu çirkin görünüm bile ötekiler gibi gerçek gelmedi ona.

Delicesine eğlenilen bu tür şölenlere alışık olanlar bile şaşırmış, Sefalet Palas'taki bu partiye hayran kalmışlardı. Eddie, rumba çalarken kollarının arasına gözle görülmeyen bir dam almış vals yapıyordu. Wide İda yerde Whitey No. 2 ile Hint güreşine tutuşmuş, her seferinde kırmızı donu görünerek birbirlerine dalıyorlardı. Birbirinin beline yapışarak cüceler de bir halka oluşturmuş, iki güreşçinin çevresinde konga yaparak dönüyorlardı. Johnny Carriega çıldırmış gibiydi. Bir sandığın üstüne çıkmış, yalnız kalpleri ok yağmuruna tutuyordu. Mrs. Alfred Wong'un sırtında, iki kürek kemiğinin ortasına ucu lastikli bir ok saplanmıştı. Derken Johnny hedefi değiştirdi, kâğıt fenerlere doğru atmaya başladı. Yırtılan fenerler bir iki yerden ateş alınca cüceler ordusu bu ateşi söndürmek için seferber oldu.

Mack ile Doc, konga dizisinin orta yerinde uyukluyordu. Doc'a, oda önce yavaş yavaş dönmeye başlıyor gibi gelmişti; daha sonra havalanmış, havalanmış birden düşerek parça parça olmuştu. Müzik delirmişti sanki. Hazel belinden sarkan kılıçla sobanın üstünde tempo tutmaya başlamıştı. Johnny yayını gerip arkasında boğa başının orta yerini bulana kadar dövmeye devam etti. Okun kıçına yapışmasıyla iki karış havaya fırlayan Hazel'in sobayı dolduran buzların ortasına düşmesi bir olmuştu. Konukların biri büyük saat kutusuna girmişti. Dışarıdan bakılınca, Sefalet Palas'ın kabaran bir somun gibi gittikçe büyüdüğü belli oluyordu.

Doc, elini siper edip Mack'ın kulağına, «Fauna'nın kızları nerede?» diye fısıldadı.

«Az sonra gelecekler.»

«Ne?»

«Sonra gelecekler,» dedi. «Zifirimize okunmadan gelseler ya!»

«Ne diyorsun, anlamıyorum!»

«Boş ver.»

Bu sırada Whitey No. 1, ite kaka Mack'in yanma kadar sokulmuştu: «Mack, geliyorlar!» diye bağırdı.

Mack cazcıların yanına seğirtti; elini kaldırarak işaret verdi. Johnny elindeki son oku da gitaron'a çevirmiş, onu delip geçmişti.

«Susun! Susun be!» diye bağırdı Mack.

Müzik bir anda durunca odayı derin bir sessizlik kapladı. Bundan sonra sıra, gerçeğe en uzak olan evreye gelmişti.

Trompet tatlı ve yumuşak sesiyle, «Düğün Marşı»nı çalmaya başladı. Hatta Doc bile zaman zaman caza kayan, blues'den, be bop'a geçen bu melodiyi coşkuyla dinliyordu. Dansedenler durmuş, hafif hafif sallanıyordu. Doc bu sesin nereden geldiğini bulmakta gecikmedi. Cacahuete Rivas bir köşede zevkten kendinden geçmek üzereydi.

İşte bu rüya içinde boya lekeli perde bir kenara çekildi ve kapıda elinde süpürgesiyle Cadı Fauna göründü.

Doc, «Tanrım!» diye düşündü. «Bütün bunları keşke görmeseydim.»

Fauna ulurcasına konuşmaya başladı: «Bu büyük ve çok mutlu bir andır» diyordu. Şöyle bir çevresine bakındı, «Doc, neredesin? Buraya gel.»

Doc, rüyada yürür gibi ilerledi.

Gözleri kör edercesine ışıltılı renkler giyinmiş Bear Flag'dan dört kız kapıda göründü. İkişer ikişer iki kenarda durdular. Yüzleri içeri dönüktü ve boynuna renkli kurdela'ar bağladıkları viski şişelerini tak yaparcasına yukarı doğru kaldırmışlardı.

Fauna bir anda elindeki süpürgeyi attı, sırtındaki pelerini ters yüz ederek beyaz lame tarafını çevirdi. Nereden çıktığı belli olmayan ucu altın yaldızlı bir asayı tutarak ayaklarının ucunda yükseldi; uçmaya hazırlanan bir poz aldı: «Ben!» diye bağırdı. «Siz meleklerin anasıyım. Kraliçeyim! Sizlere gelini, Pamuk Prenses'i getiriyorum!»

O sırada herkes gelin elbisesi içindeki Suzy'i gördü. Uçlarından duvak sarkan gümüş bir taç vardı başında. Genç, taze ve öylesine güzel ve heyecanlıydı. Dudakları hafifçe aralık duruyordu.

Fauna, «Doc,» dedi, «gel sevgilini al!»

Doc, hâlâ kendinde değildi; uykusunu dağıtmak için bir iki sefer başını salladı. Bu bir rüya, bir çılgınlık, bir taç, bir duvak, bir bekâretti. Kendi kendine «Ne oluyor?» diye mırıldandı.

Olup biten şuydu; yüz yüze duran iki insan birbirlerine karşılıklı nüfuz edebilirdi. Suzy, Doc'un içinden geçenleri yüzünden okuyabiliyordu. Kızın yüzü kıpkırmızı kesildi, yanakları cayır cayır yanıyordu. Gözlerini yumdu.

Doc, sezgisiyle onun acısını anlıyordu. Dünyası, bir futbol topu gibi fırıl fırıl dönmeye başladı. Kendi kendine, «Kraliçem, sevgili meleğimi kabul ediyorum!» diye söylendi.

Suzy gözlerini açıp Doc'un gözlerine dikti. Çene kasları kısılmıştı... Gözlerinden ateş saçılıyordu. Ağzının tatlı çizgileri birden zehir kesilmişti. Başındaki tacı ve duvağı çıkardı, bir an gözleri bunlara takılı kaldı, sonra yavaşça yanı başında duran sandığın üstüne bıraktı.

Çılgın trompet «Düğün Marşı»nı samba temposuyla sürdürürken, gitar da ona katılmıştı.

Suzy müziği bastıran bir sesle, «Beni dinleyin be!» diye bağırdı. «Kör de olsa topal da bir adamla çöp çukurunda oturur, ona iyi bir karı olabilirim. Dünyanın bir numaralı itiyle evlenip ona sadık kalabilirim. Doc'la evlenmek mi!.. Aman Tanrım! Yazdınsa boz!» Ve birden dönüp dışarı fırladı.

Fauna da onun ardından seğirtmişti. Arka tarafta tavuk gezintisi gibi dar yerler yoktu. Suzy dümdüz koşuyor; Fauna da peşinden gidiyordu. Demiryolunda birleştiler.

Fauna, «Seni it karı, fahişe seni» diye bağırdı, «Ne demek istiyorsun sen? Allah yazdıysa bozsunmuş!»

Suzy, «Ama ben onu seviyorum!» diye inledi.

29.

HEYHAT! HEYHAT!

Şoka karşı doğan ilk tepki şaşkınlıktır. Bir otomobil kazasında taraflardan biri bağırıp çağırarak ana avrat küfrediyorsa, öteki de sesini çıkarmadan gözlerini boşluğa dikmişse, asıl yarayı alan genellikle bu sessiz ve sakin kişilerdir. Bir topluluk da şok etkisine uğrayabilir. İnsanlar kendi kabuklarına çekilir, kapılar sıkı sıkı kapanır, kimse kimseyi görmeye çıkmaz. Herkes kendisini suçlu hissetmeye başlar, üstelik her şeyi hazırlayanlar bile bir sorumluluk payı bulurlar. Sadece olup bitenlere tanık olmak bile yeter onlara.

Mack ile oğlanların hepsi kara tehlikeyle tor top olmuşlardı. Üçtür Doc'a iyilik etmeye çalışıyor, üçünde de yarı yolda kalıp, her şeyi ellerine yüzlerine bulaştırıyorlardı. Kendi bahtsızlıklarından kurtulmak için nereye gidip, ne yapacaklarını bile bilemiyorlardı.

Wide İda da şu anda aşırı sessiz ve içine kapanıktı. Müşteriler bile onun adaleli yüzünün altındaki gizli öfkeyi uyarmamak için sessiz, tek laf etmeden içiyorlardı.

Fauna, sahibini kaybetmiş, yersiz yurtsuz kalmış köpeklere dönmüştü. Muazzam planlarla yüklü hayatında bazı başarısızlıklarla karşılaşmamış değildi ama, böylesi de hiç başına gelmemişti.

Hatta Patron bile, kendisine aykırı gelen birtakım şeyler duymuştu. Daha önce bütün suçu olayların gelişme biçimine göre düşmana atmanın bir yolunu bulurdu, ama bu kez iftira tabancasını çeken eli kendi kalbine çevrilmişti. Bu gerçekten dikkate değer bir acı, gerçek bir acıydı. Çevresindekileri de düşünmeye, herkese nazik ve kibar davranmaya başladı. Bu hal, aslında onu iyi tanıyanları fena halde korkutuyordu. Onun kaplan gülüşünün altında güven verici bir şey göremiyorlardı.

Doc'a gelince, yeni baştan düzene girmeye çalıştığından, olup bitenlerin pek farkında değildi. Bir saatçinin masasında açılmış, bütün yayları, çarkları ve vidaları çıkarılmış, yeni baştan takılmaya hazır bir saat gibiydi. Öfke ve acıyı dindirmek için insanlar birtakım yatıştırıcılar kullanır, herhalde kavgacı olmak da bunlarla eşdeğerdeydi.

Kıyasıya kavga ettiği Old Jay'i kovdu, bir daha geri dönmemesini istedi. Ardından, on yıldan beri hep aynı düzeyde olduğu halde, kötü mal getiriyor diye bakkal çırağını azarladı. Daha sonra ortalığa bir laf çıkardı; güya çalışıyormuş da, ne Sardalye Sokağından, ne de başka bir yerden birini görmeye vakti yokmuş.

Sarı kâğıt destesinin başına oturdu; Suzy'nin uçlarını sivriltip, düzgün bir sıra haline soktuğu kalemler de yanı başındaydı. Gözlerinde, uğradığı şokun etkileri hâlâ sürüyordu.

Suzy, mahalledeki bu ayrılışmanın hem sebebi, hem de kurbanıydı. Derdin, sıkıntının, kişiliğin gelişmesinde rol oynadığı söylenemez çünkü bunlar genellikle kişiliği yıkar türdendir. Fakat kişiliğin bazı öğeleri birtakım rüyalarla karışır, bunlar da ara sıra ateşe maruz kalırlarsa, bazen... Bazen...

Golden Poppy Lokantasının garson-patronu Ella, sabahın onunda, gece yarısına oranla daha zinde değildi. Günün her saatinde aynı derecede yorgundu. Ağrımayan bir ayak, sızlamayan bir sırt ya da dürüst bir aşçı kavramını bile düşünemezdi. Kahvaltıda zihni gibi paslı bir ağız bütün iştahını bir daha geri gelmemek üzere kaçırırdı. Kuşluk vakti dokuza doğru dükkânı süpürür, siler, etrafın tozunu alırdı.

Joe Blackey sabah kahvesi için geldiği zaman işte bunları yapıyordu.

Ella, «Biraz bekle, sana taze bir kahve yapayım,» dedi.

«Beklerim. Hey, Ella, cumartesi gecesi Sardalya Sokağında olup bitenleri gördün mü?»

«Yoo. Ne olmuş?»

«Vallahi tam olarak bilmiyorum. Balomsu bir eğlence düzenlemişler. Ben de davetliydim. Vardığımda her şey çoktan bitmişti. Kime ne sordumsa bir şey söylemedi.»

«Ben bir şey duymadım. Kavga mavga mı olmuş?»

«Yok yahu. Kavga olsa öyle susarlar mıydı? Bayıldıkları şey onların o... Herkeste büyük bir suç işlemiş, utanmış gibi bir hal vardı. Unutma da, bir şey duyarsan bana da söyle.»

«Merak etme Joe. Dur bakalım, kahve oldu galiba...»

O sırada Suzy içeri girdi; sırtında San Francisco'dan aldığı çok şık gri tüvit elbisesi vardı. Tezgâhın önündeki iskemlelerden birinin üstüne tünedi.

Polis, «Merhaba!» diye selam verdi. «Merhaba. Bir bardak çay verir misiniz?»

«Şimdi. Bugün bu ne şıklık böyle?»

«San Francisco'dan almıştım.»

«Bir yere mi gidiyorsunuz?»

«Yo, buradayım.»

Joe, «Geçen gece sizin sokakta neler oldu Allahaşkına?» diye sordu.

Suzy omuzlarını silkti.

«Ne o, sen de bir şey söylemeyeceksin galiba?»

«Niyetim yok.»

«Böyle pis işe rastlamamıştım bugüne dek.» diye mırıldandı Joe. «Her zaman millet konuşmaya can atar, para versen susturamazsın. Suzy, bir ölen kalan varsa susmanı pek tavsiye etmem. Sen hiç görgü tanığı diye bir şey duydun mu?»

«Meraklanma. Ölen kalan yok.» Sonra garsona döndü. «Adınız Ella idi, değil mi?» diye sordu.

«Öyle diyorlar.»

«Dükkânı açtığından kapayana kadar şu tezgâhın başından ayrılmadığını söylemiştin, değil mi?»

«Öyle. Hep çalışıyoruz.»

«Bir denemek ister misin, ha? Bir iki hafta çalışsam yanında. Güvenirsen yardımcı olarak alırsın beni. Arasıra sinemaya falan gidersin.»

«Yanlış kapı çaldın hemşire. Burası ayrıca bir garsonu besleyecek kadar verimli değil.»

«Ben yalnız boğaz tokluğuna da çalışırım. Hem çok yemem de...»

Joe Blackey gözlerini başka tarafa çevirdi. Bir şeye iyice dikkat etmek istediği zaman böyle yapardı.

Ella, «Derdin ne, hemşire?» dedi.

«Bir şey yok. İşimi değiştirmek istiyorum, o kadar.»

Joe yavaşça başını çevirip öğüt vermek istedi: «En iyisi sen gidip...»

«Tabii gidip söyleyeceğim. Kendime çekidüzen vermek benim de hakkım değil mi?»

«Bu kararı ne zaman aldın?»

«O seni ilgilendirmez. Yasak mı yani!»

«Bazı düşünceler yasak olabilir, bazen...»

«Ne olur Ella!» diye yalvardı Suzy. «Bir defacık fırsat ver bana.»

Ella, «Ne dersin Joe?» diye sordu.

Joe'nin gözleri Suzy'nin yüzüne takıldı. Bir süre boyalı saçlara baktı. «Saçların çok uzamış» dedi.

«Öyle.»

«Bir dene Ella, bakalım.»

Ella yorgun bir gülümsemeyle, «Bu elbiselerle mi?» diye sordu.

«Değişirim. On beş dakika bile sürmez. Ben yemek pişirmesini de bilirim, Ella. Hele kızartmaları çok iyi yaparım.»

«Hadi git, değiş de gel.»

Joe Blackey Suzy'yi sokakta bekliyordu. Kız gelince, «Ella'ya kalleşlik edeyim deme!» diye fısıldadı.

«Bir şey yapmam.»

«Heyecanlandın.»

«Joe,» dedi Suzy, «başka bir şehre gitmek is-

tersem bana para verebileceğini söylemiştin, hatırlıyor musun?»

«Söylediklerimi hiç unutmam.»

«Ben de öyleyimdir ama, başka yere gitmeden de bana borç verir misin diye düşündüm.»

«Ne kadar lâzım?»

«Yirmi beş kâğıt.»

«Nerede kalacaksın?»

«Sonra haber veririm.»

«Senden önce başkalarına da borç verdim,» diye söylendi Joe, «Ne kaybettim ki?»

«Paranı nasıl olsa geri alacaksın.»

«Vereceğinden eminim.»

Yıllardır Bear Flag'la bakkal dükkânı arasındaki baş arsanın otları içinde duran buhar kazanı, Hediondo Sardalye yapımevinin ilk kazanıydı; ayrıca Hediondo da Sardalye Sokağında açılan ilk yapımeviydi. Sardalyenin, küçük balıkların küçük kutular içine konup, üstüne domates ve yağ dökülerek ağızları kapanabildiği anlaşıldıktan sonra, Monterey'de yeni bir sanayi kolu doğuverdi. Hediondo küçük bir sermayeyle bu işe atılan, onun kaymağını alan ve bir süre sonra ortalıktan çekilip unutulan öncülerden biriydi. Sardalyelerin pişirilmesi için gerekli buharı sağlayan kazan, William Randolph'un dahi buluşlarından biriydi. William Randolph, kendi yapımevinin mühendisi, ateşçisi, hem de başkanıydı. En ilginç de kazanı beleş bulmuştu. Pajaro Valley ile sahil arasında işleyen lokomotiflerden birinin ön tarafıydı. Bir gece traverslerin kırılması yüzünden yoldan dışarı fırlayan lokomotif, üç dört metre derinlikte bir çamur çukuruna dalıvermişti. Demiryolu idaresi tekerleklerini çıkarmış, zilini, düdüğünü sökmüş, kısaca taşınabilen, yükte hafif nesi varsa söküp çıkardıktan sonra kazanı çırçıplak olay yerinde bırakmıştı.

William Randolph bunu ordan alıp Monte-

rey'e getirdi; Hediondo yapımevinin beton kazıkları üstüne oturttu. Sardalyelerin pişirilmesi için gerekli buharı sağladı. Hem de yıllarca. Arasıra orasını, burasını delip patlattığı da oldu ama çabucak tıkayıp yamadılar.

1932'de sardalyecilik daha çok kâr getirmeye başlayınca, bu eski kazan söküldü; taşıma masrafından kurtulmak için boş arsaya bırakıldı. O zamanlar Mr. Randolph hâlâ hayattaydı ve işten ayrıldığı halde gereksiz masraflardan nefret ediyordu. Kazanın üstündeki boru ve benzeri türden bütün ayrıntıları söktürerek, beş buçuk metre boyunda, iki metre çapındaki bu dev silindiri cascavlak ortada bıraktı. Yalnız tepedeki bacası ve aşağıda paslı menteşeleri üstünde gıcırdayarak sallanıp duran ateş kapağı kalmıştı.

Kazanı birçokları geçici konut olarak kullanmıştı ama ilk sürekli sakinleri Bay ve Bayan Sam Malloy oldu. Sam'ın elleri becerikli, işe yatkındı; kazanın orasına burasına birçok şey ekledi.

Kazandan bir ev edinmenin kendine göre birtakım yarar ve sakıncaları vardı. Kimileri içeri girip çıkarken dizleri üzerinde sürünmekten yakınıyordu. Döşemenin yuvarlak oluşu orada doğru dürüst eşya yerleştirmeyi olanaksız kılıyordu. Bir başka sakınca da ışıksızlığıydı...

Kazanın üstünlükleri de şöyle sıralanabilir: Bir kez yağmura karşı dayanıklıydı; içi sıcak olur ve hava değiştirme düzeni de kusursuzdur. Baca deliğini ve aşağıdaki kapağı açmakla bir iki saniye içinde havasını temizleyebilirsiniz.

Bacanın altına soğuk kış geceleri yakmak için Mr. Malloy ufak bir tuğla ocak yapmıştı. Bütün bu üstünlüklere yanmaz, rüzgâr işlemez, zelzeleden etkilenmez, hatta bomba işlemez oluşu da üste cabasıydı kazanın. Böylelikle Suzy, elektrikten ve kanalizasyon bağlantısından yoksun olmanın zorluklarına kolaylıkla katlanıyordu.

Bazıları, özellikle Carmel'liler, Suzy'nin kazana yerleşmesinin, yeniden ana rahmine dönüş isteğinin

simgesel bir belirtisi olduğunu söylüyorlardı. Bu bir bakıma doğruydu belki ama, rahim'e çekilişte ekonomik etkenlerin de önemi vardı. Golden Poppy'de Suzy bedava yemek yiyor, kazanda da bedavadan oturuyordu.

Suzy, Joe Blackey'in borç verdiği parayı alınca doğruca Pasific Grove'daki Holman Bonmarşesine damlamıştı. Bir çekiç, bir testere, irili ufaklı çivi, iki tabaka kontrplak, bir paket badana boyası, yeterince kireç çimento, bir fırça; üzeri mavi çiçekli bir çift pembe kreton perde, üç yatak çarşafı, iki yastık kılıfı, iki havlu, bronz bir çaydanlık, iki fincan, tabak ve bir kutu çay aldı. Artan parayla da eski bir beylik şilte, leğen, ibrik, iki asker battaniyesi, küçük bir ayna ve lüks lambası edindi. Bütün bu masraf kızı enikonu sarstı ama, Altın Köpek'te geçen ilk haftanın sonunda aldığı bahşişlerle Joe'nun borcuna mahsuben iki dolar ödemişti.

Mahalle, üstüne çöken o utanç altında, kazanda olup bitenlerin farkında değilmiş ya da geceleri geç vakitlerde bile inleyen çekiç seslerini hiç duymuyormuş gibi davranıyordu. Bu aldırışsızlıktan değil de, kibarlıktan, görgülü olmaktan geliyordu.

Fauna on gün dayanabildi; bir salı gecesi, müşterisizlikten Bear Flag'ın kapısını kapadıktan sonra geç vakit gizlice dışarı çıktı. Salonun penceresinden, kazanın ateş deliğinden gelen titrek ışığı görebiliyordu. Duman, delikten dışarı tatlı bir çam kokusu bırakarak tembel tembel kıvrılıp çıkıyordu. Fauna otların arasında ilerledi.

Hafifçe, «Suzy!» diye seslendi.

«Kim o?»

«Ben, Fauna...»

«Ne istiyorsun?»

«İyi misin diye sormaya geldim.»

«İyiyim.»

Fauna dizlerinin üzerinde emekleyerek, ateş deliğinden başını soktu. Burası büsbütün değişmişti. Yuvarlak mavi duvarlara alçı ile perdeler asılmıştı. Kazanın içi, her şeyiyle cici bir kadın odası

görünümündeydi. Suzy yanan ateşin ışığı karşısında küçük bir pufun üstünde oturuyordu. Bir kenara küçük bir tuvalet masası uydurup, üstüne ayna ile ufak tefek tuvalet bakımlarını yerleştirmişti. Masanın bir ucunda da bir kavanoz içinde birkaç çiçek vardı.

Fauna, «Çok güzel süslemişsin» diye mırıldandı. «Beni davet etmeyecek misin?»

«Gir ama dikkat et, başını çarpmayasın.»

«Elini uzat n'olur...»

Suzy uzanıp bu koca gövdeyi delikten içeri çekti: «Hadi bakalım,» dedi. «Otur şu pufun üstüne. Yakında bir tane daha yapacağım.»

«Bizim kızlarla sana bir elişi yapalım. Fena durmaz herhalde.»

«İstemem. Her şeyimi kendi ellerimle yapacağım.»

«Kahve içer misin?»

«Iyi olur... Bana kızmadın ya?»

«Yo, kızmadım. Biliyor musun, daha önce kendimin bir yeri olmamıştı.»

«Ama bu sefer iyi bir yer buldun. Bir ihtiyacın varsa memnuniyetle yardım ederim. Yıkanmak için de bizim Bear Flag'daki banyoyu kullanabilirsin.»

«Golden Poppy'de bir duş var.»

Fauna, «Bak,» dedi, «beni zaten yere serip perişan ettin. Bir de üstüme çıkma.»

«Öyle bir şey yaptığım yok.»

«Eline sağlık kahven güzel olmuş. Suzy, sana bir şey söylemem gerek. Duymak ister misin, istemez misin, ona aldırmayacağım. Şimdiye kadar hata etmedim değil, ama sende yanıldım. Doc'un damarına çok basma. Erkek kısmını kızdırmağa gelmez.»

«Sen neden söz ediyorsun yahu?»

«Pekâlâ, baştan alalım. Meselâ senin burada oturman. Herif pencereye yüzünü çevirse, gözünün içine gireceksin.» Fauna karşısındaki kızın patlamasını bekledi; ama beklediği olmadı.

Suzy gözlerini önüne indirmişti. Bir süre ellerini seyretti: «Tırnaklarım hayli iyiymiş» diye mırıl-

dandı, «Lokantada bulaşıktan sonra elime gliserin sürüyorum. Yumuşacık oluyorlar. Fauna, bana kaçmamamı söylemiştin; bak, bir yere gitmedim. Bir çukur kazıp içine büzülmek geliyordu içimden ama onu da yapmadım. Çünkü dediklerinin doğru olduğunu anlamıştım. Her şeyi burada, göz önünde yapacağım.»

«Ben böyle söylememiştim.»

«Patlama! Doc'un lafını sen açtın. Şimdi ben sana anlatayım da, sen istersen bütün mahalleye yay. Böylece her önüne gelene ayrıca anlatmak sıkıntısından kurtulurum. Doc'u unut bir kalem. Doc'un benimle hiçbir girdisi çıktısı kalmadı. Birbirimizin yoluna çıktık. Ama ben onun gibi değildim, ona lâyık olamazdım. Bu belki bir daha hiç olmayacak, ama yinelenecek olursa, yani bir erkek çıkarsa önüme, ona lâyık olmaya çalışacağım. Nereye götürürse götürsün, ne yaparsa yapsın ona lâyık olacağım. Anlatabildim mi?»

«Ağzını bozma.»

«Ben ağzımı bozmuyorum!»

«Daha şimdi...»

«Araya laf sokma. Ne demek istediğimi anladın ya!»

«Tabii yavrum. Anlayamayacak bir şey yok ki! Fakat eski dostlarının yardım etmesini niye kabul etmiyorsun onu aklım almıyor.»

«Etmiyorum, çünkü o zaman istediklerimi kendi başıma yapmış olmayacağım. O zaman düşündüğüm kadar iyi olamam.»

«Joe Blackey'den borç almışsın.»

«Evet, bir polisten borç aldım. Aynı polis bir zamanlar beni buradan atmanın yollarını arıyordu. Şimdi dostum değil, sadece bir polis. Borcumu ödediğim zaman arkadaş oluruz belki.»

«Kendi kendini zora sokuyorsun.»

«Başka türlü olamaz ki. Elini suyla kesemezsin a.»

«Hiçbir zaman iyi bir orospu olamadın, Suzy. Yani o iş için yaratılmamışsın.»

«Ben de farkındayım ne olduğumun. Ne olacağımı da biliyorum.»

«Ya Doc?»

«O iş bitti dedim ya sana! Şu kalın kafandan çıkar artık onu. O iş bitti.!»

«Neyse gideyim artık.» Fauna'nın neşesi kaçmıştı. Elindeki fincanı küçük tuvalet masasının üstüne bıraktı, dizlerinin üstüne çöktü, ateş deliğine doğru süründü. «Arkamdan it de kolaylaşsın, Suzy'ciğim.» dedi.

Suzy, bir delikten pamuk tıkar gibi dışarı iteledikten sonra, arkasından seslendi: «Fauna!»

Fauna başını delikten çıkardı.

«Sen benim en iyi dostumsun,» dedi Suzy. «Kızgın olduğum biri var ama, o sen değilsin. Kendime kızgınım. Ben oldum olası herkese kızgınımdır zaten. Sonunda, kızmam gereken insanın kendim olduğunu anladım. Kendi kendimle barışınca, başkalarıyla da kavgasız gürültüsüz dostluklar kurabilirim.»

Fauna, «Ya Doc gelip rica ederse!» diye seslendi.

«Ben kimseye kapan kurmuyorum. Parmaklarına zil takıp gelse de faydası yok. Çivi çiviyi söker derler ama bu sefer olmayacak. İleride birine tutulacak olursam da, herif bana klark çekmeye kalkarsa ben de ona besbeterini yapacağım.»

«Seni çok arıyorum Suzy.»

«Kendime gelince geri dönerim. Seni severim Fauna.»

Fauna, «Bu lafların sırası mı şimdi?» diye tersleyerek de'ikten sıyrılıp çıktı.

30.

BİR CUMHURBAŞKANI DÜNYAYA GELİYOR

Suç, insanlığın zalim icatları arasında gerçekten en sapık olanı, en gülüncü, en fazla acı vere-

nidir. Suç, tehlikeli olabilecek kişilerin dengelerini bozmak için ortaya atılmış bir baskı mıdır? Ya da salgılarını bir türlü dışarı atamayan guddelerin bilinçaltına ektiği kötü tohumlar mı? Dahası dalgın bir dünyanın dikkatini çekmek için insanın başvurduğu bir araç mıdır? Belki de beşeri zevklerin en uç noktası, bir özge elem... Kökeni ne olursa olsun, suçla karşılaşınca hepimiz, çiftleşen kediler gibi bağırır, mehtaba karşı kurt gibi ulur ve nefretin olağanüstü dikenleriyle kendimizi kamçılarız. Suç bize genellikle müthiş bir zevk verir.

Suçun bu zevk ve ihtirasında en az yazgı payı olan insan hiç kuşkusuz Hazel'di. Suç biraz bencilce bir vakit geçirme çaresidir. Oysa Hazel hiçbir zaman bununla uğraşacak kadar kendi varlığından haberdar olamamıştır. Tıpkı uzaktan geçen treni seyreden bir çocuk gibi ağzı bir karış açık, nefes nefese, hoşnut, fakat hayret ve biraz da şaşkınlıkla, hayat denilen şeyi seyrederdi.

Hazel hiçbir zaman baş belası payesine erişemedi. Mack bir defasında onun öğrenim yaşamını şöyle tanımlamıştı: «Dört yıl ilkokulda, dört yıl da ıslahevinde okudu... İkisinde de hiçbir şey öğrenemedi.»

Kötülük ve suçun bir tür ders olarak öğretildiği ıslahevi, Hazel üzerinde ilkokuldan daha fazla etkili oldu denemez. İçeri girdiği zaman ne derece saf idiyse çıktığında da öylesine masumdu. Kötü bir insan olmak için yeterli çabayı göstermemişti. Eğer Mack'la, oğlanlarla ve Doc'la arkadaş olmasaydı kimbilir başına neler gelirdi? Hazel'in gözünde Mack, dünyadaki insanların en büyüğü idi. Doc ise insanüstü bir yaratıktı zaten. Tanrı'ya dua edermiş gibi, Hazel bazen ona dua ederdi.

Ancak Hazel'de bir değişikliktir başlamıştı. Yavaş yavaş öteye beriye dikkat eder olmuştu. Belki de bunun tohumlarını, yıldız falını okurken Fauna attı. İlk itirazından sonra artık bu konuyu bir daha ağzına almaması, şüpheyi çeken bir olaydı.

Hazel Amerika Birleşik Devletleri Cumhurbaş-

kanı olmak istemiyordu. Eğer kaçabilecek bir yol olsaydı hiç durmazdı. Fakat falı bütün açık kapıları kapatmıştı. İnsan bir kere kafeste tıkıldı mı artık, durumunu kabul edip tevekkülle beklemekten başka çare kalmaz. Cumhurbaşkanlığına mahkûm olan Hazel, kendini buna alıştırmaya başladı. Sorumluluğun sonu var mıdır?

Göreve çağrılacağı zamanı bekliyor, bir yandan da hazırlıktan geri kalmıyordu. İlk iş olarak Time'ın bir sayısını son sözcüğüne dek okudu. Sonra dönüp bir kez daha yeni baştan devretti. Okuduklarını şöyle bir gözünün önüne getirince çok basit şeyler olduğu sonucuna vardı. Demek ki onda şimdiye dek eksik olan, zekâ değil dikkatti.

Bir «Dünya Almanağı» satın alıp Cumhurbaşkanlarının hayatlarını okudu. Bazılarının başına gelen şeyler kendi başına da gelirse ne yapardı acaba?

Görevinin bilincindeydi. Ancak bir yandan da bu durum onu tedirgin ediyordu. Bazı sabahlar her şeyin kötü bir rüya o'duğunu sanarak neşeyle uyanır, sonra ayak parmaklarını sayınca işi anlar, alın yazısını ve görevini kabullenmekten başka çare bulamazdı. Onu en çok sıkan yalnızlıktı. Sorunu hiç kimseyle tartışamıyordu. Kendisine özel bir görev verilmişti. Durumu herkesinkinden çok başkaydı. Mack'la dövüşmek istemesi de kızgınlığından değildi. Zayıfları korumayı öğrenmeliydi artık. Arkadaşlarına karşı horozlanması, silik bir insan olmaktan kurtulmak istemesi, Cici Prens rolünde diretmesi boşuna mıydı? Durumu ona ağırbaşlı olmayı emrediyordu. Geleceğini mahvedemezdi.

Olağan zamanda olsaydı, oğlanlardan biri mutlaka yüzündeki acılı ifadeyi, üzerindeki yorgunluğu ve kederli soyluluğu görür, ağzına iki koca kaşık İngiliztuzu dayardı. Fakat, erkek ve kadın herkesin ruhunun yargılandığı bu günlerde hiç kimsenin buna dikkat etmeye niyeti yoktu.

Eğlence sırasında neler olup bittiğini şöyle zihninde bir toparlamaya çalışan Hazel, bunu bir türlü

başaramadı. Başlangıçta ne kadar vakur ve sevimli olduğunu hatırlıyordu. Ama sonra her şey arapsaçı gibi birbirine karışıyor, müthiş bir facia halini alıyordu. Yılların sıkıntı ve sarsıntılarına başarıyla karşı koymuş olan Sefa'et Palas artık yıkılmıştı, tıpkı çekiç darbelerine dayanıp dayanıp da sonra birdenbire dağılıveren granit gibi tuzla buz olmuştu.

Hayatı, soğukkanlılığından biraz daha ciddi bir şey olarak tasarlayan Mack bile canevinden vurulmuş gibiydi. Gözlerinin feri sönmüş, cesur ruhu büyük bir darbe yemişti. Mack böyle olduktan sonra, artık öbür oğlanların ne durumda olduklarını kestirmek kolaydır. Sudan çıkmış balığa dönmüşlerdi tıpkı.

Hazel, «Ne oldu?» diye sorduğu zaman herkesin gözü bir anda ona döndü. Sonra hepsi başlarını öteye çevirdiler. Hiç kimse olup bitenleri açıklamaya istekli değildi. Hazel bir süre bunu, her zamanki miskinliklerine yordu. Ancak sessizlik o denli uzun sürdü ki, sonunda arkadaşları için endişe etmeye başladı.

Selvi ağacının altında otururken olayı sadece aklına getirmekle yetinmedi. Bu konuda gerçekten kafasını yoruyordu. Kuvvetli olmanın tam sırasıydı şimdi. Ve bu parlak sonuca ancak kendisi erişebilirdi. Hazel ayağa kalktı. Pantolonundaki tozu toprağı silkelediği zaman, ruhunda kaç zamandır sezinlediği değişme artık tamamlanmıştı. Masum, bir şeyden haberi olmayan, o eski aptal Hazel değildi: Sırtındaki ağır yükü taşıyabilmek için omuzlarını gerdi. Gözleri, kuvvetin sakin güzel'iği ile parlıyordu.

Sefalet Palas'ta karanlık, küflü ve kederli bir hava vardı. Oğlanlar, dalgın ve harap, yataklarına uzanmışlardı. Durumu en kötü olan da boş gözlerle yatağın saçaklarını seyreden Mack'di. Felâket onu birdenbire mahvetmiş yavaş yavaş erimeye terketmişti.

Hazel yatağının kenarına sessizce iliştiği za-

man, pabuçları ayağında olmasına karşın Mack ona bir tekme bile sallamadı.

Hazel, «Mack» diye söylendi, «Mack, kardeşim, artık bırak şu tuhaflığı.»

Mack cevap vermedi, gözkapaklarının arkasında beliren iki damla yaş kuruyana kadar orada kaldı.

Hazel yumuşak bir sesle mırıldandı: «Mack, kıçına tekme vurup seni eski haline getirmemi mi istiyorsun, ha?»

Mack, «Hayır» der gibi başını iki yana salladı.

Hazel kendini tutamadı, kelleyi koltuğa atıp son kozunu oynadı: «Demin Doc'a uğradım. Elinde bir kalem, oturuyordu. Ne yazı yazıyor, ne de bir şey düşünüyordu. Kalk artık yerinden Mack. Bize ihtiyacı var, biliyorsun.»

Mack cenaze töreninde konuşuyormuş gibi söylendi: «Kuşun ökseye ne kadar ihtiyacı varsa onun da bize o kadar ihtiyacı var. Kusura bakma, Hazel. Artık benden paso! Bu sefer nakavt olduk.»

«Ne oldu ki, Mack?»

Mack'ın sesi boğuktu: «Daha önce de ötesini berisini param parça edip üzmüştük Doc'u,» dedi, «Fakat sadece bir şakaydı?»

«Ne demek sadece şakaydı?»

«Tabii, ya. O zaman kırılıp dökülenler yalnız eşyalardı... Cam, plak, tabak gibi şeyler. Oysa bu kez Doc'u can evinden vurduk. Kaş yapayım derken göz çıkarırsan kimsenin sana güveni kalmaz.» Mack içini çekti ve yana dönüp kollarıyla yüzünü örttü.

«Vazgeçmeye hakkın yok ama,» dedi Hazel.

«Canım ne yapmak istersa onu yaparım ben.»

Hazel, «Hah bak şimdi daha güzel konuşuyorsun,» gibilerden övücü bir şeyler söyledi.

«Canımın istemediğini de yapmam.»

«Dinle Allahaşkına, Mack. Biliyorsun, Doc, mutlaka La Jolla'ya gitmeli. Gelecek hafta sular çekilirken orada bulunması lâzım. Yeni mikrosko-

bu gelince, oturup şeytan balıklarının yazısını yazar. Ona yardım etmemiz gerek, Mack.»

Mack homurdandı: «Fauna, 'Ölüm Opücüğü Kelly' isminde ağırsiklet bir boksöre bir zamanlar menacerlik yaptığını söylerdi. 'O benim işte... 'Ö'üm Opücüğü Mack.' Dokunduğum her şey bir yaprak gibi sararıp soluyor.»

«Kalk ayağa!» diye bağırdı Hazel.

«Kalkmayacağım.»

«Kalk ayağa diyorum sana.»

Mack bu kez cevap bile vermedi.

Hazel dışarı çıktı ve etrafına bakındı. Otların arasında duran kırık bir fıçının yanına gidip eğri bir meşe odunu kopardı. Geri döndü. Gelip Mack'ın yatağının yanında durdu. Arayı göz kararı hesaplayıp öyle bir vurdu ki, vuruştan Mack'ın pantolon dikişleri söküldü. Ve ancak o zaman durumun korkunçluğunu kestirebildi. Çünkü Mack yerinden bile kıpırdamamış, sadece inlemişti.

Hazel bir an bocaladı, sonra korkusunu yenip alın yazgısını hatırladı... İstiridyeler yemeğe mecbur kalacağı Waşington'da nasıl olsa kendini feda edecekti. Hafif bir sesle, «Pekâlâ, Mack!» diye söylendi. «İşi gidip ben halledeyim öyleyse.»

Arkasını döndü, sakin, ağır adımlarla yürüyüp kapıdan çıktı.

Mack dirseğinin üstünde doğruldu: «Şu sersem piçin söylediğini duydunuz mu? Allah kahretsin, nasıl olsa benim yaptığımın daha kötüsünü yapamaz ki... Anneciğim, hemen yatağımı hazırla. Müthiş hastayım, yatmak istiyorum.»

«Zaten yatıyorsun ya!» dedi Whitey No. 2.

31.

BÜYÜKLÜĞE GİDEN DİKENLİ YOL

İnsan kendine yeni bir yön çizdiği zaman genellikle uzunca bir süre geçmişini hatırlamaya çalı-

şır. Hazel de yeni bir yol seçmiş, ya da yeni bir yol seçmeye hazırlanmıştı, «İşi gidip ben hallederim öyleyse» diye attığı zaman bu ona kolay görünmüştü. Fakat siyah selvi ağacının koruyucu dallarının altında oturduğu şu anda, «iş»le neyi amaçladığını kendisinin de bilmediğini kabul etmek zorunda kaldı. Özlemle eski sersemlik zamanlarını düşündü. Herkes onu korur, düşünür, severdi. Gülünç olmayı kabul etmekle borcunu ödemiş sayılırdı kuşkusuz, ama gene de hoş ve sıcaktı o günler.

Joe çok eskiden şöyle demişti: «Benimle beraber oturmandan hoşlanıyorum Hazel. Biliyor musun, sen günah çıkarılan papazlara benziyorsun tıpkı. İnsan sana en gizli sırlarını bile açsa sen işitmez, hatırlamazsın bile onları. Hatırlamış olsan bile dikkat etmediğin için pek fark etmez. Hattâ sen papazdan bile daha iyisin. Çünkü dinlersin, fakat işitmezsin. Ceza vermeyen bir papazsın sen... Ya da teşhis koymayan bir tahlil uzmanı!»

O günler, Hazel'in sorumluluk yüklenmeden önceki güzel günleriydi. Fakat sorumluluk, iyi ile kötüyü ayırmayı, kısaca sağduyuyu gerektirir. Bu da düşünceden başka nedir ki? Hazel gizlice kendini düşünmeye verdi. Hiç kimsenin bundan haberi olmadığı için biraz da utanıyordu. Eski tatlı günlerde olsa, siyah selvi ağacının altına oturup başını kollarının üstüne dayadı mı, bir dakikaya kalmaz uyurdu. Yeni Hazel iki eliyle dizini yakalamış, gelecek için yas tutuyordu. Aklı kapana kısılmış bir fare gibi çırpınıyordu. Durumu planlayıp karar vermeli, bir çözüm yolu bulmalıydı. Uykusu yoktu. Canı kaşınmak bile istemiyordu. «İş»i becermesi gerekti. Ancak «iş» neydi acaba? Çözüm yolu bir anda aklına gelince şaşırdı. Başını dizlerine dayayıp uyumuş muydu yoksa? Sert darbe yemiş gibi kasları gerildi. İçinde, düşen bir şey hissetmişti... Birdenbire aradığı çarenin gözlerinin önünde belirdiğini gördü. Pek onurlu bir çare olmamakla birlikte tek çıkar yoldu bu. Doğrusu ihanet bile denilebilirdi buna.

Hazel'in, sık sık sorular sorduğunu ama yanıt-

ıarını dinlememek gibi hoş bir huyu olduğunu hatırlarsınız herhalde. Herkes bunu doğal karşı'ar, fazla önemsemezdi.

Hazel, «Eğer» diye düşündü: «Sorduğum sorunun cevabını dinlemezmiş gibi görünüp de can kulağıyla dinleyiverirsem ne olur sanki?» Bu biraz dalavere sayılırdı ama niyeti iyi, elde edeceği sonuç da mi'letin canı gönülden istediği şey olduktan sonra...

Sadece dinlemekle yetinmeyip söylenenleri de aklında tutacak, sonra hepsini uç uca ekleyip, yapacağı «iş» üzerinde kafasını çalıştıracak ve böylelikle çözüm yolu bulabilecekti. Bunun için de bir, en fazla iki soru yeterliydi.

Hazel sarfettiği fazla çabadan yorgun düşmüştü. One eğilip başını kollarının üstüne dayadı ve iyi bir iş becermiş olmanın sevinciyle deliksiz bir uyku çekti.

32.

HAZEL ARAŞTIRIYOR

Joe Elegant pek göze çarpmamaya özen göstererek geziden döndü. Ufacık bir şey sezmiş olsa gene tüymeye hazırdı. Hazel'in elbisesi için biraz küfür bekliyordu. Ama kimse ona küfretmeyince içi rahat'adı. O sevinçle Bear Flag'da üç akşam üst üste özel yemekler hazırladı. Neler olup bittiğini merak etmekle birlikte sormaya da çekiniyordu. Onun için, Hazel'in gelip kendisini Bear Flag'ın arkasındaki küçük kulübesinde görmesine çok sevindi.

«Şuraya otur» dedi, «Sana biraz pasta alıp geleyim.» Fırsattan istifade, Hazel odanın duvarlarını süsleyen artist Henri'nin tablolarını seyretti... Biri tavuk tüyü döneminin, diğeri bunu izleyen fındık kabuğu döneminin ürünüydü. Sonra üzerin-

de Joe Elegant'ın her zaman çalıştığı portatif yazı makinesi duran oyun masasına bir göz attı. Makinede yeşil harflerle yazılmış bir sürü açık yeşil renkte kâğıt, düzgün bir deste halinde masanın üstüne dizi'mişti. Makinede bir de kâğıt takılıydı. «Sevgili Anthony West, çok nazikâne...» diye başlıyordu.

Joe elinde bir dilim pasta ve bir bardak sütle içeri girdi. Hazel bunları atıştırırken Joe, iri, nemli gözleriyle onu süzüyor, âdeta bakışlarıyla zorluyordu.

«Nasıl, beğendi'er mi?» diye sordu.

«Neyi?»

«Canım elbiseni tabii.»

«Ha, o mu? Çok müthişti. Herkese enfes bir sürpriz oldu.»

«Görünüşe göre öyle. Mack ne dedi?»

«Bayıldı tabii. Gözleri yaşardı.»

Joe Elegant kötü kötü gülümsedi.

Hazel önemsemez bir tavırla sordu: «Şu bizim Doc'un sıkıntısı nedir Allahaşkına?»

Joe, bacaklarını üst üste atıp yeşil yazı'ı yeşil sayfaları parmaklarıyla karıştırarak, «Asıl sorun, bütün ile bu bütünün bir parçasında. Parça ise bütün demektir.» dedi.

Hazel şaşkınlıkla sordu: «Ne demekmiş o?»

«Durumun hem bir sürü cephesi, hem de bir tek yönü var. Doc'u bir taraftan arzuları, öbür taraftan vicdanı çekiştiriyor. Onun bütün hastalığı deniz, rüzgârlar ve gel git dediğimiz meddücezir... Su hayvanları toplayarak bu zaafını açığa vuruyor. Sonra hazinelerini laboratuvarına taşıyor. Bunları herkesten saklamak, hatta başlarına nöbetçi olarak Fafnir Canavarını dikmek istiyor.»

Hazel az kalsın, «İyi ama onları satmıyor mu?» diye sorup, dinlediğini belli edecekti. «Fafnir isminde bir eksik etekle tanışmıştım» diye mırıldandı. «Bertha Fafnir, daha doğrusu. Üçüncü sınıftaydık. Şükran gününde tahtaya hindi resimleri yapardı. Giydiği kolalı iç çamaşırları da tuhaf tuhaf hışırdardı.»

Joe Elegant sözü yarıda kesildiği için biraz içerlemişti, konuşmasını «Doc'un saplantısını bir imbikten geçirdin mi elinde bunun temsil ettiği şey kalır» diye sürdürdü. «İşte yazmak istediği tez, bu semboldür. Ama bu bile içinde yabancı maddeler bulunan, yeniden imbikten geçirilmesi gereken bir semboldür. Neden? Çünkü başka bir şeyin yerini tutuyor da ondan. Bütün sorun bu sembolün yanlış olmasından doğuyor; yazıyı da bundan dolayı yazamıyor. Yanlış bir yol tutturduğu için sonuçlar da hep yanlış çıkıyor. 'Bir mikroskopa ihtiyacım var' ya da 'Baharda sular çekildiği zaman La Jolla'ya gitmem gerek,' demiyor mu? Ne La Jolla'ya gider, ne de o yazıyı yazar, bak görürsün.»

«Neden peki?»

«Sembol yanlış. Tekrar Doc'taki saplantıyı yani denizi ele alalım. Deniz onun anasıdır. Gerçi annesi ölmüş ama gene de yaşıyor. Doc, anasından miras kalan hazineleri saklamaya çalışıyor. Anlatabiliyor muyum?»

Hazel önemsemez bir sesle, «A, tabii» dedi.

Joe, «Onun sevgiye ihtiyacı var» diye söylendi. «Kendisini anlayabilecek bir insan arıyor.»

Hazel sordu «Herkes öyle değil midir?»

Joe, «Bıraksaydı ona pekâlâ yardım edebilirdim» diye cevap verdi.

«Suzy'ye kesiliyor gibi gelmişti bana!»

Joe Elegant'ın yüzü hoşnutsuzlukla buruştu: «Yeniden yanlış bir adım atmış olur,» dedi, «Yeniden bunalıma düşer.»

Hazel, «Bazı insanların hoşlandıkları şeyden, diğer bazıları hoşlanmayabilir,» diye bir fikir ileri sürdü.

Joe Elegant alay etti: «Yok canım? Hiç duymamıştım bunu...»

Joe Elegant'ın odasından çıkıp mutfaktan geçtiniz mi, bekleme odası işte orasıdır. Becky, ayak-

ları havada, koltuğa oturmuş, mektuplarını okuyordu. «Kalem arkadaşları» kulübünün üyesi olduğundan dünyanın her yeriyle mektuplaşırdı. O sıra elinde tuttuğu pirinç kâğıdına yazılmış mektup Japonya'dan gelmişti. «Sevgili kalem arkadaşım» diye başlıyor ve yarım yamalak bir İngilizceyle devam ediyordu.

Hazel, «Merhaba!» diye bağırdı.

Becky mektubu bıraktı: «Sen hiç Japonya'ya gittin mi?» diye sordu.

«Yoo!»

«Ben de gitmedim. Mack nasıl?»

«İyi. Ha, şey, Becky, Doc'un nesi var acaba, biliyor musun?»

«Aşk» dedi Becky, «Doc körkütük âşık. Değilse bile âşık olması gerek. Sıkı oğlandır.»

«Kazığa oturtulmuş gibi bir hali var.»

«Gerçekten öyle zavallı. Ben olsaydım, yanına varır, elimi yavaşça omzuna koyar ve 'Doc,' derdim...»

Yatak odasının kapısı açıldı, Fauna içeri girdi: «Sesinizi işittim de... O, merhaba Hazel, Becky'yi boş ver, öbür kızlardan kimse yok mu?»

Hazel atıldı: «Sana bir şey soracağım Fauna.»

«Ya... Öyleyse gel şuraya otur bakalım. Bir şey içer misin? Soracağın şey gizli mi? İstersen kapıyı kapatayım.»

Hazel soruların hepsine birden cevap vererek, «Evet» dedi.

Içkiyi içince gözleri parladı «Doc'un sıkıntısı nedir acaba, haberin var mı?» diye sordu.

Fauna, «Eskiden olsaydı söylerdim,» dedi. «Ama şu mahut kravatı taktıktan sonra... Hani bir de o gece...»

«Sarhoştu,» dedi Hazel, «İnsan sarhoş olunca her şeyi söyleyebilir.»

«O söylemez.»

«Yoksa bütün derdi Suzy mi?»

Fauna gülümsedi: «Hiç kuşkun olmasın! Eğer kız sersemin biri olmasaydı, La Jolla'ya beraber

gidip Doc'a yardım ederdi. Allah cezasını versin!»

«Doc tezini yazmaya çalışıyor.»

«Ne yapacağını o da bilmiyor ya,» dedi Fauna, «Değil yazmak, o konuda düşünmüyordur bile.»

«Galiba hiçbir şeyi düşündüğü yok.»

«Ben de onu söylemek istedim işte. Suzy'yi düşünmekten vazgeçse, kendini yazısına verebilir. Fakat bu sadece benim fikrim.»

«Yani demek istiyorum ki, Suzy La Jolla'ya gidecek olursa...»

«Evet, tamam. Ama gitmez ki...»

Hazel, «Doc onu götürmez,» diye düzeltti.

Fauna homurdandı: «Bilen bilmeyen, herkes burnunu sokmasaydı iş böyle çığrından çıkmazdı zaten. Ne yapacağız bilmem vallahi. Bir tane daha parlatır mısın?»

«Yok,» dedi Hazel, «birisini görmem lazım.»

Hazel, dükkândan içeri girdiğinde Joseph and Mary Rivas'ın bir mektubu okumakta oluşu, salt bir rastlantıydı. Joseph and Mary hem okuyor, hem de İspanyolca okkalı küfürler savuruyordu. Mektup James Petrillo'dandı ve çok açık bir anlatımla kaleme alınmıştı. Eğer ileri sürülen tehdit gerçekleştirilirse, şimdiye dek Amerikan hükümetinin yapamadığını Müzisyenler Birliği becerecek, kaçakları ülkeden dışarı sürüp çıkaracaktı. Patron sıkışık bir durumdaydı. Bugüne dek, bükemediği eli öpmek siyasetini izlemişti ama, bu kez Petrillo ona bu hakkı da vermiyordu. Joseph and Mary yavaş yavaş cinayet fikrini benimsemeye başlamıştı.

Hazel, «Ne haber?» diye söze girdi.

«Berbat!»

«Bugünlerde hiç kimse iyi değil» diye doğruladı Hazel. «Doc bile kendinden geçmiş gibi köşesinde oturuyor. Nesi var dersin?»

«Allah bilir ya,» dedi Patron, «herkesin derdi

kendine yeter. Ha, bak, geçen gün tuhaf bir şey oldu. Akşam geç vakit gördüm. Kazanın yanında sokak lambasının aydınlattığı yönde yürüyordu. Yemin ederim ki, orada gizli gizli dolaşan Doc'tu.»

Hazel şaşkınlıkla, «Deme be!» diye mırıldandı.

Patron «Billahi!» dedi, göz'eri sebzelerin, konserve kutularının üzerinde dolaştı ve mukavva Coca-Cola reklamındaki sa'ıncaklı kıza takıldı. Sonra düşünceli bir tavırla, «Biliyor musun,» dedi, «bana, partiden evvel sorsaydın, Suzy için tam kaldırım yosmasıdır, derdim. Ama ne vakit ki her şeyden vazgeçip bu kazanın içine taşındı... Doc onda benim göremediğim bir şey görüyor herhalde. Bir punduna getirip kıza sulansam mı diye de arasıra düşünmüyor değilim hani.»

«Sakın ha» diye karşı çıktı Hazel. «Doc'un sevgilisi o...»

«Kim demiş? Kadınlar kimsenin malı olamazlar. Gidip pekâlâ, penceresinin altında ıslık çalabilirim.»

Hazel yine karşı çıktı: «İyi ama Suzy'nin penceresi yok ki!»

Patron gülümsedi, —Petrilo'nun zehiri kuvvetini kaybetmiş—: «Evet» dedi, «belki onda, benim gözüme çarpmayan bir şey vardır.»

Hazel, «Sakın ha yaklaşayım deme!» diye diklendi.

Joseph and Mary gözlerini indirdi. Sonra gene gülümsedi: «Öyle olsun. Kız kendine bir iş bulmuş, ha?»

Golden Poppy; uzun, dar, yüksek tavanlı bir yerdir. Yer sekiz köşeli küçük taşlarla kaplıdır. Önce yüksek taburelerin sıralandığı, koyu renk cilâlı tahtadan yapılmış tezgâhın üstünde kısa aralıklar'a ufak tefek durur; otomatik pikabın para atılacak yeri, kâğıt peçetelerin içine konduğu kap, tuzluk, biberlik, şekerlik, hardal şişesi, domates salçası vs.

Kenarda mutfağa açılan camlı kapı vardır. Para kasası ön tarafta, sigara satan makine kapının yanındadır. Tezgâhın arkasını boydan boya büyük bir ayna kaplar. Bunun önünde neler yoktur ki; kahve cezveleri, tava ve ıskaralar, üzeri örtülmüş pasta ve börekler, kahvaltılık öteberi, şekerli simitler, bir yığın konserve çorba kutusu, çorba ısıtacağı, boks ve sinema programları, otobüs tarifesi...

Golden Poppy'yi olduğu gibi kabul etmek gerekir. Berbat bir yemek yenilip, iyi kahve içilen, insanın içini kararta, haşin bir yerdir burası. Monterey'de çoğalmaya başlayan masalarında damalı örtüler yayılı, alçak tavanlı, mumlarla aydınlatılmış, duvarları resimlerle süslü küçük cici bici lokantalarla boy ölçüşemez tabii.

Golden Poppy, zaten buna hiçbir zaman kalkışmadı. Soğuk, ıslak çörekleri, kayış gibi etleri, konserve çorbası seven müşterileri burayı yeni açılan yerlere tercih ediyorlardı. Bu adamcağız'lar duvardaki ağlara ve yemek listesindeki şakalara aldırmazlardı. Bunlar için yemek, saçmalığa tahammülü olmayan, ciddi bir ayindi.

En kalabalık zamanlar, sabah yediden sekiz buçuğa kadar kahvaltı, on bir buçuktan bir buçuğa kadar öğle yemeği, altıdan sekize kadar da akşam yemeği saatleriydi. Bu saatlerde gelenler kahve içer, sandviç ve çörek yerlerdi. Geceleri de dokuz buçukta, sinemalar boşaldığı zaman, bir de on bir buçukta son seans dağıldığında kalabalık bastırırdı. Geç kalmış sarhoşlar için sabahın ikisine dek açık kaldığı cumartesileri dışında her gece, tam yarımda Golden Poppy kepenk'erini indirirdi.

Suzy'nin, Ella üzerinde tuhaf, fakat akla yakın bir etkisi oldu. Ella, yorgunluk ve ağrı gibi gereksiz şeyleri yıllardır kendi kendine yasak etmişti. Ne kadar düşkün bir durumda olduğunu aklına getirdiği dakikada, büyük bir olasılıkla intihar ederdi.

Suzy sadece yardım etmekle kalmadı. Bütün işi üzerine aldı; müşterilerle şakalaşır, sandviçleri kızartırken ıslık çalar, Mr. Garrigas'ın o garip ismi-

ni hatırlamakla kalmaz, sebze çorbası sevdiğini de unutmazdı.

Ella, birkaç gün Suzy'yi gözetleyerek ve kızın, eve gidip bir süre dinlenmesi için yaptığı ısrarlara sert bir sesle karşı çıkarak vakit geçirdi. Fakat kendi çevresinde örmüş olduğu yasak duvarının üstünde her gün yeni yeni çatlak'ar belirmeye başlamıştı. Sonra bu çatlaklar genişledi. Müthiş bir yorgunluk, bacaklarda şiddetli sancılar, mide ağrıları, hep birden sökün ettiler. Ella en sonunda, bitkinliğini kabul etmek zorunda kaldı. Eve gidip bir saat kadar uzanmayı önceleri günah sayıyordu. Sonra bu bir alışkanlık, giderek iptilâ halini aldı.

Gece dokuz buçuktan sonraki kalabalık dağılıp da Suzy, «Haydi artık, sen eve git de iyi bir uyku çek!» dediği zaman, bunu çok doğal bulmaya başladı.

Suzy yalnız işi kusursuz yönetmekle kalmıyor, her zamanki neşeli, canlı görünümüyle yeni müşteriler çekmesini de biliyordu.

Her gece on bir buçukta dört kocaman güğüm taze kahveyi hazır bulundurur, sosisleri yağlı kâğıda sarıp buzdolabına dizer, domatesleri dilim dilim keser, sandviç ekmeklerini ısıkaranın altındaki çekmeceye doldurur, son seansın bitip müşterilerin hücum etmesini beklerdi.

Suzy arı gibi çalışıyordu. İçine bin türlü öteberi doldurulan sandviçler, peynirli sıcak sandviçler, köfteli sandviçler ve hiç bitip tükenmeden kahve, kahve... Para kasasının çıngırağı duyulur, bozuk paralar kasanın önündeki yuvarlak kauçuğun üstüne yuvarlanır, bazen de ufak lastik kabarcıklara takılıp dikine dururlar.

«Bir yerde buluşsak nasıl olur, Suzy?»
«Pekâlâ. Buluşalım.»
«Söz mü?»
«Söz ama kocam da gelebilir mi?»
«Vay, sen evli misin?»
«Seninle buluşacak olursam evlenemem tabii.»
«Çok hoş kızsın Suzy!»

«Sen de fena sayılmazsın hani. İşte paranın üstü.»

«Sende kalsın.»

«Teşekkürler. Sandviçler geliyor.»

Suzy, ısmarlanan şeyleri yetiştirirken, bir yandan da kaşla göz arasında kirli tabakları sabunlu suya daldırıp çıkarır, mus'ukta temiz suyla çalkalar, kurulayıp dizerdi.

«Hey, Mr. Gelthain, şemsiyenizi unuttunuz.»

«A, sahil... Teşekkür ederim.» Dalgın müşterinin verdiği yirmi beşlik bahşiş, üzerinde «Joe» yazılı teneke kutunun deliğinden içeri kayardı.

Her sabah Joe Blackey kahvesini içmek üzere uğradığında önüne küçük bir yığın halinde gümüş paralar sürülür ve bu miktar hesap defterine işlenirdi. Yirmibeş'likler hayret verici bir hızla artıyordu.

Saat on ikiyi beş geçe Hazel içeri girdi ve iskemle boşalana kadar duvara dayanıp bekledi.

«Merhaba, Hazel. Ne vereyim sana?»

«Kahve olsun.»

«Al bakalım, ibu da benden. E, ne var ne yok?»

«İyilik vallahi.»

Kalabalık yavaş yavaş dağıldı. Bir süre sonra kimse'er kalmamıştı. Suzy becerikli elleriyle Golden Poppy'nin gece tuvaletini yapmaya başladı; iskaralar kazındı, tezgâh tertemiz yıkandı, ketçap şişelerinin ağızları silindi. Suzy bir ara işinden başını kaldırdığında Hazel'in yerleri süpürmekte olduğunu gördü.

«Sen ne yapıyorsun orada Allahaşkına?»

«Yolumuz nasıl olsa aynı değil mi? Beraber gideriz diye düşündüm.»

«Pekâlâ,» dedi Suzy, «Hem de kitaplarımı taşırsın.»

«Ne?»

«Hiç, şaka ediyorum.»

Hazel ciddiyetle, «Çok komik!» dedi.

Alvarado Sokağı boyunca yürüdüler. Neon lambalarıyla kaldırımların üzerine ışık saçan barlardan başka her yer kapanmıştı. Presidio'ya gelince dur-

dular ve kenardaki demir parmaklıklara dirseklerini dayayarak, körfezin karanlık sularında sallanan balıkçı kayıklarını seyrettiler. Sonra demiryo'unu aşıp askeri depoyu geçerek yukarı başından Sardalye Sokağına girdiler.

Hazel sonunda çenesini açabildi: «Hoş kızsın, Suzy.»

«Anlamadım.»

«Şey, bizim Doc'un sıkıntısı nedir dersin?»

«Ben nereden bileyim?»

«İçerledin mi Doc'a?»

«Sen kendi işine baksan nasıl olur?»

Hazel atıldı: «Pekâ â, ziyanı yok. Akıllı olmadığımı biliyorum ben. Hoş herkes de biliyor ya zaten...»

«Bununla, benim işlerime burnunu sokmamanın ne ilgisi var sanki?»

Hazel, «Kimse bana önem vermiyor» diye homurdandı. Sonra kelimelerin üstünde durup düşünerek: «Söylenenleri dinlemiyormuşum, Doc söyledi. Ama o bu hal'imden hoşlanıyormuş.»

Bir süre konuşmadan yürüdüler. Sonra Hazel çekingen bir ses'e, «Benim için elinden gelen her şeyi yaptı» dedi. «Bir kere namusuma kefil oldu. Oysa bende namus ne gezer? Bir defasında da, ayağımdaki yarayı açıp içine o tozdan dökmeseydi şimdi kötürüm olacaktım.»

Suzy cevap vermedi. Kaldırımlardan çıkan ayak sesleri ilerdeki sardalye yapımevlerinin metal duvarlarına çarpıp geri geliyordu.

Hazel söylendi: «Doc'un başı dertte.»

Ayak sesleri sokağı çınlatıyordu.

«Kimin başı dertte olsa doğru Doc'a koşar,» dedi Hazel. «Şimdi o sıkıntıda ya, kimsenin gittiği yok.»

Ayak sesleri...

Hazel üste'ercesine mırıldandı: «Doc'a muhakkak yardım etmeliyim. Ama nerede bende o akıl?»

Suzy sordu: «Benim ne yapmamı istiyorsun?»

«Şey, gidip onunla bir konuşamaz mısın?»

«Hayır.»

«Eğer senin bir sıkıntın olsa, Doc sana yardım ederdi ama.»

«Hiçbir derdim yok benim. Onun sıkıntısı olduğunu nereden biliyorsun sen?»

«Biliyorum işte. Doc'u biraz sevdiğini sanırdım.»

«Niye sevmeyeyim? Hasta filan olsa, ya da mesela ayağı kırılsa, bir kâse çorba götürürdüm tabii.»

«Ayağı kırılırsa suların çekildiği zaman La Jolla'ya gidemez ki...» dedi Hazel.

«İyi ama ayağı kırılmadı ya...»

La İda'nın önünden geçerlerken Hazel sordu: «Bira ister misin?»

«Hayır, teşekkür ederim. Sen Sefalet Palas'a gitmiyor musun?»

«Hayır, önce birini görmem lâzım...»

Suzy, «Eskiden» dedi, «çocukken, pederle valdeye bir sigara tabakası yapmıştım...»

«Beğenmediler mi?»

«Tabloya ihtiyaçları yoktu ki...»

«Sigara içmezlerdi değil mi?»

«Evet» dedi Suzy, «Allah rahatlık versin.»

Hazel bitkinlikten ölecekti. Hayatı boyunca hiçbir zaman bir sorun üzerinde iki dakikadan fazla kafa yormamıştı. Dört saattir devam eden bu seferki zorlama, zekâ kaynaklarını kurutmuştu. Oysa işi de daha bitmemişti. İki ziyaret daha yaptıktan sonra siyah selvi ağacının altına çekilerek topladığı bilgiyi elekten geçirmesi gerekiyordu. Şimdilik çevresinde hiçbir umut ışığı gözükmüyordu. Zihnindeki resimler, çocukların gözlerini dayayıp çevire çevire seyrettikleri oyuncaklar gibi sürekli renk ve biçim değiştiriyordu. Hazel'e, beyninin içinde bir şeyler vızıldıyormuş gibi geldi.

Sihirli gecenin zevkine daha iyi varabilmek için bir an durdu. Suzy'nin içine girip gözden kaybolduğu kazana doğru bakınca, sokak lambasının ışığında bir gölgenin kımıldadığını gördü. «Beni ilgilendirmez ki» diye düşündü.

Merdivenleri tırmanıp Batı Biyoloji'nin kapısını tıkırdattı.

Doc, yatağının kenarına oturmuş, deniz hayvanlarını toplamakta kullandığı ıvır zıvırı seyrediyordu; ağlar, kovalar, kavanozlar, ilaçlar, İngiliz tuzu, mentol, lastik çizmeler ve eldivenler, cam plaklar, ipler... Her şey hazırdı. İki cep feneri piliyle işleyen motoru, pompası, yolculukta taşınabilecek kadar küçük akvaryum masanın üzerindeydi. Camın arkasındaki deniz suyunun içinden yükselen hava kabarcıklarını asık bir yüzle seyrederken, «Gel içeri» diye seslendi Doc. «Hoş geldin.»

Hazel, «Biraz vakit geçireyim diye uğradım.» dedi.

«İyi. Hoş geldin. Özel işi için olsa bile insanın kendi kendine konuşması biraz tuhaf kaçıyor. Ama sen bu iş için biçilmiş kaftansın, Hazel.»

«Ha, şey, Doc. Şimdi hatırıma geldi. As... Astrofizik ne demek?»

«Gerçekten söylememi istiyor musun?»

«Vallahi söylemesen de olur. Merak etmiştim de... Üniversitede o kursa yazılmıştım.»

Doc ürperdi: «Kapat artık bu konuyu.»

«Sana bir şişe içki getirdim.»

«Ahbaplarını hiç unutmazsın maşallah. Sen de içer misin?»

«Tabii» dedi Hazel. «Sahiden La Jolla'ya gidiyor musun, ha?»

«Gitmem gerek ama, bir türlü karar veremiyorum. Öyle dallandırıp budaklandırdım ki...»

«Kimse gideceğini sanmıyor.»

«İşte gitmemi gerektiren de bu zaten.»

«Sen istemiyor musun gitmeyi?»

Doc yavaşça, «Bilmiyorum.» dedi.

Yataktan kalkıp bir pilin üzerindeki teli çıkardı: «Boşuna ziyan etmeyelim.» dedi. Sonra, «Bahçenin bir köşesine bırakılan T modeli Ford otomobili gibi bütün parçalarını söküp ortaya yaydım. Gene de bo-

zukluğun nerede olduğunu anlayamadım. Sökülen parçaları bir araya getireceğimden bile kuşkuluyum.»

Hazel söylendi: «Ben yardım edeyim. T. modellerinden biraz anlarım.»

«İnsanlardan da anlıyorsun galiba?»

Hazel utangaç, başını önüne eğdi. Şimdiye dek hiç kimse onu bir şey bildiği için suçlamamıştı.

Doc güldü: «Çok iyisin Hazel.»

«Şey, senin derdin ne be Doc?»

Hazel, ağzından fırlayıveren bu soruya kendi de şaştı. Fakat Doc mantıklı bulmuştu.

«Allah bilir,» dedi. «Kendini hak'ı görmenin anlaşılması güç bir çeşidi galiba. Öğrencilere ufak bir yardımım olsun istemiştim. Belki de babalık duygusunun yerini tutan bir istekti. Şimdi, bu yardımı yapabilsem bile pek zayıf bir şey olacağını anlıyorum. Ama bu den'i yaygara kopardıktan sonra artık geri dönemem.»

Hazel bilgi kırıntılarını karıştırdı: «Fauna ile birlikte yaptıkları şeyler için Mack çok üzülüyor,» dedi. «Âdeta hasta oldu.»

«Hasta olmasına gerek yok. Her şeyi karıştıran benim.»

«Yani Suzy'yi alaydım mı demek istiyorsun?»

«Öyle, ya. O zaman bu zaman hep bu konuyu düşünüyorum. Onunla olduğum birkaç gün, kendimi her zamankinden çok daha değişik ve iyi hissetmiştim. İçimi kemiren sıkıntıdan kurtulmuş, kendimi hazırlamıştım.»

«Suzy'ye mi?»

«Galiba. Benim, alışılmış sınırlar dışına çıkan, serbest, vahşi fikirlere sahip bir insan olmam gerek. Oysa ne yaptım? Pis bir hesaba kalkıştım, mihenk taşı olarak öğrenimi, tecrübeyi, yetişme tarzını, hattâ soyluluğu aldım. Tanıdığım kötü insanların pek çoğunda bunların en âlâsı yokmuş gibi. İşte mesele bundan ibaret, Hazel. Anlattıkça daha açık görüyorum, sonuç böyle oldu.»

«Niye bir kez daha denemiyorsun, Doc?»

«Nasıl?.»

«Neden eline bir paket çikolata veya bir demet karanfil alıp kapısını vurmuyorsun?»

«Her şeye yeni baştan başlamak biraz tuhaf değil mi?.»

Hazel başını salladı, «Bütün kadınlar böyle şeylerden hoşlanır.»

«Sen bir şeyler keşfettin galiba. Suzy'yi gördün mü?»

«Gördüm. O kazanı öyle güzel yapmış ki... Golden Poppy'de kendine bir iş bulmuş.»

«Sağlığı nasıl? Sana ne söyledi?»

Hazel beleğirin tozlarını yeniden üfledi. «Çocukken babasıyla annesine bir sigara küllüğü yapmış...» Birden söylediği şeyi anlamsız bulup sözünü yarıda kesti.

«E, sonra ne olmuş?» diye ilgiyle sordu Doc.

«Onların küllüğe ihtiyacı yokmuş.»

«Suzy mi anlattı sana bunu?»

«Evet.»

Doc, «Gel birer kadeh içelim» dedi.

«İçemem, Doc. Bir tane daha var... Yani, şey, birisini görmem lazım.»

«Gecenin bu saatinde mi?»

«Evet.» Sonra Hazel itiraf etti: «Bana çok iyi davrandın Doc. Sana kalleşlik yaparsam ayıp olur.»

Doc, başını sallayarak doğruladı: «Ayıp olur tabii.»

«Ama yaptım bile...»

«Neyi?..»

«Söylediklerime hiçbir zaman kulak asmadığın için seni severim, demiştin hatırlıyor musun?»

«Tabii hatırlıyorum.»

Hazel'in gözleri ürkek ve utangaçtı. «Bu sefer dinledim,» dedi.

«Ne çıkar bundan?»

«Doc...»

«Efendim?»

«Joseph and Mary kazanın etrafında dolanıp duruyor.»

Hazel, bu denli yorulduğunu hiç hatırlamıyordu. Alışık olmadığı bunca dalavereyle kafasını yormuş olmasına karşın korktuğu başına gelmiş, hiçbir şey elde edememişti. İşe başladığı zaman, kendine yol gösterecek bir ışık bulacağını ummuştu. Elde ettiği şey, ona Henri'nin fındık kabuğu ile yapılmış tablolarını hatırlattı. Günlerce uyumak, kendini artık yabancı hissettiği bu dünyaya bir daha gözlerini açmamak üzere uyumak istiyordu. Her şeyi karıştırmıştı. «Washington'da da acaba işleri böyle karıştıracak mıyım» diye düşündü.

Yorgun adımlarla boş arsadan yürüdü, tavuk gezintisini aşıp Sefalet Palas'a yöneldi. Lambayı yakmadan, yatağa girip başarısızlığını uyku ile örtmek istiyordu.

Mack ve oğlanları bekler buldu.

«Hangi cehenneme gitmiştin?» diye sordu Mack. «Her yeri ait üst ettik.»

Hazel kaygusuzca, «Hiç, dolaşıyordum,» dedi.

Mack homurdandı, «Allah belanı versin. Kafamı patlattın. Az kalsın tahtalı köyü boyluyordum.»

«Keşke vurmasaydım,» dedi Hazel. «Ovmamı ister misin?»

«Eksik olsun, istemem. Ne haltlar karıştırıyordun sen? Ne zaman bir şey yapmaya kalksan başımız hep belaya girer zaten.»

Whitey No. 2 sordu: «Kimin'e beraberdin?»

«Birçok kimselerle. Şöyle etrafta dolaşıyordum.»

«Kimmiş o birçok kimseler bakalım?»

«Joe Elegant, Suzy, Fauna, Doc.»

Mack yerinden zıpladı. «Suzy'yi de gördün mü?»

«Tabii. Kahve içmek için Poppy'ye kadar inmiştim.»

«Kahve içene bakındı hele!»

«Suzy ısmarladı,» dedi Hazel.

«E, peki, ne söyledi?»

«I kokulun üçüncü sınıfındayken bir küllük yapmış.»

«Tanrım! Sen bana yardım et!» diye bağırdı Mack «Doc için bir şey söylemedi mi yahu?»

«Söyledi galiba.»

«Galiba mı?»

«Benimle böyle sert konuşacaksan soru sormaktan vazgeç. Sonra ben de sert olurum.»

Mack ağırlığını öbür ayağının üstüne verdi.

Hazel, çevresindekilerin düşmanca bakışlarını hissetmişti. Süklüm püklüm mırıldandı: «Dışarıya çıkıyorum ben.»

«Dur biraz. Doc için ne dedi?»

«Onun'la alışverişi olmadığını söyledi. Ancak... Ben dışarı çıkıyorum.»

«Ancak ne?»

«Ancak Doc hastalanırsa ya da ayağı kırılırsa o başka,» dedi.

Mack kafasını salladı: «Bazen beni de kendin gibi düşünmeye yöneltiyorsun. Keşke dışarıya yalnız başına salıvermeseydim seni.»

«Bir zararı olmadı ki...»

«Faydası da olmadı ya. Bahse girerim senin aklın şimdi sırf mikrop harbiyle meşguldür. Doc'u nasıl hasta edebilirim, diye bir dümen arıyorsun...»

Hazel, «Yorgunum,» dedi. «Şu anda sadece yatmak istiyorum.»

«Yat zıbar! Sana engel olan kim?»

Hazel, elbisesini bile çıkarmadan yatağa uzandı. Fakat Salinas taraflarından güneş yükselene kadar uyuyamadı. Beyni cılk yara olmuştu. Sorumluluk duygusunun mahmuz ve kamçı vuruşlarından vücudu perişan bir haldeydi.

33.

DAVULUN SESİ UZAKTAN HOŞ GELİR

Hazel ayrıldıktan sonra Doc, uzun süre yerinden kımıldamadı. Göğsü sıkışıyordu. Boğazı kurumuştu. Bilincinin üst katmanında kendini seyretti... Kesinliğe, yasa ve düzene alışmış, deneyimli bir dü-

şünür, bir bilim adamıydı o. Ancak ölçülerle tadılabilen ya da görülüp işitilenleri gerçek o'arak kabul edebilirdi. Onun benimsediği konular, bilimin şaşmaz yasalarıydı; bunlara uymaktan başka bir şey yapamazdı. Bu kuralları çiğnemekle sadece günah işlemiş sayılmaz, aynı zamanda bir teh'ike de yaratmış olurdu. Çünkü yasalara karşı gelmek anarşi doğurur. Doc, korkudan buz kesildi sanki.

Bilincinin orta katmanı, bu yenilgisine kahkahalarla gülüyordu. «Ben seni uyarmamış mıydım? Bunca yıldır kendi kendini aldattığını söylememiş miydim? Haydi bakalım, şimdi o ünlü tahlillerine dön de görelim.»

Alt katman sıkıntıyla kıvranıyor, bir yandan da, bu sıkıntının gerekli ve iyi bir şey olduğunu mırıldanıyordu.

Orta bilinç işleri karıştırıyordu. Doc, «Durumu bir gözden geçirelim» diye düşündü. «Yapılacak bir sürü işi olan bir adam var ortada. Bir de kız var... Ama ne biçim bir kız? Bu kızın her şeyini iyi olarak kabul etsek bile olumlu bir sonuca varamayız. Bu kızla benim birleşip başarılı olmamıza olanak yok... Kesinlikle. Yalnız cahil olsa neyse... Üstelik, tabiatı da çok haşin. Bütün cahiller gibi her şeyi biliyorum sanıyor. Esasını araştırmadığı şeylerden bile emin; hem kendi için, hem de başkaları için emin. Bir iki ay sonra erdem satmaya başlar. E, sonra özgürlük ne olacak? Senin emellerin de kötü bir oyuncunun tenis topuna dönecek. Yok, yok... Bu saçmalıktan vazgeçmeli! Unutmalı bunu! Böyle bir şeyin oluru olacağı yok... Zaten sen de istemiyorsun ki...»

Orta bilinç, alaylı bir sesle, «Vazgeçemezsin.» dedi. «Ne olursa olsun, artık o kız senindir. Şu nabzının atışına bir bak, kalbinin gümbürtüsünü dinle hele... Neden bunlar? Kazan kapağının küt diye kapandığını duydun da ondan. Bunun ne anlama geldiğini henüz bilmiyorsun ama sabah saat üçü on üç geçe kapanan bu kapak senin içine bir kurt düşürdü, değil mi?»

Alt bilinç homurdanıyordu: «Hiçbir şey bütünüyle kötü değildir. İyi ile kötü her zaman bir aradadır. Kötü, iyinin bir kısmıdır. Senin ne denli yakının olursa olsun, tanıdığın insanlar arasında hepten kötü birini hatırlıyor musun? Bırak beni, dışarı çıkayım. Yoksa sana bir pençemi geçirirsem, ölünceye kadar iflah olmazsın. Bırak çıkayım, diyorum. Şu alev a'ev yanan şeyi görüyor musun? Gazap derler buna. Eğer özgür kılınmazsa, seni hasta edip çıldırtıncaya kadar uğraşır. Saat kaç şimdi? Demir kapağın kapandığını duydun tabii.»

Doc saatine baktı... Üçü on yedi geçiyordu. «Seni it oğlu it» diye söylendi yüksek sesle. Işığı söndürüp pencereye gitti ve sokak lambasının aydınlattığı boş arsaya doğru baktı. Sonra kapıdan fırlayıp merdivenlerden aşağı süzüldü, sokağın karanlık yerlerinden süzülerek karşı kaldırıma geçti.

Patron, pastı koskoca bir borunun üstüne oturmuş, içinde bulunduğu bilmeceyi çözmeye uğraşıyordu. Her şeyi teker teker ölçüp biçmiş olmasına karşın işin püf noktasını bir türlü bulamamıştı. Bir yanda genç, yakışıklı, şık giyinen, cepte mangizi bol yani kendisi vardı. Öbür yandaysa hurda bir lokomotif kazanının içinde kör boğazını doyurmak için çalışan, bini bir paraya kadınlardan biri vardı. Patron, kullandığı pek de bilimsel sayılamayacak yöntemlerin genellikle yeter derecede işine yaradığını biliyordu. Bunlara güvenebilirdi. Birkaç güzel söz söyleyip cazip vaatlerde bulunur, biraz da ikramdan kaçınmazsan sorun çözümleniverir. Fakat yedekte daima bir miktar kuvvet bulundurmak da şarttır. Çünkü kadınların kuvvete ihtiyacı vardır.

Yumruklarını sıktı. Bu karı deliydi. Tıraşlarına hiç kulak asmamış, zor kullanmaya kalkınca da karı demir kapıyı suratına kapatmıştı. Hem de öyle kapatmıştı ki, az kalsın parmakları uçuyordu. Dört tırnağı kırılmıştı. Pis kaltak! Acı acı bunları düşünürken Doc'un kendisine yaklaştığını duymadı.

Doc, Patronun çizgili gömleğinin yakasını kavradı, şiddetle ayağa kaldırdı. Patron da kendi-

ni tutamadı, bir tekme atıp Doc'un ayaklarını yerden kesti. İkisi birden yere düşüp otların arasında yuvarlanmaya başladılar. Joseph and Mary dizi ile Doc'un er bezlerini ezmeye çalışırken Doc da güçlü parmaklarıyla hasmının boğazını sıkıyordu. Patron, Doc'un başparmaklarının, gırtlağının tam altındaki noktayı hedef aldığını hissetti. Ellerini ileriye uzattığı sırada Doc'un parmakları amacına erişmişti. Patronun gözlerinde pırıltılar uçuşuyor, beyni karıncalanıyordu. Birkaç saniye içinde gırtlak borusunun parçalanacağını ve öleceğini anladı. Buna defalarca tanık olmuştu. Kendini bırakmaktan başka çaresi yoktu... Korkudan ecel teri dökü yordu; parmakların gevşediğini hissetti.

Hareketsiz yattığı sırada, perişan zihnini çalıştırarak nasıl kurtulabileceğini hesapladı... Tekrar er bezlerine mi, başa ya da çeneye mi saldırmalıydı? Bir ıskalarsa hapı yutardı bu kez. Elini kıpırdatamayacak kadar halsizdi. Yanlış bir şey söyler de parmaklar gene sıkmaya başlar diye korkusundan sesini bile çıkarmadı. Sadece fısıldadı. «Teslim, Doc. Sen kazandın...»

Doc da aynı fısıltıyla cevap verdi: «Kızın yanına bir daha gideyim dersen parçalarım boğazını.»

«Gitmeyeceğim. Vallahi gitmeyeceğim.»

***

Bakkal dükkânının tavanından sallanan yedi mumluk ampulün ışığı altında Joseph and Mary, ezilmiş parmaklarıyla çeyreklik bir şişenin tıpasını çıkarmaya çalışıyordu. Çıkardıktan sonra Doc'a uzattı.

Doc, öfkeyi izleyen bir sersemlik içindeydi. Kendini gülünç hissediyordu. Viskiden bir yudum alıp şişeyi tezgâhın arkasına doğru itti. Joseph and Mary içer içmez iki büklüm oldu ve öksürerek ağzındakileri etrafa püskürttü. Doc tezgâhın etrafından dolaşarak koşup sırtına vurmak zorunda kalmıştı. Konuşabilecek duruma geldiğinde Joseph and Mary, hayretle Doc'a baktı.

«Aklım ermedi» dedi. «Bu numarayı sen nereden öğrendin? Az kalsın haklıyordun beni.»

«Niyetim de oydu galiba» dedi Doc. «Herhalde öyle istemiş o'acağım.» Mahcup mahcup gülümsedi. «Suzy'ye balta oluyorsun sanmıştım.»

Joseph and Mary, «Olmuştum bile» diye söylendi. «Ama billahi senin ona karşı böyle ilgi duyduğunu bilmiyordum.»

Doc karşı çıktı: «Aramızda hiçbir şey yok. Sen bana şuradan biraz daha içki versene.»

«Demin yaptığın şaka değildi ama. Bunda sinirlenecek ne var? Kız zaten beni halı sil'ker gibi silkeledi. Allah kahretsin, o cenabet kapının, parmaklarımı uçurmasına ramak kalmıştı. Seninle yarışacak değilim, al, tepe tepe kullan, Doc.»

Doc, «Beni görmek bile istemiyor» dedi.

«Yok yahu? Sıkıntısı neymiş peki?»

«Kimbi'ir?»

İkisi de dirseklerini tezgâha dayayıp birbirlerinin yüzüne baktılar.

«Benden yana paso!» diye mırıldandı Joseph and Mary. «Aklım ermedi bu işe. Sen şimdi ne yapacaksın?»

Doc güldü: «Hazel çiçeklerle bir paket çikolata götürmemi söylemişti.»

«Fena da olmaz. Ama şu kızı anlayamıyorum.»

Patron bir yudum viskiyi biraz da çekinerek boğazından aşağı yol'adı; içki berelenmiş yerden geçerken irkildi, «Hafif yollu kafadan kontak galiba?» diye konuşmasını sürdürdü. «Böyle bir kontağın yaptığı şeyler de akıllı uslu olmaz ya... Denesen biraz yola gelmez mi acaba?»

«Kaç kez denedim.»

«Fayda etmedi, ha?»

«Kesinlik'e. Delilik parayla pulla değil ki...»

Joseph and Mary «Böylelerini çok gördüm. Sanırım yapılacak hiçbir şey de yok.» Birden gözleri parladı, «Şu körolası kapı deliğinden konuşurken bana bir şey söylemişti; şimdi hatırladım. 'Sapına kadar erkek birini arıyorum. Bulunca balıkla-

ma dalacağım' demişti. Ben, 'Va Doc?' diye sorunca, 'Geç bir kalem onu' dedi. 'Fazla hanım evladı'...»

«Doğru söylemiş.» dedi Doc.

«Ben pek öyle düşünmüyorum, Doc. Hani şu ellerini boğazıma çengellediğin zaman, eğer direnseydim... Şey, acaba işimi bitirir miydin?»

«Bilmem... Ben de pek inanmıyorum ama herhalde işin tamamdı. Oysa şimdiye kadar böyle bir şeyi hiç denememiştim. Niçin böyle oldu? Sen ne dersin?»

«Vallahi bence e'leriyle adam öldürmeye kalkan bir kimse pek hanım evlâdı sayılmaz. Şu çeyreklik şişeyi hele bir bitirelim de sana yardım edeyim, Doc.»

«Nasıl yardım?»

«Çiçekler için!» diye sırıttı Joseph and Mary. «Daha sabaha bir saat var. Lighthouse Caddesindeki evlerin bahçeleri pıtrak gibi çiçekle dolu.»

34.

DOLDUR BANYOYU, GİR İÇİNE

Joe Elegant Bear F'ag'da sadece aşçılık yaptığı, hır çıkaran müşterileri kapı dışarı etmek görevini üzerine almadığı için geceleri nöbet tutmazdı. Erkenden odasına çekilir, saati dörde ayar ederek yatardı. Böylece, yeşil kâğıdın üzerine yeşil harflerle yazı yazmak için her sabah üç dört saat makinesinin başına geçmek fırsatını bulurdu

Balıkçıl kuşları morina avına hazır'anıyorlardı. Körfezin üstüne, buruşturulmuş küçük pembe kâğıt parçalarına benzeyen bulutlar yığılmıştı. Joe, kazan kapısının önünde çiçekleri gördü. Durumu iyice anlayabilmek için daha yakına gitti. Lâle, gül goncaları, zambak ve fulyalardan yapılmış kocaman bir demetti bu. Sapları bir laboratuvar ka-

vanozunun içinde olmasa kimin gönderdiği kesinlikle anlaşılamayacaktı.

Piyango ve nişan partisinden beri Joe Elegant'ın başı belaya girmemişti. Fakat Sardalye Sokağında pek dostça bir hava da sezmiyordu. Hemen Bear Flag'a döndü ve haberi, bir tepsinin içine koyduğu kahve ve kurabiyelerle birlikte Fauna'ya sundu.

Haber saat sekize doğru Sefalet Palas'a da ulaşmıştı. Erkenciler La İda'da toplanmış sabah viskiyle beraber sanki bunu da mideye indiriyorlardı.

En seçkin yer, Bekleme Odasındaki, boş arsaya bakan pencerelerin önüydü. Mack orada bir perdenin arkasına saklanmış, Fauna'nın kurabiyelerini atıştırıyordu. Kızlar en yeni sabahlık'arını giymiş, etrafta dolaşıyorlardı. Sekiz buçukta seyirciler kazan kapağının gıcırtısını duydular. Herkes birbirini susturdu. Suzy, elleri ve dizleri üstünde emekleye emekleye kafasını delikten dışarı çıkarınca, burnu bir öbek çiçek yığınının içine dalıvermişti. Kız epeyce bir zaman alık alık seyretti, sonra uzanıp çiçekleri içeriye aldı. Demir kapı kapanmıştı.

Tam dokuzda Suzy yeniden delikten çıktı ve hızlı adımlarla Monterey'e doğru yürüdü. Dokuz buçukta geri dönmüştü. Doğru kazana girdi ve az sonra bavulunu ite ite dışarı çıktı. Seyirciler korku ile susuyorlardı. Fakat bu ancak bir an sürdü. Suzy merdivenleri tırmanıp Bear Flag'ın zilini çaldı. Fauna kapıyı açmadan önce, kızları odalarına kovup Mack'ı da arka kapıdan çıkartmıştı bile.

Suzy, «Burada banyo yapabileceğimi söylemiştin» dedi.

«Keyfine bak,» diye cevap verdi Fauna.

Bir saat sonra su sesleri kesilince, Fauna banyonun kapısını vurdu, «Biraz tuvalet suyu ister misin?»

«Teşekkür ederim,» dedi Suzy.

Birkaç dakika içinde, temizlenmiş, taranmış olarak dışarı çıktı.

«Bir fincan kahveye ne dersin?»

«Iyi olurdu ama vaktim yok. Banyo için teşekkürler. Böyle girilip içine oturulan banyoyu hiçbir şeye değişmem.»

Perdenin arkasından gözetleyen Fauna, kızın emekleyerek yeniden kazana girdiğini gördü.

Fauna yatak odasına koşarak çarçabuk bir şeyler karaladı ve Joe Elegant'a kâğıdı verip Batı Biyoloji'ye yolladı. Kâğıdın üstünde şunlar yazılıydı: «Bugün işe gitmiyor.»

35.

İL N'YA PAS DE MOUCHES SUR LA GRAND MERE

Doc, en yeni elbiselerini yatağın üstüne serdi. Defalarca yıkanmış hâki renkli panto'onunun üzerinde soluk asit lekeleri görülüyordu. Beyaz gömleği eskilikten sarımtırak bir hal almıştı. İlk defa olarak, ceketin dirseklerinin adamakıl'ı erimiş olduğuna dikkat etti. Sonny Boy'da yemek yedikleri gece taktığı kravat da lekeliydi. Bavulunun dibinden, askerlikten kalma siyah kravatı bulup çıkardı. Hayatında ilk kez elbiselerinden hoşnut değildi. Buna önem vermek saçmaydı ama gene de veriyordu işte. Bir süre oturup önündeki eşya'arı ve kendi hayatını seyretti. İkisini de gülünç buldu. O anda korkudan titrediği de gülünç bir gerçek değil miydi zaten?

Çıngıraklı yılanlar çatallı dillerini dışarı çıkarıp Doc'un söylediklerini dinlemeye hazır'andılar.

Doc, «Karşınızda duran şu serseme iyice bir bakın» dedi, «Makul bir insan sayılırım ben. Bir ölçüde akıllıyımdır da... Zekâ testinde yüz seksen iki numara almıştım. Şikago Üniversitesi mezunuyum, doktoramı da verdim. Kendi alanında epeyce bilgili, diğer alanlarda da büsbütün cahil sayılmayacak bir adam. Dikkat edin bu adama!» Biraz

durdu. Sonra devam etti. «Bu adam kazanda yaşayan bir kıza resmi bir ziyarette bulunmak üzeredir. Hediye olarak da yarım kilo çikolata götürüyor. Bu adamın korkudan ödü patlıyor. Neden acaba? Neden olduğunu söyleyeyim. Kızın kendisini hoş karşılamayacağından çekiniyor da ondan. Kız onu müthiş korkutuyor. Gülünç bir durum ama bir türlü gülmeğe cesaret edemiyor.»

Yılanlar anlamsız bakışlarla Doc'u seyrediyorlardı... Ya da ona öyle geldi.

Yeniden söylendi: «Şöyle de diyebiliriz; başka ne yapabilirim ki? Bacağı kesi'en insanın, kesik yeri 'hatırladığından' söz edilir. Ben de o kızı hatırlıyorum. Onsuz bütün bir insan olamaz. Hatta onsuz yaşadığımı bile farketmiyorum. Hayatta olduğumu en fazla hissettiğim zamanlar, onunla beraber olduğumuz anlardı. Bana kötü davransa bile bu böyleydi. Kavga ettiğimiz sırada bi'e ben bütün bir insandım. O zamanlar bunun önemini pek kavrayamamıştım ama şimdi çok iyi anlıyorum. Aptal değilim. Onu elde edersem çok sıkıntılı anlar geçireceğimi biliyorum. Keşke onu hiç görmemiş olsaydım, diye kendi kendime lânet edeceğim. Ama şurası da bir gerçek ki, o benim olmazsa ben de asla tam bir adam olamayacağım. Sönük ve eksik bir hayat sürüp, ömrüm boyunca her saat, e'imden kaçırdığım kız için yas tutacağım. Sürüngenler ailesinin en akıllı mahlukları olduğunuz için siz hayretle 'Acaba ne gerek var? Hele etrafa bir bak bakalım. Denizde ondan çok daha güzel balıklar var' diyebilirsiniz. Siz karışmayın bu işe. Daha güzel balıklar bir tarafa, denizde ondan başka bir tane bile balık yoktur. Bu balık olmadıktan sonra deniz bomboştur. Bunu böylece kafanıza koyun.»

Doc elbiselerini çıkardı, duşun altına girdi ve derisi kızarıp soyulana kadar keselendi. Diş etleri kanayana kadar da dişlerini fırçaladı.

Elleri ilaçlardan berbat olmuştu. Fakat gene de rengi kaybolmamış tırnaklarını törpüleyip dü-

zeltti. Uzamış saçlarını taradı ve öyle bir tıraş oldu ki, yanakları alev alev yandı. Sonunda hazırdı... Gidişini olabildiğince geciktirmek için oyalanacak başka şeyler aradı. Midesi göğsünü sıkıştırıyor, nefes almasını güçleştiriyordu. «Bir yudum viski içeyim» diye düşündü. «Ama kız ağzımdaki kokuyu alınca neden içtiğimi anlar. Acaba o da korkuyor mu? Kimbilir? Kadınlar duygularını erkeklerden daha kolay saklarlar. Allahım, ne aptalım ben. İmkânı yok bu şekilde gidemem. Neredeyse dökülecektim. Sesim de titrer. Aman be! Şu pis... Yok, yok, doğru değil bu. Onu kötülemekle cesaretin yerine gelmez ya... O seni ziyaret etmiyor ki, sen ona gidiyorsun. Niye acaba kendi kendime 'sen' diye hitap ediyorum. 'Ben'den korkuyorum da ondan galiba?»

Sonunda bir şey yapmaya karar verdi; gramofonun yanına gidip «Art of the Fugue» isimli plağı buldu. «Bunun ihtişamı da bana cesaret vermezse artık her şeyden vazgeçmeli» diye düşündü. Sonra kıpırdamadan, Bach'ın bir dünya yaratışını, üzerini insanlarla doldurup örgütleyişini ve sonunda bu dünya ile mücadele edip mahvoluşunu dinledi. Müzik tıpkı Bach'ın cümlesini tamamlayamadan ölüp susuvermesi gibi, sona erdiği zaman Doc cesaretine yeniden kavuşmuştu. Kendi kendine, «Bach vahşiyane dövüştü» diye mırıldandı. «Yenilmedi. Eğer yaşasaydı, kazanmasına imkân olmadığı halde savaşa ne olursa olsun devam ederdi.»

Sonra birdenbire bağırdı: «Biraz izin verin bana! Düşünmem lazım. Bach'da var olan, benim delicesine arzu ettiğim şey nedir? Yiğitlik değil mi? Ruhun en heybetli özelliği yiğitlikten başka nedir? İnsanda bundan daha soylu bir vasıf bulunabilir mi?»

Durdu. Görünmeyen gözyaşlarıyla harap oluyor gibiydi. «Neden bunu daha önce düşünmedim?» diye inledi. «Hayatta en fazla takdir ettiğim şey göz'erimin önündeydi ve tanıyamadım. İhtiyar Bach'ın sanatı, ailesi, arkadaşları vardı. Herkesin

bir şeyleri vardı. Halbuki Suzy'nin nesi var? Cesaretten başka hiçbir şey. Atom çağında elinde bir sapanla ortaya atılmıştı. Allahın yardımıyla başarılı da olacaktı. Mücadeleyi kazanmadıktan sonra yaşamakta anlam yok.» Düşündü, «Kazanmak ne demek? Ha, evet, biliyorum. Eğer yenilmedinse, kazanmış sayılırsın.»

Sonra Suzy'yi yüzüstü bırakmanın öcünü almak istercesine kendi kendine bir darbe indirdi. «Ne yaptığım belli. Kendi yenilgimi örtbas etmek için Suzy'nin cesaretini ileri sürüyorum. Şunu açıkça kabul etmem lâzım: Kendimi kurtarabilmem için ona ihtiyacım var. Ancak Suzy ile beraber bütün bir adam olabilirim.»

Ayağa kalktı. Artık kendini gülünç hissetmiyordu. Yapacağı şey hiç de komik değildi. Yılanlara, «Hoşça kalın,» dedi. «İyi şanslar dileyin bana...»

Çikolata kutusunu alıp neşeli adımlarla Batı Biyoloji'nin merdivenlerini indi. Karşı kaldırıma geçerken, çevredeki bütün pencerelerden gözetlendiğini bildiği halde hiç aldırmadı. Tam tersine, görünmeyen seyircileri eliyle selamladı.

Isırgan otlarıyla kaplı boş arsada yürürken, «Acaba demir kapıya nasıl vurulur?» diye düşünüyordu. Durdu, yerden paslı bir teneke çivisi aldı ve keyifle kazana doğru gidip demirden duvarı tıkırdattı. Kazanın kapağı hafifçe aralıktı.

Suzy'nin sesi madensel bir yansımayla çınladı. «Kim o?»

«Benim» dedi Doc.

Kazanın kapağı açıldı ve Suzy başını uzattı, «Çiçeklere teşekkür ederim.»

«Sana başka bir şey daha getirdim.»

Kız, Doc'un elindeki çikolata kutusuna baktı. Dört ayak üstünde olduğundan, yukarıyı görebilmek için boynunu kıvırmak zorunda kalmıştı. Doc, kızın yüzündeki anlamın kuşku ya da kararsızlıktan mı, yoksa kasların gerilmesinden mi doğduğunu anlayamadı.

Suzy sordu: «Çikolata mı?»

«Evet.»

Kız, «Ne yapayım ben...» diye başladığı sırada Fauna'nın sözleri birden aklına geliverdi: «Neyse» dedi, «Teşekkür ederim.»

Doc nasıl davranacağını şaşırmıştı. Kız boynunu düzeltince Doc'un dizlerinden yukarısını göremez oldu. Doc yeniden havai bir şeyler söylemeyi denedi. Fakat söylediğini kendi de pek miskince buldu: «Bu ciddi bir ziyarettir» demişti. «Beni içeriye davet etmiyor musun?»

«Girebilir misin acaba?»

«Bir deneyeyim.»

«Ama içerisi pek ufaktır.»

Doc ses çıkarmadı.

Suzy söylendi: «Aman, gir içeri Allah aşkına.» Ve başını delikten çekti.

Doc diz çöküp ellerini yere dayadı. Önce kutuyu kapaktan içeri itti, sonra kendisi emekleyerek girmeye çalıştı Tam, «Bu işi de alnının akıyla yapabilen bir insan, artık hiçbir şeyden korkmamalıdır» diye gülümserken pantolonunun paçası kapağa takıldı. Kurtarmaya çalışırken kapak bileğinin üstüne kapandı. Bir ayağından başka her yeri içeri girmişti. Kurtulamadığını görünce, «Burada asılı kaldım» dedi, dudak bükerek.

«Dur biraz» diye mırıldandı Suzy. Sonra Doc'un bacağını kaldırıp paçasını kapıdan kurtardı. «Pantolonun yırtıldı herhalde. Belki ben dikebilirim.»

Doc'un gözleri yavaş yavaş içerinin karanlığına alışıyordu. Bacadan gelen hafif ışık, kapaktan girenle birleşip ortalığı biraz aydınlatmıştı.

Suzy özür diledi: «Girer girmez insan pek bir şey göremez. Şurada lamba olacak, bekle de yakayım.»

«İstemez» dedi Doc. Etrafı biraz seçmeye başlamıştı Albenili perdeleri, boyalı duvarları, üzerinde ayna ve şişeler duran uydurma tuvalet masasını görünce içi acıma duygularıyla burkuldu. «Allahım, şu insanoğlu ne kadar yürekli oluyor» diye

düşündü. Sonra birdenbire, Suzy'nin konuşmasıyla kendine geldi.

«Bizim orada yemek yiyen bir demirci var. Fırsat bulur bulmaz ne yapacak, biliyor musun? Oksijen kaynağını getirip iki tarafta pencereler açacak.»

Suzy'nin heyecanlı sesi duvarlarda yansıyordu. «O zaman pencereye çerçeve taktırıp önüne de küçük saksılar içinde kırmızı ıtır çiçekleri koyacağım. Tabii dışarıyı da boyamak gerekecek. Beyaz yaptırır, kenarlarına da yeşil zırh çektiririm. Belki de ön tarafa parmaklık koyarım. Güllerden gayet iyi anlarım ben.»

Sonra sustu. Kazanı resmi ve sıkıcı bir hava doldurmuştu.

Doc, şaşkınlıkla, «Kazanı nasıl bu hale getirmiş» diye düşündü. «Tıpkı bir ev...» Yüksek sesle, «İyi bir iş becermişsin doğrusu,» dedi.

«Teşekkür ederim.»

Doc düşüncesini açığa vurdu: «Âdeta kendine bir yuva yapmışsın.»

«Rahatlığına hiç diyecek yok. Bugüne kadar Kendi başıma bir odam olmamıştı.»

«İşte şimdi bir tane var» diye söylendi Doc.

«Buradan çıkmamaya bir karar verirsem, vallahi topa tutsalar kıpırdatamazlar!»

Doc cesaretini topladı: «Olanlar için özür dilerim, Suzy,» dedi.

«Bırakalım bunu. Zaten kusur sende değil ki...»

«Bütün suç bendeydi.»

Suzy, işe bir son vermek ister gibi, «Ben o fikirde değilim» diye mırıldandı.

«Beni affetmen için her şeyi yapmaya...»

Suzy sözünü kesti, «Dinle öyleyse» dedi, «Mademki bu işi kapatmak istemiyorsun, öyleyse burnunu biraz sürtmek lazım. Senin suçun yoktu, ama bu bana enfes bir ders oldu. Ağzımın payını aldım. Senin bundan sonra yapabileceğin bir şey yok. Hiç kimsenin yardımını istemiyorum. Benim için üzülen-

lar başına vakit kaybediyorlar Ömrümde bu kadar esaslı bir sille yememiştim. Anlaşıldı m, şimdi? Ne senin, ne de başkalarının yardımına ihtiyacım var benim. Bunu böylece kafana koy. Yok olmadı, o zaman git çaresine kendin bak.»

Doc, acınarak, «Ne hayalperest sersemmişim ben!» dedi.

Aralarında uzun bir sessizlik oldu. Suzy, Doc'un burnunun iyice sürtüdüğüne kanaat getirince sessizliği bozdu.

«Biliyor musun?» diye heyecanla sordu. «Lisede daktilo için gece kursları açılmış. Ben de kaydoldum. Haftaya cumartesiye bir makine kiralıyorum. Herhalde öğrenebilirim, değil mi?»

«Elbette!.. Belki de benim yazıyı makinede sen yazarsın.»

Suzy ilgilenmişti: «En sonunda o yazıyı yazmaya karar verdin mi?»

«Yazmak zorundayım, Suzy» dedi Doc. «Benim her şeyim o. Onsuz ölü bir ördekten farkım olmaz. Suların çekilişine yetişmek için cumartesi La Jolla'ya gidiyorum. O kadar memnunum ki... Sen ne dersin?»

«Ben de sevindim tabii. Kimsenin suratının ortasına bir tekme yeyip nakavt olmasını istemem.» Sonra gene resmi bir tavır takındı: «Sana güzel bir çay yapayım mı? İster misin? Ufak bir ocağım var burada.»

«Eh, fena olmaz.»

Suzy duruma yeniden egemen olmuştu. Ocağı tutuşturup üzerine ufak çaydanlığı koyarken serbest ve rahat konuşuyordu: «Golden Poppy'de iyi bahşiş alıyorum. Joe B'ackey'e olan borcumu on beş günde ödedim. Ella bir hafta kadar dinlenmeyi düşünüyor. Zavallı, şimdiye dek bir gün bile dinlenmeye fırsat bulamamış. Allahın cezası dükkânı pekâlâ idare edebilirim. Şu 'Al'ahın cezası' için özür dilerim. Artık küfür etmemeye karar verdim.»

«Aferin» dedi Doc «Gene burnumu sürtmeye kalkmadan söyler misin bana, bir erkek nasıl ol-

malıdır sence? Düşüncelerinin belki ilerde bana bir yararı dokunur.»

Suzy, üzerinden dumanlar çıkan fincanı Doc'a uzatarak, «Çay hazır» dedi, «Şeker masanın üstündeki kâsede.»

Doc şekeri karıştırırken kız, «Dalga geçmeyeceğini bilsem cevap verirdim,» dedi.

«Asla dalga geçmiyorum.»

«Peki öyleyse. Benim istediğim gibi bir insan, belki de dünya üzerinde yoktur. Ama ben, istediğim için, var olduğunu farzediyorum. Benim istediğim adam her şeyi meydanda,-gerçek bir insan olmalıdır. Hatta biraz da sert olabilir. Ama hiçbir şeyini benden saklamamalıdır. Başkalarına horozlansın, ama bana bunu yapmasın. Bana ihtiyacı olsun. Benimle beraber olmadığı zaman on para etmeyeceğini bilsin. Ben bütün kadınlığımı böyle bir erkeğe gösterebilirim işte.»

Doc gülümsedi: «Sertliği saymazsak, tarif ettiğin tip bana çok benziyor» dedi.

«Sen kendini işe karıştırma. Anlattığın şeyleri enayi gibi dinlemiştim. Sen ancak kendini beğenirsin. Bunu yüzüme karşı söylemedin mi? Benim her şeyi bozacağımı yüzüme haykıran sen değil miydin? Kafama dank diyene kadar epey vakit geçti. Fakat sonunda geç de olsa anladım.»

«Ciddi söylediğimi nereden biliyorsun?»

«Suratından belliydi ciddi olduğun.»

Doc yenik düştüğünü anladı. Suzy kızmamıştı. Çok hafif bir heyecanla, durumu olduğu gibi kabul etmişçesine konuşuyordu. Evet, tamam, heyecandı bu. Tıpkı neşeye benzer bir heyecan.

«Biliyor musun, Suzy» diye sordu Doc. «Pek mutlu görünüyorsun.»

«Mutluyum» dedi Suzy, «Bu mutluluğumu kim sağladı dersin?»

«Kim?»

«Fauna. Muazzam bir kadın o. Bana onurlu bir dünyayı öğretti. Onceleri gururun ne olduğunu bile bilmezdim.»

Doc ilgiyle, «Nasıl öğretti, sahi?» dedi. «Benim, de biraz ihtiyacım var.»

«Once kendi söyledi, sonra bana tekrarlattı. 'Dünyada Suzy gibi bir şey yoktur,' 'Suzy iyi bir şeydir,' dedi. Allah kahretsin, yalan mı bu sanki? Artık bu davayı burada kesselk, ha?»

«Peki,» dedi Doc. «Ben de yavaş yavaş ka'kayım.»

Suzy, «İyi,» diye söylendi. «Benim de işe gitme vaktim geldi zaten. Ha hani o gece gittiğimiz yerde, garip bir kişiden söz etmiştin ya...»

«Kâhin mi? E, ne olmuş?»

«Joe Blackey onu tutuklamış.»

«Neden?»

«Safeway mağazasından öteberi çalmış. Joe çok üzülmüş bu işi yaparken.»

«Belki benim bir yardımım dokunur. Hoşça kal Suzy.»

«Kızmadın ya?»

«Hayır. Fakat üzüldüm.»

«Ben de öyle. Ama her şey insanın istediği gibi olmaz ki... Güle güle, Doc, La Jolla'da iyi işler...»

Doc, karşı kaldırıma geçerken bu kez kimsenin kendisini görmemesini diliyordu. Laboratuvara çıktı, yatağına gidip uzandı. Büyük kaybı onu hasta etmişti. Düşünemiyordu. Yalnız bir tek şey istiyordu; La Jolla'ya gitmek. Eğer gitmezse ölürdü. Çünkü o zaman, inanacağı, kendini savunmak için kullanacağı tek şey de ortadan kalkmış olacaktı. Gözkapaklarını birleştirerek aradan giren ışığın retina üzerindeki hareketlerini seyretti.

Kapının önünde ayak sesleri duyuldu. Yılanlar kuyruklarını hafifçe takırdattılar.

Hazel kapıyı açıp içeri baktı. Doc'un yüzündeki anlam, ümitlerini birden suya düşürdü.

«İş yok mu?» dedi.

«İş yok!»

«Fakat bir çıkar yol olmalı.»

Doc başını salladı: «Yok maa'esef.»

«Benim bir yardımım dokunabilir mi?»

«Hayır! Ama dur! Joe Blackey'i tanırsın değil mi?»

«Polis Joe'yu? Tabii.»

«Kumların orada birini yakalamış. Joe'yu bul, benim bu adamı tanıdığımı söyle. Sert davranmasın zavallıya. Aşağı iner inmez gelip onu göreceğim. Kimseye zararı dokunmaz biçarenin.» Doc yan dönüp elini cebine da'dırdı. «Al sana iki dolar. Joe'ya söyle, seni içeri bıraksın, bu parayı... Ya da en iyisi Safeway mağazasından bir düzine çikolata al, paranın üstüyle birlikte götür Kâhin'e ver.»

«Kâhin mi?»

Doc yorgun, «Adamın ismi Kâhin'dir» dedi.

Hazel gururla, «Hemen gidiyorum» diye söylendi ve dörtnala dışarı çıktı.

Doc, kara kapkara düşüncelerine yeniden gömülmek üzereydi ki, kapı vuruldu.

«Girin.»

Cevap gelmedi. Kapı ikinci kez vuru'unca yılanlardan ürpertici bir vızıltı yükseldi.

Doc kendi kendine, «İnşallah inceleme gezisine çıkmış öğrenciler değildir» diye mırıldandı.

Gelen uzun bir telgraftı. İçinde şun'ar yazılıydı

> *Öreka! Yunanca buldum demektir. Şimdi bir kurum oldun artık. California Teknoloji Enstitüsünde bir Sefalopod Araştırma Enstitüsü kurdum. Başına da sen geçiyorsun. Yılda altı bin maaş ve masraflar.. Ahtapot çalışmalarına devam... Yıl sonunda tezinin California Bilim Akademisinde okunmasını sağlıyorum. Her şey vergiden muaf. Tebrikler... Bu telgrafın parasını öderken söyleyeceğin lafları duymak isterdim.*

Doc telgrafı yanıbaşına, yatağın üstüne bırakarak, «İt oğlu it» diye söylendi.

36.

GÖRÜNÜR KAZA YA DA SOPANIN ETTİKLERİ

Hazel, Monterey cezaevindeki demir ranzanın kenarına ilişmiş merakla Kâhin'i seyrediyordu.

«Açsana şu çikolatadan birini» dedi. Sonra ekledi: «Doc'un arkadaşı olduktan sonra nasıl olsa başına bir bela gelmez.»

Kâhin, «Ben onu tanımıyorum» diye cevap verdi.

«Zararı yok. O seni tanıyor ya, kâfi...»

«Ben hiç doktor tanımam.»

«Bizimki o cins doktor değil. Böceklere, buna benzer ıvır zıvıra bakar.»

«Ha, evet. Şimdi hatırladım. Ona yemek yedirmiştim.»

«İşte o da sana çikolata gönderdi.»

«Bunları yemek niyetinde değilim ben.»

«Anladık be Allahın kulu, ama neden?»

«Dostum Doc'a söyle, beni açgözlü olmam zehirledi. Çikolataya bayılırım. Her seferinde bir tane çalıp vicdanımı küçük bir günahtan daha kurtarıyordum. Fakat dün, kamçı gibi şaklayan bir istek irademi alt üst etti, üç tane birden çaldım. Safeway mağazasının müdürü her gidişimde bir tane çaldığımı bilirmiş de ses çıkarmazmış. Ama üç tane birden alınca adam dayanamadı. Onda suç bulmuyorum. Kimbilir gelecek sefere ne yapardım? Bir başka istek bana daha kötü bir şey yaptırırdı. Bu çikolataları sadece koklayacağım, yemeyeceğim. Böyle'ikle kendimi cezalandırmış olurum.»

Hazel, «Sen galiba kaçıksın,» dedi.

«Olabilir!... Karşılaştırma için elimde bir ölçü yok. Onun için başkalarının neler düşündüklerini bilemiyorum.»

«Sen de Doc gibi konuşuyorsun,» dedi Hazel. «Söylediklerinden hiçbir şey anlamıyorum.»

«Doc nasıl?»

«Keyfi pek yerinde değil. Başında bir sürü belâ var.»

«Ha, evet. Şimdi hatırladım. Yalnızlık onu bir kefen gibi sarmıştı. Durumundan ben bile korkmuştum.»

«Billahi senin konuşman tıpkı Doc gibi. Zavallının başında kadın derdi var.»

«Er geç bu olacaktı. Üşüyen insan ateş arar. Tıpkı bunun gibi, yalnızlığın da tek bir tedavi yolu vardır. Niye kadını almıyor sanki?»

«Kadın onu istemiyor.»

«Evet, bazen böyledirler.»

«Kimler?»

«Kadınlar, kim olacak?»

Hazel içini dehşet geçmek istermiş gibi Kâhin'in gözlerine baktı. Bu adam Doc gibi konuşuyordu. Belki de ona yardım edebilirdi. Ancak dikkatli davranmalıydı.

«Sana bir şey soracağım,» dedi.

«Neymiş?»

«Şey, soracağım şeyin aslı faslı yok. Nasıl denir, hi... hi...?»

«Hipotetik bir soru mu?»

«Hah, tamam. Şimdi başında büyük bir derdi olan bir insanı göz önüne getir.»

«Evet.»

«Bu dertten bir türlü kurtulamıyor. Bilmiyor ama onu düşünen bir arkadaşı var.»

Kâhin, «Bu sensin tabii,» dedi.

«Hayır ben değilim, bir başkası. İsmini unuttum,» diye atıldı Hazel. «Başı dertte olan bir insanın kurtulması için tek bir yol var, ama o bunu bir türlü yapamıyor. Arkadaşı onun adına bu çareye baş vursa olur mu dersin?»

«Elbette!»

«Bu çare müthiş can acıtacak bir şey olsa bile mi?»

«Gayet tabii.»

«Belki de istenilen sonucu vermeyecek ama.»

«Ne zararı var? Doc'un içinde bulunduğu durumu bilmiyorum. Fakat seninki belli. Eğer onu gerçekten seviyorsan, elinden gelen her şeyi yapmalı.

sın Anladın mı, her şeyi... Hatta iyileşmeyecek bir dertten kurtarmak için onu öldürebilirsin bile. Bu, Tanrısal yüce bir arkadaşlık görevidir. Senin yapmak istediğin şeyin çok zor olduğunu kestirebiliyorum. İlk önce, başaracağından emin olman gerek. Ayrıca kabağın senin başında patlıyacağını unutma. Başarsan bile, belki de arkadaşın bir daha seninle konuşmayacaktır. Buna katlanabilmek için insanın gerçekten içinde büyük sevgiyi, belki de en büyük sevgiyi taşıması gerektir. Onu bu kadar sevdiğinden emin misin?»

Hazel nefesini tuttu: «Aslında böyle birisi yok canım. Şey bu, hipa... neyse işte, o demin dediğinden.»

Kâhin, «İnşallah onu bu kadar sevmiyorsundur,» dedi.

Büyüklüğün insana nasıl geldiğini kimse bilmez. Belki içinin kuytu bir köşesinde sessiz sedasız uyuyordur. Belki de, gökyüzü boşluğunda uçuşan alevli küçük parçacıklar gibi, bir mızrak şiddetiyle vücuduna saplanır. Bununla birlikte büyüklük üzerine bilinen bazı gerçeklikler de vardır: Onu doğuran ve harekete getiren, ihtiyaçtır; her zaman acıyla birlikte gelir; insanı değiştirir; hem cezalandırır hem onurlu yapar... Yeniden ilkeliğe dönmek artık olası değildir.

Siyah selvi ağacının altında Hazel, yerde kıvranıyor, sımsıkı kenetlenmiş dişlerinin arasından kesik kesik inliltiler çıkarıyordu. Gece ilerleyip ay yerini karanlığa bırakınca Hazel'in üstüne büsbütün perişanlık çöktü. Kendini yapayalnız hissetti ve büyüklüğün işkencesine dayanamayıp acı acı feryatlar kopardı.

Saatlerce süren iç çekişmesi ancak sabahın üçüne doğru durabildi. Çıkar yolu bulduğu için, artık son derece sakindi. Hatta bu dinginlik yüzüne ayrı bir güzellik vermişti.

Hazel en çok sevdiği âleti yerden aldı. Uzun, kalın bir sopaydı bu. Selvi ağacının altından kalktı ve simsiyah bir kedi gibi süzülüp ortadan kayboldu.

Gideli daha üç dakika olmamıştı ki geri döndü. Ağacın altına yüzükoyun uzanıp kana kana ağladı.

37.

AYAKÜSTÜ

Herkes gibi Dr. Horace Dormody de, geceleri rahatsız edilmekten hiç hoşlanmazdı. Fakat Doc arkadaşı olduğu için, telefondaki sesini duyar duymaz hemen koştu. Laboratuvara gelince önce Doc'un bembeyaz kesilmiş yüzüne, sonra da sağ koluna baktı.

«Kırılmış.» dedi. «Ne biçim bir kırık olduğu pek anlaşılmıyor. Benim arabaya kadar yürüyebilir misin? Bir röntgen almak istiyorum.»

Muayenehanesinde kırık yeri iyice gözden geçirdi. Sonra, «Yapacak bir şey yok» diye söylendi. «Kırığın durumu pek kötü değil. Zamanla geçecek. Sen şu garip hikâyeyi bir daha anlatsana bakayım.»

Doc açıklamaya koyuldu. «Herhalde uykuda, yatağın içinde dönerken, kolum karyolaya duvar arasına sıkışmış olacak.»

«Demek kavgada filan olmadı bu?»

«Ne münasebet, canım. Uyuyordum diyorum sana. Hem niye öyle gülüyorsun? Gülecek ne var bunda?»

Dr. Horace başını salladı: «Pekâlâ, öyle olsun. Dövüştüğün herif meydana çıkmadıkça mesele beni ilgilendirmez. Ama kırığın tam üstünde etler ezildiğine göre koluna sopa ile vurulmuşa benziyor.»

Doc çok üzgündü: «Ne yapacağım şimdi ben?» dedi. «Yarın La Jolla'ya gidip suların çekilmesini beklemem gerekiyordu.»

«Altlarına bakmak için kayaları da kaldıracaksın tabii?»

«Elbette.»

Dr. Horace omuzlarını silkti «Git de ne halin varsa gör.» Sonra sordu. «Alçı ısınıyor mu?»

Doc karamsar bir tavırla, «Evet,» diye cevap verdi.

38.

HAVACIVA (2) YA DA PACİFİC GROVE'DAKİ KELEBEK FESTİVALİ

Kimi insan, işleri kötü gittiği zaman kendisinden daha kötü durumda olanları düşünerek teselli bulmağa çalışır ve bunu da genellikle başarır. Dertlerinizi başkalarınınkiyle şöyle bir ölçüp de kendinizinkinin daha önemsiz olduğunu görürseniz içinizde bir rahatlık duyarsınız.

«Sardalye Sokağında durum aşağı yukarı ümitsiz görünüyordu,» diyeceksiniz. O halde bir de Pacific Grove kasabasının içinde bulunduğu çıkmazı düşünün bakalım... Mason mahfelinde neden sabaha kadar ışıkların pırıl pırıl yandığını, şehrin başında bulunanların ayağına niçin karpuz kabuğu koymak için görüşmeler yapıldığını anladınız tabii, değil mi? Bütün kasabayı ilgilendiren bir felâket sözkonusuydu Kelebekler gelmemişti.

Küçük Pacific şehri, doğanın kalpleri sevinçle dolduran, hayalleri canlandıran, gençleri neşelendiren bir cilvesinden mümkün olduğu kadar yararlanmaya çalışırdı.

İlkbaharın en parıltılı günlerinden birinde, Monterey Körfezi üzerinden, hiç durmadan dalgalanan havai bir çiçek tarlasına benzeyen koyu sarı renkli kelebeklerin muazzam bulutlar halinde akın ettiği ve Pacific Grove yakınlarındaki çam ormanlarına konduğu görülürdü. Kelebekler gidip konacağı ye-

ri bi'ir, milyonlarca hayvancık her seferinde aynı çamların fışkıran reçineli özsuyunu emer emmez sarhoş olurlardı. İyice doyup yere yuvarlanan kelebekler, yarı çakır keyif bacaklarını sallayıp kendi dillerinde sevinç çığlıkları atarak toprağın üstüne a'tın renkli bir halı gibi yayılır, onların yerini de milyonlarca yeni kelebek doldururdu. Bu esriklik bir hafta kadar sürer, sonra kelebekler ayı'ır ve bu kez bulut halinde değil, tek başına ya da çifter çifter uçup gözden kaybolurlardı.

Uzun süre Pacific Grove bu olaya önem vermedi. Fakat gittikçe artan sayıda turistin, salt kelebekleri görmek için kasabaya geldikleri yavaş yavaş dikkati çekmeye başlamıştı. Şu da bi'inir ki, turist para demektir. Para da öyle göz göre göre akıp giderse yazık oluyor, demektir. Pacific Grove burnunun dibinde bir altın madeni keşfetmişti. Üstelik kelebekler bedavadan geliyordu. Büyük kelebek festivalinin düzenlenmesi artık kaçınılmazdı. Festival olan yerde bir de tiyatro bu'unacağını söylemekse saçmadır.

Once bir akaryakıt sıkıntısı hissedildi. Pacific Grove, içkiyle başı hiç, ama hiç hoş olmayan bir şehirdi. Fazla alkollü kuvvet ilaçlarının tüketimi bakımından Amerika'nın bir numaralı şehri olmasına karşın, bildiğimiz anlamda içkiye kesin'ikle izin yoktu. Kelebeklerin bu içki nedir' bilmeyen vahaya sarhoş olmak niyetiyle teşrif etmeleri garip bir durum yaratıyordu. Fakat şehir, önce bilmemezlikten gelerek, sonra da şiddetli inkâr ederek bu zorluğu çözümledi. Kelebek tiyatrosu bütün sorunu tam anlamıyla açıklar zaten. Evvel zaman içinde bir kelebek prensesi vardı. (Bu rolü şarkı söyleyerek Miss Graves yapar.) Bir gün çevrede dolaşırken yolunu şaşırıp kayboluverir. Şimdi nasıl olduğunu unuttum, fakat her nasılsa bir sürü Kızılderili de işe karışır. (Uzun, kahverengi esvaplar giymiş birkaç kişi bu rolü oynar.) Neyse sadık kelebekler, prensesi ararlar, ararlar, en sonunda bulurlar ve milyonlarcası onu kurtarmaya koşar. (Kelebeklerin yere arka üstü

yatıp bacaklarını sallamaları, prensese selam verdikleri anlamındadır.) İnsan bunu seyrederek hoşça vakit geçirir. Piyesin oynandığı büyük parkta turistler, çam kozalaklarından platine varıncaya dek akla gelebilecek her çeşit maddeden yapılmış kelebekleri kapış kapış satın alırlar. Şehir, eğ'encelerin iyi olması için durmadan çalışır. İlanlarda Pacific Grove'un rumuzu bile büyük bir kelebektir.

Şimdiye kadar yalnız bir defa işler aksamıştı. Sanırım 1924 yılındaydı, kelebeklerin gelmediğini gören halkın paça'arı tutuşmuş, ancak renkli kâğıttan yapma yüzbinlerce kelebek oraya buraya serpiştirilmiş ve böylelikle durum kurtarılmıştı. Bugün şehrin elinde, yeniden aynı faciayla karşılaşıldığında, kullanılmak üzere, muazzam bir kâğıt kelebek stoku vardır.

Bu yıl da kelebeklerin gelme zamanı, üç aşağı, beş yukarı saptanmıştı. Piyesin provaları yapılıyor, Hintliler çalıştırılıyordu. Prens, giyeceği dar pantolonu naftalinlerden çıkarmıştı. Prenses bü'bül gibi sesiyle şakıyordu.

Tam o sırada, havvancıkların gelmesine iki gün kala, tıpkı bir kehanette bulunur gibi Miss Graves'in sesi kısıldı. Miss Graves oldukça güzel ve epeyce yorgun, hoş bir genç kadındı. Bir ilkokulun dördüncü sınıfında hoca olması, yorgunluğu için yeterli bir nedendi zaten. Gargaralar, ilaçlar, hiçbiri fayda etmedi. Boğazı, nedeni bilinmeyen bir baskının etkisiyle yalnızca acı acı sesler çıkarabilecek biçimde kapanmıştı. Kadıncağızın gözleri kederle yanıyordu.

Derken günler geçti ve kelebekler gelmedi. Önce Pacific Grove'u bir dehşet havası sardı. Sonra gözleri öfke bürüyünce, vatandaşlar suçu üzerine atmak için birisini aramaya başladılar. İlk önce şehir meclisi gözlerine çarptı. Artık değişmesi gerekirdi bunun. Muhasebe defteri pek yolunda olmayan dükkân sahipleri, suçu valiye yüklediler. Sinemaya gidenlerin azalmasına sebep de şehir meclisiydi kuşkusuz. Mırıltılar önce homurtu, sonra da

kükreme halini aldı: «Defedin namussuzları!»

Tam o sırada, altmış mil uzakta bulunan King City'deki bir yangında, sağ elinde pardösü, sol elinde bir sarışın, otelden kim dışarı uğradı dersiniz? Pacific Grove Belediye Reisi istifa etmek zahmetine bile katlanmadı. Pılıyı pırtıyı toplayıp şehri terketti. «Katrana bulayıp üzerine tüyler yapıştıralım» lafları kulağına gitmişti herhalde.

Din yandaşları, her şeye sebep olarak —pek ince noktalara kaçmadan— işlenen günahları ileri sürdüler. Aşırı şüpheciler, Sular İdaresi ve polis müdürleri dahil, bütün baştakileri sepetlemek istiyorlardı. Daha akı başında vatandaşlar ise, bütün suçun Roosevelt Truman siyasetinde olduğunu öne sürdüler. Sonuç olarak kelebekler gelmedi.

İlkokulun birinci sınıfındaki skandal da bu sırada patlak verdi; William Tayor isimli çocuğun, içine kalemlerini sardığı kâğıdın, Kinsey Raporunun dış kabı olduğu görüldü. Soru yağmuruna tutulan çocuk korktu, kâğıdı öğretmeni Miss Bucke'den aldığını söyledi. Sorguya çekilen öğretmenin babasının da dalavereli işlere karışmış bir adam olduğu anlaşılınca işler o duruma geldi ki, kimse kimseye güvenemez oldu.

Miss Graves kurbağa gibi sesler çıkarmaya devam ediyordu.

Kelebekler gelmediler.

Bunların yanında, Sardalye Sokağının derdlerinin öyle pek önem taşımayacağını siz de kabul edersiniz artık.

39.

YİNE TATLI PERŞEMBE

Mevsim bahar, günlerden yine tatlı bir Perşembeydi. Güneş yaza doğru bir hamle yapmış, çiçeklerin büyük yaprakları açılmıştı. Daha öğle olmadan

Fort Ord'u çepeçevre saran mavi çiçeklerin baharlı kokusu havayı do durdu.

Herkes hayatından hoşnuttu. Yargıç Albertson, Safeway mağazası müdürünün bağışlaması üzerine Kâhin'i serbest bıraktı.

Dr. Horace Dormody, hem bir apandist ameliyatı yapıyor, hem de arasıra maskesinin altından ıslık çalarak, hastaya anestezi yapan asistanına siyasal fıkralar anlatıyordu. Ancak Doc'un kırık koluna hiç değinmedi. Ne kadar komik olursa olsun, bir hastasının derdi Dr. Horace için kutsal sayılırdı, ama gizli gizli gülmekten de kendini alamıyordu.

Doc'un koluyla ilgili haber nasıl oldu da çevreye yayıldı? Bunu kimse bilmiyor. Fauna kurabiyelerini yerken o'up biteni duymuştu. Alice, Mabel ve Becky, portakal suyunu çektikleri sırada öğrendiler.

Mack'la oğlanlar erkenden haberi öğrendiler ve çok üzüldüler.

Suzy sabahleyin dükkânı açmıştı. Tezgâh çepeçevre kahvaltı eden ve kahve içerek vakit geçiren müşterilerle doluydu. Suzy, Doc'un kolunun kırıldığını duyuncaya dek epeyce vakit geçti. Ella saçlarını kıvırmaya gittiği için kızcağız yerinden ayrılamamıştı. Fakat olayı öğrendikten sonra, bazı müşteriler Suzy'nin hizmet edişinde tuhaflıklar sezdiler. Bir şey sorulduğunda, bomboş gözlerle uzaklara bakıyor, Mr. Mac Minimin'e Mr. Gross diyor, Mr. Gross'a «sen» diye hitap ediyor, yumurtalarını hoşlanmadığı kıvamda pişiriyordu.

Olay yerine ilk yetişen Mack oldu. Acelesinden pabuçlarını bile giyememişti. Hâlâ sıcaklığını koruyan alçıyı seyrederken bir taraftan da Doc'un, «Herhalde kolum karyola ile duvar arasına sıkışmış olacak» diye verdiği —sözümona, akla en yakın— açıklamayı dinliyordu.

Sonra sordu: «E, peki, şimdi ne yapacaksın?»

«Vallahi bilmiyorum. Mutlaka La Jolla'ya gitmem gerek.»

Mack tam bir teklifte bulunmak üzereydi ki, ak-

l'na bir şey geldi. «Dur bakalım, gün doğmadan neler doğar» dedi ve yıldırım gibi Sefalet Palas'a koştu.

İ'k işi Hazel'in yatağına bakmak oldu. Karyolanın üzerindeki örtüler bozulmamıştı.

Whitey No. 1 söylendi: «Gece gelmemiş.»

«Vay anasını!» diye Mack övgüyle mırıldandı. «Ne şeker şeydir şu it oğlu it.»

Sonra doğru selvi ağacına giderek aşağıya doğru sarkan dalların altına eğildi. Yatağın altından bir köpek yavrusu çıkarırmış gibi, Hazel'i sürük'eyerek dışarı çekti ve Sefalat Palas'a dek sırtında taşıyarak götürdü.

Hazel, düştüğü acının yorgunluğundan bitkin bir haldeydi, «Başka çare bulamadım» diye umutsuzca ellerini açtı.

Mack sordu: «Suzy'yi gördüniz var mı?»

«Sabah işe giderken gördüm ben,» dedi Eddie.

«Oyleyse hemen koş, ona olup biteni anlat. Haydi, fırla,» dedi, sonra Hazel'e döndü: «Gelelim sana... Nasıl becerdin ulan bu işi?»

«Çok içerledin mi bana Mack?»

Mack güldü: «Yok yahu, ne münasebet. Kızın durumu nasıl idare edeceğini bilmiyoruz ama, doğru yola adımı attık sayılır artık.»

Hazel konuşabilmek için kendini zorladı: «Mack» diye fısıldadı, «Yapamayacağım o işi. Değil yıldızlar söylese, polisler yakama yapışsa bile yapamayacağım. İş yok bende...»

«Neden söz ediyorsun? Sen işi çoktan becerdin!»

«Onu demiyorum. Fauna'ya söyle. Amerika Cumhurbaşkanlığı için başka birini bulsun.»

Mack'ın ağzı şaşkınlıktan bir karış açılmıştı: «Yuh be» dedi, «Sen hâlâ unutmadın mı o dalgayı?»

Hazel kesik kesik, «Çok uğraştım» diye söylendi, «kimseyi hayal kırıklığına uğratmak istemiyorum Mack. Fakat bu işin altından kalkamayacağım. Ne olur beni bundan kurtar, Mack. Yalvarırım sana. Elini ayağını öpeyim.»

Mack, «Sen yatmana bak, koca bebek,» diye

Hazel'i okşadı. «Kahramanlıkta hepimize taktın vallahi. Whitey! Sen Hazel'in yanında otur, onunla meşgul ol. Ben dönünceye kadar sakin kalkmasın.» Koşarak dışarı fırladı.

Mack, Fauna'ya, «Acele tarafından bir şeyler yapman lazım,» dedi. «Yoksa Hazel'in aklına başka bir soylu fikir gelir, bu sefer kalkar birisini temizler.»

Fauna doğruladı: «Haklısın, mesele gerçekten önemli. Dur, ötemi berimi bir toplayayım. Güzel bir maymun kafası hoşuna gider mi? Ne dersin?»

«Bayılır» dedi Mack, «Böyle bir şeye ihtiyacı var zaten.»

Fauna elindeki kâğıdı Hazel'e göstererek, «Herkes yanılabilir,» dedi, «Kâğıdın üstünde bir sinek pisliği varmış. Zühal yıldızı çatal burcunda değilmiş.»

Hazel kuşkuyla sordu: «Benim istediğim olsun diye şimdi dolap çevirmediğin nerden belli?»

«Ayaklarında kaç parmak var senin?»

«Son saydığımda dokuz taneydi.»

«Tekrar say bakalım.»

Hazel pabuçlarını çıkardı: «Geçen seferkinden pek farklı görünmüyor» diye söylendi.

«Şu aşağıya doğru kıvrılmış gibi duran küçük parmağa baksana... Sen parmaklarının sayısını bilmedikten sonra ben haydi haydi yanlışlık yapabilirim. On tane parmağın var. Bir tanesi alta kıvrılmış.»

Ağır bir yükten kurtulmuş olmanın ferahlığıyla Hazel'in yüzünde bir gülümseme belirdi. Sonra bir an, üzüntüyle alnı kırıştı gene: «Benim yerime kimi getirirler dersin?»

«Kimbilir» dedi Fauna.

«İyi birisi olsa bari!» diye söylendi Hazel. Ve tam bir gönül rahatlığıyla, şarkı söylemeye başladı.

Fauna elindeki kâğıdı büküp eve yollandı.

Tam öğle üzeri bir postacı, alışık olmayan adımlarla tavuk gezintisini geçip Sefalet Palas'a doğru yürüdü.

«Size koca bir sandık getirdim,» diye seslendi. «Ama bu kadar uzağa taşıyamam. Gelin alın.»

«Geldi!» diye bir çığlık kopardı Mack: «Allah tam zamanında yardım etti.»

Eddie yanlarına geldiği zaman Whitey No. 1, Hazel ve Mack, kavga dövüş sandığı tavuk gezintisinden geçiriyorlardı.

Eddie nefes nefese, «Suzy geldi» diye bağırdı. «Ben de beraberdim. Sevinçten neredeyse uçacaktı. Şimdi Doc'un orada.»

Mack, «Bize yardım etsene!» dedi, «Suzy ne durumda?»

«Tam formunda.»

Oğlanlar yükü içeri alır almaz, Mack bir keserle sandığı açtı. Kapağı sökünce, «İşte!» dedi ve ardından derin bir nefes aldı.

«Nedir bu böyle?»

Mack mırıldandı, «Bakın şu güzelliğe.» Hepsi sandığın içindeki âlete baktılar. Bu, ucunda yirmi santim çapında bir aynası bulunan, uzun, siyah bir boruydu. Çeşitli yedek parçaları, üç ayaklı sehpası sandığın içinde özel yerlerine yerleştirilmişti.

Mack gururla, «O yerin dibine giresice katalogdakilerin en büyüğü» dedi. «Namussuzum Doc öyle memnun olacak ki... Ey, Eddie, şu olanı biteni bir anlat bakalım. Ama sakın bir şey unutma ha!...»

Eddie yolunun üstüne çıktığı zaman, Suzy'nin yüreği ayak'arından daha hızlı koşuyordu. Eddie'nin havadan sudan sorularına saçma sapan cevaplar verdi. Ama söylenenlere pek kulak asmıyordu. Daha doğrusu, Eddie'nin yanında olduğundan bile haberi yoktu.

Merdivenlerin son basamağında Suzy, nefesi kesilmiş, utangaç bir genç kız olup çıkmıştı sanki. Fakat, herkes bilir ki utangaç bir genç kızdan daha

tehlikelisi, daha öldürücüsü de düşünülemez. Suzy biraz durup dinlendi, sonra kapıyı vurup içeri girdi. Whitey No. 2'nin şansına, kapıyı kapamayı unutmuştu.

Doc yatağın kenarına oturmuş, yerde yığın halinde duran, deniz hayvanlarını toplamak için kullandığı ıvır zıvırı kederli gözlerle seyrediyordu.

Suzy yavaşça, «Başına bir kaza geldiğini duydum,» dedi, «Sana bir yardımım dokunabilir mi diye sormaya geldim.»

Doc'un bir an parlayan gözlerini keder bürüdü birden. Kolundaki alçıya bakarak, «Her işi bu mahvetti» diye söylendi, «Ne yapacağımı ben de bilmiyorum.»

«Çok acıyor mu?»

«Eh, biraz. Sonraları daha fazla acıyacak galiba.»

«Ben de seninle birlikte La Jolla'ya gitmek istiyorum.»

«Kırk elli kiloluk taşları kaldırmak için, değil mi?»

Suzy karşı çıktı: «Parçalarını tükürükle yapıştırmadılar ya...»

«Otomobil kullanmasını bilir misin?»

«Tabii.»

Doc başını salladı: «Yapamazsın.» Sonra birden içinin en derin yerinden bir haykırış dudaklarına kadar yükseldi. «Niye yapamazmışsın? Bal gibi yaparsın. Sana ihtiyacım var, Suzy. Benimle gelmelisin. Çok zor bir iş olacak bu seferki. Kendi başıma yapmama imkân yok.»

«Ne yapacağımı, neler arayacağımı bana söylersin.»

«Elbette. Hem büsbütün güçsüz değilim ki. Sağ elimi mükemmel kullanabilirim.»

«Söz ama,» dedi Suzy, «ne zaman gidiyoruz?»

«Bu akşam mutlaka yola çıkmalıyız. Bütün gece yol alırsak yarın sabah yedi on sekizde suların alçalmasına yetişebiliriz. Nasıl, gözüne alabiliyor musun?»

Suzy, «Söz,» dedi, «eğer bana ihtiyacın varsa.»

«Olmaz olur mu? Sensiz hiçbir şey yapamam. Ama çok yorulacaksın.»

«Boş ver.»

«Sana bir şey soracağım,» dedi Doc, «Old Jingleballicks California Üniversitesinde benim için bir tesis kurmuş.»

«Niye olmasın?»

«Ama orada çalışmak zorunda değilim.»

«Evet.»

«Geri çevirsem mi diye düşünüyorum.»

«Sen bilirsin.»

«Ama oradaki enfes cihaz'lar da gözümün önünden gitmiyor.»

«Evet,» dedi Suzy.

«Kimsenin hesabına çalışmak istemiyorum.»

«Vazgeç öyleyse.»

«Fakat Ilimler Akademisi'nde tezimi okumak için de çağrıldım.»

«O halde oku tezini.»

«Daha o yazıyı yazıp yazamayacağımı bile bilmiyorum. Ne yapsam acaba Suzy?»

«Ne yapmak niyetindesin?»

«Bilmem ki...»

«En iyisi önerileni yap. Ha, şey, Doc, görülecek bir iki ufak işim var. İki saat sonra gelsem olur mu?»

«Akşam yola çıkıncaya kadar serbestsin.»

«Bitirir bitirmez geleceğim.»

Doc Suzy'nin ardından söylendi: «Seni seviyorum, Suzy.»

Kapıya doğru giderken Suzy durdu, döndü ve Doc'a baktı. Kaşları çatılmış, dudakları gerilmişti. Derin bir nefes aldı. Dudaklarındaki gerginlik kayboldu. Gözleri müthiş bir heyecanla parlıyordu.

«Ahbap,» dedi, «Kendine öyle bir kız buldun ki!..»

40.

HEPİMİZ KRALLAR GİBİ MUTLU OLACAĞIZ

Sefa'et Palas'ta bir iskemleye oturan Suzy'nin dört bir yanını oğlanlar çevirmişlerdi. Kızın gözleri korkunç bir dikkatle parlıyordu. Ayaklarını yerdeki iki tuğlaya dayamıştı, elinde bir fıçı çemberi tutuyordu. Önüne, üzerine tebeşirle, «kontak anahtarı», «sürat göstericisi», «jigle», «el gazı» yazılmış olan bir tahta konu'muştu. Yerde, sağında üstüne dikilemesine tahta bir süpürge sapı geçirilmiş bir elma sandığı vardı.

Mack, «Haydi bir daha dene» dedi, «Anahtarı çevir, sağ ayağının ucuyla da marşa bas.»

Suzy, ayağını yerde işaretlenmiş noktaya uzattı.

Hazel neşeyle, «Gır gır gır gır,» diye sesler çıkardı.

«Debriyaj pedalına bas!»

Suzy sol ayağını tuğlaya dayadı.

«Şimdi vites kolunu kendine doğru çek.»

Kız süpürge sapını birinci vitese taktı.

«Hafifçe gaza basarken debriyajı bırak: Şimdi tekrar debriyaja bas ve kolu ileriye doğru it. Gaz ver. Tekrar debriyaja basıp vitesi dümdüz aşağı çek. Tamam. Gayet iyi yaptın. Tekrarla bakalım.»

Bir buçuk saat sonra Suzy, sandalyeyi aşağı yukarı iki yüz elli kilometre kadar yürütmüştü.

«Mükemmel yapacaksın,» dedi Mack, «Acele etme. Eğer şehir içinde hiçbir tarafa yüklenmeden iki üç kilometre gidebilirsen gerçeği Doc'a söyleyebilirsin artık. Nasıl olsa ondan sonra geri dönmeye kalkmaz. Yapacağın şeyleri sana söyler. Ben arabayı çalıştırır, burnunu da gideceğiniz yöne doğru çeviririm.»

Suzy, «Hepiniz çok şeker çocuklarsınız,» dedi.

Mack, «Amma da yaptın,» dedi, «Hazel bu kadar sıkıntıya girip Doc'un kolunu kırmasay... Şey, affedersin... Hiç olmazsa Hazel'in yaptığından iyi bir sonuç alalım. Gel, şu vitesleri bir daha tak bakalım.»

Doc'un eski otomobili Batı Biyoloji'nin önünde duruyordu. Arka tarafı, kovalar, kutu'ar, ağlar, eğri uçlu demir kaldıraçlarla doluydu. Bütün Sardalye Sokağı oradaydı. Patron bir sürü Eski Tenis Ayakkabısı şişesiyle gelmişti. Fauna'nın saçları batan güneşin son ışıklarıyla parlıyordu. Kız'ar ayrı ayrı Suzy'nin boynuna sarıldılar. Becky gene romantik gözyaşları döküyordu.

Yalnız Mack'la oğlanlar meydanda yoklardı. Az sonra onlar da, koca siyah boruyu ve üç ayaklı sehpayı taşıyarak tavuk gezintisinde göründü'er. Tren yolunu aşıp boş arsayı da geçerek sehpayı otomobilin yanıbaşına yerleştirdiler.

Mack öksürüp boğazını temizledi: «Arkadaşlar,» dedi, «Kendim ve oğlanlar adına Doc'a bu hediyeyi sunmakla onur duyarım.»

Doc hediyeye baktı. Bu, gökyüzündeki ayı getirip kucağına oturtacak güçte bir teleskoptu. Ağzı bir karış açıldı. Dudaklarına kadar yükselen kahkahaları boğmaya çalıştı.

«Beğendin mi?» diye sordu Mack.

«Çok güzel!..»

«Allahın belası katalogdakilerin en büyüğü» dedi Mack.

Doc'un sesi tıkanmıştı: «Teşekkür ederim!» dedi. Biraz durdu. «Niyetin bir şeye bakmak olduktan sonra, ha aşağı bakmışsın, ha yukarı, hepsi bir,» diye ekledi.

Mack atıldı: «Sen yorulma, biz içeri taşırız. Şu şişelerden birini verin bakalım. Haydi Doc'un sağ'ığına...» Yavaş sesle Suzy'ye fısıldadı: «Kontağı çevir. Şimdi marşa bas.»

Yaşlı motor homurdandı. Doc şişelerden birini kafasına dikip içti.

«Debriyaja bas! Vitesi kendine doğru çek!»

Suzy söylenileni yaptı.

Eski araba yavaşça kaldırımın üstüne çıktı. Batı Biyoloji'nin merdivenlerini yalayarak geçti, yana doğru yatıp tekrar yola indi ve çevreye tahta parça'arı saçarak yavaş yavaş uzaklaştı.

Dac, oturduğu yerden dönüp arkasına baktı. Batan güneş, neşeli ve heyecanlı yüzüne yayılan gülümsemeyi aydınlatıyordu. Sol eliyle, sarsılan direksiyonu tuttu.

Sardalye Sokağı, eski otomobili seyrediyordu. Araba köşeyi döndü ve tam güneş battığı sırada bir ambarın arkasında kayboldu.

Fauna, «Acaba Suzy'nin yıldızını bu gece duvara yapıştırsam nasıl olur?» dedi. Sonra Mack'a döndü: «Senin sıkıntın nedir Allahaşkına be Mack?»

Mack, «Bizim kalbimiz temiz ya, kötülük bizden korksun. Hepimiz krallar gibi mutlu olacağız,» diyerek kolunu Hazel'in boynuna doladı ve «Sen müthiş, zehir gibi bir Cumhurbaşkanı olurdun!»

S O N

NOBEL ÖDÜLÜ

steinbeck

BÜTÜN ESERLERİ 3

Amerikalı ünlü yazar John Steinbeck 1902'de Kaliforniya'da doğdu. Stanford Üniversitesinde okuyabilmek için ırgatlık, duvarcılık, laborantlık, gazetecilik gibi işlerde çalıştı. Daha sonra üniversiteyi bırakarak kendini edebiyata verdi. İlk romanı, Korsan Henry Morgan'ın yaşamını anlatan Altın Kupa'dır (1929). Yoğun bir duygusallığın egemen olduğu bu kitabından sonra Kaliforniya kentlerinin çarpıcı, acımasız ve başdöndürücü yaşam serüvenlerini anlatan romanlarıyla büyük ün yaptı. 1939'da Pulitzer, 1962'de Nobel Ödüllerini alan Steinbeck'in hemen bütün eserlerinde zorlamasız, yapmacıksız bir yücelik görülür. Yalın gerçeğin lirizmle, şiirselliğin ince bir güldürüyle iç içe bulunması, romanlarına etkisini yitirmeyen bir canlılık kazandırdı.

Başlıca eserleri: Yukarı Mahalle, Sardalye Sokağı, Tatlı Perşembe, Alev, Al Midilli, İnci, Fareler ve İnsanlar, Mutsuzluğumuzun Kışı, Cennet Çayırları, Ay Battı, Gazap Üzümleri, Bilinmeyen bir Tanrıya, Bitmeyen Kavga, Altın Kupa, Aşk Otobüsü, Cennetin Doğusu.

Birçok eseri filme alınan Steinbeck, 1968'de öldü.

"YUKARI MAHALLE, SARDALYE SOKAĞI ve TATLI PERŞEMBE" üçlüsü, hem Steinbeck'in romanları arasında, hem de çağdaş edebiyatta özel yeri olan yapıtlardır. Yazar bu kitaplarıyla, roman sanatına yepyeni bir içerik ve bununla özdeş bir mimari getirmiştir.

Sevimli ve hoşgörülü biyolog Doc ile içten bir arkadaşlık kuran bir grup avare gencin dokunaklı serüvenlerini anlatan TATLI PERŞEMBE, kuşkusuz kitaplığınızın en değerli yapıtlarından biri olacaktır.

ISBN 975-494-129-7
89. 06. Y. 0105. 0191

KDV Dahil 6500 Lira